

การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน
สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา
ตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

นางกฤษฏี บริรักษ์สันติกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF PROCESS TO PROMOTE TEACHERS' INSTRUCTIONAL DESIGN ABILITIES
FOR CHILDREN DURING THE TRANSITION BETWEEN KINDERGARTEN AND ELEMENTARY
BASED ON WHOLE-FACULTY STUDY GROUP AND COGNITIVE COACHING APPROACH

Mrs. Khuntalee Boriraksontikul

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการ ออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อจากระดับ อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและ แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
โดย	นางกฤษฏี บริรักษ์สันติกุล
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยศวีร์ สายฟ้า
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร. ชาริณี ตริวิรัญญู

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ม้าคนอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยศวีร์ สายฟ้า)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร. ชาริณี ตริวิรัญญู)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชัย เสวกงาม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี ทรดาล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ บุตรกัตัญญู)

คุณพาลี บริรักษ์สันติกุล : การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (DEVELOPMENT OF PROCESS TO PROMOTE TEACHERS' INSTRUCTIONAL DESIGN ABILITIES FOR CHILDREN DURING THE TRANSITION BETWEEN KINDERGARTEN AND ELEMENTARYBASED ON WHOLE-FACULTY STUDY GROUP AND COGNITIVE COACHING APPROACH) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ยศวีร์ สายฟ้า, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร. ชาริณี ตริวิรัญญา, 251 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา การดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา มี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในระยะเวลาเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา ระยะที่ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อก ระยะที่ 3 การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อก มีระยะเวลาทดลองใช้กระบวนการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2558 ถึงเดือนตุลาคม 2558 ครูผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร รวม 12 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการนี้ มีแนวคิดในการสร้างระบบการทำงานแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครูร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสอน สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการเรียนการสอนรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก มีผู้บริหารและผู้ชี้แนะเป็นทีมสนับสนุน มีหลักการคือ 1) การมุ่งพัฒนาผู้เรียนในระยะเวลาเชื่อมต่อกบนฐานของผู้เรียนสำคัญที่สุดและใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน 2) การชี้แนะให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อก 3) การมีส่วนร่วมในการทำงาน การรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ ขั้นตอนของกระบวนการ มี 6 ขั้นตอน คือ 1) สร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นการสร้างความเข้าใจในระบบการทำงานและสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกัน 2) ชี้แนะทางปัญญา เป็นการสร้างความตระหนัก ให้ความรู้ และชี้แนะให้ครูสะท้อนคิดถึงเป้าหมายในการพัฒนาเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อก 3) กำหนดเป้าหมาย เป็นการร่วมกันระบุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกตามความต้องการจำเป็นของเด็ก 4) จัดกลุ่มศึกษา เป็นการแบ่งกลุ่มครูเป็นกลุ่มศึกษาและทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม 5) ฝึกฝน พัฒนา เป็นขั้นตอนที่ครูได้ลงมือออกแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรม เพื่อนครูร่วมสังเกตและสะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับเด็กตามเป้าหมาย และนำข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอน 6) ประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นการร่วมกันสะท้อนคิดและถอดบทเรียนเพื่อนำข้อเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

2. ครูผู้เข้าร่วมกระบวนการทุกคน ได้พัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยหลังเข้าร่วมกระบวนการ ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

5484202027 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEYWORDS: TEACHERS' ABILITY / INSTRUCTIONAL DESIGN / TRANSITION / WHOLE-FACULTY STUDY GROUP / COGNITIVE COACHING

KHUNTALEE BORIRAKSONTIKUL: DEVELOPMENT OF PROCESS TO PROMOTE TEACHERS' INSTRUCTIONAL DESIGN ABILITIES FOR CHILDREN DURING THE TRANSITION BETWEEN KINDERGARTEN AND ELEMENTARYBASED ON WHOLE-FACULTY STUDY GROUP AND COGNITIVE COACHING APPROACH. ADVISOR: ASST. PROF. YOTSAWEE SAIFAH, Ph.D., CO-ADVISOR: CHARINEE TRIWARANYU, Ph.D., 251 pp.

The purposes of this research were to develop and to examine the teachers' instructional design abilities for children during the transition between kindergarten and elementary levels based on the whole-faculty study group and cognitive coaching approach process. The research and development method was applied in this study which consisted of 3 phases: (1) research on condition and problem of children during the transition; (2) research and development of the process based on the whole-faculty study group and cognitive coaching approach and (3) research for experiment of the process. This research was conducted from February 2015 to October 2015 and the participants were 12 teachers from school under Bangkok Metropolitan. The research findings were revealed as follows:

1. The developed process was based on giving teachers in schools a structure for collaboration and develops transition children by supporting each other and; together, planning, learning, testing ideas, and sharing and reflecting on classroom practice, which administrators and coach are support team. The principles of this process are: (1) students are first and focusing on data-based transition children instructional needs, (2) cognitive coaching to focus on the desired state of transition children, and (3) everyone participates in work together, share responsibilities and leadership. There are 6 stages of the process; that is, (1) creating the whole-faculty study group system, (2) providing information for development and cognitive coaching, (3) the goal setting, (4) the study group formation, (5) practices and development, and (6) reflection.

2. The participants who participated in the initiated process significantly demonstrated their higher instructional design abilities at .05 level.

Department: Curriculum and Instruction
Field of Study: Curriculum and Instruction
Academic Year: 2015

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Co-Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า และอาจารย์ ดร.ชาริณี ตรีวรัญญู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ท่านทั้งสองเป็นผู้ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่ง รวมทั้งดูแลและให้กำลังใจในการดำเนินงานตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านทั้งสองมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นทั้งผู้อบรมเลี้ยงดูและเป็นครูคนแรกที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ความคิด และแนวทางในการดำเนินชีวิต รวมทั้งให้ความสำคัญในด้านการศึกษา และสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่เมตตา อบรม สั่งสอน ชัดเกล้าและฝึกฝนทักษะต่างๆ ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัยจนถึงระดับดุขฎิบัณฑิต เพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นดุขฎิบัณฑิตในวันนี้ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นครูบาอาจารย์ผู้เมตตาและให้ความรู้ต่อศิษย์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่เสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตรวจสอบกระบวนการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น รวมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ อันล้วนเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนต่างๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองใช้กระบวนการ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาศึกษาและพัฒนากระบวนการให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณพี่น้องและเพื่อนนิสิตทุกคนที่ร่วมเดินทางและเรียนรู้มาด้วยกัน ให้มิตรภาพให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเสมอมา จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าที่ผู้อ่านได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้มีพระคุณทุกท่านดังที่กล่าวมาข้างต้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	13
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14
สมมติฐานของการวิจัย.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	15
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	16
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	19
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
ตอนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวกับระยะเชื่อมต่อ.....	21
1.1 ความหมายของระยะเชื่อมต่อ	21
1.2 ประเภทของระยะเชื่อมต่อ.....	22
1.3 แนวทางในการเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา	23
1.3.1 แนวทางในการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาจากระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษาในประเทศไทย	23
1.3.2 แนวทางในการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาจากระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษาในต่างประเทศ	25

1.4 แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice- DAP).....	27
1.4.1 ความเป็นมาของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP)	27
1.4.2 แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 6-8 ปี.....	30
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะ	
เชื่อมต่อ.....	31
2.1 การออกแบบการเรียนการสอน.....	31
2.1.1 ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน	32
2.1.2 กระบวนการของการออกแบบการเรียนการสอน	33
2.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ	37
2.2.1 ความหมายของความสามารถ.....	37
2.2.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ	37
ตอนที่ 3 แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group : WFSG).....	40
3.1 ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	40
3.2 หลักการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	42
3.3 องค์ประกอบของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	43
3.4 กระบวนการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ.....	46
ตอนที่ 4 แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach).....	48
4.1 ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	48
4.2 หลักการของการชี้แนะทางปัญญา.....	48
4.3 กลยุทธ์ของผู้ให้การชี้แนะ	49
4.4 บทบาทของผู้ชี้แนะ.....	49
4.5 ขั้นตอนของการชี้แนะทางปัญญา.....	51

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อ.....	52
5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ	57
5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของครู	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ระยะที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ชั้น ประถมศึกษา.....	78
ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา..	78
ขั้นที่ 2 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง	84
ขั้นที่ 3 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	86
ระยะที่ 2 (D1) การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตาม แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา.....	88
ขั้นที่ 1 การสร้างกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการ สอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิด กลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา.....	88
ขั้นที่ 2 การพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
ขั้นที่ 3 การนำกระบวนการไปทดลองเบื้องต้น (try out).....	110
ระยะที่ 3 (R2) การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครู ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	122
ขั้นที่ 1 การเตรียมการเพื่อนำกระบวนการที่พัฒนาขึ้นไปใช้	122
ขั้นที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียน การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตาม แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	123

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	134
ระยะที่ 4 (D2) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการ ออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	139
ขั้นที่ 1 สรุปผลการใช้และปรับปรุงกระบวนการ	139
ขั้นที่ 2 จัดทำกระบวนการฉบับสมบูรณ์	140
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	142
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการ สอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่ม ศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	142
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและ แนวคิด การชี้แนะทางปัญญา	154
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	161
สรุปผลการวิจัย.....	162
1. ผลการพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการ สอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิด กลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	162
2. ผลของการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียน การ สอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิด กลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	165
อภิปรายผลการวิจัย	167
1. การอภิปรายผลด้านกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียน การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตาม แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา	167

2. การอภิปรายผลด้านผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การ สอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิด กลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา.....	183
ข้อเสนอแนะ	190
รายการอ้างอิง	194
ภาคผนวก.....	202
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	203
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	206
ภาคผนวก ค ตัวอย่างคู่มือการใช้กระบวนการ	227
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนปฏิบัติการของกลุ่มศึกษา	238
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	243
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	251

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเชื่อมรอยต่อในต่างประเทศ.....	25
ตารางที่ 2 การสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน.....	36
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการออกแบบการเรียนการสอนทั่วไปกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ.....	39
ตารางที่ 4 การสรุปแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา.....	88
ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและการปรับปรุงกระบวนการ.....	99
ตารางที่ 6 กรอบความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบของความสามารถของครู.....	100
ตารางที่ 7 การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถของครูและโครงสร้างของเครื่องมือ ...	103
ตารางที่ 8 การปรับปรุงแบบประเมินความสามารถตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	105
ตารางที่ 9 การปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	106
ตารางที่ 10 การปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	108
ตารางที่ 11 แบบแผนการทดลองการประเมินความสามารถของครู.....	110
ตารางที่ 12 การปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูจากการทดลองเบื้องต้น.....	117
ตารางที่ 13 ผลของการดำเนินการทดลองใช้กระบวนการเบื้องต้น.....	130
ตารางที่ 14 การปรับปรุงกระบวนการจากการทดลองใช้กระบวนการ.....	139
ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติแบบบรรยาย.....	154
ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถของครูก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ.....	154
ตารางที่ 17 ข้อมูลพื้นฐานของครูที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ.....	157

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ระบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Popham and Baker	33
ภาพที่ 2 การตรวจสอบการออกแบบการเรียนการสอนของ Popham and Baker	34
ภาพที่ 3 รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Smith and Ragan	35
ภาพที่ 4 กรอบการทำงานในการพัฒนาวิชาชีพครู.....	43
ภาพที่ 5 วงจรการตัดสินใจของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	45
ภาพที่ 6 กระบวนการของกลุ่มศึกษาทั้งคณะที่ส่งผลถึงผู้เรียน	47
ภาพที่ 7 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	76
ภาพที่ 8 ข้อมูลเส้นฐานเกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน.....	83
ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดในการวิจัย	87
ภาพที่ 10 การสังเคราะห์หลักการของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครู	90
ภาพที่ 11 การสังเคราะห์หลักการมาสู่ขั้นตอนของกระบวนการ.....	91
ภาพที่ 12 ขั้นตอนของกระบวนการที่ส่งผลถึงความสามารถของครู.....	92
ภาพที่ 13 กระบวนการพัฒนาความสามารถของครู (ฉบับร่าง).....	95
ภาพที่ 14 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	109
ภาพที่ 15 การปรับปรุงขั้นตอนของกระบวนการหลังการทดลองใช้.....	141
ภาพที่ 16 ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ	153
ภาพที่ 17 กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูที่พัฒนาขึ้น	163
ภาพที่ 18 ขั้นตอนของกระบวนการที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูและการเรียนรู้ของเด็ก.....	176
ภาพที่ 19 กลไกการดำเนินงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	179

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบของการศึกษา เด็กจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในระยะเชื่อมต่อของการศึกษาระดับต่างๆ เริ่มตั้งแต่เข้าเรียนในระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ระยะเชื่อมต่อเป็นช่วงระยะเวลาที่มีจุดเปลี่ยนจากเหตุการณ์สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์เดิมไปสู่สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้เกี่ยวข้องกับการปรับจิตสังคมและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อมิติด้านความรู้ความเข้าใจ มิติทางอารมณ์ และมิติทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่ หากบุคคลสามารถปรับตัวในระยะเชื่อมต่อได้ดีก็จะสามารถทำให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยความราบรื่น เกิดความสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ แต่หากบุคคลนั้นไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทั้งภายในตนเอง บุคคลรอบข้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเริ่มต้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเด็กจะมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 6-7 ปี เป็นช่วงระยะเชื่อมต่อที่ท้าทายสำหรับเด็ก โดยเด็กต้องปรับตัวจากวัยอนุบาลที่เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในระดับการศึกษาปฐมวัย มาสู่วัยเรียนที่มีการเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นทางการในระดับประถมศึกษา เด็กจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพสังคม กิจกรรมการเรียนรู้ ความคาดหวังของครูและผู้ปกครองในด้านทักษะวิชาการที่มีต่อเด็ก รวมทั้งการดูแลตนเองและทักษะสังคมของเด็ก (Ladd, 1990; Love, Logue, Trudeau, & Thayer, 1992; Mager & Peatt, 1962; Rice & O'Brien, 1990)

เด็กในช่วงอายุ 5 ขวบปีแรก จนอายุ 7 ปี เป็นระยะเวลาสำคัญที่สมองและระบบประสาทมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ประสบการณ์ทั้งหลายที่เด็กได้รับในช่วงเวลานี้จึงมีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนรู้ในอนาคตของเด็ก จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, Cook, & Norton, 1952) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของเด็กกว่าจะเป็นไปตามลำดับขั้นทางสติปัญญา ซึ่งเด็กในระยะเชื่อมต่อจะมีพัฒนาการอยู่ในขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive Thinking) เด็กในวัยนี้จะเริ่มเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ดีขึ้น เริ่มรู้จักการแยกประเภท แต่ยังไม่สามารถให้เหตุผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของจำนวน ปริมาณ มวลสาร น้ำหนัก เริ่มใช้ภาษาในการบอกชื่อสิ่งของต่างๆ รอบตัวได้ แต่ยังเข้าใจ

สิ่งต่างๆ ได้ไม่ทันนัก เด็กจึงยังต้องการทักษะในด้านการติดต่อสื่อความหมาย นอกจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์แล้ว อีริกสัน (Erikson, 1993) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์ในวัยต่างๆ ว่า การพัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม โดยเด็กในระยะเชื่อมต่อไปจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพอยู่ในขั้นความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกต่ำต้อย (Industry Versus Inferiority) ซึ่งเด็กวัยนี้ต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กมีการพัฒนาความรู้สึกเด่นโดยพยายามเรียนรู้และทำงานให้สมบูรณ์ ถ้าเด็กได้รับการกระตุ้นให้ทำสิ่งต่างๆ จนสำเร็จ ได้รับกำลังใจ ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดความพยายามและขยันหมั่นเพียร แต่หากเด็กทำงานไม่สำเร็จหรือรู้สึกว่าจะไม่สามารถช่วยตนเองได้ก็จะเกิดปมด้อย

ในด้านพัฒนาการทางร่างกาย เด็กในวัย 6-7 ปี มีการพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กอย่างรวดเร็ว เด็กจะเคลื่อนไหวร่างกายได้ดีขึ้น คล่องแคล่ว ว่องไว สามารถวิ่งได้เร็ว และเปลี่ยนทิศทางได้ดี มีการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการโยนและรับลูกบอลได้อย่างสัมพันธ์กันมากขึ้น สามารถคาดคะเนตำแหน่งในการเคลื่อนที่ไปข้างหน้า ข้างหลัง ด้านข้าง เพื่อรับลูกบอล การใช้กล้ามเนื้อเล็กมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น มีการควบคุมมือและนิ้วได้ดี สามารถเขียน วาดรูป ใช้กรรไกรในการตัดกระดาษได้อย่างแม่นยำ การเขียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของวัยนี้ เนื่องจากเด็กมีการพัฒนาความต้องการในการสื่อสารผ่านการเขียน (Copple & Bredekamp, 2009) ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหว ได้เขียนอย่างอิสระเพื่อเป็นการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยนี้

จากพัฒนาการด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเด็กวัย 6 – 7 ปี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และสื่อสารผ่านการเขียนโดยใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีการปรับเปลี่ยนด้านการรู้คิดและมีพัฒนาการเริ่มเข้าสู่วัยเรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเด็กระหว่างช่วงอายุ 6-7 ปี นั้น ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญาและภาษา รวมทั้งแนวทางการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีช่วงความสนใจและจดจ่อกับสิ่งต่างๆ ได้นานขึ้น ช่วงเวลาในระยะเชื่อมต่อนี้จึงมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จทางการเรียนของเด็ก เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่เด็กสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (self-concept) เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการแตกต่างกัน ถึงแม้เด็กอาจจะมีอายุเท่ากันแต่ระดับพัฒนาการของเด็กอาจไม่เท่ากัน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก เพราะถ้าหากเด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จ ก็จะเกิดความภาคภูมิใจและเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเองและการเรียนรู้ ขณะเดียวกันหากให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่เด็กยังไม่พร้อมหรือเป็นสิ่งยากเกินความสามารถตามพัฒนาการ

ตามวัยของเด็กก็จะทำให้เด็กเกิดเจตคติที่ไม่ดีในสิ่งที่เรียน ซึ่งมีงานวิจัยในต่างประเทศหลายงานแสดงให้เห็นว่าการเริ่มต้นที่ประสบความสำเร็จมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในอนาคตของเด็ก เนื่องจากเด็กรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง รู้สึกเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ได้รับการเสริมแรงจากการชมเชย การให้กำลังใจ จึงพัฒนาความพยายามในการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การปรับตัวที่ดีในช่วงระยะเริ่มเรียนของเด็กยังมีความสัมพันธ์กับการที่เด็กมีความมั่นคงในความสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมชั้นและการมีส่วนร่วมในโรงเรียนอีกด้วย (Alexander, Entwisle, Blyth, & McAdoo, 1988; Giallo, Treyvaud, Matthews, & Kienhuis, 2010; Hausken & Rathbun, 2002; Ladd & Price, 1987; L. E. Maxwell & Chmielewski, 2008)

จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเชื่อมต่อในระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาเป็นช่วงเวลาที่เป็นก้าวสำคัญของเด็กซึ่งเป็นพื้นฐานและส่งผลถึงการประสบความสำเร็จในการเรียนของเด็ก หากเด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่และสร้างมนต์เสน่ห์ที่ติดเกี่ยวกับตนเองได้ แต่จากงานวิจัยพบว่า ยังมีเด็กบางส่วนที่เกิดปัญหาด้านการปรับตัวและเกิดการปฏิเสธโรงเรียน (School Phobia) โดยมีเด็กประมาณร้อยละ 10 – 21 เกิดปัญหาด้านการปรับตัวเข้าสู่การเรียนในระดับประถมศึกษา (Pianta, Rimm-Kaufman, & Cox, 1999; Rathbun, Walston, & Hausken, 2000) ทั้งนี้ การปฏิเสธโรงเรียนอาจมีสาเหตุมาจากการที่เด็กต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย จึงเกิดความกลัว มีความวิตกกังวลและกดดัน โดยไม่สามารถอธิบายถึงเหตุผลได้ และปฏิเสธการไปโรงเรียน ซึ่งเด็กอาจมีการแสดงออกโดยมีอาการเจ็บป่วยต่างๆ ทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน หน้ามืด ใจสั่น รวมถึงการที่เด็กให้เหตุผลต่าง ๆ เพื่อไม่ไปโรงเรียน ซึ่งจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัญหาการปฏิเสธโรงเรียนพบมากที่สุดของเด็กอายุ 5-6 ปี (Ollendick & Mayer, 1984) และปัญหาที่พบส่วนมาก ได้แก่ เด็กไม่ต้องการไปโรงเรียนและอาการเจ็บป่วย เด็กเกิดความวิตกกังวล กลัว ร้องไห้ อารมณ์เกรี้ยวกราด และแสดงทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน (Ladd & Price, 1987; Rathbun et al., 2000)

ปัญหาด้านการปรับตัวที่เกิดกับเด็กในระยะเชื่อมต่อระหว่างระดับอนุบาลกับระดับประถมศึกษานั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ ประการแรกจะเห็นได้จากความแตกต่างของปรัชญาการศึกษาในการจัดการศึกษาทั้ง 2 ระดับ โดยปรัชญาการศึกษาของระดับการศึกษาปฐมวัยนั้น มุ่งพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและ พัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ พัฒนาเด็ก

โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย มีการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ส่วนปรัชญาการศึกษาของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเน้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ และบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

นอกจากความแตกต่างของปรัชญาการศึกษาแล้ว ในด้านหลักสูตรของการจัดการศึกษาทั้ง 2 ระดับ ก็มีความแตกต่างกัน โดยระดับการศึกษาปฐมวัยมีหลักการจัดการศึกษาที่เน้นอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ด้าน ร่วมกับการเรียนรู้ผ่านการเล่น โดยคำนึงถึงภูมิหลังของเด็ก รวมถึงยอมรับความแตกต่างเด็ก และเน้นการประสานความร่วมมือกับครอบครัว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) จึงมีการออกแบบหลักสูตรและจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงบริบทของผู้เรียน เช่น ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน มีการบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติต่างๆ เข้าด้วยกัน เด็กเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายกับตัวเด็กและเกิดการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วย แต่ในระดับชั้นประถมศึกษามุ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อความเป็นเอกภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จึงมีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนที่แบ่งเป็นคาบเรียนในแต่ละวิชา อย่างชัดเจน การประเมินผลการเรียนรู้มุ่งในเรื่องความรู้และทักษะในวิชาต่างๆ ที่เรียนมา โดยเน้นเรื่องการสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งมีข้อจำกัดคือการจัดเนื้อหาสาระที่แยกเป็นแต่ละวิชาไม่เกี่ยวข้องกัน ทำให้ผู้เรียนมองไม่เห็นภาพรวมของสิ่งที่ได้เรียน เน้นแต่ด้านวิชาการ ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมและพัฒนาการด้านอื่นของผู้เรียน เช่น เจตคติ ทักษะด้านสังคม นอกจากนี้ เนื้อหาที่เรียนยังไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการทั้งของผู้เรียนและของสังคมอย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นาตยา พิรันธนานนท์, 2546)

ในส่วนของการประเมินผลของการศึกษาทั้ง 2 ระดับ มีความแตกต่างเช่นกัน โดยระดับอนุบาลจะใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินจากการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูล ร่องรอยหลักฐานการเรียนรู้ของเด็กจากแหล่งต่างๆ โดยจะประเมินทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การแสดงออก กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของเด็กจากสถานการณ์จริง รวมทั้งผลงานต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กใน

หลากหลายมิติด้วย จึงเป็นการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กแต่ละคน ซึ่งเป็นการประเมินเปรียบเทียบกับตัวของเด็กเองเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน แต่การประเมินผลในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น เป็นการประเมินเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น และใช้ผลการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ โดยส่วนมากจะใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมิน ซึ่งประเมินผลเป็นรายวิชาและมักจะเป็นการประเมินผลผู้เรียนในมิติของความรู้และทักษะ

ในประเทศไทย บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2553) สำรวจปัญหาตามสภาพจริง ซึ่งเก็บข้อมูลจากการสังเกตบรรยากาศในห้องเรียนและการสัมภาษณ์ครูชั้นอนุบาลปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน ที่มีขนาดของโรงเรียนและการบริหารงานด้านวิชาการแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มโรงเรียนที่สำรวจในระดับอนุบาลมีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยสภาพการจัดบรรยากาศในห้องเรียน มีมุมประสบการณ์ต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมบล็อก เป็นต้น มีการจัดประสบการณ์สำคัญและกิจกรรมประจำวันต่างๆ ตามหลักสูตร เด็กแต่ละคนก็มีพัฒนาการและความพร้อมในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนมากเด็กมีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจากการสังเกตสภาพการจัดบรรยากาศห้องเรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า มีการจัดห้องเรียนโดยมีโต๊ะและเก้าอี้เป็นแถวสำหรับให้เด็กนั่งเรียน มีกระดานดำสำหรับให้ครูใช้เขียน นักเรียนจะเรียนโดยนั่งเรียนและฟังครูสอน ครูมีการมอบหมายงานให้นักเรียนทำโดยกำหนดเวลาให้ทำงานและนำงานมาส่งครู ซึ่งจะเห็นได้ว่าบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด และสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยครูในระดับอนุบาลจะมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามพัฒนาการของเด็กมากกว่าในระดับประถมศึกษา ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากสื่อ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียน แต่ครูในระดับประถมศึกษามีการเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมน้อย ทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ในระยะเชื่อมต่อได้ไม่ดีเท่าที่ควร

นอกจากนี้นักวิชาการต่างชาติหลายท่านได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของการจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ซึ่ง (Einarsdottir, 2006) พบว่า การปฏิบัติงานของครูในระดับการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษามีความแตกต่างกัน

อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก ในระดับอนุบาลจะใช้วิธีการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกๆ ด้านและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่วนในระดับประถมศึกษาเน้นวิธีการสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง เรียนแยกเป็นรายวิชาและแยกเนื้อหาเป็นบทเรียนต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อเด็กในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดปัญหาด้านการปรับตัวทั้งทางด้านการเรียนที่มีรูปแบบและการจัดกิจกรรมที่แตกต่างจากระดับอนุบาล รวมทั้งเกิดปัญหาด้านสังคมและอารมณ์ในการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและบุคคลรอบตัวในช่วงระยะเปลี่ยนแปลงจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ครูระดับอนุบาลมักจะส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ สร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย และเปิดโอกาสให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ภายในห้องเรียนจะมีสื่อต่างๆ ที่น่าสนใจ และเด็กสามารถจับต้องได้ ในขณะที่ครูระดับประถมศึกษามักสอนโดยครูเป็นผู้ชี้แนะในชั้นเรียนเป็นหลักโดยไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน ไม่เอื้อต่อการดึงดูดให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านวิชาการอย่างมีความหมาย (IRA & NAEYC, 1998) ซึ่งข้อแตกต่างในการจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาข้างต้นมีความขัดแย้งกับหลักในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งนี้จากข้อค้นพบในงานวิจัยต่างๆ ได้ให้ความสำคัญของการเตรียมการสอนทั้งในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา โดยการออกแบบกิจกรรมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้ที่มีความหมายและเสริมแรงต่อตัวผู้เรียน ซึ่งครูต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในเรื่องการสอนและพัฒนาการของเด็ก (Charlesworth, Hart, Burts, & DeWolf, 1993; Goldstein, 1997; Hart et al., 1998; K. L. Maxwell, McWilliam, Hemmeter, Ault, & Schuster, 2002; Rathbun et al., 2000)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการจัดการศึกษาระหว่างระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษาตั้งแต่ปรัชญาการศึกษา หลักสูตร หลักการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จนกระทั่งการวัดและประเมินผล อย่างเห็นได้ชัด โดยในระดับอนุบาลให้ความสำคัญกับตัวเด็กและบริบทรอบตัวเด็กในการออกแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งอิงพัฒนาการของเด็กเป็นเกณฑ์ ไม่ยึดเนื้อหาสาระแต่คำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการครูในระดับอนุบาลมีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สร้างประสบการณ์ที่มี

ความหมาย และเปิดโอกาสให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ มีการสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยมีการจัดสื่อต่างๆ ที่น่าสนใจ และเด็กสามารถจับต้องได้ภายในห้องเรียน และประเมินผลจากพัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้าน ตามสภาพจริง แต่ในระดับประถมศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามรายวิชาต่างๆ มีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปในลักษณะเน้นเนื้อหาและทักษะในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อสร้างความหมายแก่ตัวเด็ก เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ในการนั่งเรียนในห้องเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อฝึกทักษะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ของเด็ก อีกทั้งในด้านของการประเมินผลครูจะเน้นประเมินด้านความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้เพื่อตัดสินผลการเรียน ทำให้การประเมินผลไม่ครอบคลุมในทุกมิติการเรียนรู้ของเด็ก

ในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการช่วยส่งเสริมเด็กให้มีการปรับตัวในระยะเชื่อมต่อระหว่างระดับอนุบาลกับระดับประถมศึกษา เนื่องจากระยะเวลาในช่วงเชื่อมต่อจากชั้นอนุบาลไปสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงสำคัญที่ชีวิตของเด็กต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งในด้านทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจิตสังคม รวมถึงด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของเด็ก (Alexander et al., 1988; Sink, Edwards, & Weir, 2007) สมาคมแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education of Young Children : NAEYC) ได้พัฒนาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) ขึ้น เพื่อรองรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ปี โดยมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กและองค์ความรู้ด้านประสิทธิผลทางการศึกษา ประเด็นหลักของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ มีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) ลดช่องว่างในการเรียนรู้และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของเด็กทุกคน 2) สร้างการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาในระดับอนุบาลและระดับชั้นประถมศึกษา และ 3) สร้างให้ครูมีความรู้และการตัดสินใจเพื่อประสิทธิผลทางการศึกษา โดยครูจะต้องมีความรู้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่อง 1) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 2) การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล และ 3) การรู้จักสังคมและบริบทของวัฒนธรรมเด็ก ซึ่งแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมีเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมโดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในการจัดกิจกรรมหรือมอบหมายงานให้กับเด็ก กิจกรรมในห้องเรียนที่ใช้พัฒนาการที่เหมาะสมจะต้องสอดคล้องกับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูที่ยึดมั่นกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจะมีความพยายามในจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนโดยการสร้างความหมาย ความท้าทาย การตอบสนองต่อเด็ก และ

การกระตุ้นสภาพแวดล้อมทางการศึกษาสำหรับนักเรียนทุกคน เด็กจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ลงมือสำรวจ มีส่วนร่วมในการระบุและแก้ปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตและการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (Copple & Bredekamp, 2009)

แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ มีกรอบแนวปฏิบัติด้วยกัน 5 ประการ ได้แก่

- 1) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยครูจัดบริเวณห้องและจัดโต๊ะให้มีพื้นที่สำหรับเด็กในการทำงานตามลำพังและทำงานเป็นกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู มีศูนย์การเรียนรู้หรือมุมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น มุมภาษา มุมวิทยาศาสตร์ มุมคณิตศาสตร์ ฯลฯ มีสื่อหรืออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม
- 2) การสอนที่让孩子ได้รับทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ โดยครูมีการนำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการแก้ปัญหาโดยกระบวนการกลุ่ม มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก เด็กได้เรียนรู้จากการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ได้แลกเปลี่ยนมุมมอง ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้ลงมือปฏิบัติจริงในการสำรวจสื่อหรืออุปกรณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับบทเรียนหรือได้ใช้สื่อที่เด็กลงมือจัดกระทำได้ด้วยตัวเอง
- 3) การวางแผนหลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ โดยครูวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้และคัดเลือกมวลประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับความสนใจ ความรู้ และความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ดนตรี เข้าด้วยกัน
- 4) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูประเมินทั้งพัฒนาการในทุกด้านและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของเด็ก โดยใช้วิธีที่หลากหลายและใช้แหล่งข้อมูลทั้งจากตัวเด็ก ตัวครู เพื่อนครู และผู้ปกครอง
- 5) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และร่วมแก้ปัญหาให้กับเด็ก รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้ปกครองของเด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและห้องเรียน

Charlesworth et al. (1993) และ Frede, Austin, and Lindauer (1993) พบว่าการเข้าร่วมในโปรแกรมแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) ส่งผลในเชิงบวกต่อวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชั้นประถมศึกษา การสอนโดยครูเป็นผู้ชี้แนะในชั้นเรียนเป็นหลักจะไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กซึ่งมีความสามารถแตกต่างกัน หรือเด็กที่มีสมาธิสั้น (Shepard & Smith, 1988) และไม่เอื้อต่อการดึงดูดให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านวิชาการอย่างมีความหมาย (IRA & NAEYC, 1998) และจากการศึกษาวิจัยต่างๆ ยังพบว่า ครูระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีอัตราการปฏิบัติตามแนวการปฏิบัติที่

เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) ต่ำกว่าครูระดับอนุบาลและครูอนุบาลที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยมีแนวโน้มที่จะเชื่อมั่นในการใช้และการปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนามากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (Vartuli, 1999) ครูอนุบาลมักจะส่งเสริมการสร้างสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนเพื่อให้เด็กมีโอกาสมือปฏิบัติ สร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย และสร้างองค์ความรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ห้องเรียนจะมีสิ่งต่างๆ ที่น่าสนใจและสิ่งต่างๆ ที่เด็กสามารถจับต้องได้ (IRA & NAEYC, 1998) นอกจากนี้ Goffin (1989) ได้ระบุสิ่งที่แตกต่างกันมีนัยสำคัญระหว่างครูอนุบาลและครูประถมศึกษาไว้ 3 ประการ คือ 1) ครูปฐมวัยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาและเนื้อหาของหลักสูตรมากกว่าครูประถมศึกษา 2) ครูปฐมวัยมีความเชื่อมั่นในการใช้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเพื่อวางแผนหลักสูตรมากกว่าครูประถมศึกษา และ 3) ครูปฐมวัยมีความตระหนักในการจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนและเป้าหมายการเรียนรู้มากกว่าครูประถมศึกษา นอกจากนี้จากข้อค้นพบในงานวิจัยของ Hart และคณะ (Hart et al., 1998) ได้ให้ความสำคัญของการเตรียมการสอนทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษาที่มีการออกแบบกิจกรรมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้และเสริมแรงผู้เรียน ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการของเด็กและการสอน

งานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการที่ครูมีความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจะช่วยดึงดูดให้เด็กเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านวิชาการอย่างมีความหมาย เนื่องจากเด็กมีโอกาสมือปฏิบัติเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ มีการเสริมแรงให้กำลังใจ เด็กสร้างประสบการณ์และองค์ความรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ห้องเรียนจะมีสิ่งต่างๆ ที่น่าสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการมาโรงเรียน ซึ่งจากงานวิจัย พบว่า ครูในระดับประถมศึกษา มีความเชื่อมั่นในการใช้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเพื่อวางแผนหลักสูตรน้อยกว่าครูในระดับปฐมวัย นอกจากนี้แล้วข้อค้นพบของงานวิจัยต่างๆ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจของครูในเรื่องพัฒนาการของเด็กและการปฏิบัติของครูตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) นั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งด้านการเรียนรู้และด้านการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางการเรียน ผู้วิจัยจึงศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมการสอนตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครูระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการสอนของครูและแบบประเมิน

การปฏิบัติกิจกรรมการสอนของครู ซึ่งดัดแปลงมาจาก Buchanan, Burts, Bidner, White, and Charlesworth (1998) และ Saifah (2011) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครูระดับอนุบาล จำนวน 70 คน และครูระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน จากโรงเรียนในสังกัดต่างๆ 4 สังกัด ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 7 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 22 โรงเรียน

จากการศึกษานำร่อง พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการสอนของครูในระดับอนุบาลและครูในระดับประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่การปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนของครูในระดับอนุบาลและครูในระดับประถมศึกษาแตกต่างกัน โดยครูในระดับอนุบาลมีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสูงกว่าครูในระดับประถมศึกษา และจากการสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ในระดับอนุบาลครูสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน เช่น มุมภาษา มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ เป็นต้น การจัดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องมีลักษณะการจัดเป็นกลุ่มซึ่งเด็กสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งมีการจัดพื้นที่ให้สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้เพื่อให้มีพื้นที่ในห้องให้เด็กทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายและใช้เป็นพื้นที่สำหรับให้เด็กนอนพักผ่อนในช่วงกลางวัน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีลักษณะเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมการแข่ง กิจกรรมเสรี และเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเด็กได้ลงมือปฏิบัติในการฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ และมีการสอนอ่านเขียนและทักษะการคิดคำนวณเพื่อเตรียมตัวเด็กให้มีความพร้อมทางวิชาการสำหรับการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป ส่วนบรรยากาศในชั้นเรียนของระดับประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีทั้งโรงเรียนที่จัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน ซึ่งส่วนมากเป็นการจัดมุมหนังสือและเกมการศึกษาบริเวณหน้าชั้นเรียน สำหรับเด็กที่ทำงานเสร็จเรียบร้อยและส่งงานครูแล้วมาทำกิจกรรมตามมุมที่ตนสนใจ และบางโรงเรียนก็ไม่มีการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ มีเพียงการจัดป้ายนิเทศบริเวณหน้าชั้นเรียน สำหรับการจัดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องส่วนมากมีลักษณะเรียงหน้ากระดานหันหน้าไปทางหน้าชั้นเรียน มีการกำหนดที่นั่งของเด็ก เด็กนั่งเรียนประจำที่เกือบทั้งวัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบแยกรายวิชา การสอนส่วนใหญ่เป็น

ลักษณะครูอธิบายให้เด็กฟังหน้าชั้นเรียน ยกตัวอย่าง เขียนบนกระดาน แล้วให้เด็กทำแบบฝึกหัด จะเห็นได้ว่าทั้งการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานำร่องของ บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2553)

แม้ว่าจากการศึกษาเอกสารต่างๆ นั้น ระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา จะครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่ช่วงเวลาที่เด็กเริ่มเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 3 จนถึงสิ้นสุดการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่ผลจากการศึกษาเอกสารและการศึกษานำร่องสะท้อนให้เห็นว่าครูในระดับประถมศึกษามีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการต่ำกว่าครูอนุบาล โดยเฉพาะการออกแบบการเรียนการสอนของครูในระดับประถมศึกษาที่มีการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ โดยขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนทั้งด้านคุณลักษณะ วัย ความสนใจ และพัฒนาการ ทำให้เด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษาต้องมีการปรับตัวทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไปและจะต้องปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบ วิธีการเรียนรู้ ที่แตกต่างไปจากเดิมและไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้อาจเกิดจากสาเหตุในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรที่ระบุไว้แน่นอนตายตัว ทำให้ครูยึดการสอนโดยเน้นเนื้อหาโดยขาดการตัดสินใจในการออกแบบการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ในการออกแบบการเรียนการสอนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กในระยะเชื่อมต่อและบริบทในการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเด็กในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ลดช่องว่างของระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่การเรียนในระดับประถมศึกษา ส่งผลให้เด็กสามารถบรรลุผลในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ที่มีความหมายในสิ่งที่ตนสนใจ เกิดมโนทัศน์ที่ดีต่อตนเอง และส่งผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในอนาคต ดังผลของงานวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตของระยะเชื่อมต่อสำหรับงานวิจัยนี้ในช่วงตั้งแต่เด็กสิ้นสุดการเรียนในปีสุดท้ายของระดับอนุบาลจนถึงสิ้นสุดภาคเรียนที่ 1 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อนั้น ครูจะต้องมีการศึกษาหาความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง รวมทั้งฝึกทักษะ และประเมินผลการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group : WFSG) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Murphy and Lick (2005) เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งมี เป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร ปฏิรูปโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความ เปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา โดยเน้นการใช้ระบบเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำและเป็นสิ่งปกติ ภายในโรงเรียน เน้นให้ครูมีการกำกับตนเอง เป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพที่ออกแบบมาเพื่อสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยครูจะต้องมีความรู้เชิงลึกจะเข้าใจถึงสิ่งที่ จะสอน ฝึกฝนทักษะต่างๆอยู่เสมอ สะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน และร่วมรับผิดชอบนักเรียนของตน ซึ่งแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นระบบการทำงานที่ครูทุกคนในกลุ่มศึกษามีส่วนร่วมกำหนดความ ต้องการของผู้เรียน โดยมีผู้เรียนเป็นฐาน ครูจะทำงานร่วมกันในกลุ่มศึกษา เลือกแนวทางปฏิบัติที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างท้าทายและสร้างผลผลิตด้วยวิธีการใหม่ๆ แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะนี้เป็น การเน้นกระบวนการในการปฏิบัติของครูโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นที่ตั้ง มีการร่วมมือ กันในกลุ่มครูเพื่อวิเคราะห์ วางแผน คิดค้นวิธีการใหม่ๆ นำมาปฏิบัติ และสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อ พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้น ซึ่งจากกระบวนการนี้เมื่อนำมาใช้ในการเสริมสร้าง ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ จะช่วยให้ครูเกิด ชุมชนแห่งการเรียนรู้ สร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานและมีการสะท้อนคิดเพื่อนำผลมาปรับปรุง การปฏิบัติงาน เกิดเป็นวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะแล้ว แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach) ที่พัฒนาขึ้นโดย Costa and Garmston (1994) ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของครู โดยใช้การชี้แนะและการคิดสะท้อน ผู้ชี้แนะจะมีบทบาทใน การช่วยแนะนำเพื่อให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายใน (Teacher's Inner Thought Processes) และ นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมภายนอกของครู (Teacher's Overt Behaviors) ซึ่งจากหลักการของ แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ครูที่ได้รับการชี้แนะเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการด้านความคิดในการนำความรู้ในด้านพัฒนาการ และการเรียนรู้มาใช้ให้เหมาะสมกับเด็ก พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของตน ส่งผลให้ครูเกิด

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกโดยมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อ

จากความสำคัญของระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าระยะเชื่อมต่อเป็นช่วงเวลาที่ส่งผลต่อการปรับตัวและการประสบความสำเร็จในการเรียนของเด็ก แต่ในระยะเชื่อมต่อนี้ยังมีประเด็นปัญหาในของครูระดับประถมศึกษาในด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก การพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยลดช่องว่างของระยะเชื่อมต่อจากระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่การเรียนในระดับประถมศึกษา โดยมีครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางประสานรอยเชื่อมต่อต่างๆ ในการใช้ความรู้และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยคำนึงถึงบริบทของเด็กและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย และมีการปรับตัวในด้านการเรียนรู้ได้ดีขึ้น แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ในประเทศไทย ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูในระดับชั้นประถมศึกษาให้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้ครูมีความรู้และการตัดสินใจเพื่อประสิทธิผลทางการศึกษาของเด็กและมีการพัฒนาด้านวิชาชีพของตนอยู่เสมอ โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติบนพื้นฐานของความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้เรียนลดความกดดันและสามารถปรับตัวในระยะเชื่อมต่อได้ดีขึ้น

คำถามการวิจัย

1. กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร

2. กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด

การชี้แนะทางปัญญา สามารถส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัยและพัฒนาการพัฒนาระบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญานี้ ได้มาจากการพิจารณาข้อค้นพบของงานวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

Avalos (2011) ได้รวบรวมและสังเคราะห์ความรู้จากบทความที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูที่พิมพ์ในวารสาร Teaching and Teacher Education ที่เขียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000-2010 จำนวน 111 บทความ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการสังเคราะห์งานที่เกี่ยวกับด้านการเรียนรู้ การอำนวยความสะดวกและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ ประสิทธิภาพของการพัฒนาวิชาชีพและประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ในส่วนที่สองได้เลือกบทความวิจัยจากส่วนที่หนึ่งจำนวน 9 บทความ เพื่อศึกษาโดยละเอียด ซึ่งจากสังเคราะห์งานวิจัย ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ในประเด็นของการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการนำกระบวนการคิดสะท้อนมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยใช้ผลสะท้อนกลับจากการบรรยายและการแลกเปลี่ยนมุมมองจากกลุ่ม นำมาสะท้อนความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและความต้องการของครู ซึ่งการคิดสะท้อนจะช่วยสร้างอารมณ์ ความรู้สึก ในการเปลี่ยนแปลง เครื่องมือที่ใช้ในการคิดสะท้อนส่วนใหญ่ คือ การประเมินตนเอง และการสะท้อนแฟ้มสะสมงานของโรงเรียน ส่วนในด้าน

การประสานงานและความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพ พบว่า มีการจัดโครงสร้างของการร่วมมือในลักษณะของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งใช้การปฏิสัมพันธ์กันในสถานที่ทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และกระตุ้นให้ครูเปลี่ยนแปลงการสอน เป็นการเสริมแรงให้ครูเกิดการปฏิบัติ ซึ่งจากงานวิจัยส่วนมากแสดงให้เห็นว่านักวิจัยและเพื่อนร่วมงานมีบทบาทหลักในการทำให้เกิดการร่วมมือ นอกจากนี้จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า มีการใช้แนวทางต่างๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพและความสามารถในการปฏิบัติของครู ได้แก่ การสร้างเครือข่ายครู การสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติและชุมชนแห่งการเรียนรู้ การชี้แนะโดยเพื่อนร่วมงาน การศึกษาผ่านบทเรียน และมีการศึกษาผลของการใช้ teacher inquiry groups เพื่อเปลี่ยนความเชื่อและพฤติกรรมของครู อีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย คือ กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ซึ่งเป็นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งมีการจัดโครงสร้างของการร่วมมือในสถานศึกษาทั้งฝ่ายผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ และแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาที่มีการนำกระบวนการคิดสะท้อนมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จะส่งผลให้ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษา
  - ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของกระบวนการที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรจัดกระทำ (Independent Variable) คือ กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างระบบศึกษาทั้งคณะและบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ การวิเคราะห์ผู้เรียน และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่

4. เด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กที่ผ่านการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและก้าวเข้าสู่การเรียนรู้อย่างเป็นทางการในระดับประถมศึกษา ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่เด็กจบชั้นอนุบาลปีสุดท้ายจนถึงสิ้นสุดภาคการศึกษาต้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา หมายถึง การปฏิบัติของครูในการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่และบริบทในการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบและเขียนแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการนำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ไปใช้และการประเมินผล โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนและจัดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ ซึ่งประกอบด้วย

1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ หมายถึง การปฏิบัติของครูในการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ในการศึกษาคุณลักษณะ วัย พัฒนาการ และการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียน (Learners) การวิเคราะห์บริบทในการเรียนรู้ (Learning Contexts) เพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ คัดสรรและจัดลำดับเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรม รูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคและกลยุทธ์ในการสอน รวมทั้งกำหนดการประเมินผล อย่างเป็นระบบ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ โดยนำผลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนมา

ใช้ พร้อมทั้งเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการสาระต่างๆ ใช้กลยุทธ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ได้คิดค้น สำรวจ ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบและเขียนแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ หมายถึง การปฏิบัติของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจัดตารางเวลาสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ การจูงใจและการแนะแนวเด็ก โดยคำนึงถึงการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group) หมายถึง แนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา โดยสร้างระบบการทำงาน เน้นให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ในกลุ่มคณะเพื่อร่วมมือกันพัฒนาความสามารถของตนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และฝึกปฏิบัติโดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็น มีการใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน โดยครูวิเคราะห์และระบุความต้องการของผู้เรียน ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความสามารถของตน ออกแบบการเรียนการสอน และสะท้อนผลปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความรู้เชิงลึกและเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน มีการสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน และร่วมกันรับผิดชอบนักเรียนของตน เกิดเป็นวงจรพัฒนาวิชาชีพครู สร้างความมั่นใจและความสามารถในการปฏิบัติงานของครู

แนวคิดว่าชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach) หมายถึง แนวทางในการพัฒนาครูโดยมีผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือและใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้ครูคิดสะท้อน เกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมภายนอกของครู มุ่งเน้นระดับที่พึงปรารถนาโดยกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์และทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล โดยมี ขั้นตอน 4 ประการ ได้แก่

- 1) การประชุมเพื่อวางแผนกำหนดตัวชี้วัดในการสังเกตการปฏิบัติ (Planning Conference)
- 2) การสังเกตการปฏิบัติและพฤติกรรมของครู (Observation)
- 3) การประชุมเพื่อสะท้อนความคิด (Reflecting Conference) และ
- 4) การประยุกต์ใช้ (Application) ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถสะท้อนคิดได้ด้วยตนเอง โดยส่งเสริมให้ครูคิดสะท้อนขณะปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสามารถในการสังเกตอย่างใคร่ครวญถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้ครูคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านมาแล้ว

เพื่อให้ครูเปิดใจกว้างในการทำความเข้าใจเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายและพฤติกรรมของตน ส่งเสริมให้ครูกิจสสะท้อนถึงการปฏิบัติงานในอนาคต เพื่อให้ครูกิจมีความยืดหยุ่นทางความคิดในการแสวงหาพฤติกรรมทางเลือกที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ครูกิจเกิดความสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่ได้จากการคิดสะท้อน

กระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก
ในระยะเชื่อมต้อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด
การชี้แนะทางปัญญา หมายถึง การนำแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มาสังเคราะห์หลักการและพัฒนาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ครูกิจชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่เริ่มเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาคการศึกษาต้น เพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็กปรับตัวเข้ากับบริบททางการเรียนในระดับประถมศึกษา โดยใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน ครูร่วมกันสร้างระบบการทำงานแบบร่วมมือ มีการชี้แนะให้ครูกิจเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต้อ ดำเนินงานผ่านขั้นตอนของกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ 2) การให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา 3) การกำหนดเป้าหมาย 4) การจัดกลุ่มศึกษา 5) การฝึกฝน พัฒนา 6) การประชุมเพื่อสะท้อนคิด ซึ่งมีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ การสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน และการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน เพื่อให้ครูกิจเกิดการปฏิบัติงานที่ส่งผลถึงผู้เรียนและมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต้อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

ครู หมายถึง ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่สอนเด็กในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ที่เด็กจบชั้นอนุบาลปีสุดท้ายจนถึงสิ้นสุดภาคการศึกษาต้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาต่างๆ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

เด็กในระยะเชื่อมต้อ หมายถึง เด็กที่ผ่านการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและก้าวเข้าสู่การเรียนรู้อย่างเป็นทางการในระดับประถมศึกษา ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่เด็กจบชั้นอนุบาลปีสุดท้ายจนถึงสิ้นสุดภาคการศึกษาต้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในช่วงระยะเวลานี้ เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รูปแบบการเรียน ห้องเรียน ครู และเพื่อนใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางสำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในวัยเชื่อมโยงต่อไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติบนพื้นฐานของความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยมีเป้าหมายในการช่วยเด็กในวัยเชื่อมโยงต่อไปให้มีการปรับตัวด้านการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
2. ได้แนวทางสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในวัยเชื่อมโยงต่อไป โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์ให้ผู้เรียน ระบุความต้องการของผู้เรียน กำหนดเป้าหมาย และออกแบบการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนในวัยเชื่อมโยงต่อไป
3. ได้แนวทางสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการนำกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในวัยเชื่อมโยงต่อไป เนื่องจากแนวคิดระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญานำการพัฒนาผู้เรียนจากหลักฐานเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ วางแผน ฝึกปฏิบัติ นำไปใช้ และสะท้อนผล เพื่อนำผลไปปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการวิจัย ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาสู่งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของครูในด้านอื่นๆ
4. ได้แนวทางสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครูด้านทัศนคติในการทำงาน การสร้างค่านิยมและพัฒนาระบบการทำงานเป็นทีม โดยส่งเสริมให้ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้ในสถานที่ปฏิบัติงาน มีโอกาสร่วมกันกำหนดค่านิยม กำหนดระบบการทำงาน มีการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนความคิดจากการปฏิบัติงานของตน ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพครู
5. ได้แนวทางในการวิจัยและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในวัยเชื่อมโยงต่อไปจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถของครูและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวกับระยยะเชื่อมต่อ

- 1.1 ความหมายของระยยะเชื่อมต่อ
- 1.2 ประเภทของระยยะเชื่อมต่อ
- 1.3 แนวทางในการเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา
- 1.4 แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนในระยยะเชื่อมต่อ

- 2.1 การออกแบบการเรียนการสอน
- 2.2 ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนในระยยะเชื่อมต่อ

ตอนที่ 3 แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group: WFSG)

- 3.1 ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ
- 3.2 หลักการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ
- 3.3 กระบวนการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

ตอนที่ 4 แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach)

- 4.1 ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
- 4.2 หลักการของการชี้แนะทางปัญญา
- 4.3 กลยุทธ์ของผู้ให้การชี้แนะ
- 4.4 บทบาทของผู้ชี้แนะ
- 4.5 ขั้นตอนของการชี้แนะทางปัญญา

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของครู

ตอนที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อ

สำหรับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ ความหมายของ ระยะเชื่อมต่อและประเภทของระยะเชื่อมต่อ ดังนี้

1.1 ความหมายของระยะเชื่อมต่อ

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงความหมายของระยะเชื่อมต่อไว้ ดังนี้

สุจิตรพร สีพิน (2550) ได้ให้ความหมายของระยะเชื่อมต่อไว้ว่า เป็นกระบวนการในการเคลื่อนย้ายจากโปรแกรมหนึ่งไปสู่อีกโปรแกรมหนึ่ง หรือการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์หนึ่งไปสู่สถานการณ์ใหม่ ตัวอย่างเช่นการที่เด็กมีการย้ายไปสู่ชั้นเรียนใหม่ เริ่มเรียนกับครูคนใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันใหม่

ระยะเชื่อมต่อนี้สามารถเกิดได้ในทุกช่วงเวลาของชีวิต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดภาวะความเครียดเนื่องจากเกิดความไม่รู้สึกแน่ใจและกลัวสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในระยะเชื่อมต่อสำหรับเด็กต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว และบุคลากรในโรงเรียนเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัว รวมทั้งการจัดโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีความพร้อมสามารถช่วยให้เด็กคลายความวิตกกังวลหรือหรือลดความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นให้น้อยลงได้

บุครินทร์ สิริปัญญาธร (2553) กล่าวถึงระยะเชื่อมต่อว่า หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่อยู่ระหว่างการส่งผ่านจากสภาพแวดล้อมเดิมไปสู่สภาพแวดล้อมใหม่ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเด็กไปสู่สถานการณ์แวดล้อมใหม่หรือในชั้นเรียนใหม่

Kagan and Neuman (1998) ให้ความหมายว่า ระยะเชื่อมต่อ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่สิ้นสุดเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมใดสภาพแวดล้อมหนึ่ง และเริ่มเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมใหม่ เป็นการเคลื่อนไหวระหว่างเหตุการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ

Vogler, Crivello, and Woodhead (2008) กล่าวว่า ระยะเชื่อมต่อ หมายถึง จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ เป็นเหตุการณ์หรือกระบวนการสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเฉพาะหรือเป็นจุดเปลี่ยนในช่วงเวลาของชีวิต ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในด้านกิจกรรมต่างๆ สถานภาพ บทบาท ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึงเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งอาจครอบคลุมถึงความเชื่อทางวัฒนธรรม

ระยะเชื่อมต่อนี้มักจะเกี่ยวข้องกับการปรับจิตสังคมและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อมิติด้านความรู้ความเข้าใจ มิติทางอารมณ์ และมิติทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้านการปรับตัวได้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่ ระดับของการปรับตัวจะขึ้นอยู่กับลักษณะและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในระยะเชื่อมต่อ รวมถึงความต่อเนื่องประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ

จากความหมายของระยะเชื่อมต่อที่นักวิชาการทั้งหลายกล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ระยะเชื่อมต่อ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่มีจุดเปลี่ยนจากเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์เดิมไปสู่สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้เกี่ยวข้องกับการปรับจิตสังคมและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อมิติด้านความรู้ความเข้าใจ มิติทางอารมณ์ และมิติทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้านการปรับตัวได้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่

1.2 ประเภทของระยะเชื่อมต่อ

Kagan and Neuman (1998) ได้กล่าวถึงประเภทของระยะเชื่อมต่อไว้ว่า แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ระยะเชื่อมต่อในแนวตั้ง (Vertical transitions) และระยะเชื่อมต่อในแนวนอน (horizontal transitions)

ระยะเชื่อมต่อในแนวตั้ง (Vertical transitions) เป็นระยะเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่ง ในบริบทของระบบของการศึกษาในโรงเรียน มักจะเกี่ยวข้องกับการเลื่อนชั้นเรียนขึ้นไปในระดับที่สูงขึ้น เช่น การเลื่อนจากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษา การเลื่อนจากระดับประถมศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษา เป็นจุดเริ่มของการเชื่อมต่อในสถาบันการศึกษาที่มีนัยสำคัญ (Arnold et al., 2007: 2; UNESCO, 2006: 14 cited in Kagan & Neuman, 1998) นอกจากนี้ระยะการเชื่อมต่อในแนวตั้งอาจเกิดกับบุคคล ภายนอกสถานศึกษา โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านอายุ การเปลี่ยนแปลงของวุฒิภาวะ การเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพทางสังคม

เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงในระยะเชื่อมต่อนี้ เป็นการหล่อหลอมชีวิตของเด็กทั้งด้านประสบการณ์ ความเชื่อ และความเป็นอยู่

ระยะเชื่อมต่อในแนวนอน (Vertical transitions) ระยะเชื่อมต่อในแนวนอนมีความเด่นชัด เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าระยะเชื่อมต่อในแนวตั้ง เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เช่น การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมประจำวันจากลักษณะหนึ่งไปอีกลักษณะหนึ่ง ความแตกต่างระหว่างกิจกรรมของที่บ้านและโรงเรียน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าประเภทของระยะเชื่อมต่อมีทั้งระยะเชื่อมต่อในแนวตั้งและระยะเชื่อมต่อในแนวนอน โดยระยะเชื่อมต่อในแนวตั้งจะส่งผลกระทบต่อในด้านเกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าและระยะเชื่อมต่อในแนวนอน ทั้งนี้ระยะเชื่อมต่อจากอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาจัดอยู่ในระยะเชื่อมต่อในแนวตั้งซึ่งเด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของวุฒิภาวะ การเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพแวดล้อม เป็นต้น

1.3 แนวทางในการเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

แนวทางในการเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา จะกล่าวถึงแนวทางในการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาจากระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่ระดับประถมศึกษาในประเทศไทย และแนวทางในการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาจากระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่ระดับประถมศึกษาในต่างประเทศ ดังนี้

1.3.1 แนวทางในการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

ในประเทศไทย มีการกล่าวถึงความสำคัญของการเชื่อมรอยต่อระหว่างการศึกษาาระดับอนุบาลและระดับชั้นประถมศึกษา ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษา จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในระดับอนุบาล ครูในระดับประถมศึกษา ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ ซึ่งการลดช่องว่างของการจัดการศึกษาทั้งสองระดับนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในระดับอนุบาล ครูในระดับประถมศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง มีบทบาทสำคัญดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ดำเนินการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้บริหารต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษา และมีบทบาทในการจัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและประถมศึกษาาร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติของสถานศึกษาทั้งสองระดับ เพื่อผู้สอนทั้งสองระดับได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็ก สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาทั้งสองระดับได้ศึกษาหาความรู้จากเอกสารด้านหลักสูตร และเอกสารทางวิชาการศึกษา การอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน และให้มีโอกาสแลกเปลี่ยน เผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ร่วมกัน สนับสนุนการจัดเอกสารเผยแพร่กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ และจัดให้มีการพบปะทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง ก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดีขึ้น

ครูในระดับอนุบาล ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป พุดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดีๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งจัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูในระดับประถมศึกษา ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับอนุบาล ซึ่งครูในระดับประถมศึกษามีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้เด็กและผู้ปกครองมีโอกาสได้ทำความคุ้นเคยกับผู้สอน เพื่อน และห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ต่างๆ ภายในห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมของเล่น จะช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่โดยได้รับความกดดันน้อยลง

ในส่วนของผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา ควรทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษา ทั้งสองระดับ และควรให้ความสนใจใส่ใจต่อเด็ก และให้ความร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็กเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วขึ้น

1.3.2 แนวทางในการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ในต่างประเทศ

ในต่างประเทศ มีการเชื่อมรอยต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาในหลายลักษณะ ซึ่ง บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2553) ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเชื่อมรอยต่อระหว่างระดับอนุบาลและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในต่างประเทศ ไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเชื่อมรอยต่อในต่างประเทศ

ประเทศ	รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย	อายุเด็ก
กลุ่มประเทศสหราชอาณาจักร	โรงเรียนอนุบาลบางแห่ง มีการจัดภาคเรียนสุดท้ายให้มีการเยี่ยมชมโรงเรียนประถมศึกษา	4 ปี
กลุ่มประเทศทวีปยุโรป	1. จัดการศึกษาโปรแกรมพิเศษให้เด็กเมื่อจบโรงเรียนอนุบาล เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา 2. โรงเรียนอนุบาลบางแห่งกำหนดช่วงหลังรับประทานอาหาร ให้เด็กได้ฝึกเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา	4-6 ปี
สวีเดน	1. กำหนดอายุเด็กในการศึกษาภาคบังคับให้น้อยลง โดยให้เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2. ปีสสุดท้ายของโรงเรียนอนุบาล มีการปรับวิธีการเรียนการสอนให้คล้ายกับโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปรับวิธีการเรียนการสอนให้คล้ายกับโรงเรียนอนุบาล	5-6 ปี

ประเทศ	รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย	อายุ เด็ก
เนเธอร์แลนด์	จัดการศึกษาภาคบังคับในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีลักษณะเหมือนโรงเรียนอนุบาลและในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นการเชื่อมต่อของการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษาโดยเริ่มระบบการเรียนเขียน อ่าน และคณิตศาสตร์	5 ปี
ฝรั่งเศส เบลเยียม	การศึกษาภาคบังคับช่วงอายุ 4 – 8 ปีกำหนดโครงสร้างการเรียน “วัฏจักรการเรียนรู้ที่ 2” โดยนำการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษามาจัดเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้เรียนรู้เกี่ยวกับจำนวนตัวเลข และภาษา	4 ปี
สหรัฐอเมริกา	จัดห้องเรียนแบบคละอายุให้เด็กชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนร่วมกันบางช่วงเวลา	5-6 ปี
คิวบา	การสอนการอ่านเรื่องเสียงสระ และตัวอักษรบางเสียงในชั้นอนุบาล เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการอ่านในการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	5 ปี
ฮ่องกง	การให้เด็กมีประสบการณ์โดยตรงทางด้านทักษะภาษา และทักษะทางคณิตศาสตร์จากโดยใช้วิธีการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (child-centered learning) เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป และมีการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองโดยใช้การสอนแบบดั้งเดิม (“top-down” approaches) เพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนเรื่องระบบกฎเกณฑ์ และยอมรับกฎระเบียบ	-

จากแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเชื่อมรอยต่อระหว่างระดับอนุบาลและระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าในระดับอนุบาลให้ความสำคัญในการเชื่อมรอยต่อ ดังปรากฏชัดเจนในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และจากข้อมูลของในประเทศต่างๆ ที่มีการช่วยให้เด็กปรับตัวในระยะเชื่อมต่อโดยการจัดการกิจกรรมโรงเรียนอนุบาล เยี่ยมชมโรงเรียนประถมศึกษา การจัดให้ปัสุศท้ายของโรงเรียนอนุบาลปรับวิธีการเรียนการสอนคล้าย

กับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่1 ปรับให้คล้ายกับวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาล รวมทั้งการสร้างโปรแกรมต่างๆ สำหรับเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้เป็นการสร้างให้เด็กเกิดความคุ้นเคย มีความพร้อมทั้งด้านอารมณ์ สังคม และทักษะวิชาการ เพื่อลดช่องว่างของความแตกต่างในการเรียนรู้ระหว่างระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาชั้นปีที่1 ทั้งสิ้น

1.4 แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice-DAP)

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice-DAP) จะกล่าวเกี่ยวกับความเป็นมาของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และกรอบแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 6-8 ปี ดังนี้

1.4.1 ความเป็นมาของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP)

แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice: DAP) ได้ถูกพัฒนาและนำเสนอโดยสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education of Young Children: NAEYC) เพื่อรองรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุ 8 ปี โดยมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กและองค์ความรู้ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา (Copple & Bredekamp, 2009) ซึ่งแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ มีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่

1. ลดช่องว่างในการเรียนรู้และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของเด็กทุกคน
2. สร้างการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษา
3. สร้างให้ครูมีความรู้และการตัดสินใจเพื่อประสิทธิภาพทางการศึกษา ซึ่งครูจะต้องมีความรู้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ 3 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 2) การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล และ 3) การรู้จักสังคมและบริบทของวัฒนธรรมเด็ก

แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ มีกรอบแนวปฏิบัติด้วยกัน 5 ประการ ซึ่งในแต่ละช่วงอายุจะมีรายละเอียดของการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปตามวัยของเด็ก กรอบแนวปฏิบัติ 5 ประการ มีดังนี้

1. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Creating a Caring Community of Learners) ประกอบด้วย
  - 1.1 การสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวก (Fostering Positive Relationships)
  - 1.2 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Building Classroom Community)
2. การสอนที่让孩子ได้รับทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ (Teaching to Enhance Development and Learning) ประกอบด้วย
  - 2.1 สิ่งแวดล้อมและตารางกิจกรรม (Environment and Schedule)
  - 2.2 วิธีสอน (Teaching Methods)
  - 2.3 การสื่อสารและการใช้ภาษา (Communication and Language Use)
  - 2.4 การใช้แรงจูงใจและแนวทางเชิงบวกในการเรียนรู้ (Motivation and Positive Approaches to Learning)
  - 2.5 การแนะแนว (Guidance)
3. การวางแผนหลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ (Planning Curriculum to Achieve Important Goals) ประกอบด้วย
  - 3.1 สาระสำคัญของหลักสูตร (Curriculum Essentials)
    - 1) เข้าใจขอบข่ายสาระการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก (Comprehensive Scope; Important Goals)
    - 2) การเชื่อมโยงและบูรณาการ (Coherence and integration)
    - 3) การปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Implementation)
  - 3.2 พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development)
    - 1) สุขภาพและการออกกำลังกาย (Health and Fitness)
    - 2) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Motor Development)

3) การพัฒนากล้ามเนื้อย่อย (Fine Motor Development)

3.3 ภาษาและการรู้หนังสือ (Language and Literacy)

1) การฟัง การพูด และการเข้าใจ (Listening Speaking and Understanding)

2) การสร้างแรงจูงใจในการอ่าน (Motivation for Reading)

3) การตระหนักเกี่ยวกับศาสตร์หรือการออกเสียง (Phonemic Awareness/ Phonics)

4) การเขียน (Writing)

5) คำศัพท์และความรู้เกี่ยวกับรูปคำ (Word and Print Knowledge)

6) การสร้างความรู้และความเข้าใจ (Building Knowledge and Comprehension)

3.4 คณิตศาสตร์ (Mathematics)

3.5 วิทยาศาสตร์ (Science)

3.6 เทคโนโลยี (Technology)

3.7 สังคมศึกษา (Social Competence; Social Studies)

3.8 ศิลปะ (Creative Arts)

1) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสุนทรีย์ (Creative/ Aesthetic Development)

2) ทัศนศิลป์ (Visual Arts)

3) ดนตรีและการเคลื่อนไหว (Music and Movement)

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (Assessing Children's Development and Learning) ประกอบด้วย

4.1 ยุทธศาสตร์และความมุ่งหมาย (Strategic and Purposeful)

4.2 ความเป็นระบบและความต่อเนื่อง (Systematic and Ongoing)

4.3 บูรณาการกับการเรียนการสอนและหลักสูตร (Integrated with Teaching and Curriculum)

4.4 มีความตรงและความน่าเชื่อถือ (Valid and Reliable)

4.5 การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Communicated and Share)

5. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว (Establishing Reciprocal Relationships with Families)

1.4.2 แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 6-8 ปี

สำหรับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 6-8 ปี ซึ่งอยู่ในระยะเชื่อมต่อกับระดับชั้นอนุบาลสู่ระดับชั้นประถมศึกษาชั้นนั้น สามารถสรุปแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กตามกรอบแนวปฏิบัติ 5 ประการ ได้ดังนี้

1. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในการปฏิบัติ ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงในห้องเรียน ฝึกให้เด็กรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น จัดบริเวณห้องโดยมีพื้นที่ให้เด็กสามารถนั่งทำงานร่วมกับเพื่อน จัดโต๊ะหรือจัดกลุ่มให้เด็กสามารถทำงานตามลำพังและทำงานเป็นกลุ่มย่อย มีศูนย์การเรียนรู้หรือมุมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น มุมภาษา มุมวิทยาศาสตร์ มุมคณิตศาสตร์ ในห้องเรียน มีสื่อหรืออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม

2. การสอนที่让孩子ได้รับทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ ในการปฏิบัติ ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดค้น สำรวจ ลงมือทำกิจกรรม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง มีการนำโครงการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการแก้ปัญหาโดยกระบวนการกลุ่มมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอน เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ให้เด็กได้แลกเปลี่ยนมุมมอง ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเจรจาตกลงกัน ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบในการส่งงานและทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ เกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ เด็กได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน รวมทั้งเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายและออกกำลังกายในแต่ละวัน

3. การวางแผนหลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ ในการปฏิบัติ ครูมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ดนตรี เข้าด้วยกัน วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้และคัดเลือกมวลประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับความสนใจ ความรู้ และความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย วางแผนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เด็กมีโอกาสแสดงความสามารถและเลือกกิจกรรมที่ตนสนใจ รวมทั้งจัดเวลาให้เด็กทำงานได้สำเร็จก่อนที่จะเปลี่ยนกิจกรรม

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในการปฏิบัติ ครูมีการประเมิน ทั้งพัฒนาการในทุกด้านและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของเด็ก วิเคราะห์ คุณลักษณะของเด็กโดยทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของเด็กแต่ละคน สังเกต เก็บบันทึกหลักฐานและ ใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย และใช้แหล่งข้อมูลทั้งจากตัวเด็ก ตัวครู เพื่อนครู และ ผู้ปกครอง เน้นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (formative assessment) มากกว่า การประเมินเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้เพื่อตัดสินคุณภาพผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ (summative evaluation) รวมทั้งตีความผลการประเมินพร้อมใช้ข้อมูลจากการประเมินในการพัฒนาการปฏิบัติและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

5. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ในการปฏิบัติ ครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และร่วมแก้ปัญหาให้กับเด็ก รวมทั้ง กระตุ้นให้ผู้ปกครองของเด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและห้องเรียน

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการได้ถูก พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุตั้งแต่ แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ปี เพื่อสร้างการเชื่อมรอยต่อทางการศึกษาในระดับอนุบาลและระดับชั้น ประถมศึกษา โดยสร้างให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล และการรู้จักสังคมและบริบทของวัฒนธรรมเด็ก และใช้ความรู้ดังกล่าวใน การตัดสินใจเพื่อประสิทธิผลทางการศึกษา แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจึงเป็นแนวปฏิบัติ สำหรับครูที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กในระยะเชื่อมต่อกันสามารถปรับตัวเข้ากับบริบทในการเรียนใน ระดับชั้นประถมศึกษาได้ดีขึ้น

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ การออกแบบการเรียนการสอน ความสามารถในการออกแบบ การเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ และแนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ดังนี้

2.1 การออกแบบการเรียนการสอน

ในเรื่องการออกแบบการเรียนการสอน จะกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของการ ออกแบบการเรียนการสอน และกระบวนการของการออกแบบการเรียนการสอน ดังนี้

2.1.1 ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน

นักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2551) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอน เป็นการวางเค้าโครงของการสอน ตั้งแต่การเลือกรูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

Reigeluth cited in Richey, Klein.J.D., and Tracey.M.W. (2011) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอน เป็นกระบวนการในการตัดสินใจเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และพฤติกรรม

Richey et al. (2011) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์รายละเอียดเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และผลการปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน โดยครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนา การประเมินผล และการรักษาสภาพการเรียนรู้และผลการปฏิบัติของผู้เรียนไว้

Smith and Ragan (2005) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการคิดและวางแผนอย่างเป็นระบบก่อนที่จะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมและกำหนดการประเมินผล ซึ่งต้องอาศัยความละเอียด พิถีพิถัน และความชำนาญ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

จากความหมายต่างๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการในการคิดและวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อวางเค้าโครงหรือวางแผนการสอนโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งต้องอาศัยความละเอียด พิถีพิถัน และความชำนาญ ในการคัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรม รูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคและกลยุทธ์ในการสอน รวมทั้งกำหนดการประเมินผล เพื่อผู้เรียนเกิดเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้และด้านพฤติกรรม บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

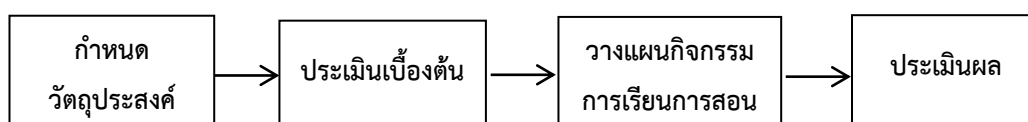
2.1.2 กระบวนการของการออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งนักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

Mager and Peatt (1962) กล่าวถึงการออกแบบการเรียนการสอนไว้ว่า ในการออกแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของการเรียนการสอน กลวิธีในการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน โดยศึกษาข้อมูลในด้านบริบทของการเรียนการสอน รวมทั้งการวิเคราะห์ผู้เรียน
2. พัฒนากลยุทธ์ในการเรียนการสอน เป็นการตัดสินใจเลือกวิธี เทคนิค กลยุทธ์ ที่เหมาะสม เพื่อกำหนดเส้นทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. กำหนดการประเมินผล เป็นการกำหนดเครื่องมือ วิธี และแหล่งข้อมูล เพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

Popham and Baker (1970) กล่าวถึงระบบการออกแบบการเรียนการสอนโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) ประเมินเบื้องต้น 3) วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) ประเมินผล ดังภาพ

ภาพที่ 1 ระบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Popham and Baker

แหล่งที่มา : Popham and Baker (1970: 45)

จากภาพ ระบบการออกแบบการเรียนการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการกำหนดจุดประสงค์นั้น จะต้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นว่าต้องการให้มีความรู้และพฤติกรรมใดจากการเรียนการสอน

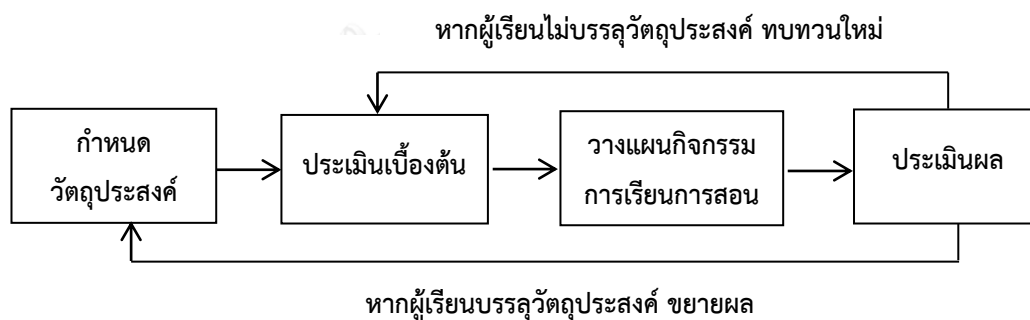
2) ประเมินเบื้องต้น ครูจะต้องวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ไม่ใช่เพียงแค่แบบทดสอบ การพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียนจะทำให้ครูทราบว่าเด็กมีพื้น

ความรู้เพียงใดสามารถทำอะไรได้บ้าง และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน

3) วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากพิจารณาพื้นฐานผู้เรียนแล้ว ครูจะออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค วิธีการสอนต่างๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และพื้นฐานของผู้เรียน

4) ประเมินผล เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การประเมินผลควรใช้วิธีที่หลากหลายและครอบคลุมมิติของการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ของผู้เรียน

ขั้นตอนของการออกแบบการเรียนการสอนทั้ง 4 ขั้น นั้น มีความสัมพันธ์กัน โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ ประเมินเบื้องต้น วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผล เมื่อประเมินผลผู้เรียนตามวัตถุประสงค์แล้ว หากพบว่า ผู้เรียนไม่ตามบรรลุวัตถุประสงค์ จะทบทวนการออกแบบการเรียนการสอนใหม่พร้อมปรับปรุง แต่หากผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ จะนำการออกแบบการเรียนการสอนไปขยายผลและอาจปรับวัตถุประสงค์ให้มีความท้าทายมากขึ้น ดังภาพ

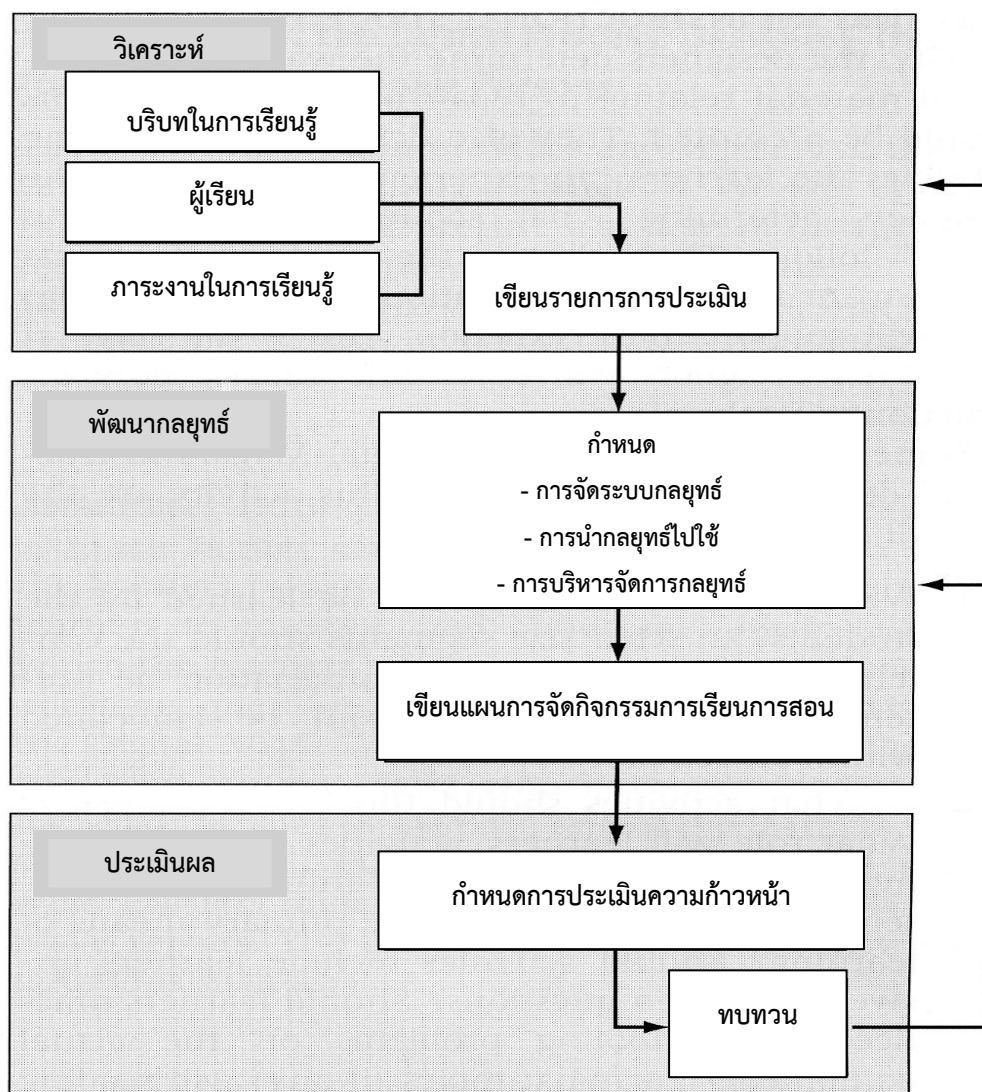
ภาพที่ 2 การตรวจสอบการออกแบบการเรียนการสอนของ Popham and Baker

แหล่งที่มา : Popham and Baker (1970: 47)

หลังจากการประเมินผล นอกจากจะได้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแล้ว ครูควรนำผลการประเมินมาสะท้อนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้การออกแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Smith and Ragan (2005) กล่าวถึง รูปแบบของการออกแบบการเรียนการสอน ว่าประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล 2) การพัฒนากลยุทธ์

3) การประเมินผล ซึ่งรูปแบบของ Smith and Ragan ให้ความสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ โดยเน้นความเอาใจใส่ ความระมัดระวัง และความรอบคอบ ในการกำหนดกลยุทธ์ในการเรียนการสอน รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Smith and Ragan สามารถแสดงได้ดังภาพ

ภาพที่ 3 รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Smith and Ragan
แหล่งที่มา : Smith and Ragan (2005: 3)

จากภาพ ในขั้นที่ 1 กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล จะเป็นการวิเคราะห์และประเมินเบื้องต้น ก่อนที่ออกแบบการเรียนการสอน โดยวิเคราะห์บริบทในการเรียนรู้ วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์ภาระงานในการเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเขียนเป็นรายการประเมินเพื่อวางแผนสำหรับการประเมินการเรียนรู้

ในขั้นที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์ เป็นการจัดระบบกลยุทธ์โดยการจัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอน การวางแผนในการนำกลยุทธ์ต่างๆ ไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน และการบริหารจัดการกลยุทธ์โดยการจัดตารางเวลาและจัดหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เมื่อกำหนดกลยุทธ์แล้วครูจะเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สำหรับขั้นที่ 3 การประเมินผล เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) และนำผลที่ได้มาทบทวนการออกแบบการเรียนการสอน

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน

การสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน	Mager and Peatt (1962)	Popham and Baker (1970)	Smith and Ragan (2005)
1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน	1. กำหนดวัตถุประสงค์ 2. ประเมินเบื้องต้น	1. วิเคราะห์
	2. พัฒนากลยุทธ์ในการเรียนการสอน	3. วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน	2. พัฒนากลยุทธ์
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล	3. กำหนดการประเมินผล	4. ประเมินผล	3. ประเมินผล

จากตารางการสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สามารถสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ได้ 2 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล โดยในขั้นที่ 1 การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด บริบทของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน จากนั้นเป็นการคิดและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนากลยุทธ์ที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนในขั้นที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล เป็นการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งประเมินผลและบันทึกหลังสอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

2.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ

ในเรื่องความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ จะกล่าวถึงความหมายของความสามารถ และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อนี้

2.2.1 ความหมายของความสามารถ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ความสามารถ (Ability) หมายถึง คุณลักษณะของแต่ละบุคคลในด้านความรู้ และทักษะในการทำกิจกรรมใดๆ ให้สำเร็จได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งคุณลักษณะนี้ มีทั้งที่มีมาแต่กำเนิดและที่เกิดจากการเรียนรู้ในภายหลัง

Hornby and Wehmeier (1995) ได้ให้ความหมายของคำว่า ability ไว้ว่า หมายถึง พลังหรือทักษะในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากความหมายของความสามารถดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความสามารถจะต้องปฏิบัติหรือมีทักษะในเรื่องนั้นๆ บนฐานของการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ

2.2.2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อ

จากความหมายของความสามารถข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ที่มีความสามารถจะต้องปฏิบัติหรือมีทักษะในเรื่องนั้นๆ บนฐานของการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว และจาก

การสังเคราะห์กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน สามารถสังเคราะห์ได้ 2 ส่วน คือ

- 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล

ดังนั้นความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ จึงหมายถึง การปฏิบัติของครูในการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กในระยะเชื่อมต่อและบริบทในการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้และการประเมินผลโดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับของเด็กในระยะเชื่อมต่อ หมายถึง การปฏิบัติของครูในการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ในการศึกษาคุณลักษณะ วัย พัฒนาการ และการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียน (Learners) การวิเคราะห์บริบทในการเรียนรู้ (Learning Contexts) เพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ คัดสรรและจัดลำดับเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรม รูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคและกลยุทธ์ในการสอน รวมทั้งกำหนดการประเมินผล อย่างเป็นระบบ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ โดยนำผลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนมาใช้ พร้อมทั้งเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการสาระต่างๆ ใช้กลยุทธ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ได้คิดค้น สำรวจ ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบและเขียนแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ หมายถึง การปฏิบัติของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจัดการเวลาสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ การจูงใจและการแนะแนวเด็ก โดยคำนึงถึงการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากคำจำกัดความด้านบน สามารถสรุปความแตกต่างของความสามารถในการออกแบบ การเรียนการสอนทั่วไปกับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อ ได้ดังตาราง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการออกแบบการเรียนการสอนทั่วไปกับการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

กระบวนการออกแบบ การเรียนการสอน	ความสามารถในการออกแบบ การเรียนการสอนทั่วไป	ความสามารถในการออกแบบการเรียน การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ
1. การออกแบบและ เขียนแผน การจัด กิจกรรมการเรียนรู้	1. วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด บริบทของผู้เรียน บริบทของ โรงเรียน 2. กำหนดเป้าหมายของ การเรียนการสอน 3. วางแผนกิจกรรมการเรียน การสอน และพัฒนากลยุทธ์	นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนว ปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ 1. วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ มาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด บริบทของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน และความต้องการ จำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อ 2. กำหนดเป้าหมายของการเรียน การสอนและเป้าหมายที่พึงประสงค์ใน การพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อโดย คำนึงถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ 3. วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน และพัฒนากลยุทธ์โดยครอบคลุม พัฒนาการทุกด้าน
2. การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และ การประเมินผล	4. ประเมินผลตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้	4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจูงใจและการแนะแนวเด็ก 5. ประเมินผลตามวัตถุประสงค์การ เรียนรู้และเป้าหมายที่พึงประสงค์

จากตารางด้านบน แสดงให้เห็นว่า การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อแตกต่างจากความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนทั่วไป คือ ในการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ครูจะต้องนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด บริบท ของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อ จากนั้น กำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนและเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อโดย คำนึงถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน และ พัฒนากลยุทธ์โดยให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ในขั้นต่อไปเป็นการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การใส่ใจและ การแนะแนวเด็ก รวมทั้งประเมินผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายที่พึงประสงค์

ตอนที่ 3 แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group : WFSG)

ในส่วนของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group : WFSG) จะกล่าวถึง ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ หลักการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และกระบวนการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ดังรายละเอียด

3.1 ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group: WFSG) เป็นแนวคิดที่ พัฒนาขึ้นโดย Murphy and Lick (2005) ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร ปฏิรูปโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างความเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา โดยเน้นให้เป็นระบบที่ ใช้เป็นงานประจำและสิ่งปกติภายในโรงเรียน เน้นกับการกำกับตนเอง เป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพที่ ออกแบบมาเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้ปฏิบัติจะต้อง 1) ต้องมี ความรู้เชิงลึกจะเข้าใจถึงสิ่งที่จะสอน 2) สะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน 3) ฝึกฝนทักษะต่างๆอยู่เสมอ และ 4) ร่วมรับผิดชอบนักเรียนของตน

การร่วมกันทั้งคณะ (Whole-faculty) หมายถึง ทุกคนในคณะเป็นสมาชิกของ กลุ่มศึกษาที่เน้นข้อมูลความต้องการของนักเรียนในด้านการเรียนการสอน จึงอาจเป็นการรวมกลุ่มครู กลุ่มละ 3-5 คน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาความสามารถของตนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เกิด ผลประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง โดยใช้กลยุทธ์ คือ การปฏิบัติเป็นประจำจนกลายเป็นงานที่ทำ

ตามปกติ (job-embedded) การกำกับตนเอง (self-directed) การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (data-based professional development) กระบวนการในการดำเนินงานของกลุ่มมีความยืดหยุ่นโดยกลุ่มมีหน้าที่ในการทำให้สมาชิกในกลุ่มสามารถปฏิบัติทักษะใหม่ได้อย่างถูกต้อง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และนำทักษะและความรู้ใหม่ไปใช้ในห้องเรียน ซึ่งเปรียบเสมือนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางอาชีพทั้งโรงเรียน ที่ภายในประกอบไปด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้กลุ่มย่อยๆ

สาระสำคัญของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ขึ้นอยู่กับคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. อะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการให้ครูทำเพื่อครูจะได้มีความเข้าใจเชิงลึกในสิ่งที่สอน
2. อะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการให้ครูทำเพื่อครูจะได้มีทักษะในการสอน
3. อะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการให้ครูทำเพื่อครูจะได้ทำทนายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ยากขึ้นและเป็นแนวคิดพื้นฐาน
4. อะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการให้ครูทำเพื่อครูจะได้ฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการคิดเชิงลึก และเป็นนักแก้ปัญหา

แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นระบบการทำงานที่ครูทุกคนในกลุ่มศึกษาร่วมกันกำหนดความต้องการของผู้เรียนโดยมีผู้เรียนเป็นฐาน ดังนั้นคำถามสำคัญ 4 ประการ จะเป็นกรอบแนวปฏิบัติเพื่อทบทวนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนและบรรลุแล้วนำมาศึกษาในกลุ่มศึกษานี้ ซึ่งระบบนี้มีความยืดหยุ่นในการให้อิสระต่อครูที่จะคิดค้น และประเมินการปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครูจะทำงานร่วมกันในกลุ่มศึกษา เลือกแนวทางปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างท้าทายและสร้างผลผลิตด้วยวิธีการใหม่ๆ

แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นระบบพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งระบบการทำงานประกอบด้วย แผนพัฒนาโรงเรียน ฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน (Instructional Council) และครูใหญ่ซึ่งมีบทบาทในการตรวจสอบในภาพรวมของโรงเรียนทั้งในด้านผู้เรียนและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน กลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะเป็นศูนย์กลางของระบบ มีการฝึกอบรมสมาชิกทั้งคณะเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐ หลักสูตรใหม่ กลยุทธ์การสอนใหม่ๆ สมาชิกทุกคนจะเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาเพิ่มเติม ประชุมสัมมนา โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียน

ระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ที่มีประสิทธิภาพนั้น ประกอบไปด้วย การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน รูปแบบนี้เป็นองค์รวม เป็นขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับอำนวยความสะดวกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน และส่งเสริมให้เกิดผลการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งมีหลายรูปแบบ โดยรูปแบบของ Murphy's Whole-Faculty Study Group System ประกอบด้วย

- ให้ครูในโรงเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - สนับสนุนซึ่งกันและกัน และร่วมกันวางแผน เรียนรู้ ทดสอบแนวคิด
- แบ่งปัน สะท้อนผลการปฏิบัติการสอน
- ใช้หลักการสอน การเรียนรู้ และการปฏิบัติ
  - ยึดมั่นอยู่กับการแสวงหาคำตอบแก้ปัญหา และใฝ่หาวิธีเปลี่ยนแปลงมุมมอง นโยบาย การปฏิบัติ
  - สร้างความรู้ในเนื้อหาวิชาและนำมาใช้
  - ทำงานร่วมกับความคิด สื่อ และเพื่อนร่วมงาน
  - เผชิญกับการหาคำตอบว่า “เป็นอย่างไร” และ “ควรเป็นอย่างไร”
  - ศึกษาค้นคว้าวิจัยรวมทั้งเป็นนักวิพากษ์งานวิจัย และกระบวนการวิจัย
  - สร้างความรู้และการปฏิบัติ
  - อยู่กับคำถามพื้นฐานว่าอะไรที่ครูและผู้เรียน ต้องเรียนและรู้

3.2 หลักการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ มีหลักการสำคัญ 5 ประการ (Murphy and Lick (2005)) ดังนี้

1. การมุ่งเน้นถึงความสำคัญของผู้เรียน แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรที่ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นประการแรก โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน สมาชิกในกลุ่มจะร่วมมือกันตรวจสอบงานของผู้เรียน ฟังความต้องการของผู้เรียน สังเกตผู้เรียนของเพื่อนในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนข้อมูลผู้เรียนร่วมกัน
2. การมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่มศึกษาโดยสมาชิกในกลุ่ม อาจสอนในระดับชั้นเดียวกันหรือต่างระดับชั้นกันก็ได้ รวมทั้งสามารถจัดกลุ่มครูที่อยู่ต่างแผนกหรือต่างโรงเรียนก็ได้ เช่นเดียวกัน ซึ่งในกรณีจัดกลุ่มต่างโรงเรียนครูใหม่จะอยู่ในกลุ่มของครูใหญ่ด้วยกัน

3. การร่วมกันเป็นผู้นำ สมาชิกทุกคนมีการหมุนเวียนกันเป็นผู้นำ และสลับกันเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม เป็นสมาชิกสภาการสอนซึ่งมีการประชุมทุก 4-6 สัปดาห์

4. การร่วมกันรับผิดชอบในการทำงาน ทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบงานอย่างเท่าเทียมกันและรับผิดชอบงานร่วมกัน

5. การร่วมกันรับรู้ระบบการทำงาน งานทุกอย่างในกลุ่มศึกษาจะเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อให้ทุกคนได้รับทราบและเข้าใจงาน มีการสอบถามแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มอื่นๆ โดยจัดเวลาในการพบปะกันและพิมพ์รายงานสรุปเกี่ยวกับงานที่แต่ละกลุ่มทำ

3.3 องค์ประกอบของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

องค์ประกอบของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ประกอบด้วย บริบท (context) กระบวนการ (process) และเนื้อหา (content) ซึ่งเป็นกรอบการทำงานในการพัฒนาวิชาชีพครู ดังภาพที่ 4

บริบท (context): ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรหรือวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เช่น ค่านิยมในการพัฒนางานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการ (process): วิธีที่แต่ละบุคคล กลุ่มศึกษา และกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ทำงาน ปฏิบัติ แสดงพฤติกรรม เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะใหม่ๆ

เนื้อหา (content): สิ่งที่แต่ละบุคคล กลุ่มศึกษา และกลุ่มศึกษาทั้งคณะศึกษา เรียนรู้ ฝึกทักษะ เพื่อให้เกิดทักษะ ทักษะคิด และความรู้

ภาพที่ 4 กรอบการทำงานในการพัฒนาวิชาชีพครู

แหล่งที่มา : Murphy and Lick (2005: 47)

บริบท (context) เป็นสภาพหรือสภาวะแวดล้อมของแต่ละโรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนก็จะมีบริบทที่แตกต่างกันไป ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อบริบทของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มศึกษา การจัดสรรเวลาในการพัฒนาวิชาชีพ ทรัพยากรต่างๆ การสนับสนุนจากชุมชน และวัฒนธรรมองค์กร

กระบวนการ (process) กลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นรูปแบบของความร่วมมือภายในโรงเรียน การดำเนินงานเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของครูในโรงเรียน ซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. กำหนดสมาชิกของกลุ่มศึกษาตามชุดข้อมูลของความต้องการจำเป็นของผู้เรียน
2. กำหนดขนาดของกลุ่มศึกษาให้มีสมาชิกระหว่าง 3-5 คน
3. กำหนดตารางเวลา และมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ อาจจะประชุมทุกสัปดาห์หรือประชุมทุก 2 สัปดาห์
4. กำหนดบรรทัดฐานของกลุ่ม และบรรทัดฐานในการทบทวนการปฏิบัติงาน
5. กำหนดรูปแบบการเป็นผู้นำในกลุ่มและการหมุนเวียนบทบาทผู้นำในกลุ่ม
6. ทำแผนปฏิบัติการของกลุ่มให้เสร็จภายในการประชุมกลุ่มครั้งที่ 2
7. บันทึกการเรียนรู้ของกลุ่มหลังจากการประชุมแต่ละครั้ง
8. มีหลักสูตรและการสอนที่เน้นให้สมาชิกกลุ่มศึกษาตรวจสอบผลงานของผู้เรียนและสังเกตการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่เสมอ
9. ใช้แหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสื่อที่เป็นวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่เป็นบุคคล เพื่อตอบสนองต่อผู้เรียน
10. ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม เพื่อให้กลุ่มศึกษาสามารถบรรลุผลที่ต้องการในการพัฒนา
11. สะท้อนผลเกี่ยวกับงานของกลุ่มศึกษาและผลที่เกิดขึ้นจากผลการปฏิบัติของผู้เรียน
12. ตระหนักว่าสมาชิกในกลุ่มศึกษาทุกคนเท่าเทียมกัน
13. คาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการทำงาน
14. ประเมินการทำงานของกลุ่มเพื่อกำหนดหลักฐานอ้างอิงที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย
15. กำหนดเครือข่ายการสื่อสารและกลยุทธ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย

ในการระบุความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายในการศึกษา จะใช้วงจรการตัดสินใจ (The Decision-Making Cycle - DMC) (Murphy, 1999) ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 2 ระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 จัดกลุ่มของความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

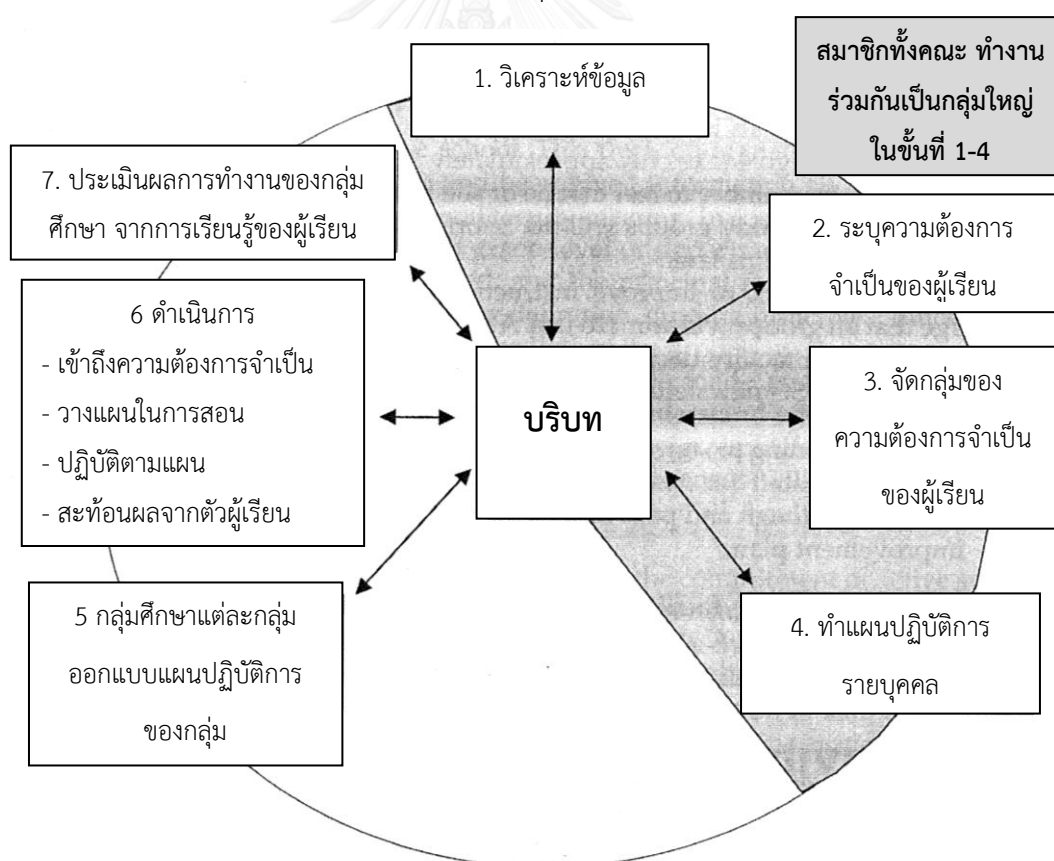
ขั้นที่ 4 ทำแผนปฏิบัติการรายบุคคล

ขั้นที่ 5 กลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มออกแบบแผนปฏิบัติการของกลุ่ม

ขั้นที่ 6 ดำเนินการ

ขั้นที่ 7 ประเมินผลการทำงานของกลุ่มศึกษาจากการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนทั้ง 7 ขั้น ของวงจรการตัดสินใจของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 วงจรการตัดสินใจของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ
แหล่งที่มา: Murphy and Lick (2005: 111)

จากแผนภาพวงจรการตัดสินใจของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ แสดงให้เห็นว่าในขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นนั้น มีการทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ในขั้นที่ 1-4 ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล การระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียน การจัดกลุ่มของความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และการทำแผนปฏิบัติการรายบุคคล จากนั้นในขั้นที่ 5-7 กลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะแยกออกไปทำงานในกลุ่มศึกษาของตน ได้แก่ การออกแบบแผนปฏิบัติการของกลุ่ม การดำเนินการ และการประเมินผลการทำงานของกลุ่มศึกษาจากการเรียนรู้ของผู้เรียน

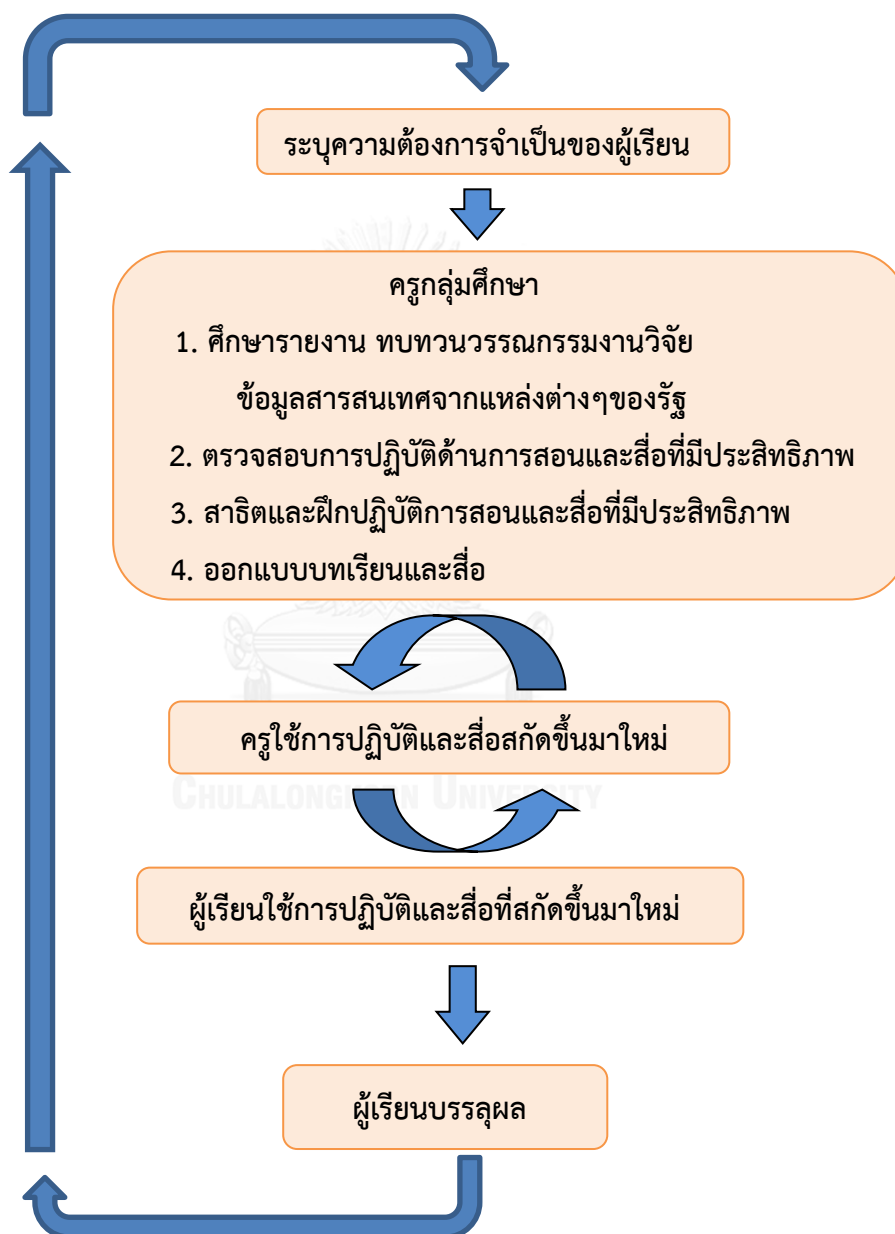
เนื้อหา (content) หมายถึง ความรู้และทักษะ ที่ต้องการให้เกิดกับสมาชิกในกลุ่มศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพ เนื้อหาเป็นส่วนที่สามารถจับต้อง จัดการ จัดกระทำได้ และมีรูปแบบที่ชัดเจน เช่น หนังสือ บทความ วิดีโอ แผนการสอน กิจกรรม กลยุทธ์ หรือโปรแกรมสำเร็จรูป เนื้อหาเป็นหัวใจของกระบวนการพัฒนา เนื่องจากเป็นสิ่งที่ครูจะต้องเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนเพื่อให้ส่งผลถึงตัวผู้เรียน

3.4 กระบวนการของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

กระบวนการของกลุ่มศึกษาทั้งคณะเริ่มจากขั้นแรก คือ การระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ครูผู้สอนจะร่วมกันสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนที่จะต้องพัฒนา โดยพิจารณาความต้องการจำเป็นจากข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแล้ว ในขั้นที่ 2 ครูกลุ่มศึกษาทั้งคณะจะศึกษาหาข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยศึกษารายงาน ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย ศึกษาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่างๆของรัฐ พร้อมทั้งทบทวนตรวจสอบ และพัฒนาการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียน จากนั้นครูกลุ่มศึกษาจะร่วมกันสาธิตและฝึกปฏิบัติการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พร้อมทั้งออกแบบบทเรียนและสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งในขั้นที่ 2 นี้ จะเป็นขั้นที่ครูพัฒนาตนเองในการหาข้อมูลและความรู้ต่างๆ ในการแก้ปัญหาของผู้เรียน พร้อมทั้งพัฒนาตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน เมื่อครูได้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาด้านการเรียนการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และออกแบบการเรียนการสอนแล้ว ขั้นที่ 3 ครูจะนำการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาและออกแบบขึ้นมาใหม่ไปใช้ในชั้นเรียน พร้อมทั้งสังเกตพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการเรียนการสอน ปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ใหม่ ในลักษณะวงจรการพัฒนา ซึ่งเมื่อครูนำการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาและออกแบบขึ้นมา

ใหม่ไปใช้ในชั้นเรียนนั้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่พัฒนาขึ้นมา และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลตามเป้าหมายในการพัฒนา

ขั้นตอนของกระบวนการของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ แสดงได้ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กระบวนการของกลุ่มศึกษาทั้งคณะที่ส่งผลถึงผู้เรียน
แหล่งที่มา : Murphy and Lick (2001: 14)

จากแผนภาพ แสดงให้เห็นว่า กระบวนการของกลุ่มศึกษาเริ่มจากการระบุความต้องการ จำเป็นผู้เรียน จากนั้นครูจะจัดเป็นกลุ่มศึกษา และกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะร่วมกันศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ร่วมกันทบทวนตรวจสอบการปฏิบัติด้านการสอนและสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ สาธิตและฝึกปฏิบัติการสอนและสื่อที่มีประสิทธิภาพเหล่านั้น จากนั้นกลุ่มศึกษา จะออกแบบบทเรียนและสื่อต่างๆ ครูแต่ละกลุ่มศึกษานำการปฏิบัติและสื่อสกัดขึ้นมาใหม่ไปใช้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ใช้การปฏิบัติและสื่อที่สกัดขึ้นมาใหม่ของกลุ่มศึกษาและผู้เรียนบรรลุผลในที่สุด

ตอนที่ 4 แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach)

ในส่วนของแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach) จะกล่าวถึงความ เป็นมาและความหมายของแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา หลักการของการชี้แนะทางปัญญา กลยุทธ์ของผู้ให้การชี้แนะ บทบาทของผู้ชี้แนะ และขั้นตอนของการชี้แนะทางปัญญา ดังรายละเอียด

4.1 ความเป็นมาและความหมายของแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach) พัฒนาขึ้นโดย A. L. Costa and Garmston (1994) แนวคิดนี้ เป็นแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้ผลสะท้อนกลับที่มุ่งเน้น กระบวนการทางปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจของครู ผู้อำนวยการหรือผู้ชี้แนะมี บทบาทในการช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรม การสอน แนวทางนี้เป็นการนำไปปฏิบัติจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบน

การชี้แนะทางปัญญา หมายถึง กระบวนการในการพัฒนากระบวนการทางปัญญา เพื่อ เปลี่ยนแปลงด้านความคิดและพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้ที่ได้รับการชี้แนะ โดยการให้ ความช่วยเหลือหรือจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอก

4.2 หลักการของการชี้แนะทางปัญญา

หลักการของการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วย การที่ผู้ชี้แนะนำกลยุทธ์ต่างๆ (Coach's Strategies) มาใช้ เพื่อให้ผู้รับการชี้แนะเกิดกระบวนการคิดภายใน (Teacher's Inner Thought Processes) และนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมภายนอกของผู้รับการชี้แนะ (Teacher's Overt Behaviors)

4.3 กลยุทธ์ของผู้ให้การชี้แนะ

กลยุทธ์ของผู้ให้การชี้แนะ มีหลักการ 3 ประการ ได้แก่ 1) การมุ่งเน้นระดับที่พึงปรารถนา (focus on the desired state) 2) การให้ความช่วยเหลือ (intervention) และ 3) การสร้างความเข้าใจผู้รับการชี้แนะและการชี้แนะจากจุดยืนของผู้รับการชี้แนะ (pacing and leading) ดังรายละเอียด

1) การมุ่งเน้นระดับที่พึงปรารถนา (focus on the desired state) ผู้ให้การชี้แนะจะต้องชี้ให้ผู้รับการชี้แนะเห็นภาพของผลของการกระทำในปัจจุบันของคุณ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จากนั้นผู้ให้การชี้แนะจะต้องแสดงให้เห็นถึงภาพที่พึงปรารถนาที่คุณสามารถพัฒนาได้

2) การให้ความช่วยเหลือ (intervention) บุคคลจะมีพฤติกรรมตามมุมมองของการรับรู้โลกจากภายใน โดยมองผ่านความเป็นมา ระบบการแสดงออก และรูปแบบของกระบวนการทางปัญญาของตน และจะตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับ แต่ละบุคคลจะมีแหล่งความรู้เดิมที่อยู่ในตัวคุณ ผู้ชี้แนะจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คุณเข้าถึงแหล่งความรู้ที่ตนเองมีอยู่ เข้าใจในความเป็นตัวตนของผู้รับการชี้แนะ ให้ความเคารพต่อทุกๆ ข้อความทั้งที่เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากาย ที่ได้รับจากคนอื่น ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้การชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะบรรลุที่ระดับจิตใจ ข้อความทางจิตใจกำหนดผลของการสื่อสาร ดังนั้นผู้ให้การชี้แนะจะต้องตระหนักรู้และมีความตั้งใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับระดับต่างๆ ของการสื่อสารทั้งการใช้ น้ำเสียงและการแสดงท่าทางมีการจัดหาทางเลือกที่ความยืดหยุ่นสูงและมีทางเลือกที่หลากหลาย เนื่องจากการที่คุณมีแหล่งความรู้มาก มีความยืดหยุ่นและทางเลือกมาก ก็จะทำให้คุณมีกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มาก

3) การสร้างความเข้าใจผู้รับการชี้แนะและการชี้แนะจากจุดยืนของผู้รับการชี้แนะ (pacing and leading) เป็นการเข้าใจผู้อื่นในความเป็นตัวตนของคุณคนนั้น ผู้ชี้แนะจะสามารถก้าวเข้าสู่โลกของผู้รับการชี้แนะเมื่อผู้ชี้แนะสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาและท่าทางที่แสดงออกว่าเข้าใจความตั้งใจ ความคิด หรือความเป็นจริงของผู้รับการชี้แนะ

4.4 บทบาทของผู้ชี้แนะ

ผู้ชี้แนะจะเป็นตัวกลางระหว่างบุคคลกับเหตุการณ์ ปัญหา ความขัดแย้ง ความท้าทาย หรือในสถานการณ์ที่ซับซ้อนอื่นๆ เพื่อพัฒนาการชี้แนะตนเองให้แก่ผู้รับการชี้แนะ

แนวคิดนี้เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ คือ การพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในของคุณ การวางแผนและการสะท้อนประสบการณ์ต่างๆ จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างภายในเหล่านี้

โครงสร้างความรู้สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับความเข้าใจใหม่ๆ หรือถูกยกเลิก เนื่องจากประสบการณ์ใหม่ๆ บางอย่าง ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่ การชี้แนะจะทำให้โครงสร้างความรู้ที่มีอยู่เดิมมีความซับซ้อนมากขึ้นผ่านเชื่อมโยงทางความคิด ดังนั้น ผู้ชี้แนะจะต้องช่วยเหลือให้ผู้รับการชี้แนะได้วิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาทวิวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง แทนที่จะให้คำแนะนำหรือแก้ปัญหาให้ ขณะที่ผู้ชี้แนะช่วยเหลือผู้รับการชี้แนะในกระบวนการคิดแก้ปัญหา ก็จะต้องชี้แนะให้ผู้ชี้แนะเกิดการเรียนรู้กระบวนการขึ้นการคิดตนเองไปด้วย โดยการช่วยให้ผู้รับการชี้แนะได้คิดสะท้อนและเรียนรู้จากกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อเรียนรู้ที่จะประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ผู้ชี้แนะจะต้องมีความเชื่อว่าความสามารถของมนุษย์มีการพัฒนาในด้านสติปัญญา สังคม และอารมณ์อยู่ตลอดเวลา และมนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาในด้านต่างๆ เหล่านี้ด้วยตนเอง

คุณลักษณะที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดการชี้แนะ มี 3 ประการ คือ

- 1) ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หมายถึง วิธีการที่ผู้ชี้แนะทำเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน และความรู้สึกไว้วางใจกัน โดยผู้ชี้แนะจะต้องแสดงถึงความเคารพต่อความรู้สึก ความคิด และทัศนคติของบุคคลแต่ละคน
- 2) ความตั้งใจที่ชัดเจน ผู้ชี้แนะจะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับความตั้งใจของตนเองว่าตนมีบทบาทของผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ประเมินและให้คำแนะนำแก่ผู้รับการชี้แนะเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับการชี้แนะได้คิดแก้ปัญหาโดยจะไม่คิดวิธีแก้ปัญหาให้ผู้รับการชี้แนะ และเชื่อว่ามนุษย์จะแก้ปัญหาของตัวเองได้ การพยายามแก้หรือเปลี่ยนแปลงคนอื่นจะเป็นการทำลายความสัมพันธ์ที่มีพื้นฐานอยู่บนความไว้วางใจ
- 3) ทัศนคติที่ชัดเจน ผู้ชี้แนะจะต้องมีทัศนคติเกี่ยวกับสภาพที่พึงปรารถนาที่จะเกิดขึ้น เช่น การช่วยให้บุคคลรับรู้ในความสามารถของตน ช่วยให้มีทัศนคติที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมาย ผลงาน ทวิวิธีในการปฏิบัติตน สร้างความตระหนักในค่านิยมของตน รวมถึงการพัฒนาความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน ตามสถานการณ์และลักษณะของผู้ได้รับการชี้แนะ

4.5 ขั้นตอนของการชี้แนะทางปัญญา

การชี้แนะทางปัญญา มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference) การสังเกต (Observation) การประชุมเพื่อสะท้อนความคิด (Reflecting Conference) และการประยุกต์ใช้ (Application) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference) เป็นการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นทั้งความไว้วางใจในตนเองและความไว้วางใจระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความไว้วางใจต่อผู้ชี้แนะหรือความไว้วางใจต่อผู้ได้รับการชี้แนะ ผู้ชี้แนะเน้นที่เป้าหมายของครู ให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ แก่ครูเพื่อทบทวนทำความเข้าใจเป้าหมายของบทเรียน กำหนดตัวชี้วัดในการประชุมเพื่อสะท้อนผล การเก็บข้อมูล และส่งเสริมให้ผู้ได้รับการชี้แนะชี้แนะตนเอง

2) การสังเกต (Observation) ผู้ชี้แนะรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตหลักฐานด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กลยุทธ์ของผู้รับการชี้แนะ และการตัดสินใจของผู้รับการชี้แนะ ซึ่งเก็บข้อมูลจากพฤติกรรมการสอนของผู้รับการชี้แนะ การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้กำหนดไว้ในขั้นการประชุมวางแผน โดยใช้วิธีที่หลากหลายและผู้รับการชี้แนะจะต้องรับทราบถึงข้อมูลที่จัดเก็บและรูปแบบในการเก็บข้อมูล ซึ่งทั้งข้อมูลที่จัดเก็บและรูปแบบในการจัดเก็บข้อมูลจะต้องมีความหมายและสอดคล้องกับการพัฒนาตนเองของผู้รับการชี้แนะ

3) การประชุมเพื่อสะท้อนความคิด (Reflecting Conference) ผู้ชี้แนะจะเป็นตัวกลางให้ผู้รับการชี้แนะสะท้อนคิดโดยสรุปความประทับใจและประเมินผลบทเรียนพร้อมทบทวนข้อมูลที่ใช้ในการสนับสนุน เปรียบเทียบแผนกับการดำเนินการโดยการตัดสินใจของผู้รับการชี้แนะ และการเรียนรู้ของผู้เรียน ลงข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนกับการตัดสินใจและพฤติกรรมของผู้รับการชี้แนะ

4) การประยุกต์ใช้ (Application) ผู้ชี้แนะจะเป็นตัวกลางให้ผู้รับการชี้แนะสังเคราะห์การเรียนรู้ของตนและกำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนไปประยุกต์ใช้ สะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการชี้แนะ และให้คำแนะนำผู้ได้รับการชี้แนะในการปรับแต่งความรู้

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อจากนักวิชาการทั้งหลาย ดังนี้

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงสำหรับเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก เพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนของการวิจัย ประกอบด้วย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งร่างหลักสูตรจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา 6 โรงเรียน ในจังหวัดราชบุรีที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของคนในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มครู ผู้ปกครอง และกลุ่มเด็กอนุบาล ส่วนระยะที่ 2 เป็นการทดลองใช้หลักสูตร กับเด็กที่จบชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 คน เป็นระยะเวลา 15 สัปดาห์ โดยใช้รูปแบบการวิจัย A-B-A design แล้วนำผลการทดลองมาปรับปรุงหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตและประเมินผลทักษะทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measures ANOVA) ทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของบอนเฟอร์โรนี (Bonferroni) และการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง สำหรับเสริมสร้างทักษะทางสังคม มีองค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ระยะเวลาการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการวัดและประเมินผล โดยมีสาระสำคัญ 3 สาระ ได้แก่ เรื่องความร่วมมือ เรื่องการควบคุมตนเอง และเรื่องการรักษาสิทธิ์ โดยมีแนวการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เพื่อน ครู และผู้ปกครอง ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน 3) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ในด้านประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรนี้มีคุณภาพ เนื่องจากหลังการทดลองใช้หลักสูตรเด็กมีทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสิทธิ์ สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเด็กมีแนวโน้มของทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน สูงขึ้นในระยะทดลอง แต่มีแนวโน้มของทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ลดลงในระยะติดตามผล

Burchinal, Peisner-Feinberg, Pianta, and Howes (2002) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะวิชาการจากเด็กก่อนวัยเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครอบครัวและห้องเรียน เป็นตัวทำนายเส้นโคจรของพัฒนาการ โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครูอาจเป็นเส้นทางในการพัฒนาความสามารถทางวิชาการในเด็กกลุ่มเสี่ยงในด้านปัญหาทางวิชาการที่มีสาเหตุมาจากลักษณะของครอบครัว ประชากร ได้แก่ นักเรียน จำนวน 511 คน โดยอยู่ในชั้นก่อนประถมศึกษา 2 ปี และศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีข้อมูลอยู่ใน The Cost, Quality, and Outcomes Study (CQO) มีการสุ่มตัวอย่าง 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 เลือกศูนย์ดูแลเด็ก และชั้นที่ 2 เลือกเด็กตามคุณสมบัติที่กำหนดในแต่ละศูนย์ดูแลเด็กที่ถูกเลือกในชั้นที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized assessments) ในการวัดทักษะทางภาษาและทักษะทางวิชาการ และแบบสำรวจจากครูและผู้ปกครอง ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการทางสังคมในห้องเรียนมีความ สำคัญสำหรับความสามารถทางวิชาการสำหรับเด็กที่มีความเสี่ยงในด้านปัญหาทางวิชาการ จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวและห้องเรียนมีส่วนส่งเสริมความสามารถเชิงวิชาการในเด็กทุกคน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ระหว่างเด็กและครูอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนตัวของเด็กและบริบทของครอบครัว ทฤษฎีด้านพัฒนาการแสดงให้เห็นว่ากระบวนการในชั้นเรียนอาจมีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงในด้านปัญหาทางวิชาการ และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางวิชาการเบื้องต้น ได้แก่ ประสบการณ์ในการดูแลเด็กและห้องเรียน ซึ่งสามารถทำนายถึงทักษะทางภาษาและทักษะทางวิชาการของเด็ก และข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ ได้แก่ การใช้แบบทดสอบมาตรฐานในการประเมินทักษะทางภาษา ทักษะการอ่าน และทักษะคณิตศาสตร์ ซึ่งการประเมินโดยการสังเกต การประเมินรายบุคคล หรือการประเมินโดยอิงหลักสูตร จะได้รายละเอียดเชิงลึกมากกว่า

Maxwell and Chmielewski (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมส่วนบุคคลและและความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กในระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบแง่มุมของ self-identity และ self-esteem จากผลกระทบของคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียน ที่มีต่อ self-esteem ของเด็ก ประชากร ได้แก่ นักเรียนอนุบาล จำนวน 28 คน และนักเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง จำนวน 6 ห้องเรียน ซึ่งครูใช้ผนังห้องในการจัดแสดงผลงานจากการกำหนดโครงการให้นักเรียนใช้ในการปรับแต่งห้องจำนวน 8 โครงการ เครื่องมือในการวัดใช้ Self-Esteem Index (SEI) และ Children's Inventory of Self-Esteem (CISE) โดยมีการ pretests และ post-tests ผลการวิจัย พบว่า ในการวัด Self-Esteem ในนักเรียน

ในชั้นประถมปีที่ 1 ทั้ง ระดับของ Self-Esteem Index (SEI) และระดับของ Children's Inventory of Self-Esteem (CISE) มีผลเชิงบวกต่อ Self-Esteem ของเด็ก แต่ในระดับก่อนประถมศึกษาามีเพียงระดับของ Children's Inventory of Self-Esteem (CISE) ที่มีผลเชิงบวกต่อ Self-Esteem ของเด็ก จากการศึกษาพบว่า self-identity ของเด็กได้รับอิทธิพลจากสถานที่ที่เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ของเขา เช่น บ้าน โรงเรียน เพื่อนบ้าน สถานที่เหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อ self-perception ของเด็ก และแนวคิด place identity เชื่อมโยงกับพัฒนาการด้าน socioemotional ของเด็กกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

Ladd and Dinella (2009) ศึกษาเรื่อง ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงในความผูกพันกับโรงเรียนในระยะแรก การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมด้านการร่วมมือ การต่อต้าน และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน รวมทั้งด้านการหลีกเลี่ยงการมาโรงเรียน จากเด็กตั้งแต่อายุ 5.5 ปี จนถึง 13.5 ปี โดยประเมินในช่วงประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีการวิเคราะห์ตัวแปรและพิจารณาความก้าวหน้าทางวิชาการของเด็กจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้แบบร่วมมือ จะมีความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านการมีพฤติกรรมยึดมั่นผูกพันกับการเรียน และการมีความรู้สึกยึดมั่นผูกพันกับการเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก

Giallo et al. (2010) ศึกษาเรื่องการสร้างระยะเชื่อมต่อสู่ประถมศึกษา การประเมินโปรแกรมเชื่อมต่อสำหรับผู้ปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของ Transition to Primary School Parents Program ด้านความรู้และความเข้าใจของผู้ปกครองในการจัดการในช่วงเชื่อมต่อและช่วยเหลือบุตรหลานในการเริ่มต้นในโรงเรียน รวมทั้งเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมในด้านการปรับปรุงด้านวิชาการของเด็กและการปรับตัวทางสังคม ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง จำนวน 576 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 21 โรงเรียน ในรัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย พบว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมมี self-efficacy ในการช่วยเหลือบุตรหลานในช่วงเชื่อมต่อส่งผ่านเด็กจากระดับก่อนประถมศึกษาไปสู่ระดับประถมศึกษาสูงกว่าผู้ปกครองในกลุ่มควบคุม และจากการศึกษา พบว่า แนวปฏิบัติในการเชื่อมต่อ (Transition Practices) ในแต่ละโรงเรียนก็มีความแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปจะเน้นที่การปฐมนิเทศ เยี่ยมชมโรงเรียน และให้

เด็กคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ครู กิจกรรมในห้องเรียน และเพื่อนใหม่ นอกจากนี้โปรแกรมมีการจัดโอกาสให้ผู้ปกครองและโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในด้านต่างๆ ที่ช่วยพัฒนาเด็ก ดังนี้

กิจกรรมสำหรับผู้ปกครอง

1. กลยุทธ์ที่ช่วยให้เด็กปรับตัวในการเริ่มเข้าเรียน
2. ทาวิธีในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
3. หาแหล่งทรัพยากรด้านข้อมูลและการช่วยเหลือในการยกระดับเด็ก
4. พบปะผู้ปกครองอื่นและสร้างเครือข่าย

กิจกรรมสำหรับโรงเรียน

1. เสนอแนวคิดและแนะนำโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก
2. การเริ่มกระบวนการในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน
3. สนับสนุนโรงเรียนให้เป็นแหล่งให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการยกระดับเด็ก

Ahtola et al. (2011) ศึกษาเรื่อง การเชื่อมต่อสู่ระบบโรงเรียน แนวปฏิบัติในการเชื่อมต่อสอดคล้องกับการปฏิบัติในการดำเนินงานวิชาการหรือไม่ โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการนำแนวปฏิบัติในการเชื่อมต่อ (transition practices) ไปปฏิบัติในโรงเรียนก่อนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางวิชาการของเด็กในช่วงปีแรกของโรงเรียนประถมศึกษา ประชากร ได้แก่ นักเรียน จำนวน 398 คน ซึ่งย้ายมาจากโรงเรียนก่อนประถมศึกษา 36 แห่ง เข้าสู่โรงเรียนประถมศึกษา 22 แห่ง ในประเทศฟินแลนด์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบทักษะด้านวิชาการของเด็ก (Tests on children's academic skills) ซึ่งทักษะการอ่านและการเขียนประเมินด้วยแบบทดสอบย่อยของ ARMI และแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการเชื่อมต่อ (Questionnaire on transition practices) ซึ่งเป็นการสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการเชื่อมต่อ ทั้ง 7 แบบ ได้แก่ 1) การให้เด็กสร้างความคุ้นเคยกับโรงเรียน (Familiarization with the school) 2) การร่วมมือประสานงานกันระหว่างครู (Teacher co-operation) 3) การให้ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมต่างๆ (Joint event for parents) 4) การพบปะระหว่างผู้ปกครองกับครู (Personal meeting with the teacher) 5) การร่วมแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการรับเด็กเข้าเรียน (Discussions on the school entrants) 6) การส่งต่อแผนการจัดประสบการณ์ในระดับอนุบาล และ/หรือ แฟ้มสะสม

งาน ให้ครูในระดับประถมศึกษา (Preschool education plan and/or “growth portfolio” passed on) และ 7) การจัดทำหลักสูตรร่วมกัน (The curricula written together) ผลการวิจัยพบว่า จากการรายงานของครูการปฏิบัติที่พบมากที่สุดคือการสร้างความคุ้นเคยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและครูคนใหม่ให้กับเด็ก การร่วมมือกันระหว่างครูก่อนระดับประถมและครูประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการส่งต่อข้อมูลของนักเรียนเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในการทำงานทักษะของเด็ก ใน การศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของเด็กพบว่าการใช้กิจกรรม แนวปฏิบัติที่หลากหลายมีส่วนใน การพัฒนาทักษะทางวิชาการของเด็กจากโรงเรียนก่อนประถมศึกษาเข้าสู่โรงเรียนประถมศึกษาได้ รวดเร็วกว่าเมื่อเทียบกับการใช้ แนวปฏิบัติเพียงไม่กี่อย่าง และการร่วมมือด้านหลักสูตรและการส่งผ่าน ข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็กระหว่างโรงเรียนอนุบาลและประถมศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

Shoshani and Aviv (2012) ศึกษาเรื่อง เสาหลักที่เข้มแข็งในการปรับตัวของเด็กระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างผู้ปกครองกับเด็กและการเชื่อมต่อสู่ระดับ ประถมศึกษา โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างผู้ปกครองและ เด็กและการปรับตัวของเด็กในช่วงระยะเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญ ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง จำนวน 479 คน ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน นักเรียน จำนวน 479 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล จำนวน 5 แห่ง ในประเทศอิสราเอล เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามในการวัดความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างผู้ปกครองและเด็ก แบบสอบถามสำหรับครู เกี่ยวกับการปรับตัวของเด็กด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และพฤติกรรม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเข้มแข็งของสติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความมั่นคงทางอารมณ์ของผู้ปกครองมี ความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวของเด็กเมื่อเข้าโรงเรียน นอกจากนี้ความเข้มแข็งด้าน สติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มสัมพันธ์ ความมั่นคงทางอารมณ์ และวิชาการของเด็ก มี ความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวของเด็กเมื่อเข้าชั้นประถม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเชื่อมต่อ จะเห็นได้ว่าในระยะเชื่อมต่อระหว่าง ระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่ระดับประถมศึกษามีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จทางการเรียน ของเด็ก เนื่องจากการปรับตัวที่ดีในช่วงระยะเริ่มเรียนของเด็กสัมพันธ์กับการที่เด็กมีความมั่นคงใน ความสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมชั้นและการมีส่วนร่วมในโรงเรียน การที่เด็กมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนและโรงเรียน เด็ก เกิดความยึดมั่นผูกพันกับการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีในอนาคต

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักวิชาการทั้งหลาย ดังนี้

อรพรรณ บุตรกัตัญญ (2542) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจและการปฏิบัติของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 2) การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ 3) การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 4) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 5) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และ 6) นโยบายของสถานศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร จำนวน 100 คน และครู จำนวน 232 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวัดความเข้าใจ แบบสอบถามการปฏิบัติ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลอยู่ในระดับปานกลาง ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูนั้นส่วนใหญ่มีความเข้าใจด้านการรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุด และมีความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์หรือเตรียมสื่อที่เพิ่มความท้าทายความสามารถของเด็กน้อยที่สุด สำหรับในด้านการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ พบว่า กลุ่มของผู้บริหารและครูที่มีความเข้าใจระดับมากถึงปานกลาง มีการปฏิบัติในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการหลักสูตรและจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การใช้แฟ้มสะสมงาน การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน และการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อย่างเห็นได้ชัดเจน ประเด็นที่น่าสนใจจากข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้ คือ การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โดยเฉพาะการคำนึงถึงการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล และการคำนึงบริบททางสังคมวัฒนธรรม

Goldstein (1997) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในระดับประถมศึกษา ความท้าทายในการนำแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาดำเนินการในระดับประถมศึกษา โดยการศึกษาี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทัศนของการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาประถมศึกษา รวมถึงภาพของแนวปฏิบัติของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการเรียนการสอนแยกรายวิชา และมักจะยึดครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแตกต่างกับครูในระดับอนุบาลที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้ผ่านการเล่น ส่งผลให้เกิดความเครียดใน

เด็กระดับประถมศึกษา การศึกษานี้ทำให้เห็นถึงบางแง่มุมของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ผลการวิจัยที่พบจากการวิเคราะห์จากประสบการณ์ของครูนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นความท้าทายในการนำแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษา

Buchanan et al. (1998) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทำนายความเชื่อในแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุลักษณะของห้องเรียนและลักษณะของครูที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของการรายงานตนเอง (self-reported beliefs) และแนวการปฏิบัติในห้องเรียนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 277 คน โดยใช้วิธีการสำรวจ และใช้เกณฑ์ของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ของ NAEYC ในการวัด 1) ความเชื่อในแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ 2) ความเชื่อในแนวปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามพัฒนาการ 3) การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และ 4) การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามพัฒนาการ วิเคราะห์ผลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ(Hierarchical multiple regression analysis) พบว่า ลักษณะของห้องเรียน (ขนาดของชั้นเรียน ระดับชั้น จำนวนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ) และ ลักษณะของครู (อิทธิพลของการรับรู้ และสาขาวิชาเอก) เป็นปัจจัยในการทำนายความเชื่อและการปฏิบัติของครู

Hart et al. (1998) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความเครียดและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในห้องเรียนที่มีการใช้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมากและห้องเรียนที่มีการใช้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการน้อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประเภทของห้องเรียน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเครียดของเด็ก ก่อนวัยเรียนที่ ประชากร ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 102 คน ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (SES) ในระดับปานกลาง ใช้วิธีสำรวจอัตราการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กโดยพิจารณาทั้งในด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และเพศของเด็ก ผลการศึกษา พบว่า ในห้องเรียนที่ใช้แนวปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามพัฒนาการ เด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะมีพฤติกรรมความเครียดสูงกว่าเด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า ซึ่งสิ่งนี้ไม่พบในห้องเรียนที่ใช้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และในห้องเรียนที่ใช้แนวปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามพัฒนาการ เด็กผู้ชายมีการแสดงพฤติกรรมความเครียดระหว่างการทำกิจกรรมการเขียนมากกว่าเด็กผู้หญิง เด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะมีการร่วมกิจกรรมน้อยกว่าเด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า ในห้องเรียนที่ใช้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ

ไม่พบความแตกต่างในการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็ก ไม่ว่าจะเป็เด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน หรือเด็กที่มีเพศต่างกัน

Maxwell et al. (2002) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทำนายการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของห้องเรียนในระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทดสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาของการวัดโดยการสังเกตแบบใหม่ในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของห้องเรียนในระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 2) กำหนดว่าลักษณะของห้องเรียนและลักษณะของครูอย่างไรที่ส่งผลต่อการทำนายการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยใช้การรายงานของครู (Teacher-reported) และการสังเกตข้อมูล จากห้องเรียน จำนวน 69 ห้อง มีเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินการปฏิบัติในห้องเรียนประถมศึกษาตอนต้น (Assessment of Practices in Early Elementary Classrooms: APEEC) ซึ่งมีการทดสอบความตรงและความสอดคล้องภายในของเครื่องมือวัด วิเคราะห์ผลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Hierarchical multiple regression analysis) ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะของห้องเรียน (ระดับชั้น ขนาดของชั้นเรียน จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน) ลักษณะของครู (ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และความเชื่อของครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ) เป็นตัวแปรของความแปรปรวนใน การสังเกต การปฏิบัติ ในห้องเรียน

Yotsawee Saifah (2011) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบ ความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครูระดับประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร 2) สสำรวจการทำงานของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 แห่ง และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของครูผู้สอนตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-methods) ซึ่งบูรณาการใน 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนหนึ่ง ใช้วิธีการสำรวจประชากร ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 335 คน เป็นการตรวจสอบความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครู เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของครู แบบประเมินระดับความเชื่อตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครู (Teacher Belief Scale- TBS) และแบบประเมินระดับการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครู (Instructional Activity Scale- IAS) ซึ่งพัฒนาเครื่องมือมาจาก Buchanan, Burtis, Bidner, White,

และ Charlesworth (1998) และคัดเลือกโรงเรียนที่มีระดับความเชื่อตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครูสูงสุด จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อเป็นกรณีศึกษาในขั้นตอนที่สอง ในขั้นตอนที่ 2 ประชากร ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือก จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกตชั้นเรียน และวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากการวิเคราะห์ผลในระยะที่ 1 จากจำนวนครูทั้งหมด 335 คน ใน 35 โรงเรียน แสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างในความเชื่อตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครู อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับต่ำระหว่างความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจากการรายงานตนเองของครู ระดับของความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจากการรายงานตนเองของครูแปรผันตามลักษณะของห้องเรียน (เช่น ระดับชั้นที่สอน ขนาดของชั้นเรียน และจำนวนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ) และลักษณะของครู (เช่น ระดับการศึกษา สาขาวิชาเอกหรือความเชี่ยวชาญ จำนวนปีที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน) ในการทำกรณีศึกษาการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครูทั้ง 2 โรงเรียน ที่สังเกตพบไม่สอดคล้องกับรายงานเกี่ยวกับความเชื่อของครู ปัจจัยที่มีส่วนในการสนับสนุนและเป็นอุปสรรค ได้แก่ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และระบบการบริหาร นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ทศนคติเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครู ในขณะที่ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ภาระงานของครูที่มีปริมาณมาก การที่เด็กขาดความพร้อม และข้อจำกัดด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ จะเห็นได้ว่าการที่ครูปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการนั้น ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งในด้านการเรียนรู้และด้านอารมณ์ สังคม ซึ่งปัจจัยทั้งด้านลักษณะของห้องเรียน ได้แก่ ระดับชั้น ขนาดของชั้นเรียน จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน และลักษณะของครู ได้แก่ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญประสบการณ์ในการสอน รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อของครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการส่งผลต่อการปฏิบัติของครู สำหรับการวัดความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ สามารถใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของครู แบบประเมินระดับความเชื่อตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครู (Teacher Belief Scale- TBS) และแบบประเมินระดับการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ

ที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครู (Instructional Activity Scale- IAS) โดยนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับระดับชั้นและบริบทของประเทศไทย

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของครู

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักวิชาการทั้งหลาย ดังนี้

สกาวรัตน์ ชุมเชย (2543) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประการแรก คือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการและแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาเอกสารและสื่อวีดิทัศน์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษาภาคสนาม จากกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง และวัตถุประสงค์ประการที่สอง คือ เพื่อนำเสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มกับคณะครู และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จากการวิจัยพบว่า สภาพการทำวิจัยปฏิบัติการของครูในปัจจุบันมีทั้งลักษณะทำคนเดียวและลักษณะทำเป็นหมู่คณะ มีการทำวิจัยทั้งภายในโรงเรียนและทำวิจัยกับบุคคลภายนอกโรงเรียน ประเด็นการวิจัยส่วนใหญ่มีทั้งด้านวิชาการเกี่ยวกับทักษะการคิดในวิชาคณิตศาสตร์ ทักษะการสื่อสารในภาษาไทย และด้านปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน วิธีการวิจัยที่ครูใช้ คือ การสำรวจ การศึกษารายกรณี การวิจัยแบบกึ่งทดลอง และการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมปัญหาของครูในการทำวิจัย คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดการช่วยเหลือจากหน่วยงานครูมีทัศนคติว่าการทำวิจัยเป็นสิ่งที่ยาก มีภาระงานมาก ไม่มีเวลาทำวิจัย ครูมีความต้องการให้สนับสนุนด้านการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาและผู้นิเทศติดตามด้านการวิจัย การมีตัวอย่างผลงานการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น เวลา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการวิจัย ในส่วนของรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า โปรแกรมการวิจัยควรมีคำถามกิจกรรมการวิจัยในลักษณะที่มีต่อเนื่องเชื่อมโยงกันไปเป็นระยะ เพื่อสร้างความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง โดยโปรแกรมการวิจัยควรประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยปฏิบัติการเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยปฏิบัติการเพื่อประเมินการสอนของครู และระยะที่ 3 เป็นการวิจัยปฏิบัติการเพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรมในการสอน

สุวิมล ว่องวานิช (2546) ศึกษางานวิจัยของต่างประเทศเรื่องการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า การฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาครูใหม่หรือครูที่ยังไม่มีประสบการณ์สอน โดยเป็นการจัดอบรมบุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งทำให้ครูได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในสภาพแวดล้อมของห้องเรียนจริง ครูใหม่ได้รับการฝึกฝนและทำงานแบบมีส่วนร่วมกับครูพี่เลี้ยง ครูมีโอกาสร่วมความสัมพันธ์กับนักเรียนและนำข้อมูลมาออกแบบกิจกรรมการสอน จัดทำสื่ออุปกรณ์ประกอบการสอนได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนในห้องเรียน โดยครูพี่เลี้ยงได้สังเกตการสอนของครูใหม่ที่เข้ารับการอบรม เป็นการช่วยให้ครูมีโอกาสได้เรียนรู้และสร้างความมั่นใจในการประกอบวิชาชีพครูมากขึ้น

กฤติยา วงศ์ก้อม (2547) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครปฐม โดยใช้วิธีการเลือกแบบอาสาสมัคร จำนวน 34 คน และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาครู จำนวน 11 คน รูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนในการพัฒนา การปฏิบัติการพัฒนาครู และการประเมินผล ซึ่งผลการวิจัย พบว่า โครงสร้างของรูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจนี้มีประสิทธิภาพด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความง่ายต่อการนำไปใช้ในระดับมากถึงมากที่สุด ในส่วนของรูปแบบของการพัฒนาครู พบว่า รูปแบบนี้มีประโยชน์และครูมีความพึงพอใจทั้งในด้านกระบวนการพัฒนาครูและในด้านบทบาทของผู้วิจัย

ศิริพันธ์ สามัญ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครู การวิจัยแบบพหุกรณี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครู และเพื่อประเมินกระบวนการที่สร้างขึ้น นำไปใช้กับกรณีศึกษาที่เป็นครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า หลังจากดำเนินการตามกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ครูที่เข้าร่วมมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงขึ้นและมีคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะในการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงขึ้น

วีณา ก๊วยสมบุญ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประจำการระดับประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 3 กลุ่ม ซึ่งมีลักษณะ คือ กลุ่มที่ 1 เป็นครูที่มีความแน่วแน่ในการเป็นครูมาก เปิดใจรับฟังความคิดเห็นและมีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 เป็นครูที่มีความแน่วแน่ในการเป็นครูปานกลางเปิดใจรับฟังความคิดเห็นและมีความมุ่งมั่นในการทำงานไม่สม่ำเสมอ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 เป็นครูที่ไม่มีความแน่วแน่ในการเป็นครู ไม่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นและไม่มี ความมุ่งมั่นในการทำงาน จำนวน 3 คน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ (1) การพัฒนาต้นแบบกระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมครูในการพัฒนาปรัชญา การศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา (2) การพัฒนาและฝึกฝนทักษะการชี้แนะทางปัญญา (3) การนำต้นแบบกระบวนการชี้แนะทางปัญญาฯ ไปใช้และปรับปรุง รวมทั้งนำเสนอกระบวนการชี้แนะทางปัญญาฉบับสมบูรณ์ (4) การใช้กระบวนการชี้แนะทางปัญญาฯ ฉบับสมบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครู ประกอบด้วยพัฒนาการคิดสะท้อน 4 ด้าน คือ 1) การคิดสะท้อนขณะปฏิบัติงาน 2) การคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านมาแล้ว 3) การคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานในอนาคต และ 4) การปฏิบัติงานตามแผนที่ได้จากการคิดสะท้อน ซึ่งจากการทดลองใช้กระบวนการนี้ พบว่า ครูมีทักษะในด้านการคิดสะท้อนการปฏิบัติงานของตน ทำความกระจ่างในเป้าหมายการศึกษา และการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งครูในลักษณะกลุ่มที่ 1 สามารถพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลจากพฤติกรรมการสอนได้มากที่สุด

ภาษิต ประมวลศิลป์ชัย (2548) ศึกษากระบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน วิธีการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับประถมศึกษาของโรงเรียนศรีวิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 7 คน ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการโดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ให้ความรู้เรื่องการคิดไตร่ตรองโดยใช้กิจกรรมสะท้อนความคิดผ่านการพูดคุยสนทนาเป็นกลุ่ม 2) ให้ครูประจำการฝึกปฏิบัติการคิดไตร่ตรองโดยใช้กิจกรรมสะท้อนความคิดผ่านการเขียนบันทึกเหตุการณ์

3) ตรวจสอบและชี้แนะการคิดไตร่ตรองโดยใช้กิจกรรมสะท้อนความคิดผ่านการพูดคุยสนทนาเป็นรายบุคคล และ 4) ประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ กลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการนี้ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การไตร่ตรองในภาระงานที่รับผิดชอบ 2) กลยุทธ์การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมวิธีเรียนรู้ที่แตกต่าง 3) กลยุทธ์การเพิ่มความรู้อื่นๆ และ 4) การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ผลของการใช้กระบวนการในการพัฒนาครูด้วยวิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานนี้ ส่งผลให้ครูมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเพิ่มขึ้น

อรพรรณ บุตรกัตถัญญ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผสานการชี้แนะเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนของครูอนุบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผสานการชี้แนะเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนของครูอนุบาล 2) ทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผสานการชี้แนะที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูชั้นอนุบาลจำนวน 60 คน จากโรงเรียน 10 แห่ง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน โดยเป็นครูที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบเก็บตัว กลุ่มละ 15 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผสานการชี้แนะและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2) การทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการ 3) การปรับปรุงกระบวนการหลังจากทดลองใช้ ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผสานการสอนแนะประกอบด้วย แนวคิด องค์ประกอบ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการมี 4 ชั้น คือ ชั้นเตรียมการ ชั้นประสานมิติ ชั้นสร้างวิธีการเรียนรู้ และชั้นประเมินผล โดยชั้นสร้างวิธีการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 7 ชั้น คือ 1) การระบุปัญหา 2) การหาวิธีแก้ปัญห 3) การวางแผนและการใช้ในชั้นเรียน 4) การนำผลการใช้มาแลกเปลี่ยนเพื่อเรียนรู้ 5) การหาวิธีการใหม่แทนวิธีการเดิมที่ไม่ได้ผล 6) การสะท้อนความคิด 7) การสรุปความรู้ จากการทดลองใช้กระบวนการ พบว่า ครูกลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนของครูและคะแนนความสามารถของครูในการประเมินเพิ่มขึ้น ส่วนบุคลิกภาพของครูทั้ง 2 แบบ คือ แบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวไม่มีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตน ครูมีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนโดยมีการแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจโดยไม่มีเงื่อนไขต่างๆ มากขึ้น และมีการพึ่งพาตนเองเพื่อกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จสูงขึ้น จากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงการนำกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผสานการชี้แนะมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู โดยการเรียนรู้และการพัฒนาภายในสถานศึกษาจะทำให้ครูได้เรียนรู้จากบริบทจริง ซึ่งการให้ระยะเวลาครูในการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มมีส่วนร่วมในการสนับสนุนครูแต่ละคนให้

เกิดการเรียนรู้ เนื่องจากครูมีการทบทวนการนำผลการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อเรียนรู้ และมีการสะท้อนความคิด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ ความคิด และการตัดสินใจ ซึ่งสามารถนำกระบวนการนี้ไปใช้ในการพัฒนาครูได้ รวมทั้งการพัฒนาครูควรมีความต่อเนื่องและส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา วิธีการอบรมในระยะสั้นและให้ครูนานวัตกรรมใหม่ไปใช้โดยไม่สามารถสร้างฐานการเรียนรู้จากความเข้าใจของครูและขาดความช่วยเหลือนั้นไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานให้กับครู ทำให้ครูไม่เข้าใจในสิ่งต่างๆ อย่างแท้จริงและไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง จึงควรมีการช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาความสามารถของตนเอง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในประเทศไทยให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยใช้การวิจัยเอกสาร มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารต่างๆ และอินเทอร์เน็ต จากนั้นเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า ในด้านสมรรถนะครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ประเทศไทยและต่างประเทศได้กำหนดสมรรถนะครูสอดคล้องกัน 14 ด้าน ได้แก่ 1) การสื่อสารและการใช้ภาษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) ความรู้ในวิชาที่สอนและวิชาที่เกี่ยวข้อง 4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ 5) การจัดเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 6) การบริหารและการจัดการชั้นเรียน 7) การใช้นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ 8) การวัดและประเมินผล 9) การวิจัยในชั้นเรียน 10) จิตวิทยาสำหรับครู 11) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 13) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม และ 14) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สำหรับในด้านแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ควรมีการกำหนดสมรรถนะครู โดยจัดสมรรถนะต้นแบบที่มีลักษณะเฉพาะตามบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น และควรมีการกำหนดสมรรถนะครูเฉพาะสาขาเพื่อให้ประเมินสมรรถนะได้สอดคล้องกับความสามารถของครู ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานที่กำหนด โดยใช้วิธีการหลากหลาย เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองทั้งในมิติด้านเนื้อหา (content of knowledge) และมิติด้านศาสตร์การสอน (pedagogy of teaching) รวมทั้งโรงเรียนควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูอย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน มีการติดตามและการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ

ถุตินันท์ สมุทรทัย (2556) ทำการวิจัยนำร่อง เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักสูตรการผลิตครูที่ใช้ในปัจจุบันของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับแนวคิดหลักสูตรสำหรับอนาคตที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ประการที่ 2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 และประการที่ 3 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย อาจารย์เจ้าหน้าที่ ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ และนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการผลิตครูของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้วิธีการสังเคราะห์แนวคิดหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 จากการนำแนวคิดต่างๆ ได้แก่ แนวคิดหลักสูตรการผลิตครูสำหรับอนาคตของเซอร์ไมเคิล บาร์เบอร์ E (K + T + L) แนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 แนวคิดสมรรถนะหลัก (Competency) ของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แนวคิดสมรรถนะครูไทยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดจากกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา และแนวคิดหลักสูตรการผลิตครูในปัจจุบันของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นพัฒนาและทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษาเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา และจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย การวิเคราะห์ผลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ในด้านองค์ประกอบของหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ควรมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถพื้นฐานทางจริยธรรม (Ethical Underpinning) 2) ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต (Knowledge) 3) ความสามารถในการคิด (Thinking) 4) ความสามารถในการนำตนเอง (Leadership) และ 5) สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพครู (Competency) และจากการนำหลักสูตรนี้ไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษา พบว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะตามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพครูนั้นควรเกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตทุกฝ่าย เพื่อให้มีทิศทางเดียวกัน ควรมีการกำหนดเป้าหมายและกำหนดคุณลักษณะที่สำคัญเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของบัณฑิตครู รวมทั้งการสร้างความตระหนักและความเข้าใจที่ตรงกันให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกๆ ระดับ เพื่อให้การผลิตครูมีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2556) ได้ทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัด

เชิงราย ระยะที่สอง โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ประการที่ 2 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก และประการที่ 3 เพื่อถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย จำนวน 108 คน จาก 10 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมินการใช้รูปแบบฯ แบบประเมินการร่วมกิจกรรมและแบบสะท้อนคิดการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 8 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา รูปแบบที่สร้างขึ้นประกอบด้วย วงล้อฟันเฟือง 3 ส่วน ได้แก่ สายพานแห่งการมีส่วนร่วม สายพานแห่งศรัทธา และสายพานแห่งคุณภาพ การประเมินผลรูปแบบ พบว่า ผลการดำเนินงานทั้งสามสายพานอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในการประเมินผลด้านคุณภาพ พบว่า ผลการปฏิบัติ (Performance) ทั้งของครู ของผู้บริหาร และของผู้เรียน อยู่ในระดับดีถึงดีมาก และจากการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบนี้ พบว่ารูปแบบนี้มีจุดเด่นอยู่ที่กระบวนการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการขยายผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่นอกโรงเรียน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นและส่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะ ทักษะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง

Kuijpers, Houtveen, and Wubbels (2010) วิจัยเรื่อง รูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพแบบบูรณาการเพื่อประสิทธิภาพในการสอน (An integrated professional development model for effective teaching) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพที่มีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีพื้นฐานมาจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโรงเรียนและการศึกษารูปแบบต่างๆ ในการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพออกเป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ๆ จากนั้นใช้หลักในการพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 9 ประการ เป็นเกณฑ์ในการนำรูปแบบทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบ สำหรับรูปแบบทั้ง 2 กลุ่ม นั้น กลุ่มแรก เป็นรูปแบบที่เน้นกลยุทธ์การสอนและทักษะของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยนักเรียนให้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (the teaching-techniques approach) รูปแบบในกลุ่มนี้ผู้อำนวยความสะดวกมีบทบาทในการสนับสนุนให้ครูเกิดกลยุทธ์และทักษะการปฏิบัติ เช่น Joyce and Showers' model (Joyce & Showers, 1980, 1988, 1995, 2002 อ้างถึงใน

Kuijpers, J.M, et. al.,2010) ส่วนกลุ่มที่สอง เป็นแนวทางพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้ผลการสะท้อนกลับ (the developmental reflective approach) ที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจของครู ผู้อำนวยการความสะดวกมีบทบาทในการช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมการสอน ซึ่งแนวทางนี้เป็นการปฏิบัติในแนวกลางสู่บน รูปแบบในกลุ่มที่สอง เช่น Glickman's Developmental Supervision (Glickman, 1990, 1985 อ้างถึงใน Kuijpers, J.M, et. al.,2010) และ Cognitive Coaching model (Costa and Garmston1986, 1994 อ้างถึงใน Kuijpers, J.M, et. al.,2010) ผลจากการวิจัย ได้รูปแบบพัฒนาวิชาชีพที่นำแง่มุมของหลักการพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 6 ประการ มาบูรณาการเป็นขั้นตอน ได้แก่ การนำเสนอ ทฤษฎี การสาธิตทักษะ การปฏิบัติงานในบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย การประชุมก่อนการปฏิบัติ การสังเกต และการประชุมหลังการปฏิบัติ

Avalos (2011) ได้รวบรวมและสังเคราะห์ความรู้จากบทความที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูที่พิมพ์ในวารสาร Teaching and Teacher Education ที่เขียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000-2010 จำนวน 111 บทความ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการสังเคราะห์ งาน งานที่เกี่ยวกับด้านการเรียนรู้ การอำนวยความสะดวกและ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ ประสิทธิภาพของการพัฒนาวิชาชีพและประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ในส่วนที่สองได้เลือกบทความวิจัยจากส่วนที่หนึ่งจำนวน 9 บทความ เพื่อศึกษาโดยละเอียด ซึ่งจากสังเคราะห์งานวิจัย แสดงให้ว่างานวิจัยต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอย่างไร และแนวทางในการนำความรู้ที่ได้จากปัจจัยเหล่านี้ไปวิจัยและพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลต่อไป โดยผู้วิจัยแบ่งหัวเรื่องงานวิจัยออกเป็น 5 หัวเรื่อง คือ 1) การเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) การประสานงานและความร่วมมือ 3) เจือปนใจและปัจจัยต่างๆ 4) ประสิทธิภาพของการพัฒนาทางวิชาชีพ 5) งานวิจัยที่เป็นประเด็นศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้กระบวนการคิดสะท้อน ซึ่งนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยใช้ผลสะท้อนกลับจากการบรรยายและการแลกเปลี่ยนมุมมองจากกลุ่ม รวมถึงการนำกระบวนการคิดสะท้อนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยสะท้อนความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและความต้องการของครู ซึ่งการคิดสะท้อนจะช่วยสร้างอารมณ์ ความรู้สึก ในการเปลี่ยนแปลง ส่วนใหญ่เครื่องมือที่ใช้ในการคิดสะท้อน คือ การประเมินตนเอง และการสะท้อนแฟ้มสะสมงานของโรงเรียน 2) ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น หลักสูตรออนไลน์ การบันทึกวิดีโอทัศน์และนำบทสนทนาอภิปรายของครูมาวิเคราะห์เนื้อหา รวมทั้งการใช้ Model-Hypertextual ในการศึกษาการคิด

ของครู และ 3) ด้านการพัฒนาครูใหม่ มีการให้ความสำคัญต่อการเป็นพี่เลี้ยง(Mentoring) ซึ่งมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการ เช่น การสร้างอัตลักษณ์ผ่านกระบวนการของการเป็นพี่เลี้ยง การฝึกอบรม โดยศึกษาถึงกระบวนการในการสร้างให้เกิดอัตลักษณ์ของครูใหม่ ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของการเป็นพี่เลี้ยง ตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และการใช้เครื่องมือ เช่น วารสาร อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นในการสนับสนุนและการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อรักษาให้ครูใหม่คงอยู่ในวิชาชีพและช่วยเหลือครูใหม่เกี่ยวกับอุปสรรคในการสอน

ส่วนเรื่องการประสานงานและความร่วมมือ สามารถจัดโครงสร้างของการร่วมมือได้ทั้งแบบมีโครงสร้างหรือกึ่งโครงสร้าง เช่น การเป็นหุ้นส่วนกัน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ หรือเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง เช่น การปฏิสัมพันธ์กันในสถานที่ทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และกระตุ้นให้ครูเปลี่ยนแปลงการสอน รวมทั้งเป็นการเสริมแรงให้ครูเกิดการปฏิบัติ จากงานวิจัยส่วนมากแสดงให้เห็นว่านักวิจัยและเพื่อนร่วมงานมีบทบาทหลักในการทำให้เกิดการร่วมมือ ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเป็นเสมือนสะพานเชื่อมต่อในการลดช่องว่างของมุมมองที่แตกต่างกันในวิชาชีพ รวมทั้งเกิดความร่วมมือในด้านการพัฒนาวิชาการภายในโรงเรียน 2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้วิจัยศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงการทำงานร่วมกันของครูและแบ่งปันประสบการณ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการสอน จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า มีการใช้แนวทางต่างๆ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายครู การสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติและชุมชนแห่งการเรียนรู้ การชี้แนะโดยเพื่อนร่วมงาน การศึกษาผ่านบทเรียน และมีการศึกษาผลของการใช้ teacher inquiry groups เพื่อเปลี่ยนความเชื่อและพฤติกรรมของครู การเรียนรู้แบบร่วมมือในบริบทที่ครูมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม และช่วยพัฒนาครูในระยะเริ่มต้นของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) ด้านการเรียนรู้ในโรงเรียน ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของครูในบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยใช้การอำนวยความสะดวกรายบุคคลและร่วมมือกัน

สำหรับเรื่องเงื่อนไขและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) ปัจจัยระดับมหภาค ได้แก่ ระบบการศึกษา นโยบายทางการศึกษา และการปฏิรูปการศึกษา 2) วัฒนธรรมของโรงเรียน ซึ่งมีผลในด้านการเป็นตัวตั้งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้านธรรมเนียมปฏิบัติและความเชื่อ

Butler and Schnellert (2012) วิจัย เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพครูโดยการสืบสอบแบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative inquiry in teacher professional development) ซึ่งเป็นการนำเสนอกรณีศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างชุมชนในการสืบสอบหาความรู้ที่ซับซ้อน ในชุมชนนี้ครูจะทำงานแบบร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างแบบการประเมินผลด้านการเรียนรู้ในการอ่านของนักเรียนและปรับปรุง ติดตาม การออกแบบการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาต่างๆ ของนักเรียนในชั้นเรียน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาลักษณะของการสืบสอบหาความรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ศึกษาว่าครูมีการร่วมมือรวมพลังอย่างไรเพื่อให้เกิดการสืบสอบ และ 3) การยึดมั่นผูกพันในการสืบสอบของครูมีความเกี่ยวข้องกับการที่ครูนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติและการเกิดการเรียนรู้ของครูอย่างไร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เป็นระยะเวลา 1 ปี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีหัวข้อเกี่ยวกับ เป้าหมายทางวิชาชีพของครู เป้าหมายที่ครูตั้งไว้สำหรับผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การมีส่วนร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการคิดริเริ่มของครูอย่างไร และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่มีประโยชน์มากที่สุดและน้อยที่สุด ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้จะใช้ก่อนเริ่มวิจัย (ช่วงฤดูหนาว) และใช้ซ้ำอีกครั้งเมื่อสิ้นสุดการวิจัยในสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้ครูกิดสะท้อนถึงสิ่งที่ผ่านมาหนึ่งปีและมองถึงอนาคตภายหน้า 2) เอกสารและหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นผูกพันของครูที่มีต่อกระบวนการสืบสอบ เช่น อีเมล สื่อวัสดุต่างๆ ในชั้นเรียน 3) การบันทึกภาคสนาม จากการประชุม หรือจากการเข้าเยี่ยมชั้นเรียนของเพื่อนครูและทีมผู้วิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์เนื้อหาและแปลความจากแบบสัมภาษณ์และการบันทึกภาคสนาม ผลการวิจัย พบว่า ครูทุกคน มีความยึดมั่นผูกพันกับการสืบสอบด้วยตนเอง แต่ครูมีระดับของการสืบสอบที่แตกต่างกัน งานวิจัยนี้มีส่วนช่วยในการให้ข้อมูลของการเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการสืบสอบของครู การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง และการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และเป็นแนวทางในการประสานหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และคณะครูให้มีโอกาสทำงานร่วมกัน โดยมีการสร้างเครือข่าย ข้ามโรงเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาวิชาชีพครู

Antoniou and Kyriakides (2013) ศึกษาเรื่อง การใช้ Dynamic Integrated Approach (DIA) เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบผลของการใช้ DIA และความยั่งยืนในการปรับปรุงพฤติกรรมของครูและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เปรียบเทียบกับ Holistic Approach ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ผลป้อนกลับและเน้นที่การปรับปรุงผลการปฏิบัติของครู งานวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่เป็น

อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 130 คน มีการวัดทักษะการสอนของครูที่เข้าร่วมโครงการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการทดลอง DAI เป็นพลวัตที่เปลี่ยนจากการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดย DAI มีขั้นตอน 5 ขั้น คือ 1) ขั้นการสอนโดยตรงแบบครูเป็นศูนย์กลาง ในขั้นนี้ ทักษะการสอนที่ต้องพัฒนาได้แก่ การบริหารเวลา การวางแผน การประยุกต์ใช้ความรู้ การประเมิน การตั้งคำถาม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน 2) ขั้นเปลี่ยนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นการพัฒนาระดับย่อยๆ ในขั้นที่ 1 และมีการปรับเปลี่ยนให้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเน้นที่การนำความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือพัฒนาตัวเองไปสร้างรูปแบบการสอนใหม่ๆ 3) ขั้นการสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ เป็นการที่ครูนำความรู้จากการพัฒนาตนเองไปสอนนักเรียน โดยมีทิวทัศน์ขั้นตอนการสอนของครูตั้งแต่เริ่มสอนจนถึงการประเมินผล การออกแบบการประเมินผล รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และการให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนของครู 4) ขั้นการแยกแยะแนวทางต่างๆ ในการสอนให้เหมาะกับนักเรียน ครูต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิธีการสอนของตัวเองตั้งแต่การวางเนื้อหา การตั้งคำถามในชั้นเรียน การประเมินผล และครูต้องสร้างรูปแบบการสอนของตัวเอง โดยที่นำความรู้จากการพัฒนาตัวเองมาใช้ประโยชน์สูงสุด 5) ขั้นการสร้างวิธีการอื่นๆ เพื่อสร้างแนวทางการสอนแบบใหม่ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ครูต้องมีความรู้ด้านการสอนที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ต่างเหล่านั้นมาผสมผสานกับการสอนในชั้นเรียนและพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นตั้งแต่การวางโครงสร้างเนื้อหาจนถึงการประเมินผล ให้สอดคล้องกับคุณภาพที่จะสร้างให้เกิดขึ้นกับตัวของนักเรียนด้วย ผลการวิจัย พบว่า DAI ส่งผลต่อทักษะการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และจากการวัดผลด้านทักษะการสอนของครูซ้ำหลังจากสิ้นสุดการทดลองใช้ DAI หนึ่งปี พบว่าครูไม่มีทั้งการพัฒนาทักษะการสอนเพิ่มเติมและการลดลงของทักษะการสอน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของครู จะเห็นได้ว่า ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองทั้งในมิติด้านเนื้อหา (content of knowledge) และมิติด้านศาสตร์การสอน (pedagogy of teaching) รวมถึงการสร้างเครือข่ายกันระหว่างครู ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติ งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการสะท้อนผลในการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติของครู โดยมีขั้นตอนของวงจรการวิจัย

เชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การติดตาม และการสะท้อนผล มาใช้ ช่วยให้
 ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดการพัฒนาทักษะการคิดสะท้อน การสะท้อนผลที่มุ่งการเปลี่ยนพฤติกรรมของครู
 ส่วนใหญ่จะใช้วิธีให้ครูประเมินตนเอง ซึ่งวิธีนี้ครูจะเกิดการบูรณาการในกระบวนการต่างๆ
 3 กระบวนการ คือ 1) การสำรวจตนเองในด้านการเรียนการสอนและพิจารณาถึงปัจจัยที่นำสู่
 ความสำเร็จ 2) การตัดสินใจการปฏิบัติของตนเองว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ และ 3) การตีความและ
 สรุปผลการบรรลุเป้าหมายของตนรวมถึงระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติของตน ซึ่งการประเมิน
 ตนเองมีอิทธิพลต่อความเชื่อในความสามารถของตนเองและส่งผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติและ
 การตัดสินใจของครูในด้านการสอน นอกจากการประเมินตนเองแล้ว เพื่อนร่วมงาน และผู้วิจัย
 ภายนอก ยังมีส่วนช่วยในการให้ผลป้อนกลับและชี้ประเด็นที่ต้องปรับปรุงได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้
 การสร้างเครือข่ายครู การสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติและชุมชนแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาโดยใช้
 โรงเรียนเป็นฐาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนและการขยายผลโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 นอกโรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ
 รวมถึงด้านความสามารถและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและ
 ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการทำงานร่วมกันของครูและแบ่งปัน
 ประสบการณ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการสอน การชี้แนะโดยเพื่อนร่วมงาน การเรียนรู้แบบร่วมมือใน
 บริบทที่ครูมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นการช่วยพัฒนาครูในการเริ่มสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าระยะ
 เชื่อมต่อระหว่างระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่ระดับประถมศึกษาที่มีความสำคัญต่อการประสบ
 ความสำเร็จทางการเรียนของเด็ก เนื่องจากการปรับตัวที่ดีในช่วงระยะเริ่มเรียนของเด็กสัมพันธ์กับ
 การที่เด็กมีความมั่นคงในความสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมชั้นและการมีส่วนร่วมในโรงเรียน การที่เด็กมี
 โอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ
 ห้องเรียนและโรงเรียน เด็กเกิดความยึดมั่นผูกพันกับการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีใน
 อนาคต ซึ่งระยะเชื่อมต่อนี้ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่ช่วงเวลาที่เด็กเริ่มเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 3 จน
 สิ้นสุดการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการลดช่องว่างระหว่างรอยเชื่อมต่อนี้สามารถนำความรู้
 ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ในการปฏิบัติต่อเด็ก จากการวิจัย
 พบว่าการที่ครูปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการนั้น ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งใน
 ด้านการเรียนรู้และด้านอารมณ์ สังคม แต่ครูในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่
 เหมาะสมตามพัฒนาการต่ำกว่าครูในระดับอนุบาล งานวิจัยนี้จึงกำหนดขอบเขตของระยะเชื่อมต่อให้

แควบลงมา คือ เป็นช่วงระยะเวลาที่เด็กผ่านการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและก้าวเข้าสู่การเรียนรู้อย่างเป็นทางการในระดับประถมศึกษา ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่เด็กจบชั้นอนุบาลปีสุดท้ายจนถึงสิ้นสุดภาคการศึกษาต้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในช่วงระยะเวลานี้ เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รูปแบบการเรียน ห้องเรียน ครู และเพื่อนใหม่ โดยการพัฒนาความสามารถของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ในการออกแบบการเรียนการสอนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กในระยะเชื่อมต่อและบริบทในการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบและเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้และการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา เพื่อช่วยเด็กในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ลดช่องว่างของระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่การเรียนในระดับประถมศึกษา ส่งผลให้เด็กสามารถบรรลุผลในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ที่มีความหมายในสิ่งที่ตนสนใจ เกิดมโนทัศน์ที่ดีต่อตนเอง และส่งผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในอนาคต ดังผลของงานวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และ 2) ศึกษาผลของการใช้ระบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ซึ่งแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยยะ ดังนี้

ระยยะที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในระยยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพสภาพปัญหาในระยยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา

ขั้นที่ 2 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยยะที่ 2 (D1) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 1 การสร้างระบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 2 การพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 3 การนำระบบการไปทดลองเบื้องต้น (try out)

ระยะที่ 3 (R2) การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 1 การเตรียมการเพื่อนำกระบวนการที่พัฒนาขึ้นไปใช้

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

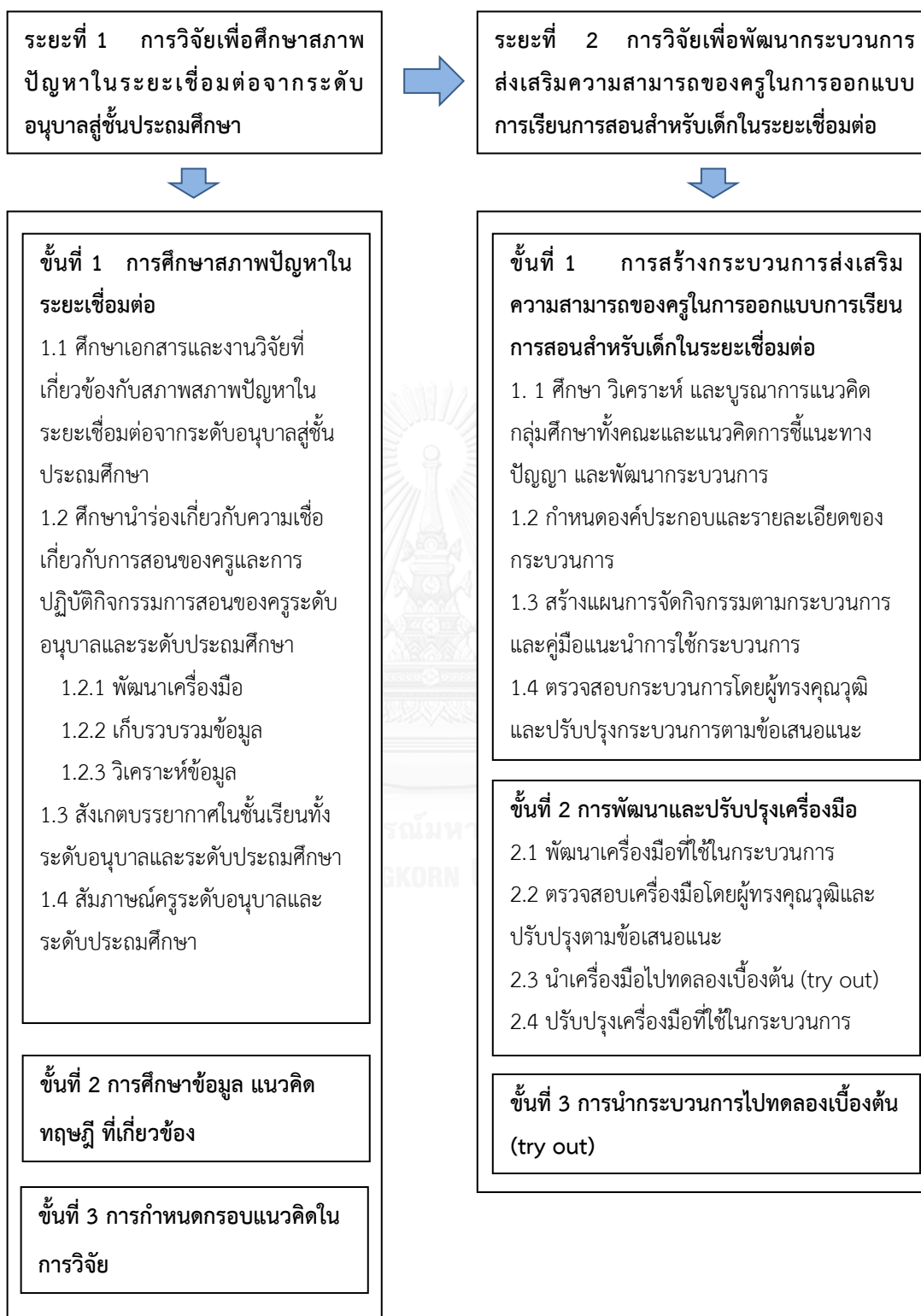
ระยะที่ 4 (D2) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 1 การสรุปผลการใช้และปรับปรุงกระบวนการ

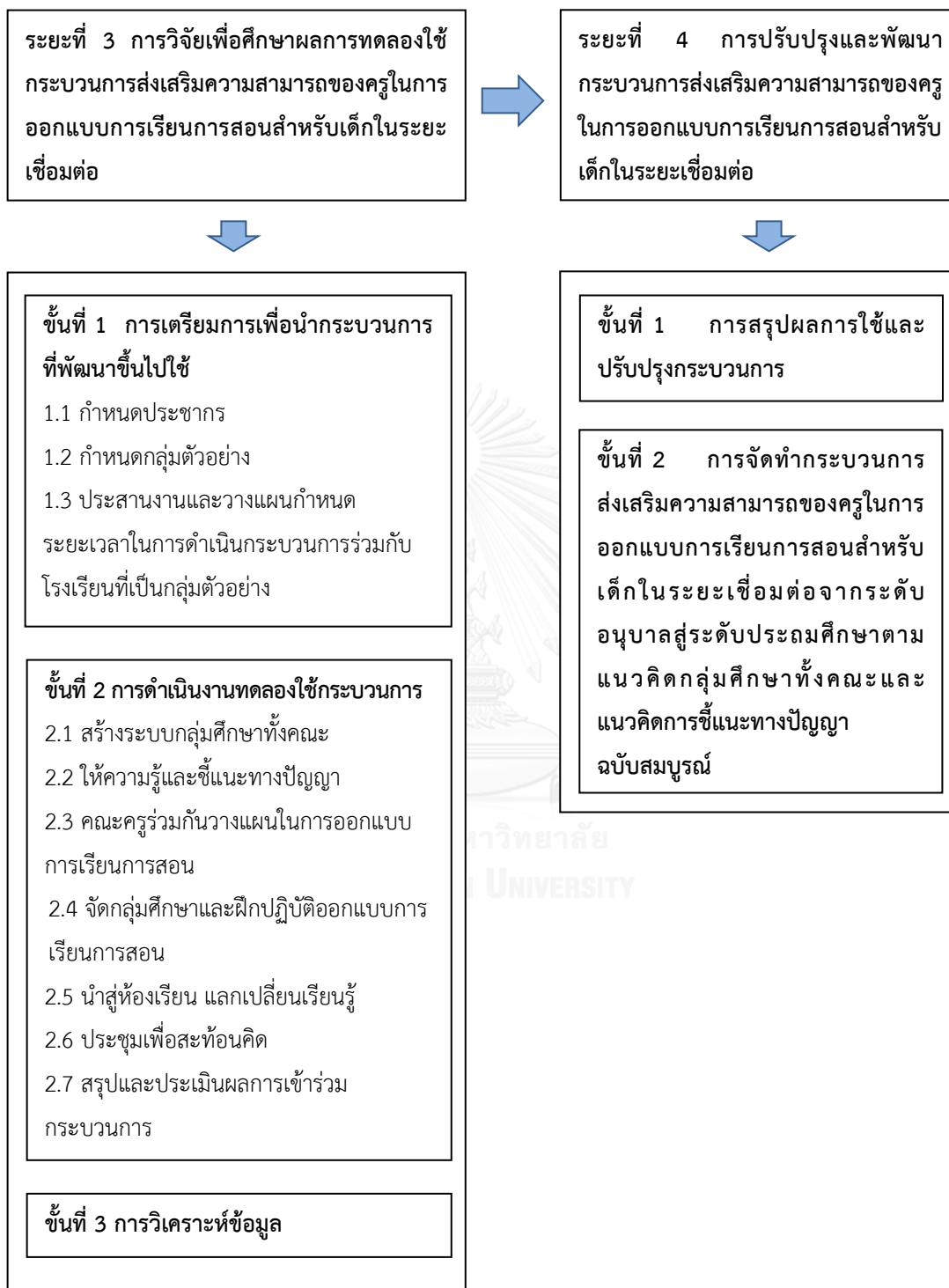
ขั้นที่ 2 การจัดทำกระบวนการฉบับสมบูรณ์

การดำเนินการวิจัยและพัฒนาทั้ง 4 ระยะ มีลำดับขั้นตอน ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 7 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 4 ระยะ ข้างต้น ดังนี้

ระยะที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา

ในระยะนี้ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งประเด็นไปที่ครูผู้สอนในระดับชั้นปีสุดท้ายของชั้นอนุบาลและครูผู้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นระยะเชื่อมต่จากระดับการศึกษาปฐมวัยไปสู่ชั้นประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษานำร่อง (pilot study) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการสอนของครูระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษา รวมทั้งศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ในระยะที่ 1 นี้ ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การศึกษาสภาพสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับชั้นประถมศึกษา ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับชั้นประถมศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) พบว่าการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษา มีความแตกต่างกันตั้งแต่ปรัชญาการศึกษา หลักสูตร หลักการจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผล โดยในระดับการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับตัวเด็กและบริบทรอบตัวเด็กในการออกแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งใช้พัฒนาการของเด็กเป็นเกณฑ์ ไม่ยึดเนื้อหาสาระแต่คำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ และประเมินผลจากพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ส่วนในระดับประถมศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามรายวิชาต่างๆ เป็นหลัก มีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน และมุ่งประเมินผลจากความรู้อะกัษะตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้เพื่อตัดสินผลการเรียนของเด็ก จากความแตกต่างของหลักสูตรในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษานี้ ทำให้ครูอนุบาลและครูประถมศึกษาที่มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เด็กในระยะเชื่อมต่ต้องปรับตัวทั้งด้านอารมณ์ สังคม ในการก้าวเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ และต้องปรับตัวด้านรูปแบบในการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา

นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจของครูในเรื่องพัฒนาการของเด็กและการปฏิบัติของครูตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice) นั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมเด็ก ในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งด้านการเรียนรู้และด้านการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางการเรียน (Charlesworth et al., 1993; Frede et al., 1993; Goffin, 1989; IRA & NAEYC, 1998; Shepard & Smith, 1988; Vartuli, 1999) ซึ่งแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ นี้ ได้พัฒนาขึ้นโดยสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย (National Association for the Education of Young Children: NAEYC) เพื่อรองรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ปี โดยมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กและองค์ความรู้ด้าน ประสิทธิภาพทางการศึกษา แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมีเป้าหมายในการเตรียมความพร้อม โดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในการจัดกิจกรรมหรือมอบหมายงานให้กับเด็ก กิจกรรมในห้องเรียนที่ ใช้พัฒนาการที่เหมาะสมจะต้องสอดคล้องกับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการศึกษาพบว่า ครูที่ยึดมั่นกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจะมีความพยายามในจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียน โดยการสร้างความหมาย ความท้าทาย การตอบสนองต่อเด็ก และการกระตุ้นสภาพแวดล้อมทางการศึกษาสำหรับนักเรียนทุกคน เด็กจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ลงมือสำรวจ มีส่วนร่วมในการระบุและแก้ปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตและการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (Copple & Bredekamp, 2009)

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้างต้นที่แสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมด้านการเรียนรู้ให้กับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมโดยศึกษานำร่องเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับการสอน ของครูและการปฏิบัติกิจกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ทั้งในระดับ อนุบาลและระดับประถมศึกษาต่อไป

1.2 ศึกษา นำร่องเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับการสอนของครูและการปฏิบัติกิจกรรม การสอนของครูในระดับอนุบาลและครูระดับประถมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่อกจากระดับ อนุบาลสู่ระดับชั้นประถมศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความเชื่อ เกี่ยวกับการสอนของครูและการปฏิบัติกิจกรรมการสอนของครูแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ส่งผลต่อการปรับตัวและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ผู้วิจัยจึงได้วิจัยนำร่องเพื่อศึกษาข้อมูล

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการสอนของครูและการปฏิบัติกิจกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของครูระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการสอนของครูและแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการสอนของครู ซึ่งดัดแปลงมาจาก Buchanan et al. (1998) และ Saifah (2011) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครูระดับอนุบาล จำนวน 70 คน และครูระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน จากโรงเรียนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ครอบคลุมสังกัดต่างๆ 4 สังกัด ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 7 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 22 โรงเรียน

ผลจากการศึกษานำร่อง พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการสอนของครูในระดับอนุบาลและครูในระดับประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่การปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนของครูในระดับอนุบาลและครูในระดับประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในระดับอนุบาลมีการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสูงกว่าครูในระดับประถมศึกษา

1.3 สังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน

ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียนทั้งระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาในโรงเรียนในสังกัดต่างๆ 4 สังกัด ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 1 โรงเรียน รวมทั้งหมด จำนวน 10 โรงเรียน พบว่า ในระดับอนุบาลครูสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน เช่น มุมภาษา มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ เป็นต้น การจัดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องมีลักษณะการจัดเป็นกลุ่มซึ่งเด็กสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งมีการจัดพื้นที่ให้สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้เพื่อให้มีพื้นที่ในห้องให้เด็กทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายและใช้เป็นพื้นที่สำหรับให้เด็กนอนพักผ่อนในช่วงกลางวัน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีลักษณะเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมการแข่ง กิจกรรมเสรี และเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเด็กได้ลงมือ

ปฏิบัติในการฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ และมีการสอนอ่านเขียนและทักษะการคิดคำนวณเพื่อเตรียมตัวเด็กให้มีความพร้อมทางวิชาการสำหรับการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป ส่วนบรรยากาศในชั้นเรียนของระดับประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีทั้งโรงเรียนที่จัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน ซึ่งส่วนมากเป็นการจัดมุมหนังสือและเกมการศึกษาบริเวณหน้าชั้นเรียน สำหรับเด็กที่ทำงานเสร็จเรียบร้อยและส่งงานครูแล้วมาทำกิจกรรมตามมุมที่ตนสนใจ และบางโรงเรียนก็ไม่มีการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ มีเพียงการจัดป้ายนิเทศบริเวณหน้าชั้นเรียน สำหรับการจัดโต๊ะเก้าอี้ภายในห้องมีลักษณะเรียงหน้ากระดานหันหน้าไปทางหน้าชั้นเรียน มีการกำหนดที่นั่งของเด็ก เด็กนั่งเรียนประจำที่เกือบทั้งวัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบแยกรายวิชา การสอนเป็นลักษณะครูอธิบายให้เด็กฟังหน้าชั้นเรียน ยกตัวอย่าง เขียนบนกระดาน แล้วให้เด็กทำแบบฝึกหัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

1.4 สัมภาษณ์ครูระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำกรอบความคิดเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ประกอบด้วย 1) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) การสอนที่让孩子ได้รับทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ 3) การวางแผนหลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ 4) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ 5) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว มาเป็นประเด็นหัวข้อในการสัมภาษณ์ครูระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาในโรงเรียนในสังกัดต่างๆ 3 สังกัด ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งหมด 6 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนได้สัมภาษณ์ครูอนุบาล จำนวน 1 คน และครูประถมจำนวน 1 คน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 12 คน และวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ครูในระดับอนุบาลมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ในลักษณะบูรณาการสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยมีประสบการณ์สำคัญที่เน้นส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และมีสาระที่ควรรู้ 4 สาระ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้จะคำนึงถึงวัย และความสนใจของเด็ก โดยมีการพูดคุยกับเด็กเพื่อนำข้อมูลสิ่งที่เด็กรู้แล้ว สิ่งที่เด็กอยาก

รู้ และสิ่งที่เด็กควรรู้ มาใช้ในการวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์ ผ่านการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและประกอบจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี และเกมการศึกษา ส่วนครูในระดับประถมศึกษามีการนำมาตรฐานการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้พื้นฐานต่างๆ 8 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แยกเป็นรายวิชา ทำให้ครูเน้นให้เด็กใช้เวลาในการอ่านเขียนและเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ มากกว่าให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ

จากการศึกษาสภาพและปัญหาในระยะเชื่อมต่อข้างต้น จะเห็นได้ว่าการออกแบบการเรียนการสอนในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของทั้ง 2 ระดับ แตกต่างกัน ทำให้เด็กในระยะเชื่อมต่อต้องปรับตัวในการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวัยของเด็ก โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย อีกทั้งการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะบูรณาการจะช่วยแก้ปัญหาในด้าน การลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในวิชาต่างๆ ทำให้มีเวลาในการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ดังนั้นหากครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนในระยะเชื่อมต่อแบบบูรณาการที่มีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสุขศึกษา จากนั้นนำมาบูรณาการเนื้อหาสาระ วิชาดังกล่าวโดยครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ผ่านการเรียนรู้ทักษะและกระบวนการที่เหมาะสมกับวัยของเด็กในระยะเชื่อมต่อ จะช่วยให้เด็กเกิดการปรับตัวและเรียนรู้ได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำผลของการศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่อข้างต้นมาวิเคราะห์ข้อมูลเส้นฐาน (base line) เกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งสามารถสังเคราะห์ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ได้ว่า ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับของเด็กในระยะเชื่อมต่อ และ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ดังรายละเอียดใน ภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย และสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ดังนี้

2.1 แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Murphy & Lick, 2005) เป็นแนวคิดที่มีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร ปฏิรูปโรงเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างความเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา โดยเน้นให้เป็นระบบที่ใช้เป็นงานประจำและสิ่งปกติภายในโรงเรียน เน้นการกำกับตนเอง เป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพที่ออกแบบมาเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยครุมีการรวมกลุ่มกัน กลุ่มละ 3-5 คน เพื่อเป็นกลุ่มศึกษาและร่วมมือกันพัฒนาความสามารถของตนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง มีการใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ คือ 1) การปฏิบัติเป็นประจำจนกลายเป็นงานที่ทำตามปกติ (job-embedded) 2) การกำกับตนเอง (self-directed) 3) การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (data-based professional development) หลักการของแนวคิด กลุ่มศึกษาทั้งคณะ มี 5 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนสำคัญที่สุด 2) ทุกคนมีส่วนร่วม 3) ทุกคนเป็นผู้นำ 4) ทุกคนมีความรับผิดชอบเท่ากัน 5) ทุกคนรู้ระบบการทำงาน

ระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นระบบพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารซึ่งมีบทบาทในการตรวจสอบในภาพรวมของโรงเรียนทั้งในด้านผู้เรียนและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน และคณะครูซึ่งจัดกลุ่มแบ่งเป็นกลุ่มศึกษา มีการฝึกอบรมสมาชิกทั้งคณะเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษา รวมทั้งความรู้และทักษะใหม่ๆ ทางวิชาชีพโดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเพิ่มเติม การประชุมสัมมนา

ระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นระบบที่ครูทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องกันในกลุ่มศึกษาเพื่อกำหนดความต้องการของผู้เรียนโดยมีผู้เรียนเป็นฐาน มีคำถามสำคัญ 4 ประการ เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีต่อครูและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวปฏิบัติเพื่อทบทวนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนและบรรลุแล้วนำมาศึกษาในกลุ่มศึกษานี้ ซึ่งระบบนี้มีความยืดหยุ่นในการให้อิสระต่อครูที่จะคิดค้น และประเมินการปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครูจะทำงานร่วมกันในกลุ่มศึกษา เลือกลงแนวทางปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างท้าทายและสร้างผลผลิตด้วยวิธีการ

ใหม่ๆ โดยครูจะต้อง 1) ต้องมีความรู้เชิงลึกจะเข้าใจถึงสิ่งที่จะสอน 2) สะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน 3) ฝึกฝนทักษะต่างๆ อยู่เสมอ และ 4) ร่วมรับผิดชอบนักเรียนของตน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเริ่มจาก

ขั้นที่ 1 ระบุความต้องการจำเป็นผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ครูพัฒนาการปฏิบัติงานโดย 1) ศึกษารายงาน ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย ข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ 2) ตรวจสอบการปฏิบัติด้านการสอนและสื่อที่มีประสิทธิภาพ 3) สานิตและฝึกปฏิบัติการสอนและสื่อที่มีประสิทธิภาพ 4) ออกแบบบทเรียนและสื่อ

ขั้นที่ 3 ครูใช้การปฏิบัติและสื่อที่สกัดขึ้นมาใหม่ ซึ่งส่งผลถึงผู้เรียนได้รับการปฏิบัติและสื่อที่สกัดขึ้นมาใหม่ และทำให้ผู้เรียนบรรลุผล

จากกระบวนการของกลุ่มศึกษา ครูและผู้บริหารจะร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนจากการพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นของเด็ก ทำแผนปฏิบัติการ จากนั้นแต่ละกลุ่มศึกษาจะแยกกันไปออกแบบแผนปฏิบัติการของกลุ่ม ดำเนินการฝึกฝน ปฏิบัติ ประเมินผลการทำงานของกลุ่มตามเป้าหมายที่พึงประสงค์จากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นการร่วมกันสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการพัฒนาผู้เรียน

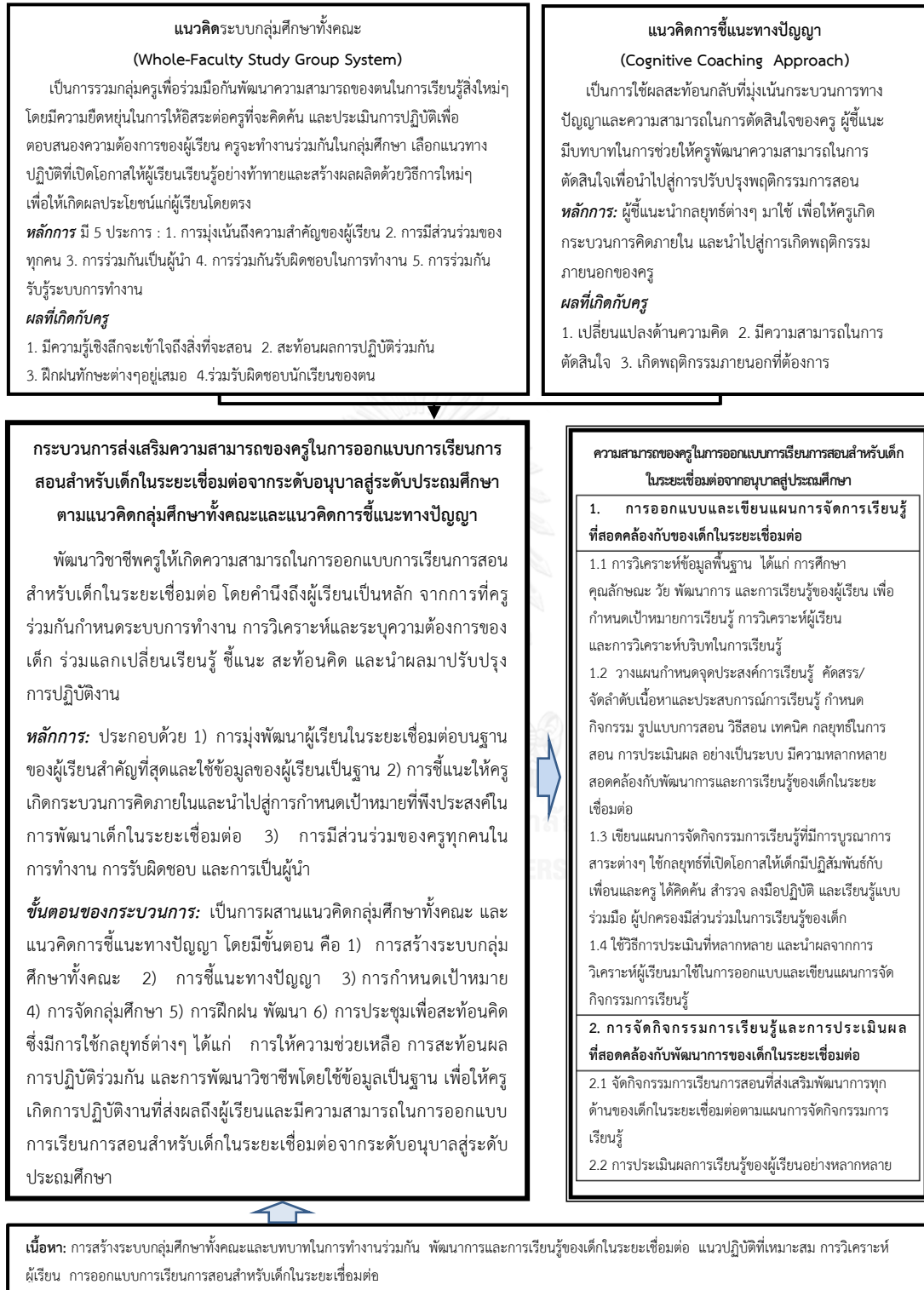
2.2 แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

สำหรับแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Costa & Garmston, 1994) เป็นแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้ผลสะท้อนกลับที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจของครู ผู้อำนวยการความสะดวกหรือผู้ชี้แนะมีบทบาทในการช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการสอน แนวทางนี้เป็น การนำไปปฏิบัติจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบน โดยมีหลักการ คือ ผู้ชี้แนะนำกลยุทธ์ต่างๆมาใช้ เพื่อให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมภายนอกของครู ซึ่งกลยุทธ์ที่ผู้ชี้แนะนำมาใช้ มี 3 กลยุทธ์ คือ 1) การมุ่งเน้นระดับที่พึงปรารถนา (focus on the desired state) 2) การให้ความช่วยเหลือ (intervention) 3) การสร้างความเข้าใจผู้รับการชี้แนะและการชี้แนะจากจุดยืนของผู้รับการชี้แนะ (pacing and leading) ผู้ชี้แนะจะเป็นตัวกลางระหว่างบุคคลกับเหตุการณ์ ปัญหา ความขัดแย้ง ความท้าทาย หรือในสถานการณ์ที่ซับซ้อนอื่นๆ เพื่อพัฒนาการชี้แนะตนเองให้แก่ผู้รับการชี้แนะ และสำหรับขั้นตอนของการชี้แนะทางปัญญา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference) 2) การสังเกต (Observation) 3) การประชุมเพื่อสะท้อนความคิด (Reflecting Conference) และ 4) การประยุกต์ใช้ (Application)

จากแนวคิดทั้งสองข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยเน้นการร่วมมือกันของครูในการพัฒนาความรู้และความสามารถในการปฏิบัติเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาเป็นการมุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจของครู โดยใช้การคิดสะท้อน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการที่สร้างให้ครูมีความรู้และการตัดสินใจเพื่อประสิทธิผลทางการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

ขั้นที่ 3 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่ 2 (D1) การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ฉบับร่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และพัฒนากระบวนการ

การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา จากนั้นสรุปลักษณะเด่น หลักการ กลยุทธ์ ขั้นตอน ผลที่เกิดกับครู ของแนวคิดทั้งสอง และนำมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาหลักการและขั้นตอนของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ดังนี้

ตารางที่ 4 การสรุปแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

	แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
หัวข้อ	(Whole-Faculty Study Group)	(Cognitive Coaching Approach)
ลักษณะเด่น	เป็นการรวมกลุ่มครูเพื่อร่วมมือกันพัฒนาความสามารถของตนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง	เป็นการใช้ผลสะท้อนกลับที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจของครู ผู้ชี้แนะมีบทบาทในการช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมการสอน

	แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group)	แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach)
หัวข้อ		
หลักการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมุ่งเน้นถึงความสำคัญของผู้เรียน 2. การมีส่วนร่วมของทุกคน 3. การร่วมกันเป็นผู้นำ 4. การร่วมกันรับผิดชอบในการทำงาน 5. การร่วมกันรับรู้ระบบการทำงาน 	<p>ผู้ชี้แนะนำกลยุทธ์ต่างๆมาใช้ เพื่อให้ครู เกิดกระบวนการคิดภายใน และนำไปสู่ การเกิดพฤติกรรมภายนอกของครู</p>
กลยุทธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติให้เป็นงานประจำตามปกติ (job-embedded) 2. การกำกับตนเอง (self-directed) 3. การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (data-based professional development) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมุ่งเน้นระดับที่พึงปรารถนา (focus on the desired state) 2. การให้ความช่วยเหลือ (intervention) 3. การสร้างความเข้าใจผู้รับการชี้แนะและชี้แนะจากจุดยืนของผู้รับการชี้แนะ (pacing and leading)
ขั้นตอน/ กระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียน 2. ศึกษารายงาน ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย ข้อมูลต่างๆ 3. ตรวจสอบการปฏิบัติด้านการสอน และสื่อที่มีประสิทธิภาพ 4. สานิตและฝึกปฏิบัติการสอนและสื่อที่มีประสิทธิภาพ 5. ออกแบบบทเรียน 6. ครูใช้การปฏิบัติและสื่อ ที่สกัดขึ้นมา 7. สะท้อนผลการปฏิบัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การประชุมเพื่อวางแผน 2. การสังเกต 3. การประชุมเพื่อสะท้อนความคิด 4. การประยุกต์ใช้
ผลที่เกิด กับครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้เชิงลึกจะเข้าใจถึงสิ่งที่จะสอน 2. สะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน 3. ฝึกฝนทักษะต่างๆอยู่เสมอ 4. ร่วมรับผิดชอบนักเรียนของตน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปลี่ยนแปลงด้านความคิด 2. มีความสามารถในการตัดสินใจ 3. เกิดพฤติกรรมภายนอกที่ต้องการ

จากการสังเคราะห์ลักษณะเด่น หลักการ กลยุทธ์ ขั้นตอน ผลที่เกิดกับครู ของแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา นั้น สามารถนำมาพัฒนาเป็นหลักการและขั้นตอนของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ได้ดังภาพที่ 10 - 12

ภาพที่ 10 การสังเคราะห์หลักการของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครู

ภาพที่ 11 การสังเคราะห์หลักการมาสู่ขั้นตอนของกระบวนการ

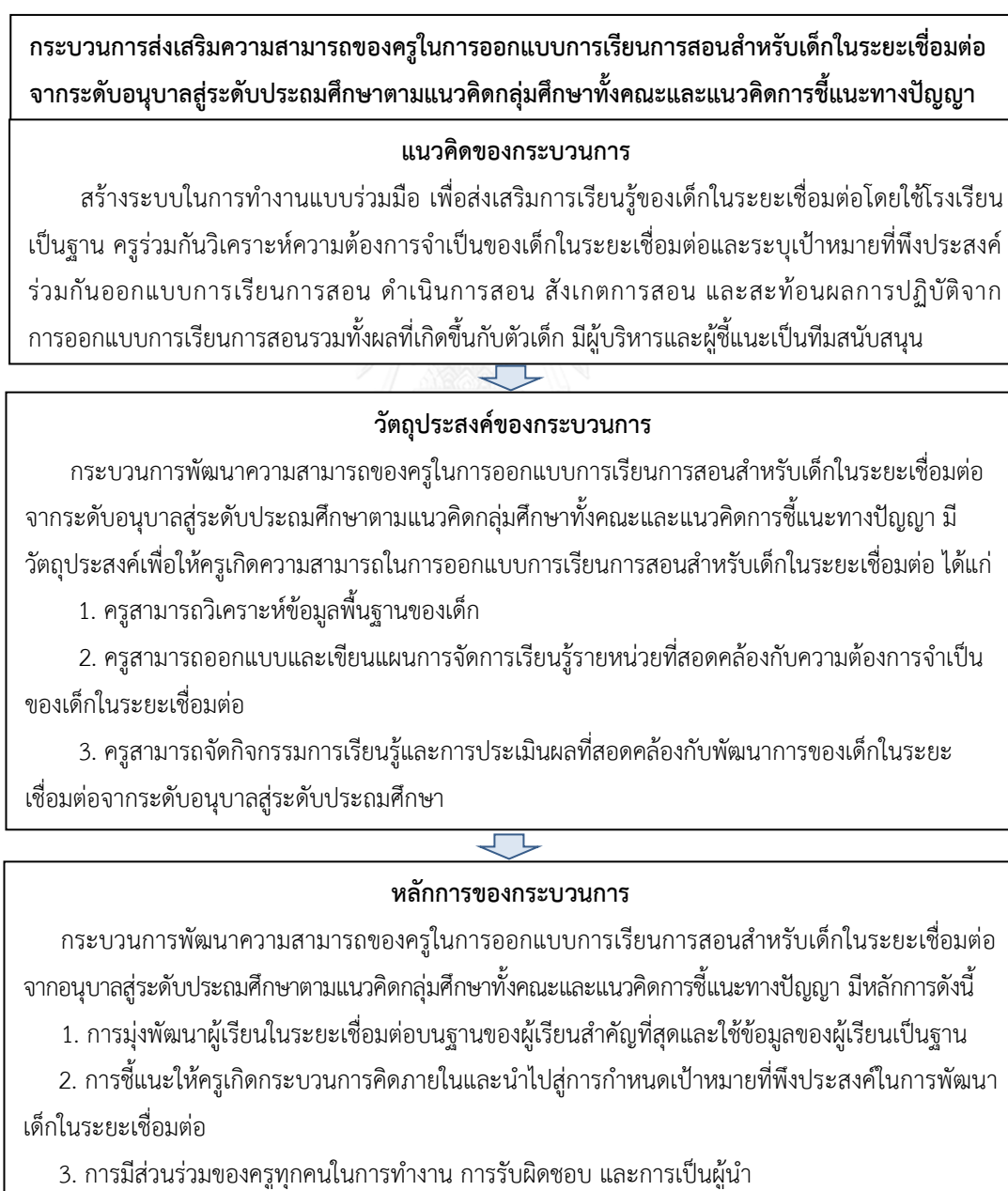

ภาพที่ 12 ขั้นตอนของกระบวนการที่ส่งผลถึงความสามารถของครู

1.2 กำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดของกระบวนการ

จากการสังเคราะห์หลักการและขั้นตอนของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครู ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ผู้วิจัยได้พัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ ฉบับร่าง ได้ดังภาพ

เนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการนี้ ประกอบด้วย

1. การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะและบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน
2. พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ
3. แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ
4. การออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

ขอบเขตของกระบวนการ

กระบวนการนี้ มุ่งส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา กลุ่มศึกษาย่อยจึงเป็นครูทุกคนที่สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้บริหารที่เข้าร่วมกระบวนการอาจเป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารงานของแต่ละสถานศึกษา

การดำเนินงานตามกระบวนการ

ระยะที่ 1 การเตรียมการดำเนินงาน ในขั้นนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินกระบวนการ เริ่มด้วยการรวบรวมข้อมูลบริบทของโรงเรียนทั้งด้านนโยบาย การบริหารงาน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู จำนวนครู หน้าที่ความรับผิดชอบของครูทั้งด้านการสอนและด้านอื่น รวมทั้งการวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการ และเข้าพบครูเพื่อพูดคุยทำความรู้จัก และสังเกตการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 การดำเนินงาน ในขั้นนี้จะเป็นการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ สร้างค่านิยมและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้ความรู้ ชี้แนะทางปัญญาให้ครูเกิดการคิดสะท้อนและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนรู้การสอน และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยมี การร่วมสังเกตการสอน ประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติของครู ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้การสอนมีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจและสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นการสร้างความสัมพันธ์และสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญาเพื่อการพัฒนาความสามารถของครู เป็นการให้ความรู้ ชี้แนะทางปัญญาให้ครูเกิดการคิดสะท้อนและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ สร้างความสัมพันธ์และสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

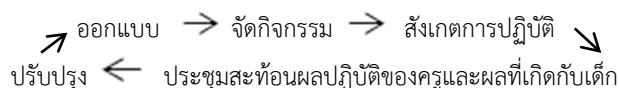
ขั้นที่ 3 การตัดสินใจและวางแผนในการออกแบบการเรียนรู้การสอน เป็นการให้ครูร่วมกันระบุความต้องการจำเป็นและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ในการออกแบบการเรียนรู้การสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการสะท้อนผลการออกแบบการเรียนรู้การสอน

การดำเนินงานตามกระบวนการ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะ

เชื่อมต่อ เป็นการจัดกลุ่มศึกษา ซึ่งกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกกลุ่มละ 3-5 คน สมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของกลุ่ม พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ มาใช้ ฝึกปฏิบัติออกแบบ และร่วมกันสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

ขั้นที่ 5 การดำเนินการออกแบบการเรียนการสอน เป็นการลงมือปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอน และนำไปใช้ในสถานการณ์จริง สังเกตการปฏิบัติ ประชุมสะท้อนผล และปรับปรุง เป็นวงจรพัฒนา

ขั้นที่ 6 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นการร่วมกันสะท้อนคิดผลที่เกิดกับเด็ก และถอดบทเรียนเพื่อนำข้อเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ระยะที่ 3 การสรุปและประเมินผล ในขั้นนี้จะเป็นการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการรวมทั้งประเมินกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

การประเมินผลกระบวนการ

การประเมินผลกระบวนการนี้ ประกอบด้วย

1. ระหว่างดำเนินกระบวนการ
  - 1.1 ใช้แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ เพื่อดูคะแนนพัฒนาการระหว่างใช้กระบวนการ
  - 1.2 ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระหว่างใช้กระบวนการ
  - 1.3 ใช้บันทึกการเรียนรู้ เพื่อให้ครูประเมินตนเองจากสิ่งที่เรียนรู้และแนวทางการปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนของตน
2. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ
  - 2.1 ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกระบวนการ
  - 2.2 สมาชิกกลุ่มศึกษาทั้งคณะทุกคนสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้และประเมินกระบวนการ

1.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมและคู่มือแนะนำการใช้กระบวนการ

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดของกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษา ทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มาเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดกิจกรรม พร้อมทั้ง สร้างคู่มือแนะนำการใช้กระบวนการ ดังนี้

1.3.1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามหลักการและขั้นตอน ในการดำเนินการตามกระบวนการ เป็นแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมด จำนวน 5 แผน โดยการศึกษา เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการและการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตาม พัฒนาการ แล้วกำหนดเนื้อหาที่ครูควรรู้ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการของ แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เพื่อเชื่อมโยงสู่การสร้างเสริม ความสามารถของครูในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ จัดอบรมสัมมนาให้ครูมี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวคิดพื้นฐาน ในการออกแบบการเรียนการสอน การวิเคราะห์ความต้องการของเด็กและการวิเคราะห์เด็กเป็น รายบุคคลเพื่อให้ครูนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการระบุขอบเขตมวล ประสพการณ์ที่เด็กในระยะเชื่อมต่อควรเรียนรู้ตามลำดับความสำคัญ การออกแบบหลักสูตร บูรณาการเชื่อมโยงกับวัย ความสนใจ ความรู้ ความสามารถของเด็ก มีกิจกรรมที่หลากหลาย คำนิ้ง ถึงความแตกต่างของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงความสามารถและเลือกกิจกรรมที่ตนสนใจ

1.3.2 การสร้างคู่มือแนะนำการใช้กระบวนการ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างคู่มือและคำแนะนำการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถ ของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เพื่อช่วยให้ผู้ที่จะนำ กระบวนการนี้ไปใช้เกิดความเข้าใจแนวคิด ความเป็นมา และองค์ประกอบของกระบวนการ รวมถึง การเตรียมความพร้อมเพื่อให้การนำกระบวนการไปใช้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการ ซึ่ง คู่มือนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. แนวคิดพื้นฐานของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
2. วัตถุประสงค์ของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
3. หลักการของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
4. เนื้อหาสาระ ประกอบไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะและบทบาทหน้าที่ในกาทำงานร่วมกัน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยยะเชื่อมต่อกแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อก
5. ขั้นตอนของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
6. การประเมินผลความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
7. แนวทางในการนำกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาไปใช้

1.4 การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการและคู่มือการใช้กระบวนการ

ในการดำเนินงานตามกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาพร้อมนำกระบวนการ และคู่มือการใช้กระบวนการ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยยะเชื่อมต่อก และด้านการพัฒนาครู จำนวน

5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นรายข้อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

- ให้ค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
 -1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) และปรับปรุงกระบวนการตามข้อเสนอแนะ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ คู่มือและเอกสารประกอบกระบวนการ โดยสร้างแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา พร้อมนำกระบวนการ คู่มือและเอกสารประกอบกระบวนการ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ และด้านการพัฒนาครู จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นรายข้อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

- ให้ค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
 -1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน สรุปว่า รายละเอียดกระบวนการและเอกสารประกอบกระบวนการนั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ทุกรายการประเมิน สามารถนำไปใช้ได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อคิดเห็นโดยรวมว่าวัตถุประสงค์ของกระบวนการสามารถวัดได้จริง หลักการของกระบวนการมีจุดเน้นชัดเจน เป็นรูปธรรม เนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของครู กิจกรรมตามกระบวนการสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการ ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและการปรับปรุงกระบวนการ

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงแก้ไข
<p>1. กระบวนการที่นำเสนอเป็นสิ่งที่นำไปใช้ได้จริง แต่ระยะเริ่มต้นนั้น ความร่วมมือ ความจริงจัง และความเต็มใจในการร่วมดำเนินการ อาจมีอุปสรรคอยู่บ้าง เพราะเป็นสิ่งที่โรงเรียนและครูไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติในการทำงานอยู่ก่อน ครูจะมองว่าเป็นเรื่องใหม่ ไม่แน่ใจในผลที่จะได้รับการดำเนินงานอาจมีอุปสรรค เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ในองค์กร ผู้วิจัยจะค้นพบทดลองใช้ และปรับปรุง พัฒนาการกระบวนการต่อไป</p>	<p>1. นำกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาไปทดลองใช้เบื้องต้น (try out) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการ</p>
<p>2. จากประสบการณ์พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนสะท้อนความคิดประเมินตนเองได้ ผู้วิจัยควรเตรียมประเด็นในการสะท้อนคิดให้ครู</p>	<p>2. ปรับระยะการเตรียมการดำเนินงานให้มีความมากขึ้น เพื่อศึกษาบริบทในการทำงานและวัฒนธรรมในองค์กร พร้อมทั้งมีเวลาในการสร้างความคุ้นเคยกับครูมากขึ้น เป็นการเตรียมความพร้อมของตัวผู้วิจัย</p>
	<p>3. เตรียมประเด็นคำถามในการให้ครูสะท้อนคิด เช่น การจัดกิจกรรมการสอนของครูส่งเสริมให้เด็กพัฒนาการเรียนรู้ตามเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร ท่านคิดว่าอะไรเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ท่านได้เรียนรู้อะไรจากการเข้าร่วมกลุ่มศึกษาทั้งคณะบ้าง เป็นต้น</p>

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงกระบวนการฉบับร่าง เพื่อพัฒนาเป็นกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา สำหรับนำไปทดลองเบื้องต้น (try out) ต่อไป

ขั้นที่ 2 การพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา 2) แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา และ 3) แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

ในการวัดความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษานั้น ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา และแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยนำแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ดังตาราง

ตารางที่ 6 กรอบความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบของความสามารถของครู

องค์ประกอบ ความสามารถ ของครู	พฤติกรรมที่บ่งชี้
1. การออกแบบ และเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับเด็ก ในระยะเวลาเชื่อมต่อ โดยนำผลจาก การวิเคราะห์ ผู้เรียนมาใช้ เพื่อให้บรรลุ	<p>1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนและเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ</p> <p>1) วิเคราะห์ปัญหาด้านการปรับตัวในการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์</p> <p>2) สังเกตความถนัด ความสนใจ ของเด็ก</p> <p>3) ประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กและมีการบันทึกหลังสอนที่สะท้อนให้เห็นปัญหาและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก</p> <hr/> <p>1.2 การวิเคราะห์บริบทในการเรียนรู้</p> <p>ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ภูมิหลังครอบครัว และภาษาของเด็กเพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้</p>

องค์ประกอบ ความสามารถ ของครู	พฤติกรรมที่บ่งชี้
เป้าหมายของ หลักสูตร	<p>1.3 การเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายหลักสูตรและขอบข่ายของสาระการเรียนรู้</p> <p>1) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ ความถนัด ความสนใจ และการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ</p> <p>2) ออกแบบการเรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจและเกิดแนวคิดหลัก มีเครื่องมือให้เด็กใช้ในกระบวนการสืบสอบในแต่สาระการเรียนรู้</p>
	<p>1.4 การบูรณาการสาระการเรียนรู้และเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้กับชีวิตประจำวันของเด็ก</p> <p>1) คัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการบูรณาการสาระต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางสังคม</p> <p>2) นำสาระการเรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับความถนัด ความสนใจ และชีวิตประจำวันของเด็ก โดยนำผลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนมาใช้</p>
	<p>1.5 การใช้วิธีการสอน กลยุทธ์ และเทคนิคในการสอน ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้เด็กได้ปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น</p> <p>1) ออกแบบการจัดกิจกรรมที่让孩子เรียนรู้ด้วยการสำรวจ สังเกต ทดลอง สืบสอบ และลงมือปฏิบัติด้วยวิธีการอย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>2) ใช้การจัดกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม</p> <p>3) ให้เด็กวางแผน คิด สะท้อนความคิดและเปิดโอกาสให้เด็กทบทวนหรือทำซ้ำในประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง</p>
	<p>1.6 การประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ</p> <p>1) ใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลจากสถานการณ์จริง และวิธีอื่นๆ</p> <p>2) มีการเก็บข้อมูลและประเมินผลความก้าวหน้า เช่น แฟ้มสะสมงาน</p>
	<p>1.7 การนำผลจากการประเมินหรือบันทึกหลังสอน มาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก</p>

องค์ประกอบ ความสามารถ ของครู	พฤติกรรมที่บ่งชี้
<p>2. การจัด กิจกรรม การเรียนรู้และ การประเมินผล ที่สอดคล้องกับ พัฒนาการของ เด็กในระยะ เชื่อมต่อ</p>	<p>2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและตารางเวลาสำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อ</p> <p>1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ ความถนัด ความสนใจ และการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ</p> <p>2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้เด็กได้รู้จักสำรวจและเกิดแนวคิดหลัก มีเครื่องมือให้เด็กใช้ในกระบวนการสืบสอบในแต่สาระการเรียนรู้</p> <p>3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนา ทักษะทางสังคม</p> <p>4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กวางแผน คิด สะท้อนความคิดและเปิด โอกาสให้เด็กทบทวนหรือทำซ้ำในประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง</p> <p>5) จัดสื่ออุปกรณ์ที่เป็นรูปธรรมให้เด็กได้เลือกใช้ในการทำกิจกรรม เหมาะสมกับวัย</p> <p>6) เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อย่อย โดยเฉพาะการเขียนและ วาดภาพเล่าประสบการณ์ รวมทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น กรรไกร เครื่องมือ วิทยาศาสตร์ และครูคอยช่วยเหลือให้เด็กเกิดทักษะโดยเสริมต่อพัฒนาการของ เด็ก จัดเตรียมเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในห้องได้อย่างเต็มที่</p> <p>7) ยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม</p>
	<p>2.2 การจูงใจและการแนะแนวเด็ก</p> <p>1) จูงใจให้เด็กทำงานด้วยกิจกรรมที่ชอบและสนใจ</p> <p>2) ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำพลาด และยอมรับการทำงานของเด็ก</p> <p>3) เป็นแบบอย่างที่ดีในพฤติกรรมทางสังคม</p> <p>4) ให้คำแนะนำและข้อจำกัดที่ชัดเจนในสิ่งที่ไม่เหมาะสม</p>
	<p>2.3 การประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและเขียนบันทึกหลังสอน</p> <p>3.1 ประเมินผลการเรียนรู้และเขียนบันทึกหลังสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเรียนรู้และครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา</p> <p>3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับการเรียนรู้ของ เด็กในระยะเชื่อมต่อ</p>

จากกรอบความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดตามองค์ประกอบความสามารถของครู และองค์ประกอบที่ต้องการวัด ดังตาราง

ตารางที่ 7 การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถของครูและโครงสร้างของเครื่องมือ

องค์ประกอบ ความสามารถ	เครื่องมือที่ใช้	องค์ประกอบที่ต้องการวัด	จำนวน ข้อ
1. การออกแบบ และเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อ โดยนำผลจาก การวิเคราะห์ผู้เรียน มาใช้ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของ หลักสูตร	แบบประเมิน ความสามารถของ ครูในการออกแบบ การเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อ	1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนและเข้าใจเกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ	3
		1.2 การวิเคราะห์บริบทในการเรียนรู้	
		1.3 การเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายหลักสูตรและ ขอบข่ายของสาระการเรียนรู้	3
		1.4 การบูรณาการสาระการเรียนรู้และ เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้กับชีวิตประจำวันของ เด็ก	
		1.5 การใช้วิธีการสอน กลยุทธ์ และเทคนิคใน การสอน ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้เด็กได้ ปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	3
		1.6 การประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้อง กับเด็กในระยะเชื่อมต่อ	
		1.7 การนำผลจากการประเมินหรือบันทึกหลัง สอน มาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก	6
2. การจัดกิจกรรม การเรียนรู้และ การประเมินผล ที่สอดคล้องกับ พัฒนาการของเด็ก ในระยะเชื่อมต่อ	แบบสังเกต พฤติกรรมของครูใน การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้และ การประเมินผลที่ สอดคล้องกับ พัฒนาการของเด็ก ในระยะเชื่อมต่อ	2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและ ตารางเวลาสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ	12
		2.2 การจูงใจและการแนะแนวเด็ก	
		2.3 การประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและ เขียนบันทึกหลังสอน	2
รวม			36

สำหรับรายละเอียดในการพัฒนาเครื่องมือ มีดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระย เชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระย
เชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ครอบคลุมองค์ประกอบของการออกแบบการเรียน
การสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีการดำเนินการ
พัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน
ระยเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

1.2 ดำเนินการสร้างแบบประเมินการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน
ระยเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา จากกรอบความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมบ่งชี้ตาม
องค์ประกอบความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมต่
และโครงสร้างของเครื่องมือที่กำหนดไว้ในตารางที่ 6 และตารางที่ 7 เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการ
ของเด็กในระยเชื่อมต่และครอบคลุมองค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอน พร้อม
กำหนดเกณฑ์การประเมิน

1.3 นำแบบประเมินเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิง
เนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นรายข้อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน
ดังนี้

- ให้ค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of
Item Objective Congruence) ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน สรุปว่า รายละเอียด
แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมต่จากระดับ
อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษานั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ทุกรายการประเมิน
สามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะและผู้วิจัยมีการปรับปรุง ดังตาราง

ตารางที่ 8 การปรับปรุงแบบประเมินความสามารถตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงแก้ไข
รายการประเมินที่ 5 ซึ่งระบุว่า “การประเมินผลมีความหลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ” ข้อ 5.1 “ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ เช่น การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น” มีการระบุหัวข้อที่ยังไม่ชัดเจน อาจมีข้อความเพิ่มเติมว่า ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงมากกว่า 1 วิธี	ปรับการใช้ภาษาให้เหมาะสมขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยระบุข้อความเพิ่มเติมในข้อ 5.1 ว่า “ใช้การประเมินตามสภาพจริงมากกว่า 1 วิธี ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ เช่น การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

1.4 นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมจัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

2. แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูนี้ เป็นการสังเกตพฤติกรรมการออกแบบการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา โดยสังเกตการปฏิบัติของครูขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินการพัฒนาเครื่องมือ มีดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการสร้างแบบสังเกต

2.2 นำกรอบความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อและพฤติกรรมที่บ่งชี้ (ตารางที่ 6 และตารางที่ 7) มาใช้ในการกำหนดรายการประเมิน และดำเนินการสร้างแบบสังเกตตามกรอบความคิดที่กำหนดไว้ พร้อมกำหนดเกณฑ์การประเมิน

2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นรายชื่อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

- ให้ค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
 -1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน สรุปว่า รายละเอียดแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษานั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ทุกรายการประเมิน สามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะและผู้วิจัยมีการปรับปรุง ดังตาราง

ตารางที่ 9 การปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงแก้ไข
1. รายการพฤติกรรมของครูในบางข้อ มีการสังเกตหลายประเด็น ควรแยกประเด็นในการสังเกตให้ชัดเจน เช่น การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กกับการดูแลเด็กพิเศษ การประเมินผลกับบันทึกหลังสอน เป็นต้น	1. ทบทวนรายการประเมินในแบบสังเกตพฤติกรรมและปรับปรุงในข้อที่มีการสังเกตหลายประเด็น โดยแยกประเด็นในการสังเกต ให้เป็นรายการสังเกตข้อละ 1 ประเด็น
2. ควรระมัดระวังในการแปลความข้อมูลที่ได้จากการสังเกตว่าพฤติกรรมที่ครูไม่ได้แสดงออกมีได้หมายความว่าครูไม่ได้ทำหรือครูสอนไม่ดี เพราะช่วงที่สังเกตอาจเป็นช่วงที่ครูไม่มีโอกาสแสดงพฤติกรรมนั้นก็ได้	2. เพิ่มช่องด้านหลังรายการประเมินในแบบสังเกตในแต่ละหัวข้อ เพื่อให้ผู้สังเกตเขียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตเห็นในหัวข้อนั้นเพิ่มเติม

2.4 นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตพฤติกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมจัดพิมพ์แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

3. แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) มีการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2 กำหนดลักษณะของการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview)

3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดกรอบแนวคิดและข้อความถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นรายข้อ โดยลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

- ให้ค่า +1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน สรุปว่า รายละเอียดแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่

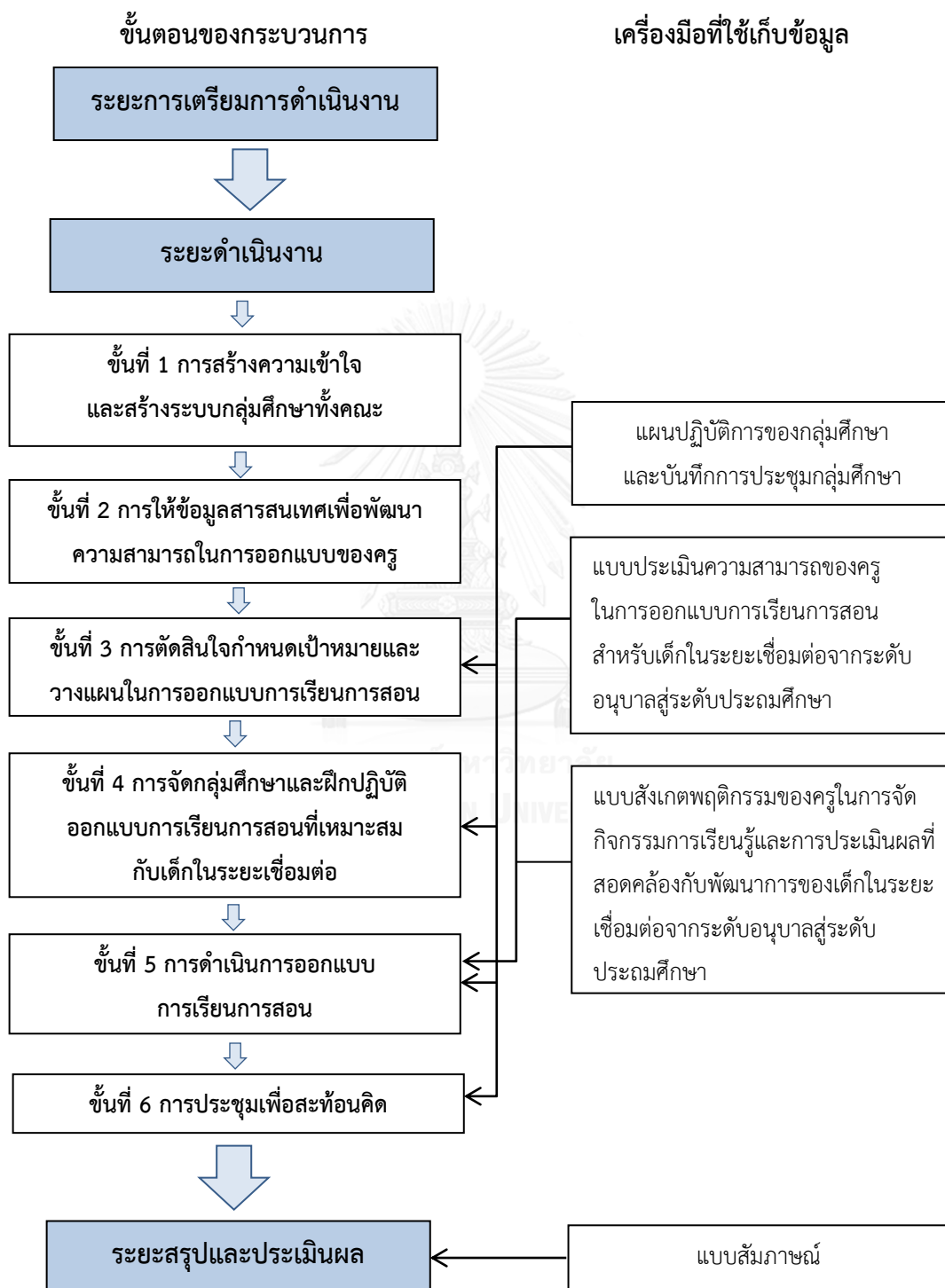
ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา นั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ทุกรายการประเมิน สามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะและผู้วิจัยมีการปรับปรุง ดังตาราง

ตารางที่ 10 การปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุงแก้ไข
ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น และเพิ่มเติมข้อคำถามที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในเชิงปัญหา อุปสรรค ในการนำไปปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมต่อการพัฒนากระบวนการให้สมบูรณ์	1. ทบทวนประเด็นในการสัมภาษณ์ โดยมองให้รอบด้านและคิดถึงมุมมองของผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน 2. เพิ่มประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานจริง และวิธีในการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคล

3.5 นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ครูให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในระยะต่างๆ สามารถแสดงลำดับในการใช้เครื่องมือวิจัย ได้ดังภาพ

ภาพที่ 14 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

ขั้นที่ 3 การนำกระบวนการไปทดลองเบื้องต้น (try out)

การทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาที่พัฒนาขึ้น เป็นการทดลองแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ดังแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 11 แบบแผนการทดลองการประเมินความสามารถของครู

การวัดก่อนการทดลอง	ตัวแปรจัดกระทำ	การวัดหลังการทดลอง
O ₁	X	O ₂
O ₁	X	O ₂
O ₁	X	O ₂
O ₂	X	O ₂
X	X	O ₂

O₁ คือ ผลที่วัดได้ก่อนการทดลองด้วยเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อของครู

O₂ คือ ผลที่วัดได้หลังการทดลองด้วยเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อของครู

X คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการและการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมของกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 8 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำกระบวนการไปปฏิบัติจริง รวมทั้งศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกระบวนการตลอดจนความเหมาะสมของเวลาและองค์ประกอบต่างๆ ของกระบวนการ ในช่วงเดือนมกราคม 2558 ถึง เดือนมีนาคม 2558 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาใช้ปรับปรุงกระบวนการและคู่มือแนะนำการใช้กระบวนการ ซึ่งในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาภาคสนามสามารถนำเสนอประเด็นข้อค้นพบได้ ดังนี้

1. **ระยะเตรียมการดำเนินงาน** ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจรายชื่อโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร และสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนในด้านนโยบายของผู้บริหารในการพัฒนา

บุคลากร เพื่อติดต่อประสานงานในการนำกระบวนการที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เบื้องต้น ในการเก็บข้อมูลการดำเนินงานของระยะเตรียมการ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1) การสนับสนุนของของผู้บริหารและนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนที่ 1 มีผู้อำนวยการเป็นผู้หญิง ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการที่โรงเรียนนี้เป็นเวลา 2 ปี ผู้อำนวยการมีนโยบายในการพัฒนาให้ครูในโรงเรียนพัฒนาตนเองโดยการจัดอบรมหัวข้อต่างๆ ตามที่ฝ่ายวิชาการและครูเสนอขึ้นมา โดยมีรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและรองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคลช่วยกันดูแล ดังข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับรองผู้อำนวยการทั้ง 2 ท่าน

“เมื่อก่อนครูที่ไม่ค่อยได้อบรม พอเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ ท่าน ผอ. บอกว่าไม่ได้แล้ว ครูต้องมีการพัฒนาตัวเอง ท่านเร่งส่งครูอบรมและเดินตรวจโรงเรียนเป็นประจำว่าครูสอนเด็กกันยังไง โรงเรียนสะอาดเรียบร้อยมั๊ย โรงเรียนเรามีพื้นที่เยอะ ผู้ปกครองส่วนมากก็ทำเกษตร ท่าน ผอ. เลยมีโครงการให้เด็กปลูกผัก ปลูกเห็ด ฝึกเก็บขาย คำนวณต้นทุน-กำไร ให้ครูทำงานเป็นคนรับผิดชอบ คนสวนคนเก่าไม่ไหว ท่านก็จ้างคนใหม่มาทำ ไว้ที่จะพาเดินไปดู”

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

“ครูที่นี้ต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ผู้อำนวยการส่งเสริมให้ครูอบรมเป็นประจำ มีอบรมทุกเสาร์-อาทิตย์ ครูก็มาอบรมสลับกันไป บางทีก็อบรมกันตอนเย็น ส่วนมากครูพักที่โรงเรียนก็ไม่ค่อยมีปัญหา ส่วนที่บ้านก็อยู่ไม่ไกล ขับรถ 5-10 นาที ก็ถึงแล้ว ลูกๆ ก็โตกันหมดแล้ว เสาร์-อาทิตย์ก็ออกมาได้ ไม่ต้องห่วงอะไร”

รองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคล

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ส่งผลให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายในโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ระยะเวลาในการเตรียมการและการสร้างความคุ้นเคยกับครู

ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารเพื่อขอเข้าพบและชี้แจงรายละเอียดของกระบวนการก่อนที่จะเข้าไปดำเนินการ ซึ่งผู้บริหารนัดพบในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน หลังจากได้

พูดคุยกับผู้บริหารแล้วจึงได้กำหนดวันเข้ามาพบปะกับคณะครูเพื่อสร้างความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการและฝึกปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ ในเดือนมกราคม เนื่องจากโรงเรียนมีกำหนดอบรมล่วงหน้าจนถึงเดือนธันวาคมแล้ว และในช่วงเดือนธันวาคมทางโรงเรียนมีกำหนดจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก ทั้งนี้ผู้อำนวยการได้มอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบุคคลเป็นผู้ดูแลและประสานงานระหว่างผู้วิจัยกับครูในการเข้ามาทดลองใช้กระบวนการเบื้องต้น พร้อมเดินสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่เนื่องจากเป็นช่วงระหว่างที่ครูแต่ละห้องกำลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงได้แต่เพียงกล่าวคำทักทายและแนะนำตัวสั้นๆ ไม่มีเวลาพูดคุยกับครูแต่ละคนมากนัก ผู้วิจัยจึงขออนุญาตเวลาเข้ามาพูดคุยทำความรู้จักกับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากการดำเนินงานพบว่ามีเวลาในการได้พูดคุยกับครูบ่อยๆ ช่วยให้ครูเกิดความคุ้นเคยและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานตามกระบวนการมากขึ้น

2. ระยะดำเนินงาน ในระยะการดำเนินงานตามกระบวนการ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ซึ่งจากการดำเนินงาน มีข้อมูลดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจและสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นการสร้างความสัมพันธ์และสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยเริ่มจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างความคุ้นเคย และตามด้วยกิจกรรมให้ข้อมูลพร้อมสร้างความตระหนักในความสำเร็จของการสร้างกลุ่มศึกษาทั้งคณะเพื่อร่วมกันช่วยพัฒนาเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการแบ่งครูเป็นกลุ่มย่อยและให้ครูช่วยกันคิดภาพโรงเรียนในฝันตามมุมมองของเด็ก ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และช่วยกันสร้างโรงเรียนในฝันจากอุปกรณ์ต่างๆ จากการทำกิจกรรมกลุ่มสังเกตได้ว่าครูแต่ละคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม และช่วยเหลือกัน แต่ใช้เวลาในการสร้างและตกแต่งโรงเรียนค่อนข้างนาน ทำให้กินเวลากิจกรรมต่อไปและเกินเวลาที่กำหนดไปค่อนข้างมาก จึงต้องมีการสร้างข้อตกลงกันในเรื่องการรักษาเวลา และปรับเวลาของกิจกรรมอื่นให้กระชับขึ้น

ในส่วนของการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะนั้น เริ่มจากการสร้างความตระหนักในการร่วมกันช่วยพัฒนาเด็ก โดยช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่พบ และพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหารวมทั้งมองเห็นถึงสภาพปัญหา พร้อมแนะนำหลักการและวิธีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มศึกษาทั้งคณะเพื่อร่วมกันช่วยเหลือเด็ก จากการดำเนินงานพบว่า ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะนั้นต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ของโรงเรียนและครูมีความกังวล

เนื่องจากต้องปรับระบบการทำงานของครูให้มีเวลามาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องการออกแบบการเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยทำหน้าที่ในฐานะผู้ชี้แนะต้องทำหน้าที่ประสานงานกับผู้บริหารและใช้เวลาอธิบายและทำความเข้าใจกับครูเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตารางเวลา

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญาเพื่อการพัฒนาความสามารถของครู ในขั้นนี้เป็นการให้ความรู้ครูและชี้แนะทางปัญญาให้ครูเกิดการคิดสะท้อนเพื่อกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยเริ่มจากผู้ชี้แนะให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาปีที่ 1 แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จากนั้นเป็นการชี้แนะและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ พร้อมทั้งให้ครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจากการดำเนินงาน พบว่า ครูจะระบุปัญหาที่ตัวเด็ก เช่น เด็กชน เด็กไม่ตั้งใจเรียน เด็กจำไม่ได้ เด็กเขียนไม่ได้ เด็กไม่มีสมาธิ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

“หนูสอนวิชาภาษาไทย ก็สอนตามแผนที่เขียนไว้ว่าต้องสอนอะไรบ้าง ส่วนใหญ่เด็กที่หัวไวก็ไปได้เร็ว ส่วนเด็กที่ไม่ตั้งใจ หงวนเล่น ไม่มีสมาธิ ก็ทำไม่ค่อยได้ บางคนก็เขียนช้า ทำงานไม่ทันเพื่อน บางคนหัวไม่ดีถามอะไรก็ตอบไม่ค่อยได้”

“ส่วนมากสอนคณิตศาสตร์ก็จะฝึกทักษะ ให้เด็กรู้ค่าจำนวนและตัวเลข ฝึกการบวก ลบ ใครที่ไม่เข้าใจ บวกเลขไม่ได้ ก็จะเรียกมาสอนช่วงที่ว่าง”

“วิชาสังคมมีเนื้อหาเยอะ เด็กบางคนอ่านหนังสือไม่ออกก็จะจำไม่ค่อยได้ ต้องย้ำกันอยู่บ่อยๆ”

“หนูเป็นครูพิเศษ นานๆ สอนที่ สอนหลายห้อง บางทีก็จำชื่อเด็กไม่ค่อยได้”

จากการวิเคราะห์และระบุปัญหาของเด็กดังตัวอย่างข้างต้น พบว่า ครูส่วนใหญ่จะมองว่าปัญหาเกิดจากตัวเด็ก ซึ่งครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ แต่ครูยังขาดการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน เช่น ความถนัด ความสนใจ และความสามารถของเด็กที่แตกต่างกัน และครูออกแบบการเรียนการสอนแบบแยกรายวิชา ขาดการบูรณาการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน แต่เมื่อผู้ชี้แนะใช้คำถามกระตุ้นว่า “ครูคิดว่าสาเหตุที่เด็กเป็นดังเช่นที่ครูวิเคราะห์ คืออะไร พัฒนาการของเด็กเป็นอย่างไร และครูนำความรู้ด้านพัฒนาการไปช่วยพัฒนาเด็กได้อย่างไรบ้าง” รวมทั้งให้ครูร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริม

พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยประถมศึกษาปีที่ 1 และให้แต่ละคนประเมินตนเองว่ามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กด้านใดบ้าง และจัดกิจกรรมนั้นบ่อยเพียงใด พบว่า สามารถช่วยให้ครูได้ ทบทวนและเห็นจุดเด่น จุดพัฒนาของตน ในการออกแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มากขึ้น

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจและวางแผนในการออกแบบการเรียนการสอน เป็นการให้ครู ร่วมกันระบุนความต้องการจำเป็นและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ในการออกแบบการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอน โดยให้ครูร่วมกันเสนอปัญหาของเด็กในชั้นประถม ปีที่ 1 ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการนำเสนอปัญหาที่หลากหลาย และหาข้อสรุปประเด็นปัญหาร่วมกันไม่ได้ ผู้ชี้แนะจึง ต้องให้หลักในการเลือกปัญหาที่เป็นจุดร่วมของเด็กในวัยประถมศึกษาปีที่ 1 และนำมากำหนดเป็นเป้าหมาย ในการพัฒนาเด็ก ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สมาชิกเป็นครูวิชาภาษาไทย กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนาการเขียนของ เด็ก

กลุ่มที่ 2 สมาชิกเป็นครูวิชาสังคมและครูพิเศษ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนา ทักษะทางสังคมของเด็กด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน

กลุ่มที่ 3 สมาชิกเป็นครูพิเศษ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนากิจกรรมฟังและ ปฏิบัติตามคำสั่งของเด็ก

จากนั้นครูแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการ สะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอน และนำเป้าหมายในการพัฒนาไปใช้เป็นเป้าหมายในการ วางแผนออกแบบการเรียนการสอนและการสะท้อนผลของครูแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ เด็ก เป็นการให้ครูในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของกลุ่ม พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติ การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียน การสอนสำหรับเด็ก มาใช้ฝึกปฏิบัติออกแบบ และร่วมกันสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ จากการดำเนินงาน พบว่า ผู้ชี้แนะยังต้องช่วยแนะนำแนวทางใน การทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม โดยชี้แนะแต่ละกลุ่มในการกำหนดเป้าหมายของกลุ่มในแต่ละเดือน

จากการทบทวนเป้าหมายในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้คำถาม เพื่อให้ครูระบุตัวชี้วัดให้ชัดเจน เกณฑ์ที่จะใช้ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดตามเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติในแต่ละเดือน

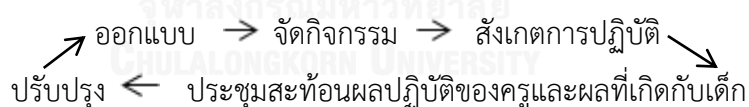
ในการดำเนินงานขั้นนี้ ประสบปัญหาในด้านการวางแผนกำหนดเวลาเพื่อให้ครูเข้าร่วมสังเกตการสอนของสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องตารางสอนของครูแต่ละคนที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว ทำให้ต้องจัดกลุ่มศึกษาใหม่โดยยึดเวลาว่างของครูเป็นหลักและไม่สามารถจัดกลุ่มครูที่ต้องการอยู่กลุ่มเดียวกันเพราะสอนวิชาเดียวกันไว้ด้วยกันได้ โดยได้มีการจัดกลุ่มใหม่ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สมาชิกเป็นประจำชั้นและครูพิเศษ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนาการเขียนของเด็ก

กลุ่มที่ 2 สมาชิกเป็นครูประจำชั้นและครูพิเศษ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน

กลุ่มที่ 3 สมาชิกเป็นครูพิเศษ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนาทักษะการฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของเด็ก

ขั้นที่ 5 การดำเนินการออกแบบการเรียนการสอน เป็นการลงมือปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอนและนำไปใช้ในสถานการณ์จริง สังเกตการปฏิบัติ ประชุมสะท้อนผล และปรับปรุงเป็นวงจรพัฒนา ดังภาพ

ในการออกแบบการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มศึกษานั้น สมาชิกในกลุ่มจะร่วมพูดคุยและเสนอความคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กบรรลุทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเป้าหมายในการพัฒนาของกลุ่มตน จากนั้นครูผู้สอนจะออกแบบการเรียนการสอนของตนเพื่อนำไปใช้สอนและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเข้าไปร่วมสังเกตการสอน และสังเกตผลที่เกิดกับเด็ก เพื่อนำมาร่วมกันสะท้อนผล ซึ่งจากการดำเนินงาน พบว่า ในการประชุมกลุ่มศึกษาที่กำหนดไว้สัปดาห์ละครั้งนั้นค่อนข้างกระชั้นและในบางสัปดาห์ไม่สามารถประชุมได้เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมเสริมทำให้ครูต้องปรับตารางสอนและตารางเข้าสังเกตการสอน รวมทั้งในระยะเวลา 1 สัปดาห์ ยังไม่สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงของเด็กตามเป้าหมายในการพัฒนามากนัก จึงนำไปสู่ประเด็นในการปรับเปลี่ยนระยะเวลาในการประชุมกลุ่มศึกษาเป็น 2 สัปดาห์ต่อครั้ง เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นการให้สมาชิกกลุ่มศึกษาทั้งคณะมาพูดคุยกัน เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครู และผลที่เกิดกับเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครูแต่ละคน ซึ่งจากการดำเนินงานในขั้นนี้พบว่า ในช่วงแรกครูยังสะท้อนผลที่เกิดกับเด็กได้ไม่ตรงประเด็นนัก เช่น ในกลุ่มที่ 1 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา คือ พัฒนาการเขียนของเด็ก แต่เมื่อสะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก จะสะท้อนผลเกี่ยวกับ ความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็กมากกว่าการพัฒนาด้านการเขียนของเด็กว่าเขียนได้ถูกต้องหรือไม่ ดัง ตัวอย่าง

“เวลาที่ครูเล่านิทานให้เด็กจำหลักในการเขียนให้ถูก เด็กจะสนุก ตั้งใจฟังครู มากกว่าให้เด็กฝึกเขียนเอง”

“เด็กร้องเพลงพยัญชนะ สระ ที่ครูสอนได้ แต่ต้องฝึกบ่อยๆ เด็กถึงจำได้ แล้วเด็ก บางคนก็มีความคิดสร้างสรรค์นะ คิดทำเองได้ด้วย”

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ชี้แนะจึงเตรียมประเด็นคำถามเป็นแนวทาง ให้ครูสะท้อนคิด เช่น “เป้าหมายในการพัฒนาของกลุ่มเราคืออะไร เด็กมีการพัฒนาตามเป้าหมายหรือไม่ สิ่งใดในการออกแบบการเรียนการสอนของครู ช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายได้ดีขึ้น” ซึ่งพบว่าคำถาม เหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถสะท้อนประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ของตนและผลที่เกิดกับเด็กตามเป้าหมายได้ชัดเจนขึ้น

3. ระยะเวลาสรุปและประเมินผล ผู้วิจัยนัดประชุมและพูดคุยกับคณะครู ในเดือนมีนาคม 2558 เพื่อให้ครูร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการ รวมทั้งประเมินกระบวนการ จากการสัมภาษณ์ ครูที่เข้าร่วมกระบวนการ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก ตามเป้าหมายในการพัฒนา และผลที่ครูได้รับ ดังตัวอย่าง

“การที่ได้ไปดูเพื่อนมันก็เป็นสิ่งดี แต่ช่วงเทอมสองมีทั้งวันหยุด ทั้งกิจกรรมก็เยอะ บางทีก็ไม่ค่อยมีเวลา บางทีมีงานเข้ามาก็ต้องเลื่อน ไม่ใช่ว่าไม่อยากไปดูคนอื่นนะ แต่ไปไม่ได้จริงๆ”

“ปกติจะมีประชุมบ่อย มีประชุมกลุ่มเพิ่มเข้ามาอีกบางทีก็ไม่มีเวลา โชคดีที่ครู ส่วนมากพักในโรงเรียน อาศัยตอนเย็นก็มานั่งคุยกัน บางทีก็รวบไปประชุมรวมกับ วาระอื่นบ้าง”

“ก็เห็นว่าเด็กพัฒนาขึ้นบ้างนะ ถึงจะเวลานั้นๆ แต่ก็พอจะเห็นการเปลี่ยนแปลงจากการเขียนในสมุดของเด็กบ้าง”

“หนูก็ได้เรียนรู้จากพี่ๆ เวลาพูดคุยกันหรือเวลาเข้าไปดูพี่เค้าสอน ก็เอามาปรับของเราเองบ้าง”

“มาช่วยกันคิด มาช่วยกันดูก็ดีนะ จะได้หลายๆ หัว หลายหัวดีกว่าหัวเดียว เสียแต่ที่ไม่ค่อยมีเวลา”

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูแสดงให้เห็นว่ากระบวนการนี้ส่งผลให้ครูเกิดความร่วมมือในการพัฒนาการออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก แต่ยังไม่ชัดเจนนักเนื่องจากนำไปทดลองเบื้องต้นเป็นระยะเวลาเพียง 2 เดือน ทั้งนี้ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่อยู่ที่เวลาและภาระงานของครู ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลเหล่านี้มาศึกษาเพื่อให้ได้ทราบถึงความเป็นไปได้ของการนำไปทดลองใช้จริง รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางปรับปรุงกระบวนการให้สมบูรณ์ขึ้น

จากการนำกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาไปทดลองใช้เบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ขณะดำเนินกระบวนการรวมทั้งข้อสังเกตของผู้วิจัยมาวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ ดังตาราง

ตารางที่ 12 การปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูจากการทดลองเบื้องต้น

ขั้นตอน/ องค์ประกอบ	ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
ระยะ เตรียมการ	1. การประสานงานในการดำเนินงานวิจัย หากผู้บริหารโรงเรียนเห็นชอบและส่งเสริมสนับสนุน จะช่วยให้การดำเนินงานราบรื่น แม้มีปัญหาเกิดขึ้นก็จะได้รับการช่วยเหลือจากฝ่ายต่างๆ ด้วยดี และสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้	- วางแผนปรับระยะเวลาในการเตรียมการก่อนดำเนินงานอย่างน้อย 1- 2 เดือน เพื่อศึกษาข้อมูลบริบทของโรงเรียน ครู นักเรียน ความคาดหวังและความร่วมมือของผู้ปกครองในโรงเรียน และวางแผนการทำงาน

ขั้นตอน/ องค์ประกอบ	ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
	<p>2. ควรมึระยะเวลาเตรียมการก่อนดำเนินงานอย่างน้อย 1- 2 เดือน เพื่อศึกษาข้อมูลบริบทของโรงเรียน ครู นักเรียน ความคาดหวังและความร่วมมือของผู้ปกครองในโรงเรียน และวางแผนการทำงาน</p>	
<p>ระยะ ดำเนินงาน 1. ขั้นสร้างความเข้าใจและสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ</p>	<p>1.1 ด้านกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมสร้างความตระหนักในสำคัญของเป้าหมายการสร้างกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ที่ให้ครูแบ่งกลุ่มย่อยและช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น เมื่อผู้ดำเนินกระบวนการใช้คำถามกระตุ้น จะช่วยให้ครูมองเห็นสภาพปัญหาได้ดีขึ้น - กิจกรรมให้ครูแต่ละกลุ่มช่วยกันสร้างโรงเรียนในฝันจากอุปกรณ์ต่างๆ ช่วยให้ครูเกิดความสัมพันธ์ที่ดี มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น แต่ใช้เวลาค่อนข้างนาน และเกินเวลาที่กำหนดไปมาก <p>1.2 ด้านระยะเวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ต้องใช้เวลานาน เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ของโรงเรียนและต้องปรับระบบการทำงานของครูให้มีเวลามาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องการออกแบบการเรียนการสอนร่วมกัน 	<p>1.1 ด้านกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการเตรียมคำถามเพื่อให้ครูมองเห็นภาพและเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของเป้าหมายในการสร้างกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และเกิดวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันแบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะเพื่อพัฒนาเด็ก - บริหารเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมขึ้น และมีการกระตุ้นเตือนก่อนหมดเวลาประมาณ 5 นาที เพื่อให้แต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด <p>1.2 ด้านระยะเวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการทำงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะในระยะเตรียมการดำเนินการ เพื่อสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมให้ครูก่อน

ขั้นตอน/ องค์ประกอบ	ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
<p>2. ชั้นให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถของครู</p>	<p>2.1 ด้านเนื้อหา</p> <p>- ในการทดลองใช้กระบวนการเบื้องต้น ได้มีการปรับเนื้อหาในส่วนของปัญหาของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาขึ้นมาเป็นปัญหาของเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากทดลองใช้ในเดือนมกราคมซึ่งเป็นภาคปลายซึ่งผ่านช่วงระยะเชื่อมต่อมาแล้ว จากการทดลองใช้เบื้องต้นพบว่า ครูส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและการออกแบบการสอนแบบบูรณาการ</p> <p>2.2 ด้านกิจกรรม</p> <p>- กิจกรรมให้ครูร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยประถมศึกษาปีที่ 1 และให้แต่ละคนประเมินตนเองว่ามีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านใดบ้าง และจัดกิจกรรมนั้นบ่อยเพียงใด ช่วยให้ครูได้ทบทวนและเห็นจุดเด่น จุดพัฒนาของตน ในการออกแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มากขึ้น</p> <p>- การที่ผู้ดำเนินกระบวนการใช้คำถามกระตุ้น จะช่วยให้ครูให้สะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาของเด็กชัดเจนขึ้น</p>	<p>2.1 ด้านเนื้อหา</p> <p>- เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการนำเทคนิค KWL มาใช้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทในการเรียนรู้ และเพิ่มกิจกรรมโดยเตรียมสถานการณ์เพื่อให้ครูแบ่งกลุ่มช่วยกันออกแบบการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ</p> <p>2.2 ด้านกิจกรรม</p> <p>- เตรียมคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ครูให้สะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาของเด็กชัดเจนขึ้น เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ปัญหาที่พบ เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านใดของเด็ก 2) พัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ของเด็กในวัยนี้เป็นอย่างไร

ขั้นตอน/ องค์ประกอบ	ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
3. ขั้นตัดสินใจกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการออกแบบการเรียนการสอน	- แต่ละกลุ่มมีการนำเสนอปัญหาที่หลากหลาย จึงต้องให้หลักในการเลือกปัญหาที่เป็นจุดร่วมของเด็กในวัยประถมศึกษาปีที่ 1 และนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเป็นเป้าหมายในการวางแผนออกแบบการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนปกติ	- เพิ่มเติมหลักในการพิจารณาปัญหาที่จะนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเป็นเป้าหมายในการวางแผนออกแบบการเรียนการสอน - กำหนดประเด็นคำถามเพื่อเป็น
4. ขั้นจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติ ออกแบบการเรียนการสอน	- กิจกรรมการทำแผนปฏิบัติการของกลุ่มผู้ดำเนินกระบวนการยังต้องช่วยชี้แนะแต่ละกลุ่มในการกำหนดเป้าหมายของกลุ่มในแต่ละเดือน โดยทบทวนเป้าหมายในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้คำถามเพื่อให้ครูระบุตัวชี้วัดให้ชัดเจน เกณฑ์ที่จะใช้ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดตามเป้าหมายและการประเมินผลการปฏิบัติในแต่ละเดือน - การวางแผนกำหนดเวลาในการสังเกตการปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่ม มีข้อจำกัดเรื่องตารางสอนของครูแต่ละคนที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว ทำให้ต้องจัดกลุ่มศึกษาโดยยึดเวลาว่างของครูเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถจัดกลุ่มครูที่ต้องการอยู่กลุ่มเดียวกันเพราะสอนวิชาเดียวกันไว้ด้วยกันได้	แนวทางให้ครูตัดสินใจกำหนดเป้าหมายและทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม ดังนี้ 1) ปัญหาของเด็กคืออะไร 2) ปัญหานี้สำคัญอย่างไร หากไม่แก้ไข จะเกิดอะไรขึ้น 3) สภาพที่พึงประสงค์ของปัญหานี้คืออะไร 4) จะกำหนดเป้าหมายอะไรที่ช่วยแก้ปัญหานี้ได้ 5) จะทราบได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายนั้น (กำหนดตัวชี้วัด) 6) จะใช้วิธีใดเพื่อให้ทราบว่าบรรลุเป้าหมายนั้น (กำหนดวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล) 7) จะนำแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร - เตรียมประสานงานกับผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดกลุ่มครูและการจัด

ขั้นตอน/ องค์ประกอบ	ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
		ตารางสอนล่วงหน้าก่อนลงสนามวิจัยจริง เพื่อลดข้อจำกัดในการจัดกลุ่มศึกษาของครู
5. ขั้นดำเนินการ ออกแบบการ เรียนการสอน	- ระยะเวลาในการประชุมกลุ่มศึกษาที่กำหนดไว้สัปดาห์ละครั้ง ค่อนข้างกระชั้นและบางสัปดาห์ไม่สามารถประชุมได้เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมเสริมทำให้ครูต้องปรับตารางสอนและตารางเข้าสังเกตการสอน	- ปรับระยะเวลาในการประชุมกลุ่มศึกษาจากเดิมที่กำหนดไว้สัปดาห์ละครั้ง เป็นประชุมกลุ่มสองสัปดาห์ต่อครั้ง
6. ขั้นประชุมเพื่อสะท้อน คิด	- การเตรียมประเด็นคำถามเป็นแนวทางให้ครูสะท้อนคิด ช่วยให้ครูสามารถสะท้อนประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของตนและผลที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน	- นำประเด็นคำถามไปใช้เป็นแนวทางให้ครูสะท้อนคิด ในการทดลองใช้กระบวนการครั้งต่อไป
ระยะสรุปและ ประเมินผล	- กระบวนการนี้ส่งผลให้ครูเกิดความร่วมมือในการพัฒนาการออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก แต่ยังไม่เห็นผลไม่ชัดเจนนัก เนื่องจากนำไปทดลองเบื้องต้นเป็นระยะเวลาเพียง 2 เดือน แต่ผู้วิจัยได้ทราบถึงความเป็นไปได้ของการนำไปทดลองใช้จริง รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางปรับปรุงกระบวนการให้สมบูรณ์ขึ้น	- ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้กระบวนการเบื้องต้นมาพัฒนากระบวนการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปที่ได้จากการทดลองเบื้องต้น มาปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระลอกเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ให้เหมาะสมขึ้นเพื่อนำไปใช้ในสนามวิจัยต่อไป

ระยะที่ 3 (R2) การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ในระยะที่ 3 นี้ เป็นการนำกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (ฉบับร่าง) ไปใช้และปรับปรุงให้เป็นกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ฉบับสมบูรณ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการเพื่อนำกระบวนการที่พัฒนาขึ้นไปใช้

1.1 การกำหนดประชากร

การศึกษามผลการศึกษาทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา กำหนดให้ประชากรในการวิจัยเป็นครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สอนในวิชาต่างๆ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา
2. เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสนใจในกระบวนการส่งเสริมความสามารถ

ของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนที่ 2 เขตบางเขน สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.3 การประสานงานและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาติดต่อโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและเข้าไปพบผู้บริหารเพื่อแนะนำตัวชี้แจงจุดประสงค์ในการดำเนินการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการทดลองใช้กระบวนการ และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะเตรียมการดำเนินงาน ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินกระบวนการ ในเดือนพฤศจิกายน 2557 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2558 โดยการรวบรวมข้อมูลบริบทของโรงเรียนทั้งด้านนโยบาย การบริหารงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู จำนวนครู หน้าที่ความรับผิดชอบของครูทั้งด้านการสอนและด้านอื่น รวมทั้งการวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการ และเข้าพบครูเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจ และสังเกตการเรียนการสอน โดยมีวิธีการ ดังนี้

1) ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนเพื่อขออนุญาตดำเนินกระบวนการ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการ ในการดำเนินงานผู้วิจัยเริ่มจากการติดต่อประสานงานและเข้าพบผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของกระบวนการ รวมทั้งขั้นตอนในการดำเนินงาน เมื่อผู้อำนวยการพิจารณารายละเอียดและเห็นชอบในการดำเนินกระบวนการแล้ว ได้มอบหมายให้หัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นผู้ประสานงานและร่วมกระบวนการ

2) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและของครูที่เข้าร่วมกระบวนการ จากการศึกษาข้อมูลของโรงเรียนและครู การสังเกตบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน ดังนี้

ด้านบริบทของโรงเรียน โรงเรียนที่ 2 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ติดถนนพหลโยธิน อยู่ใกล้ชุมชน สถานที่ราชการ วัด และตลาด โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีห้องเรียนทั้งหมด จำนวน 9 ห้องเรียน โดยเปิดเป็นห้องเรียนสองภาษา จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนเฉลี่ยห้องละ 35 คน มีครูประจำชั้น 1 คน ครู

ประจำชั้นรับผิดชอบในการสอนวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์เป็นหลัก นอกจากนี้ยังรับผิดชอบวิชาโตไปไม่โกง ซึ่งเป็นหลักสูตรเสริมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนครูประจำชั้นห้องเรียนสองภาษาจะสอนวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์เป็นหลัก และต้องอยู่ดูแลเด็กประจำชั้น ขณะที่ครูต่างชาติเข้ามาสอนวิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา และวิชาสุขศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย มีฐานะปานกลาง

การบริหารงานภายในโรงเรียนจะมีผู้บริหารระดับสูง คือ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ จากนั้นจะเป็นผู้บริหารระดับกลาง คือ หัวหน้าระดับอนุบาล หัวหน้าระดับประถมศึกษา และหัวหน้าระดับมัธยมศึกษา และในแต่ละระดับจะแบ่งเป็นหัวหน้าสายชั้นประจำชั้นต่างๆ ตั้งแต่สายชั้นอนุบาล 1 จนถึงสายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังข้อมูล

*“ผู้อำนวยการบริหารงานแบบโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ ให้แต่ละสายชั้นดูแล
กันเอง ผู้อำนวยการจะให้นโยบายพร้อมโยนคำถามมาให้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ”*
หัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารเรียน โดยมีการวางผังอาคารเป็นลักษณะรูปตัวยู ตรงกลางเป็นสนามหญ้า มีต้นไม้ใหญ่ตามจุดต่างๆ ตามบริเวณรอบโรงเรียน ด้านหน้ามีสระว่ายน้ำ และด้านหลังมีลานเอนกประสงค์พร้อมหลังคาสำหรับเรียนวิชาพลศึกษาและจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน สำหรับห้องเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 9 ห้อง อยู่บริเวณชั้น 3 ของอาคารอำนวยการ โดยชั้น 1 ใช้เป็นห้องผู้บริหาร ห้องธุรการ และห้องดนตรี ชั้นที่ 2 ใช้เป็นห้องประกอบต่างๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องนาฏศิลป์ และห้องพักครู เด็กจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียนและบริเวณหน้าห้องเรียน

3) ศึกษาข้อมูลการออกแบบการเรียนการสอนของครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สร้างความคุ้นเคยกับคณะครู เยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการเรียนการสอน จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ในสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะแบ่งครูออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะประชุมเพื่อออกแบบการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนร่วมกับครูสายชั้นอื่นๆ และเมื่อออกแบบเสร็จก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้มาให้ครูในสายชั้นตนใช้ในการสอน เช่น ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจะออกแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาให้ครูที่สอนภาษาไทยในสายชั้นของตนใช้สอนเด็ก เป็นต้น ดังข้อมูล

“หนุสอนวิชาภาษาไทยแต่ไม่ได้เขียนแผนเอง ใช้แผนที่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทำ ส่วนหนูทำแผนวิชาภาษาอังกฤษเพราะอยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ”

ครูประจำประถมศึกษาปีที่ 1

นอกจากนี้ จากการสังเกตการสอน พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะแยกรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ส่วนมากครูจะสอนแล้วให้เด็กฝึกทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนเด็กมีโอกาสทำงานกลุ่มและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนค่อนข้างน้อย และจากการพูดคุยเพื่อสร้างความเข้าใจกับครู ครูส่วนมากให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแต่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการเข้าร่วมกระบวนการนี้ ดังข้อมูล

“น้องจะให้พี่ทำอะไรน้องก็บอกนะ พี่จะพยายามทำให้ พี่ก็อยากช่วยทำงานน้องเสร็จ แต่พี่ก็ไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องสอนเด็ก ”

ครูประจำประถมศึกษาปีที่ 1

จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับครู พบว่า ครูมีมุมมองว่าการเข้าร่วมกระบวนการเป็นงานที่เพิ่มจากงานประจำคือการสอนเด็ก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงใช้เวลาในการเข้าไปเยี่ยมเยียนและสร้างความเข้าใจให้กับครูว่ากระบวนการนี้เป็นการร่วมกันพัฒนางานที่ทุกคนทำอยู่ประจำคือการออกแบบการเรียนการสอน มิใช่เป็นการเพิ่มงานให้กับครูแต่อย่างใด

4) วางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการ หลังจากศึกษาบริบทของโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครู สังเกตชั้นเรียน และสร้างความเข้าใจกับครูแล้ว ผู้วิจัยได้ขอพบผู้อำนวยการเพื่อร่วมวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการต่อไป ซึ่งผู้อำนวยการได้ปรึกษากับหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อตรวจเช็คแผนงานของโรงเรียนและกำหนดวันในการให้ความรู้ครูในช่วงปลายเดือนมีนาคม หลังจากครูจัดทำคะแนนและเอกสารของเด็กเสร็จเรียบร้อยแล้ว เนื่องจากโรงเรียนมีกำหนดให้ครูหยุดพักในช่วงเดือนเมษายน และมีนโยบายให้ครูได้พักและไปอบรมเพิ่มเติมในช่วงที่หยุด ดังข้อมูล

“ครูโรงเรียนนี้บ้านอยู่ไกล บางคนอยู่ถึงบางไทร ต้องนั่งรถเมล์มาทำงาน บางคนก็มีภาระครอบครัว มีลูกเล็ก เดือนที่แล้วมีครูหกล้มหัวฟาดเลยสุขภาพไม่ค่อยดี ผู้อำนวยการเลยมีนโยบายไม่รบกวนวันหยุดของครู ครูจะได้พักหรือไปอบรมได้เต็มที่”

หัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารของโรงเรียนมีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ และมีนโยบายให้ครูทำงานในวันปกติ ไม่รบกวนเวลาของครูในวันหยุด หัวหน้าสายชั้นจะเป็นผู้บริหารในแต่ละสายชั้นตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่บริเวณชั้น 3 มีห้องเรียนทั้งหมด จำนวน 9 ห้องเรียน เป็นห้องเรียนสองภาษา จำนวน 2 ห้องเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะสอนวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาโตไปไม่โกงเป็นหลัก นักเรียนเฉลี่ยห้องละ 35 คน การออกแบบการเรียนการสอนของครูเป็นลักษณะที่ครูแต่ละคน ออกแบบการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้มา ให้ครูในสายชั้นตนใช้ในการสอน ในระยะแรกครูยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกระบวนการว่าเป็นการเพิ่มงานให้กับครู จึงต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจให้กับครูว่า กระบวนการนี้เป็นการร่วมกันพัฒนางานที่ทุกคนทำอยู่ประจำอยู่แล้วคือการออกแบบการเรียนการสอน และผู้วิจัยได้ร่วมกำหนดแผนงานกับผู้บริหารเพื่อดำเนินงานในระยะต่อไป

2.2 ระยะดำเนินงาน ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน ทั้งหมด 5 แผน ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2558 ถึง เดือนกันยายน 2558 เพื่อสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ สร้างค่านิยมและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้ความรู้ ชี้แนะทางปัญญาให้ครู เกิดการคิดสะท้อนและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม ฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอน และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยมีเพื่อนครูร่วมสังเกตการสอน ประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติของครูและผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอน ในระยะการดำเนินงานนี้ มีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจและสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้บริหาร และผู้ชี้แนะ รวมทั้งสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนะนำบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน เริ่มจากกิจกรรมวาดภาพแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ในกลุ่ม จากนั้นสร้างความตระหนักในความสำคัญของการสร้างกลุ่มศึกษาทั้งคณะผ่านกิจกรรมกลุ่มโดยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมองคิดเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของประเด็นปัญหาต่างๆ และผลที่จะเกิดขึ้นกับเด็กในอนาคต พร้อมทั้งร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเพื่อสรุปให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเข้าใจถึงเป้าหมายของกลุ่มศึกษาทั้งคณะและตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยให้เด็กในระยะเชื่อมต่อให้ปรับตัวและเรียนรู้อย่างมีความสุข เมื่อเข้าใจเป้าหมายของการทำงานเป็นระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะแล้ว จึงร่วมกันสร้างระบบกลุ่มศึกษา

ทั้งคณะ โดยร่วมกันกำหนดค่านิยมในการทำงาน ผู้ชี้แนะชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มศึกษา และระบบในการทำงานร่วมกัน

จากการร่วมกันกำหนดค่านิยมในการทำงาน สรุปค่านิยมในการทำงาน ได้คือ “สามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นในการทำงาน และตรงต่อเวลา”

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญาเพื่อการพัฒนาความสามารถของครู เป็นการที่ผู้ชี้แนะให้ความรู้ครูเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน รวมทั้งสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของตนที่ส่งผลถึงการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ โดยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการร่วมกันระดมสมองเพื่อทบทวนปัญหาของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อที่พบ และใช้คำถามกระตุ้นให้สะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเด็ก เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจและวางแผนในการออกแบบการเรียนการสอน ในขั้นที่ 3

จากการดำเนินการ พบว่า ครูมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องหลักการออกแบบการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่แล้ว สังเกตได้จากการพูดคุยและการตอบคำถามของครูเกี่ยวกับหลักการออกแบบการเรียนการสอน ดังข้อมูล

“เวลาออกแบบการเรียนการสอนก็ต้องดูจุดประสงค์ว่าจะสอนอะไร แล้วก็ดูว่าจะสอนยังไง พยายามให้เด็กได้ฝึกและมีส่วนร่วม”

ครูประจำประถมศึกษาปีที่ 1

หลังจากให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ แล้ว ผู้วิจัยในฐานะผู้ชี้แนะให้ครูแต่ละคนทำกิจกรรมทบทวนการออกแบบการเรียนการสอนของตนว่าครอบคลุมพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของเด็กหรือไม่ และมีความถี่ในการส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละด้าน มาก-น้อย เพียงใด ปรากฏว่าครูออกแบบการเรียนการสอนโดยเน้นส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นหลัก และสะท้อนคิดว่าควรส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาโดยองค์รวม

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจและวางแผนในการออกแบบการเรียนการสอน เป็นการให้ครูร่วมกันระบุความต้องการจำเป็นและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอน โดยผู้ชี้แนะให้ครูร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กใน

ระยะเชื่อมต่อที่พบ ว่าในช่วงเปิดภาคเรียนที่ 1 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กมีปัญหาในด้านใดบ้าง ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการปรับตัวของเด็ก และสาเหตุของปัญหาคืออะไร จากนั้นระบุปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของเด็ก เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก

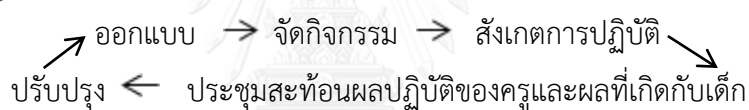
ในการดำเนินการในขั้นนี้ กลุ่มศึกษาทั้งคณะได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ผู้เรียน คือ การพัฒนาทักษะการอ่านของเด็ก เนื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และนำไปสู่การเขียนเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งบริบทนักเรียนของโรงเรียนเป็นเด็ก ที่มีพื้นฐานความพร้อมด้านการอ่านแตกต่างกัน นักเรียนส่วนใหญ่เลื่อนชั้นมาจากชั้นอนุบาล 2 ของโรงเรียนเอง ซึ่งในระดับอนุบาลนั้นโรงเรียนได้จัดสอนเสริมทักษะการอ่านและเขียนให้กับเด็กในช่วงบ่ายของแต่ละวัน แต่ในภาพรวมยังมีทั้งเด็กที่จำพยัญชนะได้และเขียนตัวพยัญชนะได้ เด็กที่จำพยัญชนะได้แต่เขียนตัวพยัญชนะไม่ได้ เด็กที่จำพยัญชนะไม่ได้และเขียนตัวพยัญชนะไม่ได้ ส่วนการสะกดคำซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านก็มีทั้งกลุ่มของเด็กที่รู้จักตัวสะกดและเริ่มสะกดคำได้ และกลุ่มของเด็กที่ยังไม่รู้จักตัวสะกดและสะกดคำไม่ได้ จากการสังเกตของครู พบว่า เด็กที่ขาดทักษะในการอ่านจะใช้เวลาในการเรียนรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่างๆ ได้ช้า และมักมีปัญหาในการเรียนในวิชาต่างๆ ประกอบกับเด็กมาจากพื้นฐานครอบครัวที่มีความพร้อมแตกต่างกัน ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของเด็กมีอาชีพรับจ้างและไม่ค่อยมีเวลาในการช่วยทบทวนและติดตามการเรียนของเด็ก การพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กจึงเป็นการช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และทบทวนเนื้อหาวิชาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง คณะกลุ่มศึกษาจึงตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการอ่านให้กับเด็กในระยะเชื่อมต่อเพื่อช่วยให้เด็กมีพื้นฐานในการเรียนและปรับตัวในการเรียนวิชาต่างๆ ได้ดีขึ้น

สำหรับการกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลนั้น วัดจากทักษะด้านการอ่านของเด็ก โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลจากการสังเกตการอ่านของเด็กขณะร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนและการประเมินทักษะการอ่านของเด็กจากแบบประเมินการอ่านของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตรฐานที่ใช้กับโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทุกโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ เป็นการจัดกลุ่มศึกษา ซึ่งกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกกลุ่มละ 3-5 คน สมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของกลุ่ม พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ มาใช้ฝึกปฏิบัติออกแบบ และร่วมกันสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ การดำเนินการเริ่มจากผู้ชี้แนะทบทวนเป้าหมายและ

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มศึกษา และให้แบ่งกลุ่มศึกษาเพื่อทำแผนปฏิบัติการของแต่ละกลุ่ม กลุ่มจากข้อมูลในขั้นที่ 3 ได้แก่ เป้าหมายที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการสะท้อนผลการออกแบบการเรียนการสอน โดยสมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลดังกล่าว มาใช้ในการร่วมกันกำหนดเป้าหมายของกลุ่มในแต่ละเดือน กำหนดเวลานัดประชุมกลุ่มและเวลาในการสังเกตการสอนของสมาชิกในกลุ่ม การติดตามเป้าหมายและการปฏิบัติในแต่ละเดือน และการสะท้อนผลปฏิบัติในการออกแบบการเรียนการสอนรวมทั้งผลที่เกิดกับตัวเด็ก พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติ ออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ นำเสนอผลงาน ร่วมกันสะท้อนผล การออกแบบการเรียนการสอน และสะท้อนคิดถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ออกแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 การดำเนินการออกแบบการเรียนการสอน เป็นการลงมือปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอนและนำไปใช้ในสถานการณ์จริง สังเกตการปฏิบัติ ประชุมสะท้อนผล และปรับปรุง เป็นวงจรพัฒนา

การดำเนินงานในขั้นนี้ จะดำเนินการเป็นวงจร เริ่มตั้งแต่การออกแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สังเกตการปฏิบัติ สะท้อนผลปฏิบัติของครูและผลที่เกิดกับเด็ก และปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอน แต่ละกลุ่มศึกษาจะมีการประชุมกลุ่มศึกษาย่อยทุก 2 สัปดาห์ เพื่อร่วมกันสะท้อนผลการสังเกตการสอน และทุกสิ้นเดือนแต่ละกลุ่มศึกษาจะส่งตัวแทน 1 คน เพื่อเข้าร่วมประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะร่วมกับผู้บริหาร ผู้ชี้แนะ และตัวแทนกลุ่มศึกษากลุ่มอื่น โดยเป้าหมายในการประชุมคือการติดตามผลการพัฒนาของเด็กตามเป้าหมายในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ และประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆ ที่ส่งผลให้เด็กเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนา

ขั้นที่ 6 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นการให้สมาชิกกลุ่มศึกษาทั้งคณะมาพูดคุยกัน เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครู และผลที่เกิดกับเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครูแต่ละคน จากการดำเนินการในขั้นนี้ จะมีกิจกรรมให้ร่วมกันสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

รวมทั้งให้ครูประเมินตนเอง สังเคราะห์การเรียนรู้ของตน และกำหนดวิธีนำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ พร้อมพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้มุมมองและประเด็นที่ครูแต่ละคนเรียนรู้ร่วมกัน

2.3 ระบุสรุปและประเมินผล ผู้วิจัยนัดประชุมและพูดคุยกับคณะครู ในเดือนตุลาคม 2558 เพื่อให้ครูการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการ รวมทั้งประเมินกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา จากการสัมภาษณ์ครูแต่ละคน

จากการดำเนินการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยการจดบันทึกผลในการดำเนินการในชั้นต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปผลของการดำเนินงานได้ ดังตาราง

ตารางที่ 13 ผลของการดำเนินการทดลองใช้กระบวนการเบื้องต้น

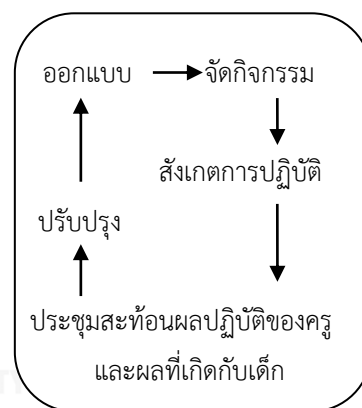
การดำเนินงาน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลจากการทดลองใช้เบื้องต้น
ขั้นเตรียมการดำเนินงาน	1. ประสานงานและศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและของครูที่เข้าร่วมกระบวนการ 2. สร้างความคุ้นเคยกับคณะครูเยี่ยมชั้นเรียนสังเกตการเรียนการสอน	1. เพื่อรวบรวมข้อมูลบริบทของโรงเรียน ทั้งด้านนโยบายการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนของครู จำนวนครู หน้าที่ความรับผิดชอบของครูทั้งงานด้านการสอนและงานด้านอื่น 2. เพื่อพูดคุยทำความรู้จักสร้างความคุ้นเคยกับครูและสังเกตการเรียนการสอน	1. ผู้วิจัยในฐานะผู้ชี้แนะได้ทราบข้อมูลบริบทของโรงเรียนและครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 2. ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับผู้บริหารและคณะครู 3. ผู้วิจัยได้ร่วมวางแผนกับผู้บริหารในการดำเนินกระบวนการ ดังนี้ 18 มี.ค. 58 ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญา 25 มี.ค. 58 ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอน

การดำเนินงาน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลจากการทดลองใช้เบื้องต้น
	3. วางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการดำเนินงานกระบวนการ	3. เพื่อวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการกระบวนการ	พ.ค.-ก.ย. 58 ดำเนินการกิจกรรม “นำสู่ห้องเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้” โดยครูร่วมสังเกตการสอนและสะท้อนคิด 6 ต.ค. 58 ประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เพื่อสรุปผลการเรียนรู้และประเมินกระบวนการ
ขั้นดำเนินงาน	1 สร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้บริหารและผู้ชี้แนะ 2. เพื่อสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และแนะนำบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน	1. เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้บริหารและผู้ชี้แนะ 2. ผู้บริหารและครู เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ การดำเนินงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน 3. กำหนดผู้ชี้แนะของกระบวนการนี้ คือ ผู้วิจัยและหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
	2. ให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญา	1. เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ 2. เพื่อชี้แนะทางปัญญาแก่ครูและสร้างความตระหนักในความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ	1. ครูเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการและการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ 2. ครูเกิดความตระหนักในความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ 3. ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

การดำเนินงาน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลจากการทดลองใช้เบื้องต้น
		3. เพื่อให้ครูวิเคราะห์ปัญหา และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กใน ระยะเชื่อมต่อ	
<p style="text-align: center;">ชั้น ดำเนินงาน</p>	3. คณะครู ร่วมกัน วางแผนใน การออกแบบ การเรียน การสอน	1. เพื่อให้ครูวิเคราะห์ ข้อมูลของเด็กในระยะ เชื่อมต่อและระบุปัญหา หรือความต้องการจำเป็น ของเด็ก 2. เพื่อให้ครูร่วมกัน กำหนดเป้าหมายที่พึง ประสงค์ ตัวชี้วัดในการ ประชุมสะท้อนผล วิธี การเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผล การออกแบบการเรียน การสอน	ได้เป้าหมายที่พึงประสงค์ในการ พัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อ คือ พัฒนาการอ่านของเด็ก โดย ครู ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กใน ระยะเชื่อมต่อ ระบุปัญหา กำหนด ตัวชี้วัดในการประชุมสะท้อนผล วิธีการเก็บข้อมูลและ การประเมินผลการออกแบบ การเรียนการสอน ในแผน ปฏิบัติการของกลุ่มศึกษา
	4. จัดกลุ่ม ศึกษาและ ฝึกปฏิบัติ ออกแบบ การเรียน การสอน	1. เพื่อจัดกลุ่มครูเป็นกลุ่ม ศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการออกแบบการ เรียนการสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อร่วมกัน 2. เพื่อให้ครูได้ฝึกปฏิบัติ ออกแบบการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับ เด็กในระยะเชื่อมต่อ และร่วมกันสะท้อนผล	ได้กลุ่มศึกษา ทั้งหมด 3 กลุ่ม มี สมาชิกในกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน สมาชิกในแต่ละกลุ่มได้ร่วมกัน วางแผนและกำหนดตาราง การร่วมสังเกตการสอนของเพื่อน สมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ การออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ และ ฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียน

การดำเนินงาน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลจากการทดลองใช้เบื้องต้น
ชั้น ดำเนินงาน		การออกแบบการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับ เด็กในระยะเชื่อมต่อ	การสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะ เชื่อมต่อ
	5. นำสู่ ห้องเรียน แลกเปลี่ยน เรียนรู้	1. เพื่อให้ครูนำหลักใน การออกแบบการเรียน การสอนไปใช้ออกแบบ การเรียนการสอนและจัด กิจกรรมให้กับเด็ก 2. เพื่อให้กลุ่มศึกษา ร่วมกันสังเกตการปฏิบัติ รวมทั้งร่วมกันสะท้อนผล การออกแบบการเรียน การสอนของสมาชิกใน กลุ่ม การปฏิบัติของครู และผลที่เกิดกับเด็กและ การปรับตัวของเด็ก 3. เพื่อให้ครูนำผลของ การสังเกตการปฏิบัติไป สะท้อนคิด และใช้ใน การปรับปรุงการออกแบบ การเรียนการสอน	สมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มได้ ออกแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สังเกตการปฏิบัติ สะท้อนผลปฏิบัติ ของครูและผลที่เกิดกับเด็ก และ ปรับปรุงการออกแบบการเรียน การสอน ดังภาพ
	6. ประชุม เพื่อสะท้อน คิด	1. เพื่อให้ครูร่วมกัน สะท้อนคิดเกี่ยวกับการ ออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อและการร่วม กระบวนการพัฒนา ความสามารถของครู	1. ครูได้ร่วมกันถอดบทเรียน โดย ร่วมกันสะท้อนคิดเกี่ยวกับ การออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อและ การร่วมกระบวนการพัฒนา ความสามารถของครู

การดำเนินงาน	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลจากการทดลองใช้เบื้องต้น
		2. เพื่อให้ครูประเมินตนเอง สังเคราะห์การเรียนรู้ของตน และกำหนดวิธีนำวิธีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้	2. ครูได้ประเมินตนเอง สังเคราะห์การเรียนรู้ของตน จุดเด่นและจุดควรพัฒนา รวมทั้งกำหนดวิธีนำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้
ขั้นสรุปและประเมินผล	ประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เพื่อสรุปผลการเรียนรู้และประเมินกระบวนการ	เพื่อสรุปผลการเรียนรู้ของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และประเมินผลกระบวนการ	ได้ผลการเรียนรู้ของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และผลของการดำเนินการกระบวนการจากผู้บริหารและครู

หลังจากการนำกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมโยงจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาไปทดลองใช้จริง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้ขณะดำเนินการรวมทั้งข้อสังเกตของผู้วิจัยมาวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำมาใช้ในการปรุงกระบวนการให้สมบูรณ์ขึ้นต่อไป

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการวิจัยในด้านของผลของการใช้กระบวนการและความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมโยงจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา และนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านของผลของการใช้กระบวนการ

การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านของผลของการใช้กระบวนการ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการ ออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมโยงโดยใช้แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานตามกระบวนการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งความคิดเห็นและสิ่งที่ได้เรียนรู้ของครูที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินการตามกระบวนการ นอกจากนี้ยังนำข้อมูลจากแผนการดำเนินงานและบันทึกการประชุมกลุ่มศึกษา มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานร่วมด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกวัตถุประสงค์ของการวิจัยและประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแผนปฏิบัติการของกลุ่มศึกษาและประเด็นจากการบันทึกการประชุมกลุ่มระหว่างการทำนิทรรศการ พบว่า กลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่ม มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก กำหนดตัวชี้วัด กำหนดตารางเวลาในการร่วมสังเกตการสอนและประชุมกลุ่มเพื่อสะท้อนผล ที่ชัดเจน และมีการติดตามเป้าหมายในการพัฒนาแต่ละเดือนพร้อมทั้งนำผลที่เกิดกับเด็กมาเป็นประเด็นในการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในครั้งต่อไป และกระบวนการนี้ได้ส่งผลต่อความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยก่อนเข้าร่วมกระบวนการ ครูมีแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอน คือ วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดการสอน ทำแผนจัดการเรียนรู้ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งช่วยเหลือเป็นรายบุคคลในกรณีที่เด็กยังขาดความพร้อมในการเรียน เมื่อเข้าร่วมกระบวนการ ครูมีการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้เด็กมีการพัฒนาและจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เช่น ใช้เพลง เกม นิทาน และสื่อต่างๆ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมกลุ่มและให้เด็กมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนและข้อมูลจากการสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการออกแบบแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพครูที่เข้าร่วมกระบวนการ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางที่ครูใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน ดังนี้

“สิ่งที่คำนึงถึงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก และการวัดผลประเมินผลที่ได้”

“วิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ใช้เพลง, เกม, บทบาทสมมุติร่วมกับกิจกรรมอื่น ที่เร้าความสนใจให้กับเด็กโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนในห้องเรียนมีป้ายนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ”

“วิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของเด็ก เพื่อกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ในการช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ปรับตัวในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น”

“ต้องการให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณให้ได้ตามหลักสูตร และตามศักยภาพ พยายามจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนักเรียน และจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนที่สดใส สะอาด มีบรรยากาศวิชาการตามวัยของผู้เรียน เช่น จัดมุมรักการอ่าน มุมของเล่น”

“ออกแบบการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบตามศักยภาพของเด็กแต่ละกลุ่ม และมีหลากหลายวิธีในการสอน วิธีการประเมินผลก็วัดตามศักยภาพของเด็กแต่ละกลุ่มอาจจะต่างวิธีประเมินเรื่องเดียวกัน”

นอกจากนี้ ผลของการออกแบบการเรียนการสอนของครูยังส่งผลต่อการปรับตัวและการเรียนรู้ของเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ ซึ่งได้มาจากการร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อ จากการสัมภาษณ์ครูที่เข้าร่วมกระบวนการ ได้ข้อมูลดังนี้

“นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน การฟัง และคิดวิเคราะห์ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กล้าคิด กล้าแสดงออก มีพัฒนาการด้านร่างกาย และจิตใจ อารมณ์ดีขึ้น”

“เด็กสนุกสนานและตั้งใจทำกิจกรรม และมีพัฒนาการในการอ่าน และเขียนดีขึ้น”

“การออกแบบการเรียนรู้ที่ดีทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับนักเรียน รวมทั้งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีตามศักยภาพ

และการมีกิจกรรมที่หลากหลาย สร้างความสนใจในการเรียนให้กับ
นักเรียนได้ดี”

“การออกแบบการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนอ่านออก
เขียนได้ เช่น การใช้สื่อประกอบการเล่นเกม เป็นการสร้างบรรยากาศให้
น่าเรียนมากยิ่งขึ้น”

“เด็กให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทุกครั้งที่คุณครูสอน และ
เข้าใจในเรื่องนั้นๆ มากขึ้น”

“เด็กมีความเข้าใจ สนุก มีความสุขเวลาเรียน และเข้าใจสิ่งที่ครู
สอนมากขึ้น มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้มากขึ้น”

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบ
การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่ม
ศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ส่งผลให้ครูเกิดความสามารถในการออกแบบการ
เรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อโดยคำนึงถึงวัย พัฒนาการและความสนใจของเด็ก
มากขึ้น และส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยการออกแบบการเรียนการสอนของครูช่วยให้เด็ก
สามารถปรับตัวและมีพัฒนาการในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก
ในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ใช้ข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถใน
การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา
และแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับ
พัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิง
ปริมาณและเชิงคุณภาพ

ครูที่เข้าร่วมกระบวนการในครั้งนี้ มี 12 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความสามารถของครูใน
การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

นั้น มีการวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจาก 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลด้านการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเด็กในระยาะเชื่อมต่อ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา และส่วนที่สองเป็นข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยาะเชื่อมต่อ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยาะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ดังรายละเอียดการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถของครูและโครงสร้างของเครื่องมือในตารางที่ 7 เครื่องมือทั้งสองนี้ มีลักษณะเป็นรายการประเมินตามองค์ประกอบของความสามารถ ในแต่ละองค์ประกอบที่วัดมีระดับคะแนน 0, 1, 2 และ 3 โดยมีเกณฑ์ในการประเมินกำหนดไว้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อจะนำคะแนนจากข้อมูลในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 จากเครื่องมือทั้งสองมารวมกัน และคิดเป็นระดับคะแนนเฉลี่ย การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติแบบบรรยายเพื่อตรวจสอบการกระจายของข้อมูล เมื่อพบว่าการกระจายของข้อมูลมีการแจกปกติ จึงวิเคราะห์คะแนนความสามารถของครูก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากแผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการบันทึกภาคสนามจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูตลอดการดำเนินงานตามกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษานั้น พบว่า หลังการเข้าร่วมกระบวนการ ครูทุกคนมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อ สูงกว่า ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ โดยมีรายละเอียดในส่วนของบทที่ 4 ผลการวิจัย

ระยะที่ 4 (D2) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 1 สรุปผลการใช้และปรับปรุงกระบวนการ

ผู้วิจัยศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนำกระบวนการไปทดลองใช้ และนำข้อมูลจากผลการวิจัยในระยะที่ 3 ที่ เป็นจุดด้อยมาปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1. ติดตามผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จาการดำเนินงานตามกระบวนการ
2. นำผลจากการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษามาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงกระบวนการที่พัฒนาขึ้น
3. นำผลจากการบันทึกภาคสนามและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงกระบวนการที่พัฒนาขึ้น
4. ปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาฉบับสมบูรณ์

จากการนำกระบวนการไปทดลองใช้ และนำข้อมูลจากผลการวิจัยในระยะที่ 3 มาปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 14 การปรับปรุงกระบวนการจากการทดลองใช้กระบวนการ

ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
1. ในช่วงระยะแรกของการดำเนินกระบวนการ ครูบางส่วนมีความ	1. ในระยะเตรียมการ กำหนดกลยุทธ์ในการเริ่มต้นกระบวนการ โดยการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อ

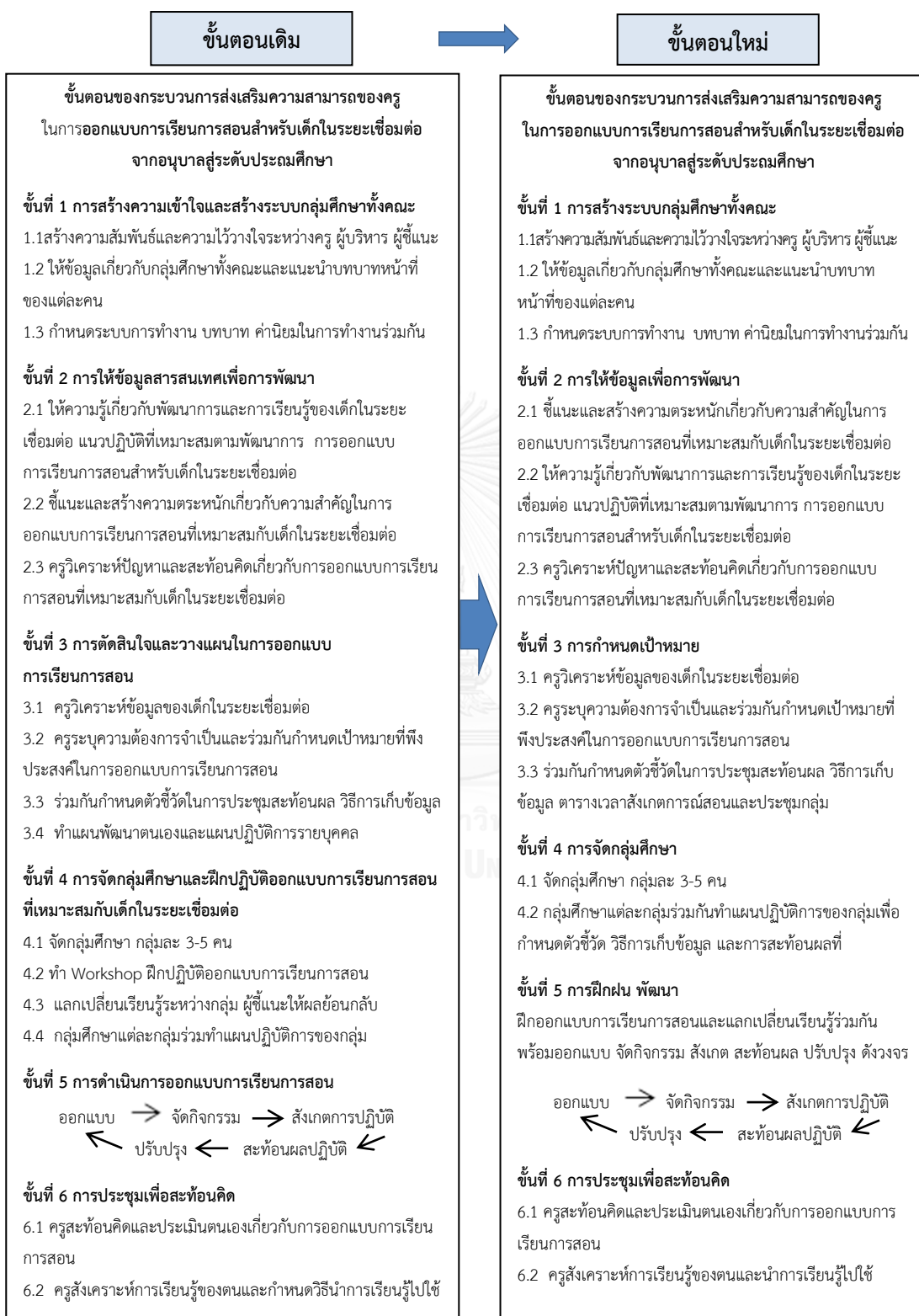

ข้อสรุปที่ได้จากการทดลองใช้	การปรับปรุงแก้ไข/เสนอแนะ
<p>กังวลในการเข้าร่วมกระบวนการ</p> <p>2. ครูคุ้นเคยกับการทำงานในลักษณะประชุมมอบหมายงาน และต่างคนต่างทำงานที่ตนได้รับมอบหมายมากกว่าการมานั่งวางแผนร่วมกัน การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน</p> <p>3. การวางแผนและจัดตารางเวลาเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินกระบวนการ เนื่องจากครูมีทั้งภาระงานประจำและภาระงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม กรณีต้องเลื่อนการประชุมกลุ่มโดยไม่มีกำหนดครั้งต่อไปที่แน่นอน เป็นสาเหตุทำให้ไม่มีการประชุมในครั้งนั้น</p>	<p>สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กตามแนวทางของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ กระตุ้นให้ครูเกิดความสนใจและสร้างความตระหนักให้แก่ครู เพื่อให้ครูเกิดความสมัครใจในการเข้าร่วมกระบวนการอย่างแท้จริง รวมทั้งใช้เวลาพูดคุยและสร้างความคุ้นเคยกับคณะครูก่อนเริ่มกระบวนการ เพื่อช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยและคณะครู อีกทั้งช่วยให้คณะครูเปิดใจรับฟังและเกิดทัศนคติที่ดีในการเข้าร่วมกระบวนการ</p> <p>2. ในระยะดำเนินการ กำหนดกลยุทธ์ในการสร้างบรรยากาศในการทำงานโดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันสะท้อนคิดถึงเป้าหมายในการทำงาน ข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน และวิธีการทำงานร่วมกัน</p> <p>3. ให้คำแนะนำสมาชิกในกลุ่มศึกษาในกรณีไม่สามารถประชุมกลุ่มตามแผน ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันกำหนดนัดครั้งต่อไปทันที เพื่อป้องกันการเลื่อนประชุมไปอย่างไม่มีกำหนด</p>

ผู้วิจัยได้มีการปรับชื่อขั้นตอนให้กระชับขึ้นและนำข้อมูลที่ได้ข้างต้นมาปรับปรุงขั้นตอนของกระบวนการ รวมทั้งพัฒนากระบวนการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 จัดทำกระบวนการฉบับสมบูรณ์

ดำเนินการจัดทำกระบวนการฉบับสมบูรณ์ให้มีความถูกต้อง ชัดเจนและสมบูรณ์เพื่อให้ผู้สนใจสามารถนำไปใช้ได้และเกิดประโยชน์ต่อไป โดยในการปรับปรุงขั้นต่อนั้น มีการปรับชื่อขั้นตอนทั้ง 6 ขั้น พร้อมนำผลจากการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในขั้นตอนใหม่ เพื่อให้กระบวนการมีความเหมาะสมขึ้น ดังภาพ

ภาพที่ 15 การปรับปรุงขั้นตอนของกระบวนการหลังการทดลองใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบการส่งเสริม ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และ 2) ศึกษาผล ของการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา โดยมีผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาระบบการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียน การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้ง คณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาระบบการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา ฉบับสมบูรณ์ มีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 แนวคิด
- 1.2 วัตถุประสงค์ของกระบวนการ
- 1.3 หลักการของกระบวนการ

- 1.4 เนื้อหาของกระบวนการ
- 1.5 ขอบเขตของกระบวนการ
- 1.6 ขั้นตอนของกระบวนการ
- 1.7 การประเมินผลกระบวนการ

1.1 แนวคิด

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เป็นการสร้างระบบในการทำงานแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อ และระบุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้การสอน ดำเนินการสอน สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการเรียนรู้การสอนรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก มีผู้บริหารและผู้ชี้แนะเป็นทีมสนับสนุน

1.2 วัตถุประสงค์ของกระบวนการ

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูเกิดความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ได้แก่

1. ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก
2. ครูสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อ
3. ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

1.3 หลักการของกระบวนการ

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มีหลักการ คือ

1. การมุ่งพัฒนาผู้เรียนในระยะเชื่อมต่อบนฐานของผู้เรียนสำคัญที่สุดและใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน
2. การชี้แนะให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อไป
3. การมีส่วนร่วมของครูทุกคนในการทำงาน การรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ

1.4 เนื้อหาของกระบวนการ

เนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วย

1. การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะและบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน
2. พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อไป
3. แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ
4. การออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อไป

1.5 ขอบเขตของกระบวนการ

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มุ่งส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา กลุ่มศึกษาย่อยจึงเป็นครูทุกคนที่สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้บริหารที่เข้าร่วมกระบวนการอาจเป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารงานของแต่ละสถานศึกษา

1.6 ขั้นตอนของกระบวนการ

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมการดำเนินงาน ระยะที่ 2 การดำเนินงาน และ ระยะที่ 3 การสรุปและประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินงานของแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการดำเนินงาน ในขั้นนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินงาน กระบวนการ มีการดำเนินงาน ดังนี้

1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลบริบทของโรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างและระบบ การบริหารงานของโรงเรียน ศึกษาข้อมูลครู ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลผู้ปกครองและชุมชนบริเวณ โรงเรียน โดยพูดคุยกับผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และศึกษาจากเอกสาร ต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาโรงเรียน แผนปฏิบัติการ รายงานประจำปี หลักสูตรสถานศึกษา

2) วางแผนดำเนินกระบวนการและประสานงาน เนื่องจากกระบวนการนี้เป็นการพัฒนา ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนที่นำไปใช้กับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนอนุบาลสู่ ระดับประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นช่วงเปิดภาคเรียนต้น จึงได้วางแผนดำเนินการขั้นตอนการชี้แนะทาง ปัญญา ให้ความรู้ครู และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อก่อนอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนเมษายน เพื่อให้ครูมีความพร้อมใน การนำการออกแบบการเรียนรู้การสอนไปใช้ใน ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นเวลาเปิดภาคเรียนต้น ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากนั้นประสานงานกับผู้บริหารเพื่อกำหนดตารางดำเนินงานและ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายทราบ

3) สร้างความคุ้นเคยและสร้างความไว้วางใจกับคณะครู เพื่อให้ครูเปิดใจและพร้อมที่จะเข้า ร่วมกระบวนการ โดยเข้าพบครูแต่ละคนเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจ สร้างความสนิทสนม และสังเกต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูก่อนเข้าร่วมกระบวนการ

ในระยะที่ 1 นี้ ควรมีการศึกษาข้อมูลและบริบทของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบริบท และระบบการทำงานของโรงเรียน สร้างความคุ้นเคยและสร้างความเข้าใจกับคณะครูเพื่อให้คณะครู เกิดความเข้าใจ ไว้วางใจ และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งประสานงานกับผู้บริหารเพื่อร่วม วางแผนในการดำเนินกระบวนการตามขั้นตอนต่างๆ ในระยะที่ 2 โดยเฉพาะการวางแผนในการจัด กลุ่มศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบในการจัดตารางสอนของครูให้เอื้อให้ต่อการจัดตารางเวลา สังเกตการสอนของสมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่ม

ระยะที่ 2 การดำเนินงาน ในขั้นนี้จะเป็นการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ สร้างค่านิยมและ ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้ความรู้ ชี้แนะทางปัญญาให้ครู เกิดการคิดสะท้อนและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนรู้การสอน และนำ สิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษา โดยมีการร่วมสังเกตการสอน ประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติของครู ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอน ในระยะที่ 2 มีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นการสร้างความเข้าใจในระบบการทำงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ให้แก่ผู้บริหารและคณะครู โดย

1.1 ผู้ชี้แนะสร้างความสัมพันธ์กับคณะครูและผู้บริหาร รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและระบบการทำงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยทำหน้าที่ชี้แจงระบบการทำงาน บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มศึกษาทั้งคณะ การจัดกลุ่มศึกษา รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงาน ติดตามความก้าวหน้าของผู้เข้าร่วมกระบวนการอย่างต่อเนื่อง โดยการเข้าร่วมประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ สังเกตวิธีการเรียนรู้ วิชิตคิด และการแก้ไขปัญหาของสมาชิกในกลุ่มศึกษา รวมทั้งนำข้อมูลมาใช้ในการให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา และทำหน้าที่ชี้แนะทางปัญญา โดยการใช้คำถามให้ครูสะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเด็กในระยาะเชื่อมต่อ ช่วยให้ครูมีภาพเกี่ยวกับสภาพที่พึงปรารถนาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กในระยาะเชื่อมต่อ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ครูเกิดการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอน และช่วยให้ครูรับรู้ในความสามารถของตน ช่วยให้ครูเกิดความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมาย ผลงาน การปฏิบัติตน สร้างความตระหนักในค่านิยมของตน เพื่อให้ครูสามารถกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด เกณฑ์ วิธีการเก็บข้อมูลและประเมินผล รวมทั้งการสะท้อนผลการปฏิบัติ

ผู้บริหาร ทำหน้าที่ประสานงานในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการทำงานของสถานศึกษา ข้อมูลครู ขอบข่ายหน้าที่การสอนและงานอื่นๆ รวมทั้งร่วมวางแผนในการจัดกลุ่มศึกษา ให้สอดคล้องกับวิธีการทำงานของสถานศึกษา สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูในด้านการจัดตารางเวลาให้สมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถร่วมสังเกตการสอนของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและมีเวลาว่างตรงกันเพื่อประชุมกลุ่มศึกษา นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา พร้อมทั้งร่วมติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยการเข้าร่วมประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

สมาชิกของกลุ่มศึกษา ได้แก่ ครูที่สอนในระดับชั้นประถมปีที่ 1 ทุกคน คณะครูที่สอนในระดับชั้นประถมปีที่ 1 ทุกคน จะเข้าร่วมเป็นกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยคณะครูจะแบ่งออกเป็นกลุ่มศึกษาย่อย สมาชิกทุกคนในกลุ่มศึกษาจะทำงานร่วมกันแบบร่วมมือ เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ใน

การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งคณะครู หรือสมาชิกกลุ่มศึกษามีบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้และพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ประถมศึกษาสามารถปรับตัวในด้านการเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยการศึกษาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ วิเคราะห์ผู้เรียน และนำข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีการบูรณาการสาระต่างๆ และเชื่อมโยงเนื้อหาให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก ผ่านกระบวนการทำงานของระบบกลุ่มศึกษาที่มีการร่วมกันสร้างค่านิยมในการทำงาน ร่วมตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ประชุมวางแผน สังเกตการสอนของเพื่อนสมาชิก สะท้อนผลปฏิบัติของครู และผลที่เกิดกับเด็ก รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงออกแบบการเรียนการสอนของตน

1.2 สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน โดยผู้ชี้แนะจัดกิจกรรมกลุ่มพร้อมใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการร่วมกันระดมสมองคิดถึงโรงเรียนที่พึงปรารถนาในมุมมองของทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งร่วมกันหาแนวทางในการสร้างโรงเรียนที่พึงปรารถนา เสนอค่านิยมในการทำงานร่วมกัน (share value) กำหนดระบบการทำงาน และร่วมกันสร้างวัฒนธรรมในการทำงาน

ในขั้นที่ 1 นี้ ควรชี้แจงให้สมาชิกในกลุ่มศึกษาทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และเข้าใจถึงระบบการทำงานร่วมกัน เข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตั้งแต่การร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการทำงาน การสร้างค่านิยมในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการทำงานแบบร่วมมือ และร่วมกันสร้างวัฒนธรรมในการทำงาน

ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา เป็นการสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของตนที่ส่งผลถึงการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อและชี้แนะทางปัญญาเพื่อให้ครูเกิดการวิเคราะห์ปัญหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ดังนี้

2.1 ผู้ชี้แนะให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยผู้ชี้แนะคำถามกระตุ้นให้ครูสะท้อนคิดว่าหากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก จะส่งผลต่อตัวเด็กอย่างไร จากนั้นผู้ชี้แนะให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและ

การเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ การออกแบบการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

2.2 ผู้ชี้แนะดำเนินการชี้แนะทางปัญญาและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ครูช่วยกันสรุปพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยนี้ พร้อมให้ครูแต่ละคนประเมินตนเองว่ามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านใดบ้าง และจัดกิจกรรมนั้นบ่อยเพียงใด

2.3 ครูวิเคราะห์ปัญหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยผู้ชี้แนะใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้ครูเกิดการคิดสะท้อนในการกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก และบทบาทของครูในการช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้และปรับตัว

ในขั้นที่ 2 นี้ สิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ คือ การที่ครูเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ ซึ่งเน้นทั้งพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ เนื่องจากส่วนใหญ่ครูจะมีพื้นฐานด้านการออกแบบการเรียนการสอนแต่จะเน้นในด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ซึ่งไม่ครอบคลุมพัฒนาการในทุกด้านของเด็ก หากครูเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการจะช่วยให้ครูเกิดความความตระหนักในความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อโดยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครอบคลุมพัฒนาการในทุกด้าน

ขั้นที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย เป็นการให้ครูร่วมกันระบุความต้องการจำเป็นและกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลของเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยให้ครูแบ่งกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของเด็กในระยะเชื่อมต่อที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการปรับตัวของเด็กตามบริบทของโรงเรียน ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ

3.2 ระบุความต้องการจำเป็นและร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการออกแบบการเรียนการสอน โดยผู้ชี้แนะใช้คำถามกระตุ้นให้ครูสะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์

ข้อมูลของเด็กในระยะเชื่อมต่อนั้นหากไม่แก้ไขจะเกิดผลอย่างไร สภาพที่พึงประสงค์ของปัญหานี้คืออะไร ในฐานะครูเราจะสามารถช่วยแก้ปัญหาอะไรได้บ้าง จะกำหนดเป้าหมายอะไรที่ช่วยแก้ปัญหานี้ได้ จะนำแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

3.3 ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดในการประชุมสะท้อนผล วิธีการเก็บข้อมูล โดยผู้ชี้แนะ ทบทวนเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดและใช้คำถามให้ครูสะท้อนคิดว่าจะทราบได้อย่างไรว่าเด็กบรรลุเป้าหมายนั้น (ตัวชี้วัด) จะใช้วิธีใดเพื่อให้ทราบว่าบรรลุเป้าหมายนั้น (วิธีเก็บข้อมูล เกณฑ์) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดเป้าหมายในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์การวัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการสะท้อนผล การออกแบบการเรียนการสอน

ในขั้นที่ 3 นี้ ผู้ชี้แนะมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กในระยะเชื่อมต่อและระบุปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของเด็ก โดยใช้คำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ครูให้สะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาของเด็ก และเป็นแนวทางให้ครูตัดสินใจกำหนดเป้าหมายและทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม เช่น

- 1) ปัญหาของเด็ก คืออะไร
- 2) ปัญหานี้สำคัญอย่างไร หากไม่แก้ไข จะเกิดอะไรขึ้น
- 3) สภาพที่พึงประสงค์ของปัญหานี้ คืออะไร
- 4) จะกำหนดเป้าหมายอะไรที่ช่วยแก้ปัญหานี้ได้
- 5) จะทราบได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายนั้น (กำหนดตัวชี้วัด)
- 6) จะใช้วิธีใดเพื่อให้ทราบว่าบรรลุเป้าหมายนั้น (กำหนดวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล)
- 7) จะนำแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

ประเด็นคำถามข้างต้น จะเป็นแนวทางที่ช่วยให้ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัดในการประชุมสะท้อนผล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผล ได้ชัดเจนขึ้น

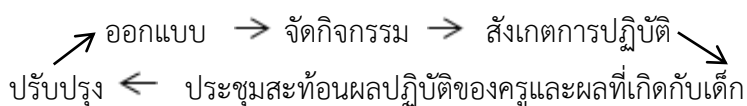
ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มศึกษา เป็นการจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ดังนี้

4.1 จัดกลุ่มศึกษา โดยแบ่งกลุ่มครูตามบริบทของโรงเรียนเป็นกลุ่มศึกษาย่อย ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มตามภาระงานที่รับผิดชอบ แบ่งกลุ่มตามเวลาว่างของครู ซึ่งกลุ่มศึกษาย่อยแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกกลุ่มละ 3-5 คน

4.2 ทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม โดยผู้ชี้แนะจะทบทวนเป้าหมายและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มศึกษา และแนะนำแนวทางในการทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ 1) เป้าหมายของกลุ่มในแต่ละเดือน 2) เวลาคัดประชุมกลุ่ม 3) เวลาในการสังเกตการปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่ม 4) การติดตามเป้าหมายและการปฏิบัติในแต่ละเดือน 5) การสะท้อนผลปฏิบัติในการออกแบบการเรียนการสอนและผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก จากนั้นสมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของกลุ่ม

ในขั้นที่ 4 นี้ หากมีการเตรียมการในระยะที่ 1 ด้านวางแผนจัดตารางสอนและภาระงานของครูในแต่ละกลุ่มศึกษาไว้อย่างเหมาะสม และกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัดในการประชุมสะท้อนผล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผล ในขั้นที่ 3 ได้ชัดเจน จะช่วยเอื้อให้แต่ละกลุ่มสามารถทำแผนปฏิบัติการของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การฝึกฝน พัฒนา เป็นการดำเนินการลงมือปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอน และนำไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยครูร่วมกันฝึกปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ มาใช้ฝึกปฏิบัติออกแบบ ครูแต่ละคนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสมาชิกในกลุ่มร่วมกันสังเกตการสอนและการปฏิบัติของครู ประชุมกลุ่มศึกษาเพื่อร่วมกันสะท้อนผลในการสอนและผลที่เกิดขึ้นกับเด็กทุก 2 สัปดาห์ และนำผลการสะท้อนมาใช้ปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนในครั้งต่อไป เป็นวงจรพัฒนาดังภาพ

ในขั้นที่ 5 นี้ เป็นการนำการออกแบบการเรียนการสอนไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน การที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสังเกตการสอนและร่วมกันสะท้อนผล จะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งเทคนิค

วิธีสอน มุมมอง และประสบการณ์ระหว่างครู ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

ขั้นที่ 6 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นการให้สมาชิกกลุ่มศึกษาทั้งคณะมาพูดคุยกันเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครู และผลที่เกิดขึ้นกับเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครูแต่ละคน ดังนี้

6.1 สะท้อนคิดและประเมินตนเองเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอน โดยให้ครูสะท้อนคิดถึงการออกแบบการเรียนการสอนของตนที่ส่งผลถึงการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ว่าใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนใดที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลถึงเด็กอย่างไร เพราะเหตุใด

6.2 สังเคราะห์การเรียนรู้ของตนและกำหนดวิธินำการเรียนรู้ไปใช้ โดยการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนำข้อเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ในขั้นที่ 6 นี้ เป็นการร่วมกันสะท้อนคิดโดยสมาชิกทุกคนมาร่วมพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อเรียนรู้จากการออกแบบการเรียนการสอนและการนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน การที่ครูร่วมกันถอดบทเรียนโดยรวมกันสะท้อนคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจะช่วยให้ครูแต่ละคนสามารถสังเคราะห์การเรียนรู้ของตน และกำหนดวิธินำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ผู้ชี้แนะมีบทบาทสำคัญในการตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ครูสะท้อนคิดถึงแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

ระยะที่ 3 การสรุปและประเมินผล ในขั้นนี้จะเป็นการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการถอดบทเรียน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ รวมทั้งประเมินกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

1.7 การประเมินผลกระบวนการ

การประเมินผลกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วย

1. ระหว่างดำเนินกระบวนการ

1.1 ใช้แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาเพื่อตรวจสอบพัฒนาการระหว่างใช้กระบวนการ

1.2 ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของครูระหว่างใช้กระบวนการ

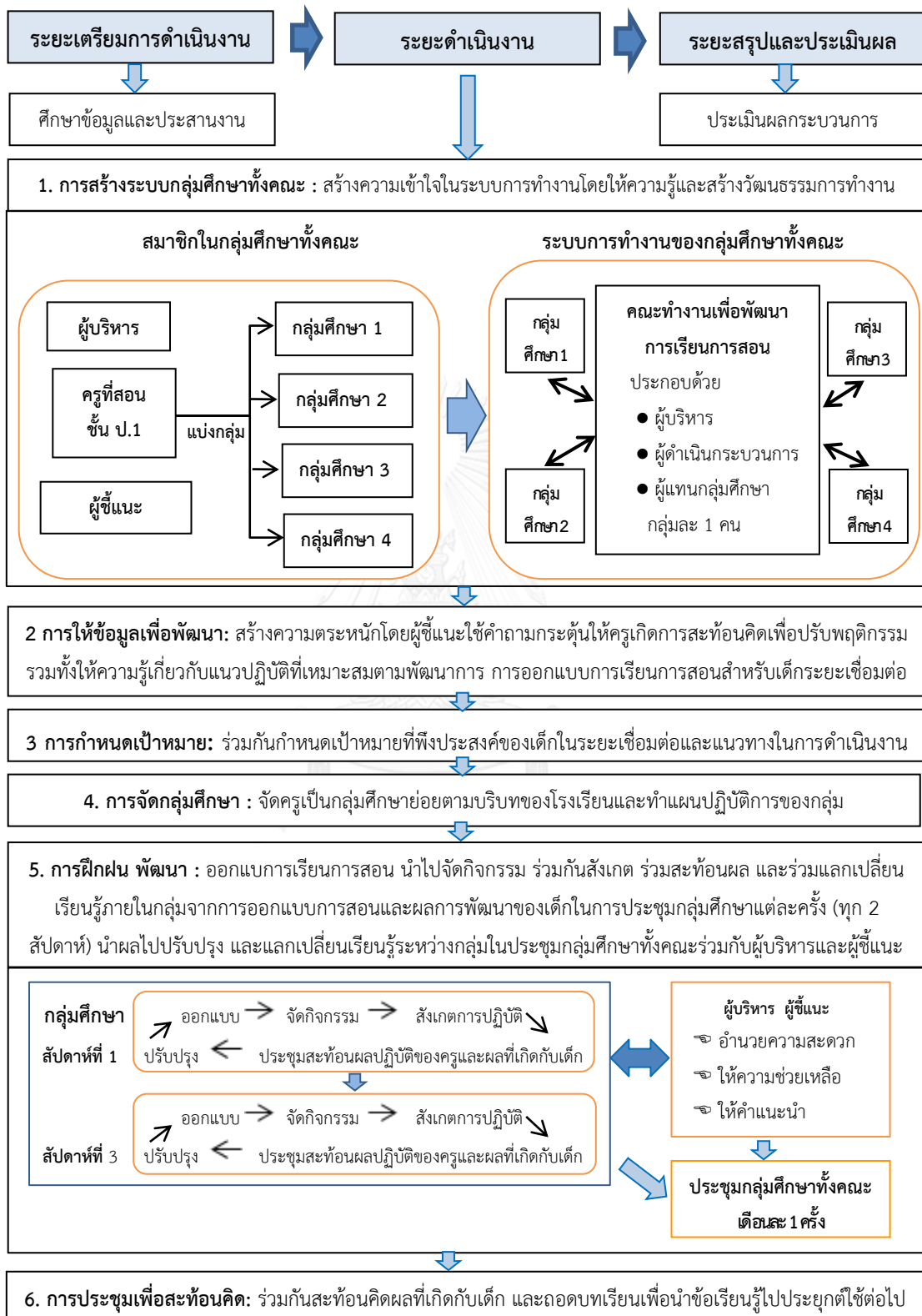
1.3 ใช้บันทึกการเรียนรู้ เพื่อให้ครูประเมินตนเองจากสิ่งที่เรียนรู้และแนวทางการปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง

2. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ

2.1 ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกระบวนการ

2.2 สมาชิกกลุ่มศึกษาทั้งคณะทุกคนสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้และประเมินกระบวนการ

สำหรับการดำเนินงานทั้ง 3 ระยะ สามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 16 ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลา เชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา นั้น มีการวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติแบบบรรยายและใช้การทดสอบค่าที (t-test) ดังตารางที่ 15 และตารางที่ 16

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติแบบบรรยาย

	n	$\bar{x}$	S.D.	skuness	kurosis
ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	12	1.25	0.32	0.76	2.53
หลังเข้าร่วมกระบวนการ	12	2.67	0.27	-1.22	2.79

$p < .05$

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติแบบบรรยาย ของครูที่เข้าร่วมกระบวนการจำนวน 12 คน นั้น มีการกระจายของข้อมูลในลักษณะการแจกปกติ โดยมีค่าความเบ้ (skuness) ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ 0.76 และหลังเข้าร่วมกระบวนการ -1.22 ส่วนค่าความโด่ง (kurosis) ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ 2.53 และหลังเข้าร่วมกระบวนการ 2.79 ซึ่งตามทฤษฎีแนวโน้มนำเข้าสู่ศูนย์กลาง (Central Limit Theorem) อธิบายไว้ว่า หากการกระจายของค่าตัวอย่างมีแนวโน้มใกล้เคียงกับการกระจายแบบปกติ (Normal distribution) แสดงว่ามีการเก็บตัวอย่างของประชากรนั้นในจำนวนที่มากพอ จึงนำข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถของครูก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการมาวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถของครูก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ

	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ	1.25	0.32	-25.06
หลังเข้าร่วมกระบวนการ	2.67	0.27	

$p < .05$

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถของครูก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการเข้าร่วมกระบวนการ ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ

นอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า ครูมีการพัฒนาทั้งในด้านการออกแบบการเรียนการสอนโดยมีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์นักเรียนมาใช้ประกอบการวางแผน เช่น การออกแบบการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย ครูได้เลือกคำศัพท์ที่เด็กๆ เคยเรียนในวิชาอื่นๆ หรือเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมาใช้เป็นปริศนาคำทายเพื่อฝึกทักษะการอ่านตามเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก และมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา มาเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเชื่อมโยง คำศัพท์ต่างๆ กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ดังตัวอย่าง

“ครู : เวลาดีมากัดเราเป็นยังไง	เด็กๆ : คัน
ครู : คันแล้วเราทำอย่างไร	เด็กๆ : เกา
ครู : คำว่า เกา สะกดอย่างไร	เด็กๆ : ก - เา - เกา
ครู : ถ้าเล็บยาวเวลาเราเกาแล้วจะเป็นอย่างไร	เด็กๆ : เป็นแผล เจ็บ เลือดออก
ครู : เราควรดูแลเล็บของเราอย่างไร	เด็กๆ : ตัดให้สั้นและสะอาด
ครู : เวลาเราออกไปยืนกลางแดด จะมีอะไร	เด็กๆ : เงา
ครู : คำว่า เงา สะกดอย่างไร	เด็กๆ : ง - เา - เงา
ครู : เราเห็นเงาตอนกลางวันหรือกลางคืน	
เด็ก : กลางวัน เพราะมีพระอาทิตย์ส่องแสง	
ครู : ผลไม้ถ้าทิ้งไว้นานๆ จะเป็นอย่างไร	เด็กๆ : เน่า
ครู : คำว่า เน่า สะกดอย่างไร	เด็กๆ : น - เา - เน่า - ไม้เอก - เน่า
ครู : เราควรเลือกผลไม้แบบไหน	
เด็กๆ : เลือกลูกที่สดๆ ไม่เน่า, ซื้อมาแล้วรีบกินให้หมดจะได้ไม่เน่า”	

จากตัวอย่างด้านบนนี้ สะท้อนให้เห็นว่าครูมีการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้ามาสู่บทเรียนภาษาไทยและยังนำสาระการเรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับความสนใจและ

ชีวิตประจำวันของเด็กอีกด้วย นอกจากนี้ ครูยังมีการให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ฝึกให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหา และการสร้างข้อตกลงร่วมกันในกลุ่ม โดยให้เด็กแบ่งกลุ่มกันทำงานและ ให้เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเมื่อเกิดปัญหาครูก็เข้าไปช่วยให้คำแนะนำ ดังตัวอย่าง

“เด็ก : ครูขา คนที่เป็นหัวหน้าต้องเป็นคนเขียนหรือเปล่าคะ

ครู : ไม่จำเป็นต้องให้หัวหน้าเขียน ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของกลุ่มว่าจะให้ใครเขียน ให้เด็กๆ ตกลงและแบ่งงานกัน คนที่ไม่ได้เขียนก็ช่วยเพื่อนคิด สมองจะได้ทำงาน”

จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าครูมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อโดยนำความรู้ความเข้าใจตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการมาใช้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนและออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของผู้เรียน มีการนำผลจากการประเมินหรือบันทึกหลังสอนมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้อีกแก่เด็ก มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รู้จักวางแผน สะท้อนความคิด ลงมือปฏิบัติ ทบทวนประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่งเสริมทักษะทางสังคมในการให้เด็กทำงานร่วมกับเพื่อน รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการจูงใจและการแนะแนวเด็กโดยครูคอยช่วยให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา มีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและมีการพัฒนาทักษะทางสังคมจากการทำงานร่วมกับเพื่อน

เมื่อพิจารณาการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนแยกตามกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีการจัดกลุ่มศึกษาเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 4 คน ลักษณะของสมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไปในด้านของอายุ ประสบการณ์ด้านการสอน วิชาเอกและความถนัดในวิชาที่สอน รวมทั้งภาระงานสอนที่รับผิดชอบ ดังข้อมูลในตาราง

ตารางที่ 17 ข้อมูลพื้นฐานของครูที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

กลุ่มที่	ครูคนที่	อายุ (ปี)	ประสบการณ์สอนทั้งหมด	ประสบการณ์สอนชั้นป.1	ตำแหน่ง	วิชาเอก	ภาระงานสอนที่รับผิดชอบ
1	1	37	4 ปี	4 ปี	ครูประจำชั้น	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ
	3	58	31 ปี	18 ปี	ครูประจำชั้น	ภาษาไทย	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
	4	26	1 ปี	1 ปี	ครูประจำชั้น	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ
	7	52	25 ปี	25 ปี	ครูประจำชั้น	ภาษาไทย	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
2	2	42	10 ปี	10 ปี	ครูประจำชั้น	สังคมศึกษา	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา
	6	59	35 ปี	29 ปี	ครูพิเศษ	ประถมศึกษา	สังคมศึกษา
	10	37	10 ปี	4 ปี	ครูประจำชั้น	ภาษาอังกฤษ	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ
	12	44	16 ปี	16 ปี	ครูประจำชั้น	การศึกษาพิเศษ	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
3	5	37	5 ปี	5 ปี	ครูพิเศษ	นาฏศิลป์	ศิลปะ (ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์)
	8	26	1 ปี	9 เดือน	ครูประจำชั้น	สังคมศึกษา	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
	9	39	10 ปี	8 ปี	ครูประจำชั้น	สังคมศึกษา	ภาษาไทย คณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
	11	38	3 ปี	1 ปี	ครูพิเศษ	ชีววิทยา	วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา

จากการดำเนินงานของกลุ่มศึกษา สมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่ม มีผลการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ดังนี้

กลุ่มศึกษากลุ่มที่ 1

สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 1 มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้นทั้งหมด สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะคละประสพการณ์ในการสอน โดยมีประสพการณ์ในการสอน 1 - 25 ปี สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาเอกภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีภาระงานสอนที่รับผิดชอบเหมือนกันคือวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจึงมีจุดร่วมในการพัฒนาการอ่านของเด็ก โดยการฝึกทักษะผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนเทคนิคและการใช้สื่อประกอบการสอน รวมทั้งร่วมกันพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละห้อง มีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกไปปรับใช้และมีการใช้สื่อประกอบการสอนในเรื่องเดียวกันร่วมกัน เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มนี้ พบว่า ครูคนที่ 1 และ ครูคนที่ 4 มีการพัฒนาความสามารถมากกว่าเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งเมื่อพิจารณาปัจจัยพื้นฐานพบว่า ครูคนที่ 1 และ ครูคนที่ 4 เป็นครูที่มีประสพการณ์ในการสอนน้อยกว่าเพื่อนในกลุ่ม คือ มีประสพการณ์ในการสอน 4 ปี และ 1 ปี ตามลำดับ

กลุ่มศึกษากลุ่มที่ 2

สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 2 มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้น จำนวน 3 คน และเป็นครูพิเศษจำนวน 1 คน สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะคละประสพการณ์ในการสอน โดยมีประสพการณ์ในการสอน 4 - 29 ปี และคละความถนัดโดยมีสาขาที่สำเร็จการศึกษาสาขา คือ วิชาเอกสังคมศึกษา วิชาเอกประถมศึกษา วิชาเอกการศึกษาพิเศษ และวิชาเอกภาษาอังกฤษ แต่ครูในกลุ่มส่วนใหญ่มีภาระงานสอนที่รับผิดชอบเหมือนกันคือวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากมีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้น ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจึงมีจุดร่วมในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน สื่อการสอน วิธีการแก้ไขปัญหาในการอ่านเขียนของเด็ก เพื่อให้เด็กมีทักษะด้านการอ่านตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดและเทคนิคการสอนที่แตกต่างกันจึงมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสอนที่มีความหลากหลาย เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มนี้ พบว่า ครูคนที่ 6 มีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อนมากที่สุด ซึ่งครูคนที่ 6 เป็นครูที่มีประสพการณ์ในการสอนมากที่สุดในกลุ่ม

กลุ่มศึกษากลุ่มที่ 3

สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 3 มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้น จำนวน 2 คน และเป็นครูพิเศษ จำนวน 2 คน สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะคละประสบการณ์ในการสอน โดยมีประสบการณ์ในการสอน 9 เดือน – 8 ปี และคละความถนัดโดยมีสาขาที่สำเร็จการศึกษาสาขา คือ วิชาเอกสังคมศึกษา วิชาเอกนาฏศิลป์ และวิชาเอกชีววิทยา สำหรับครูประจำชั้นจะมีภาระงานสอนที่รับผิดชอบเหมือนกันคือวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจึงมีจุดร่วมในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน สื่อการสอน วิธีการแก้ไขปัญหาในการอ่านเขียนของเด็ก เพื่อให้เด็กมีทักษะด้านการอ่านตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คล้ายกับกลุ่มที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มนี้ พบว่า ครูคนที่ 9 ซึ่งเป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากที่สุดในกลุ่ม มีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อมากที่สุด

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ซึ่งมีแนวคิดในการสร้างระบบการทำงานแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อเพื่อระบุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสอน สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการเรียนการสอนรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก มีผู้บริหารและผู้ชี้แนะเป็นทีมสนับสนุน มีหลักการของกระบวนการ คือ 1) การมุ่งพัฒนาผู้เรียนในระยะเชื่อมต่อบนฐานของผู้เรียนสำคัญที่สุดและใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน 2) การชี้แนะให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อ 3) การมีส่วนร่วมของครูทุกคนในการทำงาน การรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ มีขั้นตอนของกระบวนการ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ 2) การชี้แนะทางปัญญา 3) การกำหนดเป้าหมาย 4) การจัดกลุ่มศึกษา 5) การฝึกฝน พัฒนา และ 6) การประชุมเพื่อสะท้อนคิด ซึ่งมีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ การสร้างความไว้วางใจ การให้ความช่วยเหลือ การสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน และการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน เพื่อให้ครูเกิดการปฏิบัติงานที่ส่งผลถึงผู้เรียนและมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา นั้นส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้การที่ครูพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนได้ส่งผลถึงเด็กในระยะเชื่อมต่อให้เกิดการพัฒนาตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ตามความต้องการจำเป็นของเด็กและบริบทของโรงเรียนอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา มีสาระสำคัญ ดังนี้

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีคำถามการวิจัย 2 ข้อ ได้แก่

1. กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร

2. กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิด การชี้แนะทางปัญญา สามารถส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและ แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบ การเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่ม ศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ **ระยะ ที่ 1 (R1)** การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษา เป็น การศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งประเด็นไปที่ครูผู้สอนในระดับชั้นปี สุดท้ายของชั้นอนุบาลและครูผู้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาร่วมกับ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย **ระยะที่ 2 (D1)**

การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา **ระยะที่ 3 (R2)** การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา โดยนำกระบวนการ (ฉบับร่าง) ไปใช้และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงกระบวนการ **ระยะที่ 4 (D2)** การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

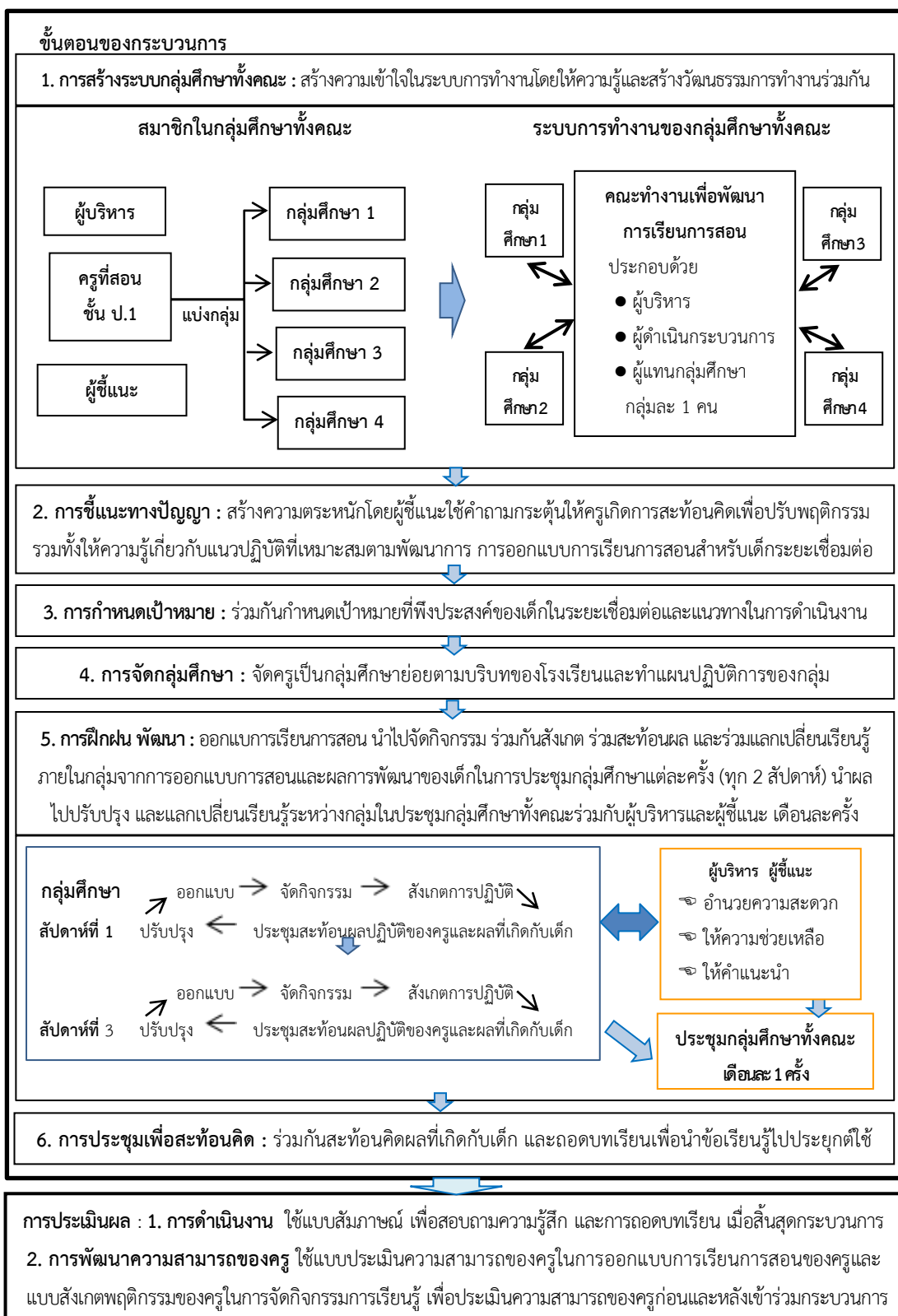
1. ผลการพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วย องค์ประกอบ ขั้นตอน และผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ ดังแผนภาพ

กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

แนวคิด : สร้างระบบในการทำงานแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของเด็กระยะเชื่อมต่และระบุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสอน สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการเรียนการสอนรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก มีผู้บริหารและผู้ชี้แนะเป็นทีมสนับสนุน

หลักการ : 1. การมุ่งพัฒนาผู้เรียนในระยะเวลาเชื่อมต่บนฐานของผู้เรียนสำคัญที่สุดและใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน
2. การชี้แนะให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่ 3. การมีส่วนร่วมในการทำงาน การรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ

ภาพที่ 17 กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูที่พัฒนาขึ้น

จากภาพสามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่ม ศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาที่พัฒนาขึ้น มีแนวคิด คือ สร้างระบบในการทำงาน แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครูร่วมกัน ออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสอน สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจาก การออกแบบการเรียนการสอนรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก มีผู้บริหารและผู้ชี้แนะเป็นทีมสนับสนุน กระบวนการนี้มีหลักการ 3 ประการ คือ 1) การมุ่งพัฒนาผู้เรียนในระยะเชื่อมต่อบนฐานของผู้เรียน สำคัญที่สุดและใช้ข้อมูลของผู้เรียนเป็นฐาน 2) การชี้แนะให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่ การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อ และ 3) การมีส่วนร่วมใน การทำงาน การรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ โดยมีขั้นตอนของกระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่

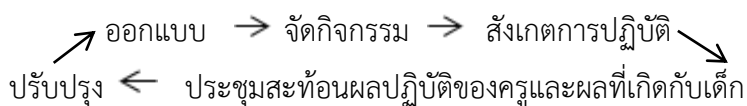
ขั้นที่ 1 การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ชี้แนะ ผู้บริหาร และคณะครู รวมทั้งสร้างความเข้าใจและสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะขึ้น

ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา เป็นการให้ความรู้และชี้แนะทางปัญญาเพื่อให้ ครูเกิดการคิดสะท้อน กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก

ขั้นที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย เป็นการให้ครูร่วมกันระบุความต้องการจำเป็นและ กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด วิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผล และการสะท้อนผลการออกแบบการเรียน การสอน

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มศึกษา เป็นการจัดกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติออกแบบการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ซึ่งกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกกลุ่มละ 3-5 คน สมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของกลุ่ม พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติการออกแบบการเรียน การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของ เด็กในระยะเชื่อมต่อ แนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ และการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ มาใช้ฝึกปฏิบัติออกแบบ และร่วมกันสะท้อนผลการออกแบบการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

ขั้นที่ 5 การฝึกฝน พัฒนา เป็นการดำเนินการลงมือปฏิบัติออกแบบการเรียนการสอน และนำไปใช้ในสถานการณ์จริง สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสังเกตการปฏิบัติ ประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกัน สะท้อนผลในการสอนและผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก และปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนในครั้ง ต่อไป เป็นวงจรพัฒนาดังภาพ

ขั้นที่ 6 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นการให้สมาชิกกลุ่มศึกษาทั้งคณะมาพูดคุยกันเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครู และผลที่เกิดกับเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนของครูแต่ละคน

สำหรับการประเมินผลของกระบวนการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของการดำเนินงาน และส่วนของการพัฒนาความสามารถของครู ในส่วนที่ 1 ส่วนของการดำเนินงาน ประเมินผลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกระบวนการ สิ่งที่ได้รับการทำงานในระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ การพัฒนาตนเองจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการร่วมกันถอดบทเรียนจากบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งประเมินผลเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ในส่วนที่ 2 ส่วนของการพัฒนาความสามารถของครู มีการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน โดยใช้แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ และแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

2. ผลของการใช้กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

การดำเนินงานตามกระบวนการ ช่วยให้ครูที่เข้าร่วมกระบวนการมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้เข้าร่วมกระบวนการทุกคน มีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยหลังเข้าร่วมกระบวนการ ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ครูที่เข้าร่วมกระบวนการมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา แต่ในการดำเนินงานตามกระบวนการยังช่วยพัฒนาครูในด้านอื่นๆ ดังนี้

- 1) เกิดการพัฒนาทักษะการทำงานแบบร่วมมือ และร่วมกันสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือในองค์กร
- 2) เกิดมุมมองใหม่ในการพัฒนางานของตนเองจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์จากเพื่อนร่วมงาน
- 3) เกิดการพัฒนาทักษะในการสังเกตและวิเคราะห์ผู้เรียนมากขึ้น
- 4) เกิดการพัฒนาทักษะการฟังและการทำความเข้าใจผู้อื่น เปิดใจกว้างมากขึ้น
- 5) เกิดการพัฒนาทักษะการไตร่ตรองจากการสะท้อนคิดถึงการกระทำของตนและผลที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
- 6) เกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เทคนิค วิธีการสอนใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน
- 7) เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและความเอื้ออาทรในการทำงาน

นอกจากนี้ การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ยังได้ส่งผลต่อนักเรียน ดังนี้

- 1) นักเรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง การอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กล้าคิด กล้าแสดงออก มีพัฒนาการด้านร่างกาย และจิตใจ อารมณ์ดีขึ้น
- 2) นักเรียนมีความเข้าใจ สนุก มีความสุขเวลาเรียน และเข้าใจสิ่งที่ครูสอนมากขึ้น มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้มากขึ้น
- 3) นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียน เป็นการสร้างความสนใจในการเรียนรู้ รวมทั้งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีตามศักยภาพของตน
- 4) นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านสังคมในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ช่วยให้นักเรียนปรับตัวและเรียนรู้ได้ดี
- 5) นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน ตั้งใจทำกิจกรรม และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) การอภิปรายผลด้านกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และ 2) การอภิปรายผลด้านผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การอภิปรายผลด้านกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

1.1 การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

เมื่อพิจารณาผลของการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีข้อสังเกตดังนี้

1) **แนวคิดและหลักการของกระบวนการ** กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญานี้ ได้ผสมผสานแนวคิดและหลักการของกลุ่มศึกษาทั้งคณะและการชี้แนะทางปัญญาเข้าด้วยกัน แนวคิดการชี้แนะทางปัญญาจะเป็นการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของบุคคลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรม โดยใช้ผลสะท้อนกลับที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและส่งผลไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระทำหรือพฤติกรรม (Costa & Garmston, 1994) ส่วนแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะจะเน้นการรวมกลุ่มของครูเพื่อร่วมมือกันพัฒนาความสามารถของตนในการเรียนรู้พร้อมฝึกฝนสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง โดยมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน มีการจัดเป็นกลุ่มศึกษาย่อย แต่ละกลุ่มมีการนัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการปฏิบัติและติดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในกลุ่มเท่าเทียมกัน (Murphy & Lick,

2005) ดังนั้น เมื่อครูเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ครูจะได้รับการชี้แนะทางปัญญาและเกิดการปรับเปลี่ยนความคิด ได้นำความคิดไปใช้โดยฝึกปฏิบัติในการออกแบบการเรียนการสอนและนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็ก มีการจัดกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนการสอนใหม่ๆจากเพื่อนร่วมกลุ่ม รวมทั้งได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนการสอน ร่วมสังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการสอนและผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ทำให้ครูเกิดการสะท้อนคิดและพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ กระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาจะส่งผลให้ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาสูงขึ้น

นอกจากนี้ หลักในการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในการทำงาน การรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำ เป็นหลักการประการหนึ่งของกระบวนการ ในระยะดำเนินการดำเนินงานตามกระบวนการได้เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การสร้างวัฒนธรรมในการทำงาน การกำหนดค่านิยมในการทำงาน การกำหนดปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก การกำหนดแผนปฏิบัติการตั้งแต่กำหนดตัวชี้วัด วิธีเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูล การติดตามผล และกำหนดเวลาในการประชุมกลุ่มร่วมกัน ทำให้ทุกคนเกิดความตระหนักและเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม โดยจากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ร่วมกัน คณะครูได้เกิดความตระหนักกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานและรู้สึกถึงความสำคัญของตนที่มีต่อการทำงานและรับผิดชอบต่อส่วนรวม เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานขึ้น ครูทุกคนในกลุ่มจะช่วยกันหาวิธีแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ที่ Whyte (1991) และ Greenwood and Levin (2006) กล่าวไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่คนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมศึกษาปัญหากับผู้วิจัยผ่านกระบวนการวิจัยตั้งแต่การกำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ เรียนรู้วิธีการที่จะแก้ปัญหา ออกแบบการวิจัย รวมทั้งวิเคราะห์ผล ทั้งนี้ในการดำเนินการต้องอาศัยกระบวนการกลุ่มและทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงานวิจัยร่วมกัน ส่งผลให้คนในองค์กรรู้สึกว่ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในการวิจัยและเกิดความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาและการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วมที่กล่าวไว้ว่าจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 4 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร 2) มีส่วนในการดำเนินการ สนับสนุนและประสานงาน 3) มีส่วนในการได้รับ

ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น และ 4) มีส่วนในการประเมินผลและสะท้อนผล (Cohen & Uphoff, 1977; Shadid, Prins, & Nas, 1982)

2) รูปแบบของการจัดกลุ่มศึกษา การดำเนินงานตามกระบวนการนี้ มุ่งให้ผู้บริหาร ครู และผู้ชี้แนะ ทำงานร่วมกัน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการสร้างระบบการทำงานและติดตามผล การดำเนินงานร่วมกัน คณะครูจะแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย เรียกว่า กลุ่มศึกษา กลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิก 3-5 คน แต่ละคนจะมีส่วนร่วมในกลุ่ม มีความรับผิดชอบและมีบทบาทเท่าเทียมกัน โดยหมุนเวียนกันเป็นผู้นำและผู้ตามภายในกลุ่ม

จากการดำเนินงานวิจัยนี้ มีครูเข้าร่วมกระบวนการ จำนวน 12 คน มีการจัดกลุ่มศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 4 คน ซึ่งลักษณะของสมาชิกในกลุ่มศึกษาแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไปในด้านของภาระงานสอนที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ด้านการสอน วิชาเอก ความถนัดในวิชาที่สอน ดังนี้

สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 1 มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้นทั้งหมด สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะคณะประสบการณ์ในการสอน โดยมีประสบการณ์ในการสอน 1 – 25 ปี สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาเอกภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีภาระงานสอนที่รับผิดชอบเหมือนกันคือวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจึงมีจุดร่วมในการพัฒนาการอ่านของเด็กโดยการฝึกทักษะผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนเทคนิคและการใช้สื่อประกอบการสอน รวมทั้งร่วมกันพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละห้อง มีการนำแผนการสอนของเพื่อนสมาชิกไปปรับใช้และมีการใช้สื่อประกอบการสอนในเรื่องเดียวกันร่วมกัน เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มนี้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่าครูคนอื่นมีการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า กระบวนการนี้ช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์น้อยเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด สะท้อน และส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาในการออกแบบการเรียนการสอนของตนเอง

สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 2 มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้น จำนวน 3 คน และเป็นครูพิเศษ จำนวน 1 คน สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะคณะประสบการณ์ในการสอน โดยมีประสบการณ์ในการสอน 4 – 29 ปี และคณะความถนัดโดยมีสาขาที่สำเร็จการศึกษาสาขา คือ วิชาเอกสังคมศึกษา วิชาเอกประถมศึกษา วิชาเอกการศึกษาพิเศษ และวิชาเอกภาษาอังกฤษ แต่ครูในกลุ่มส่วนใหญ่มีภาระงานสอนที่รับผิดชอบเหมือนกันคือวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากมีตำแหน่งเป็น

ครูประจำชั้น ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจึงมีจุดร่วมในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน สื่อการสอน วิธีการแก้ไขปัญหาในการอ่านเขียนของเด็ก เพื่อให้เด็กมีทักษะด้านการอ่านตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดและเทคนิคการสอนที่ต่างกันจึงมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสอนที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ยังมีการนำพฤติกรรมของเพื่อนครูในการจัดการชั้นเรียน การเสริมแรงและจูงใจเด็ก และการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ในชั้นเรียน ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนอีกด้วย เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มที่ 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนมากที่สุด

สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 3 มีตำแหน่งเป็นครูประจำชั้น จำนวน 2 คน และเป็นครูพิเศษ จำนวน 2 คน สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะประสบการณ์ในการสอน โดยมีประสบการณ์ในการสอน 9 เดือน - 8 ปี และคละความถนัดโดยมีสาขาที่สำเร็จการศึกษาสาขา คือ วิชาเอกสังคมศึกษา วิชาเอกนาฏศิลป์ และวิชาเอกชีววิทยา สำหรับครูประจำชั้นจะมีการะงานสอนที่รับผิดชอบเหมือนกันคือวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจึงมีจุดร่วมในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน สื่อการสอน วิธีการแก้ไขปัญหาในการอ่านเขียนของเด็ก เพื่อให้เด็กมีทักษะด้านการอ่านตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คล้ายกับกลุ่มที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มนี้ พบว่า ครูทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนและครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่าครูคนอื่นมีการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตนเอง เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มนี้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนมากที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มศึกษา กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ซึ่งมีการจัดกลุ่มของครูในลักษณะคละประสบการณ์ในการสอน คละความถนัด และคละวิชาที่สอน แสดงให้เห็นว่าประเด็นในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้งนั้น มีทั้งการสะท้อนผลด้านทักษะการอ่านของเด็กที่เกิดจากเทคนิควิธีการสอนของครู และมีการแลกเปลี่ยนมุมมองในการใช้เทคนิคการสอนต่างๆ ตามความถนัดของครูแต่ละคน มีการเชื่อมโยงประสบการณ์และความถนัดของสมาชิกในกลุ่มมาแลกเปลี่ยนกันการออกแบบการเรียนการสอน ร่วมผนึกพลังประสานความต่าง ส่งผลให้เกิดการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ใน

การออกแบบการเรียนการสอนจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของครูด้วยกัน เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย ซึ่งต่างจากในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 1 เมื่อพิจารณาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม พบว่า สมาชิกในกลุ่มศึกษากลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่จะเป็นครูที่มีประสบการณ์มาก มีครูที่มีประสบการณ์น้อยเพียงคนเดียว ในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้งนั้น แม้สมาชิกทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประเด็นที่พบจากการสังเกตการสอน แต่เมื่อมีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ส่วนใหญ่ครูที่มีประสบการณ์มากจะมีบทบาทมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยจะไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเท่าใดนัก ส่วนในกลุ่มศึกษาที่ 3 ส่วนใหญ่จะเป็นครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นครูที่มีการพัฒนาความสามารถมากที่สุดในกลุ่ม จากการศึกษาข้อมูลในการประชุมกลุ่ม พบว่า ในกลุ่มที่ 3 ครูที่มีประสบการณ์มากจะเป็นผู้ช่วยสรุปประเด็นต่างๆ คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำสมาชิกในกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า และช่วยเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ ไปสู่การออกแบบการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า นอกจากการที่ครูที่มีประสบการณ์น้อยจะพัฒนาความสามารถจากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดสะท้อนแล้ว การมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตนเองอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากรูปแบบการจัดกลุ่มศึกษาในการดำเนินงานตามกระบวนการนี้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดกลุ่มศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนั้น นอกจากครูจะเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดสะท้อน และเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การปฏิบัติจริงตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์แล้ว ครูยังเกิดการเรียนรู้ทางสังคมผ่านตัวแบบ (modeling) โดยสังเกตและเรียนรู้จากครูที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญสูงกว่า เช่น การเรียนรู้เทคนิคการจัดการชั้นเรียน การเสริมแรงและจูงใจเด็ก และการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นต้น และนำสิ่งเหล่านั้นไปปรับใช้ นอกจากนี้จากการที่ครูได้ร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนการสอนร่วมกัน ทำให้ครูสามารถเชื่อมโยงความคิดและบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้กว้างขึ้นอีกด้วย

3) ขั้นตอนของกระบวนการ การนำระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะมาดำเนินการในโรงเรียนเป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือในองค์กรเพื่อพัฒนาวิชาชีพโดยมุ่งเน้นเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ในช่วงระยะแรกของการดำเนินกระบวนการนี้ ครูบางส่วนมีความกังวลในการเข้าร่วมกระบวนการทั้งในประเด็นเรื่องเวลาและภาระงานที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งครูคุ้นเคยกับการทำงานในลักษณะประชุมมอบหมายงานและต่างคนต่างทำงานที่ตนได้รับมอบหมายมากกว่า การมาร่วมกันวางแผน ในระยะเตรียมการจึงควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กตามแนวทางของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ กระตุ้นให้ครูเกิดความสนใจและสร้างความตระหนักให้แก่ครู เพื่อให้ครูเกิดความสมัครใจในการเข้าร่วมกระบวนการอย่างแท้จริง รวมทั้งใช้เวลาพูดคุยและสร้างความคุ้นเคยกับคณะครูก่อนเริ่มกระบวนการ เพื่อช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยและคณะครู อีกทั้งช่วยให้คณะครูเปิดใจรับฟังและเกิดทัศนคติที่ดีในการเข้าร่วม

ในส่วนขั้นตอนในระยะดำเนินงาน เริ่มต้นจากการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะเป็นการสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานร่วมกัน จากนั้นเป็นการชี้แนะทางปัญญาซึ่งจะช่วยให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนความคิด มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก จัดกลุ่มศึกษาเพื่อร่วมกันวางแผนการทำงาน รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติในการออกแบบการเรียนการสอนและนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็ก โดยได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนการสอน ร่วมสังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการสอนและผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนการสอนใหม่ๆจากเพื่อนร่วมกลุ่ม รวมทั้งทำให้ครูเกิดการสะท้อนคิดและพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งจากการดำเนินงานพบว่าขั้นตอนดังกล่าวมีความเหมาะสมดี แต่หากเพิ่มกลยุทธ์ในแต่ละขั้นตอน เช่น กลยุทธ์การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กตามแนวทางของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ กลยุทธ์ในการสร้างบรรยากาศในการทำงานโดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม จะช่วยให้การดำเนินงานตามกระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การดำเนินงานในระยะเริ่มต้นนั้น ผู้วิจัยพบว่าการชี้แนะทางปัญญามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นครูให้เกิดการคิดถึงเป้าหมายในการสอน การพัฒนาเด็ก และวิธีการที่จะใช้ในการพัฒนาเด็กให้ถึงเป้าหมายนั้น ซึ่งการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจและปรับเปลี่ยนการคิดในการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยในระยะแรกผู้ชี้แนะจะมีบทบาทสำคัญในการตั้งคำถามให้ครูสะท้อนคิด และกระตุ้นให้ครูฝึกตั้งคำถามตัวเอง (internal questioning) ตามลักษณะคำถามของผู้ชี้แนะ จนครู

สามารถชี้นำตัวเอง (self-directed) ในการคิดสะท้อนและพยายามคิดตอบคำถามนั้นเพื่อพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของตน และนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย จากนั้นผู้ชี้แนะจะค่อยๆ ลดบทบาทลง ซึ่งระหว่างการทำนิงาน ครูที่เข้าร่วมกระบวนการสามารถคิดสะท้อนขณะปฏิบัติงาน โดยขณะประชุมกลุ่มศึกษาคูสามารถอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนระหว่างการสังเกตชั้นเรียน ผลของการใช้แผนการสอนทั้งจุดเด่นและข้อปรับปรุง รวมถึงผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสังเกตอย่างใคร่ครวญถึงเหตุการณ์ต่างที่เกิดขึ้นและความสามารถในการคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานของครู เปิดใจกว้างในตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายการในการพัฒนาเด็กกับการออกแบบการเรียนการสอนและพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของตน ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กและผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากนั้นครูได้ร่วมกันคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานในอนาคตว่าควรปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนอย่างไร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดความคิดที่ยืดหยุ่นในการแสวงหาทางเลือกที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการชี้แนะทางปัญญาตามแนวคิดของ Costa and Garmston (1989) ที่กล่าวว่า กระบวนการชี้แนะทางปัญญา เป็นการพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถในการชี้นำตนเอง (self-directed person) ซึ่งประกอบด้วย การจัดการตนเอง (self-managing) การควบคุมตนเอง (self-monitoring) และการปรับปรุงตนเอง (self-modifying) โดยสังเกตได้จากครูที่เข้าร่วมกระบวนการมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กและออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายนั้น (self-managing) มีการคิดตรวจสอบระหว่างเป้าหมายกับแผนการสอนและพฤติกรรมการสอนอยู่ตลอดเวลา (self-monitoring) รวมทั้งเกิดความตระหนักรู้ในการแสดงพฤติกรรมการสอนของตนว่าสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาเด็กหรือไม่ พร้อมปรับปรุงให้ดีขึ้น (self-modifying)

4) กลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการ ในการดำเนินงานนั้น ผู้วิจัยพบว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานราบรื่น คือ การสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมกระบวนการ และการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น ดังนี้

4.1 การสร้างความเข้าใจ

การสร้างความเข้าใจมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในระยะเตรียมการก่อนที่จะเริ่มดำเนินการหากมีการกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กตามแนวทางของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ซึ่งอาจเป็นการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดความสนใจและสร้างความตระหนักให้แก่ครู จะช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจและสมัครใจในการเข้าร่วม

กระบวนการอย่างแท้จริง รวมทั้งการใช้เวลาในการชี้แจง พูดคุยและสร้างความคุ้นเคยกับคณะครูก่อนเริ่มกระบวนการ จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยและคณะครู อีกทั้งช่วยให้คณะครูเปิดใจรับฟังและเกิดทัศนคติที่ดีในการเข้าร่วมกระบวนการ

4.2 การสร้างความไว้วางใจ

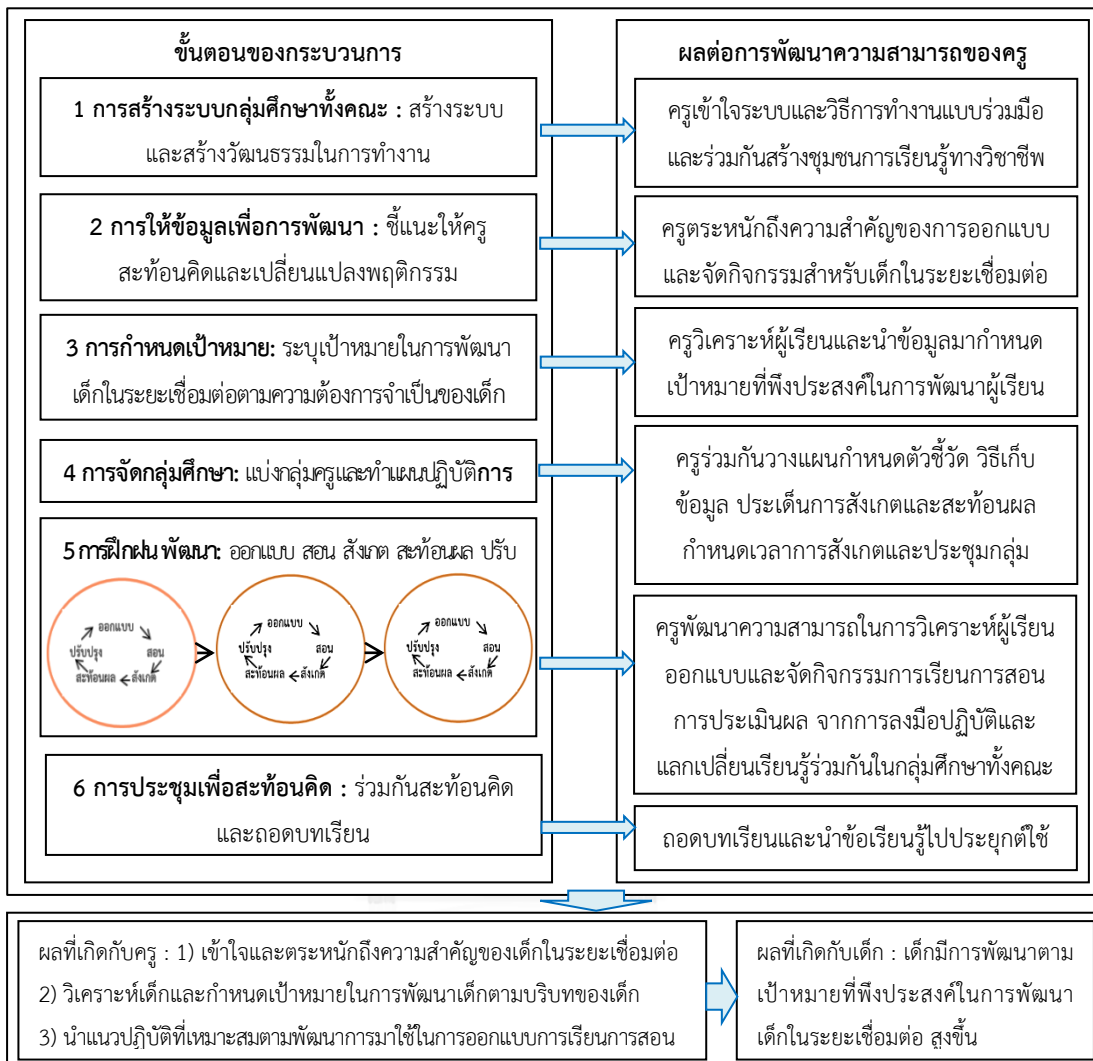
การสร้างความไว้วางใจเป็นขั้นตอนสำคัญหนึ่งของการชี้แนะทางปัญญา เนื่องจากการชี้แนะทางปัญญาเป็นการกระตุ้นและพัฒนาการคิดเพื่อให้ครูได้ตรวจสอบและพัฒนาตนเอง โดยผู้ชี้แนะจะบทบาทในการใช้คำถามกระตุ้นให้ครูได้คิดสะท้อน และพูดคุยในประเด็นต่างๆ ซึ่ง Costa and Garmston (1994) กล่าวถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างและรักษาความไว้วางใจตามหลักการของการชี้แนะทางปัญญา ได้แก่ การมีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ การรักษาคำมั่นสัญญา การแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ การเปิดเผยความรู้สึก หรือการแสดงออกซึ่งความสนใจต่อครูเป็นการส่วนตัว การไม่ตัดสิน การยอมรับความผิดพลาด โดยหากรักษาสีงต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างสม่ำเสมอก็จะสามารถรักษาระดับของความไว้วางใจไว้ได้และจะมีการพัฒนาความไว้วางใจให้สูงขึ้น ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยพยายามสร้างความไว้วางใจโดยใช้เวลาพูดคุย ทำความรู้จัก และสร้างความคุ้นเคยกับคณะครูก่อนเริ่มกระบวนการ รักษาเวลาและตรงต่อเวลานัดหมายแต่ละครั้ง เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ เช่น ไม่สามารถประชุมกลุ่มศึกษาตามกำหนดได้ ผู้วิจัยเปิดใจรับฟังโดยไม่แสดงความคิดเห็นที่เป็นการตัดสินแต่พยายามกระตุ้นให้ทุกคนช่วยกันหาแนวทางแก้ปัญหา ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยและคณะครู อีกทั้งช่วยให้คณะครูเปิดใจรับฟังและเกิดทัศนคติที่ดีในการเข้าร่วมกระบวนการ

กลยุทธ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ครูเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน หากครูเกิดความเข้าใจและไว้วางใจ ยินยอมพร้อมใจที่จะร่วมดำเนินการ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จะส่งผลให้การดำเนินงานมีความราบรื่น แม้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นในขณะดำเนินงาน ทุกคนก็พร้อมที่จะเรียนรู้และช่วยกันหาวิธีแก้ไขปัญหาลงไปด้วยดี

5) ผลที่ได้รับจากการดำเนินกระบวนการ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกระบวนการในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ ผลที่เกิดขึ้นกับครู และผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก ในส่วนของผลที่เกิดขึ้นกับครูนั้น จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อในช่วงภาคต้นของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูคำนึงถึงวัย พัฒนาการ ความสนใจ และข้อมูลของเด็กมากขึ้น ครูมีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กและผลจากการสอนมาใช้ในการ

การปรับปรุงและออกแบบการเรียนการสอนในครั้งต่อไป และส่งผลไปสู่การเรียนรู้ของเด็กซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นกับเด็กในส่วนที่สอง จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าเด็กมีการพัฒนาตามเป้าหมายในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อสูงขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูพบว่า เป้าหมายในการพัฒนาเด็กระยะเชื่อมต่อในกระบวนการนี้ คือ การพัฒนาการอ่านเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ให้กับเด็กในระยะเชื่อมต่อ การที่เด็กเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายที่พึงประสงค์นั้นเป็นผลมาจากการที่ครูได้ร่วมกันวิเคราะห์ผู้เรียน ทั้งด้านพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน ปัญหาในการอ่านของผู้เรียน และนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคและวิธีที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านให้กับเด็ก เช่น การใช้คำต่างๆ ผูกเรื่องเป็นนิทานเล่าให้เด็กฟังและให้เด็กฝึกฟังเสียงสระต่างๆ สังเกตรูปสระและพยัญชนะ การใช้บัตรคำ ให้เด็กฝึกสังเกต-เปรียบเทียบรูปคำและการออกเสียง การใช้เพลงและเกมต่างๆ ให้เด็กได้เคลื่อนไหวและทำท่าประกอบเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ เป็นต้น รวมทั้งมีการบูรณาการและเชื่อมโยงเนื้อหาให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก มีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้คิดค้น ลงมือปฏิบัติ และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู รวมทั้งมีการจัดสภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กไม่ว่าจะเป็นมุมส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ภายในห้อง การสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น และการใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมที่เด็กสามารถหยิบจับได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการของสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย (Copple & Bredekamp, 2009)

ในการกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อนี้ อาจเป็นเรื่องอื่นที่ไม่ใช่การพัฒนาทักษะด้านการอ่านของเด็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของเด็กและบริบทอื่นๆ ของโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน ในการออกแบบการเรียนการสอนก็จะมุ่งพัฒนาเด็กตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วัยและพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลของกระบวนการที่มีต่อการพัฒนาความสามารถของครูและส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ได้ดังภาพ

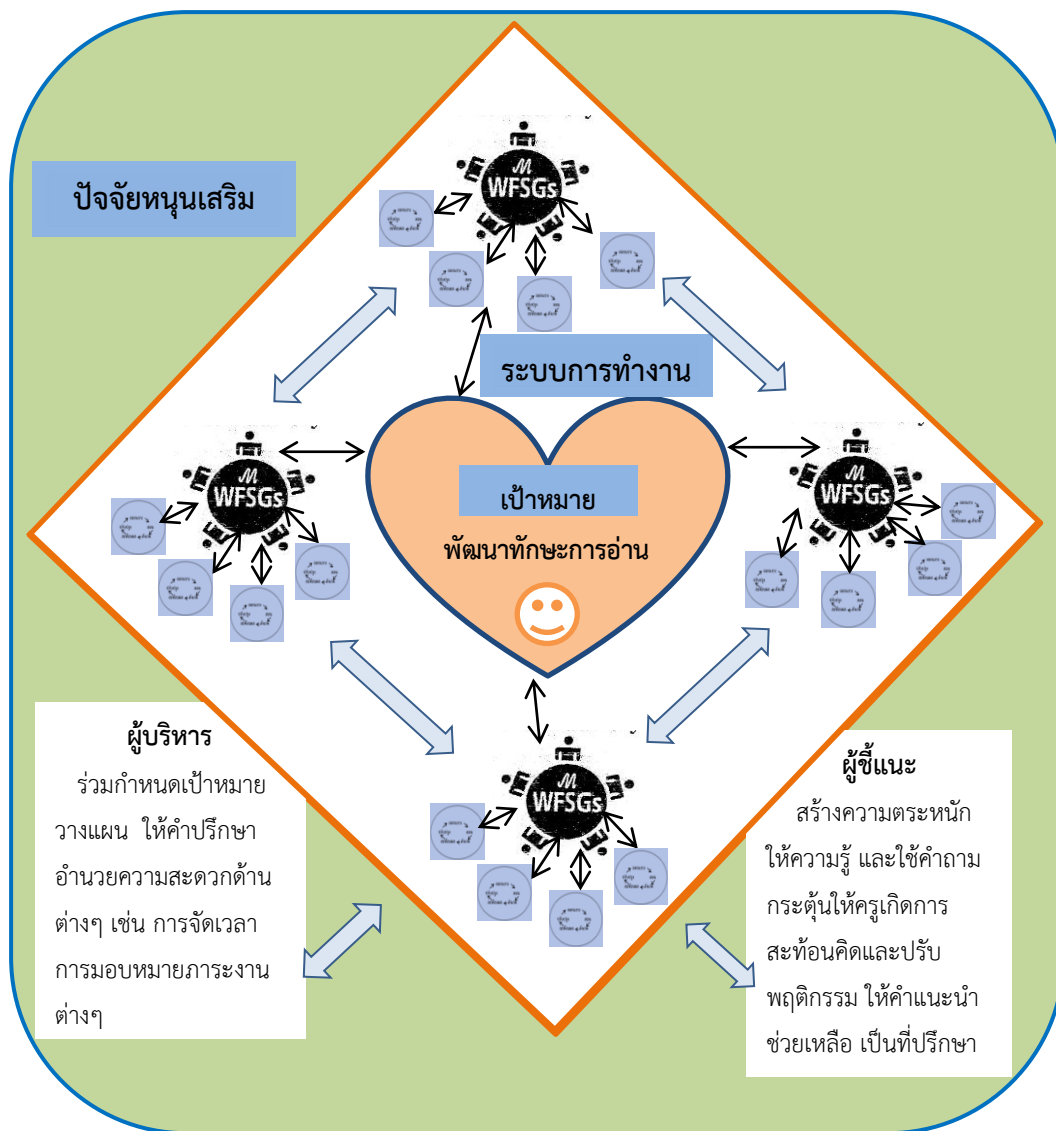
ภาพที่ 18 ขั้นตอนของกระบวนการที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูและการเรียนรู้ของเด็ก

ขั้นตอนของกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน นี้ ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของครู ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยาะเชื่อมต่อ โดยในขั้นที่ 1 การสร้างระบบกลุ่ม ศึกษาทั้งคณะ จะทำให้ครูเข้าใจระบบการทำงานแบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะและวิธีการทำงานแบบร่วมมือ รวมทั้งครูและผู้บริหารจะร่วมกันสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ในขั้นที่ 2 การให้ข้อมูลเพื่อ การพัฒนา จะทำให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการออกแบบและจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในระยาะ เชื่อมต่อจากการที่ผู้ชี้แนะใช้คำถามให้ครูเกิดการสะท้อนคิดถึงความสำคัญของเด็กในระยาะเชื่อมต่อ และบทบาทของครูในการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กในระยาะ

เชื่อมต่อ ในขั้นที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย ครูจะร่วมกันวิเคราะห์ผู้เรียนจากสภาพปัญหาของเด็ก โดยพิจารณาถึงวัย พัฒนาการตามวัย มาตรฐานการเรียนรู้ และนำข้อมูลมากำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาความสามารถในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เมื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายแล้ว ในขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มศึกษา ครูจะร่วมกันสร้างระบบการทำงานของ กลุ่ม โดยครูในแต่ละกลุ่มจะร่วมกันวางแผนกำหนดตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผล พัฒนาการของเด็กตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กำหนดวิธีเก็บข้อมูล กำหนดประเด็นการสังเกตและ สละท่อนผล กำหนดเวลาการสังเกตและประชุมกลุ่ม รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม ส่งผลให้ครู พัฒนาทักษะในการทำงานแบบร่วมมือและการวางแผนในการทำงาน ในขั้นที่ 5 การฝึกฝน พัฒนา จะส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะ เชื่อมต่อ ทั้งในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการ ประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ทั้งนี้ครูเกิดการพัฒนาความสามารถ จากการได้ลงมือปฏิบัติทั้งการวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบและเขียนแผนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ และครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครูในกลุ่มศึกษาทุก 2 สัปดาห์ รวมทั้ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มศึกษาอื่นร่วมกับผู้บริหารและผู้ชี้แนะในการประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะเดือน ละครั้ง ทำให้ครูได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน มีการปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนของตนให้ เหมาะสมมากขึ้นอยู่เสมอ และเกิดการพัฒนาดตนเองในด้านออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อ ในขั้นที่ 6 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด ครูจะถอดบทเรียนจากการออกแบบการเรียน การสอนของตนและการได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน พร้อมทั้งนำข้อเรียนรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ต่อไป

ในการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัย พบว่า กลไกในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน ร่วมกัน 2) ระบบการทำงาน ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มศึกษากลุ่มต่างๆ ที่ทำงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มศึกษา และ 3) ปัจจัยหนุนเสริม ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ชี้แนะ ซึ่ง ทำหน้าที่ในการสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ และอำนวยความสะดวกให้กลุ่มศึกษา ต่างๆ ดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างราบรื่น การขับเคลื่อนการดำเนินงานเริ่มจากการร่วมกัน วิเคราะห์เด็กและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ในการวิจัยครั้งนี้ คณะครูได้ร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหาของผู้เรียนจากข้อมูลพื้นฐานของเด็กและบริบทของโรงเรียน โดยกำหนดเป้าหมาย คือ การพัฒนาทักษะการอ่าน เพื่อปูพื้นฐานในการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ให้กับเด็ก เพราะหากเด็กในระยะ

เชื่อมต่อไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ก็จะประสบปัญหาในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองและการเรียนรู้ เมื่อมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กแล้ว กลุ่มศึกษาย่อยแต่ละกลุ่มจะร่วมกันทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม พร้อมทั้งเรียนรู้ร่วมกันในการออกแบบการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมกับความสนใจ วัย และพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ และการฝึกทักษะการอ่านให้กับเด็กผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย จากนั้นครูในกลุ่มศึกษานำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยเพื่อนครูในกลุ่มเข้าร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมของครูและผลการเรียนรู้ที่เกิดกับเด็ก พร้อมนำข้อมูลมาประชุมในกลุ่มศึกษาเพื่อสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน และนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มศึกษา พร้อมทั้งนำข้อเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูไปใช้ปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนครั้งต่อไป นอกจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มทุก 2 สัปดาห์แล้ว ในแต่ละเดือนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มโดยการประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยตัวแทนของกลุ่มศึกษาย่อยแต่ละกลุ่มเข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารและผู้ชี้แนะเพื่อนำเสนอวิธีการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกในกลุ่มและผลที่เกิดกับผู้เรียนตามเป้าหมายในแต่ละเดือน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่พบและแนวทางแก้ปัญหาของกลุ่ม ในการประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะนี้จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ทำให้เกิดการขยายวงในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนได้กว้างขึ้น ทั้งนี้สามารถสรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะได้ดังภาพ

- หมายถึง กลุ่มศึกษา
- หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มศึกษา ได้แก่ ออกแบบ สอน สังเกต สะท้อนผล ปรับปรุง
- หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มศึกษา โดยร่วมกันสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียนตามเป้าหมาย
- หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มศึกษา ร่วมกับผู้บริหารและผู้ชี้แนะ เดือนละ 1 ครั้ง

ภาพที่ 19 กลไกการดำเนินงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

จากภาพแสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานนั้น ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางโดยมีเป้าหมายเป็นหัวใจของการทำงาน ระบบการทำงานคือการทำงานที่ครูจัดกลุ่มกันเป็นกลุ่มศึกษาย่อยและร่วมกัน

พัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านให้กับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กในการวิจัยครั้งนี้ ครูมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนโดยวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนคร่วมสังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการสอนและผลที่เกิดกับผู้เรียน นำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และไปปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนครั้งต่อไป ทำให้เกิดเป็นวงจรการพัฒนา ซึ่งปัจจัยหนุนเสริมให้ระบบการทำงานนี้ขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ชี้แนะ เนื่องจากการที่ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการทำงานในเรื่องต่างๆ อีกทั้งการที่ผู้บริหารเข้าร่วมประชุมในกลุ่มศึกษาทั้งคณะด้วย จะช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงาน รวมทั้งสามารถให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับกลุ่มศึกษาได้ ครูจึงเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่วนผู้ชี้แนะจะช่วยให้คำแนะนำด้านเทคนิคและวิธีการสอนต่างๆ ทำให้เพิ่มมุมมองในด้านการออกแบบการเรียนการสอนให้กับครู

จากการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญานั้น ช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนโดยการจัดกลุ่มร่วมกันสังเกตการสอน สะท้อนผลการสอนและผลที่เกิดกับตัวเด็กตามเป้าหมายในการพัฒนา ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอน พร้อมทั้งพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น และผลจากการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูนี้ ส่งผลไปถึงการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะการอ่านซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาของเด็ก ช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูที่พัฒนาขึ้นมา นี้ มีความสอดคล้องกับการสร้างพลวัตการเรียนรู้ (Building Learning Dynamics) ตามแนวคิดของ Marquardt (1996) โดยการสร้างพลวัตการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและยั่งยืนในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการจัดการกับความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Senge (1994) ที่กล่าวถึงแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization Concept) ว่า การพัฒนาตนเอง (Self-Development) และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) จะช่วยพัฒนาทักษะหรือความสามารถของบุคคล และนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งทักษะดังกล่าวประกอบไปด้วย ใฝ่เรียนรู้เพื่อให้รู้รอบ (Personal Mastery) รับรู้ภาพลักษณ์โลกรอบตัวอย่างถูกต้อง (Mental Models) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Building Shared Vision) เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) และการคิดอย่างเป็น

ระบบ (Systems Thinking) ดังนั้นนอกจากการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาแล้ว ยังสามารถนำแนวทางในการดำเนินการในลักษณะการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกระบวนการนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาบุคลากรในการทำงานด้านอื่นๆ ได้อีกด้วย

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญานี้ เป็นแนวทางในการพัฒนาริชาชีพครูที่ส่งผลทั้งในด้านการพัฒนาความสามารถครูและส่งผลถึงการพัฒนารการเรียนรู้ของเด็ก แต่การให้ครูเริ่มดำเนินงานตามแนวทางนี้มีไม่เรื่องง่าย เนื่องจากเป็นการปรับวัฒนธรรมในการทำงานและวิธีการทำงานของครู ปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้กระบวนการนี้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น ได้แก่

1) การสนับสนุนของผู้บริหาร การสนับสนุนของผู้บริหารทั้งในด้านการกำหนดให้การดำเนินกระบวนการนี้เป็นนโยบายของโรงเรียน รวมทั้งประสานงานในการสร้างระบบการทำงานแบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ อำนวยความสะดวกในการจัดตารางเวลาในการประชุมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ และการกำหนดตารางปฏิบัติงานของกลุ่มศึกษาย่อยในการสังเกตชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม รวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือในดำเนินการด้านต่างๆ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่คณะครูในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงาน การสนับสนุนของผู้บริหารจะแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญและพร้อมให้ความช่วยเหลือ ช่วยให้ครูเปิดใจรับการดำเนินงานตามกระบวนการนี้มากขึ้น และหากมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ก็จะช่วยทำให้ครูเกิดความตระหนักและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ จนเป็นสิ่งปกติในการทำงานในองค์กร ส่งผลให้เกิดเป็นระบบการทำงานแบบเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันพัฒนาตนเองและพัฒนาเด็ก อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด สร้อยน้ำ (2547) และ วิโรจน์ สารรัตน์ (2543) ที่กล่าวว่า บทบาทและภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพราะผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นผู้นำทางให้เกิดความร่วมมือได้ง่ายขึ้น

2) การทำงานเป็นทีมและกระบวนการกลุ่ม นอกจากการสนับสนุนของผู้บริหารแล้ว การทำงานเป็นทีมและการฝึกพลังประสานความต่างยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้กระบวนการนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Mullen and Lick (1999) ที่กล่าวถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวคิดของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ได้แก่ การบริหารและการมีส่วนร่วมของกลุ่มศึกษาในการเปลี่ยนแปลงเชิงรุก รวมทั้งกระบวนการกลุ่มก็นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากระบบกลุ่มศึกษาจะเป็นการทำงานร่วมกันในหลายระดับ โดยกลุ่มศึกษาจะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการเรียนการสอนภายใต้การให้ความสนับสนุนและร่วมให้คำปรึกษาของผู้บริหาร ดังนั้นการเตรียมบุคลากร และการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง จะเป็นแรงผลักดันให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 บริบทไทยกับการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ เปรียบเสมือนการทำวิจัยชั้นเรียน แต่ปรับเปลี่ยนจากระดับชั้นเรียนเป็นระดับโรงเรียน และเน้นการทำงานแบบร่วมมือโดยทุกคนทำงานร่วมกัน รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบตั้งแต่การจัดระบบการทำงาน กำหนดเวลา และทำแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลและสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนที่ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในการร่วมกันสร้างค่านิยม สร้างระบบการทำงาน และมีบทบาทในกลุ่มศึกษาเท่าเทียมกัน และร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาผู้เรียน เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมจนกระทั่งเกิดความเข้าใจเชิงลึก พัฒนาทักษะของตน ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จนผู้เรียนเกิดการพัฒนาและบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ เกิดเป็นวงจรพัฒนาวิชาชีพครูที่ส่งผลสัมฤทธิ์ไปสู่ผู้เรียน ในการนำแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะมาใช้ในบริบทไทยจากการวิจัยครั้งนี้ จะเริ่มจากการสร้างความตระหนักให้คณะกลุ่มศึกษาเห็นความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ครูเกิดการเปิดใจยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสมัครใจ เนื่องจากบริบทการทำงานของไทยส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการทำงานในเชิงรับ การปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเป็นเชิงรุกในทันทีทันใดอาจสร้างความกังวลใจให้กับครูไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทัศนคติเกี่ยวกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น การจัดการเกี่ยวกับเวลา ระบบการทำงานงานเอกสาร เป็นต้น การสร้างความเข้าใจ

และสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานในระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะจึงมีส่วนช่วยให้ครูเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ซึ่งต่างจากบริบทของวัฒนธรรมการทำงานของตะวันตก ที่เริ่มต้นจากการสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะโดยการที่ครูมารวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาตนเอง และเรียนรู้ร่วมกันโดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารมีบทบาทในการให้ความสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มศึกษา ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานร่วมกัน และช่วยกันสร้างบรรทัดฐานใหม่ในการทำงาน (Lick, 2000; Lick & Mullen, 2002) ทั้งนี้เนื่องมาจากวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน

2. การอภิปรายผลด้านผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษา ทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

2.1 ผลการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้เข้าร่วมกระบวนการทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยหลังเข้าร่วมกระบวนการ ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการพัฒนาความสามารถของครูที่เข้าร่วมกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากจะมีแนวโน้มในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งนอกจากประสบการณ์ในการสอนจะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนาความสามารถแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนของครู โดยเมื่อพิจารณาถึงบริบทการทำงานของครูในแต่ละกลุ่มศึกษา การสังเกตและวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนและการใช้สื่อประกอบการสอน รวมทั้งร่วมกันสะท้อนคิดและพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ การสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละห้อง มีการนำแผนการสอนของเพื่อนสมาชิกไปปรับใช้และมีกรใช้สื่อประกอบการสอนในเรื่องเดียวกันร่วมกัน และจากการสัมภาษณ์ครู พบว่า จากการร่วมสังเกตการสอน ทำให้ครูได้เห็นแบบอย่างในการสอนจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์มากจะมีเทคนิคในการจัดกิจกรรมและคุมชั้นเรียนที่หลากหลายและเป็นแนวทางให้ครูคนอื่นนำมา

ปรับใช้ในการสอนของตน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รูปแบบในการจัดกลุ่มศึกษาที่สมาชิกในกลุ่มมีการคละประสพการณ์ในการสอนมีส่วนช่วยให้ครูที่มีประสพการณ์น้อยเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดสะท้อนร่วมกับครูที่มีประสพการณ์มากและได้เรียนรู้ผ่านตัวแบบ ส่งผลให้ครูที่มีประสพการณ์การสอนน้อยกว่าครูคนอื่นเกิดการพัฒนาในการออกแบบการเรียนการสอนของตนเอง

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ

หลังจากการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา พบว่าครูที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายในตัวครูและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของครู ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยภายในตัวครู ได้แก่ กรอบความคิดของครู ความไว้วางใจ และการเปิดใจกว้างรับการเปลี่ยนแปลงของครู

1) **กรอบความคิดของครู** กรอบความคิด เป็นกรอบของความเชื่อหรือแนวทางในการคิด ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกรวมทั้งทัศนคติของแต่ละคน ทำให้แต่ละบุคคลมีมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน (Dweck, 2006) โดย Dweck ได้แบ่งกรอบความคิดออกเป็น 2 ชุดความคิด คือ ชุดความคิดที่จำกัด (fixed mindset) และ ชุดความคิดที่เติบโต (growth mindset) ซึ่งชุดความคิดที่จำกัด หมายถึง คุณสมบัติพื้นฐานที่แต่ละบุคคลมีแต่ตั้งต้น มีลักษณะคงที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความฉลาด ความสามารถ เป็นต้น ส่วนชุดความคิดที่เติบโตนั้น มีพื้นฐานมาจากคุณสมบัติพื้นฐานและสามารถพัฒนาได้จากความพยายามของแต่ละบุคคลผ่านประสพการณ์และการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจากการดำเนินการวิจัย กรอบความคิดของครูมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของแต่ละคน โดยครูแต่ละคนมีชุดความคิดที่แตกต่างกัน ทำให้มีมุมมองและความคิดเห็นในการทำงานและการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อในเรื่องๆหนึ่งแตกต่างกันไป แต่จากการที่ครูได้ทำงานร่วมกันร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อสังเกตในการสังเกตการสอนและสะท้อนผลการสอนร่วมกัน ครูที่มีชุดความคิดที่เติบโตจะมีการปรับวิธีการคิดในการมองให้ครอบคลุมหลายมิติมากขึ้น รวมทั้งพยายาม

ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อพัฒนาการทำงานและการออกแบบการเรียนรู้การสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

2) ความไว้วางใจ ในกระบวนการของการชี้แนะทางปัญญานั้น การสร้างความไว้วางใจ เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงตลอดการดำเนินการ ซึ่ง Costa and Garmston (1994) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างและรักษาความไว้วางใจ ประกอบด้วย การมีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอคงเส้นคงวา การรักษาความลับสัญญา การแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ การเปิดเผยความรู้สึกหรือการแสดงความสนใจต่อครูเป็นการส่วนตัว การไม่ตัดสิน การยอมรับความผิดพลาด ซึ่งจากการดำเนินการวิจัย พบว่า นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว การสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับครู ระหว่างครูกับผู้บริหาร และระหว่างครูด้วยกันเอง ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นกัน เนื่องจากกระบวนการนี้เป็นการสร้างระบบการทำงานในลักษณะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มศึกษา ซึ่งแตกต่างไปจากวิถีการทำงานเดิมของครู ครูจึงเกิดความรู้สึกว่าเป็นภาระของครูที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานและเป็นงานของผู้วิจัย ไม่ใช่งานของครู ดังนั้น การสร้างความเข้าใจว่าเป้าหมายในการดำเนินงานนี้อยู่ที่การร่วมกันพัฒนาเด็กในระยะเชื่อมต่อให้สามารถปรับตัวและเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นเป้าหมายเดียวกันกับเป้าหมายในการสอนของครู และเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน โดยทั้งผู้วิจัย ผู้บริหาร และครู ทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยทำหน้าที่ให้ความรู้ ชี้แนะ ประสานงาน และให้ความช่วยเหลือ ร่วมกับผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นให้การผู้สนับสนุน กำหนดนโยบาย อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ คณะครูร่วมกันวางแผน ออกแบบการสอน สังเกตการสอน ประชุมกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองในการสอนเพื่อสะท้อนผลที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการออกแบบการเรียนรู้การสอน และผลที่เกิดกับเด็ก เรียนรู้และปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้การสอนให้พัฒนาดีขึ้น ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นงานด้านการสอนของครูทั้งสิ้น เพียงแต่ปรับวิธีการทำงานมาเป็นทำงานร่วมกันกับเพื่อนครู ร่วมกันคิด ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันพัฒนาการสอนเพื่อส่งผลให้เด็กเกิดการพัฒนายิ่งขึ้น ทำให้มีเพื่อนช่วยคิดโดยผู้บริหารและผู้วิจัยเป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงาน เป็นการทำงานร่วมกันโดยทุกฝ่ายและทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็ก การสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นจึงเป็นบันไดขั้นแรกในการเริ่มดำเนินงานในขั้นต่อไป เพราะถ้าหากครูไม่เข้าใจเป้าหมายในการดำเนินงาน เกิดทัศนคติที่ไม่ดีในการเข้าร่วมกระบวนการแล้ว ผลที่เกิดขึ้นกับครูก็อาจเป็นในลักษณะของการเข้าร่วมกระบวนการตามนโยบายของผู้บริหาร แต่ไม่ได้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมิได้เกิดการพัฒนาความสามารถของตนในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อตามเป้าหมายของกระบวนการ

ทั้งนี้การสร้างและรักษาความไว้วางใจ ยังครอบคลุมถึงในเรื่องการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การทำความรู้จักคุ้นเคย สร้างความสนิทสนมเป็นกันเองระหว่างกัน การใช้ ลักษณะการพูดคุยและวิธีการซักถาม รวมถึงพฤติกรรมการตอบสนองต่างๆ ให้อีกฝ่ายรู้สึกเป็นมิตร และกล้าที่จะพูดอย่างตรงไปตรงมาต่อกัน อีกด้วย

3) การเปิดใจกว้างรับการเปลี่ยนแปลงของครู การพัฒนาความสามารถ ของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อนี้ เป็นกระบวนการที่จะต้อง อาศัยการร่วมคิด ร่วมวางแผน สังเกตการสอนและสะท้อนผลการสอนของครูและผลที่เกิดกับเด็ก ร่วมกัน ดังนั้นครูจึงจำเป็นที่จะต้องเปิดใจในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สะท้อนคิดถึงการกระทำ ของตนเองอย่างตรงไปตรงมา เปิดใจที่จะเรียนรู้และเคารพในการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจาก ตนเอง เปิดใจในการหามุมมองที่หลากหลาย และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น จากผลการวิจัยพบว่า หากครูไม่เปิดใจกว้างในการสังเกตการสอนและสะท้อนผลร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการสะท้อนผล การสอนของเพื่อนครูโดยเกรงใจเพื่อน ไม่กล้าพูดตรงจุดควรปรับปรุงของเพื่อน หรือสะท้อนผล การสอนของตนเฉพาะจุดที่ตนคิดว่าเหมาะสมแล้วแต่ไม่ได้มองในมิติอื่น เช่น มิติของบรรยากาศที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ มิติของผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ก็จะทำให้ครูไม่สามารถพัฒนาความสามารถใน การออกแบบการเรียนการสอนได้ดีนัก แต่หากครูเปิดใจกว้างทั้งในด้านการรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น ด้านการสะท้อนผลการสอนอย่างตรงไปตรงมาและครอบคลุมในทุกมิติ ด้านการเรียนรู้และ พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ส่งผลถึงผู้เรียนและเป้าหมายใน การพัฒนาเด็ก จะทำให้ครูทราบถึงจุดแข็งและจุดควรพัฒนาในการออกแบบการเรียนการสอนแต่ละ ครั้ง และนำผลจากการร่วมสะท้อนนี้ไปปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ส่งผลถึง ครูได้มีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

ในด้านปัจจัยภายในตัวครูที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อนั้น จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ปัจจัยพื้นฐานปัจจัย แรกและสำคัญที่สุดในการดำเนินงานคือการสร้างความไว้วางใจ เพราะหากครูเกิดความไว้วางใจแล้ว ก็จะเกิดความรู้สึกเป็นฝ่ายเดียวกัน มีความเป็นมิตร มีความพร้อมที่จะเปิดใจกว้างรับการเปลี่ยนแปลง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยปราศจากอคติ พร้อมทั้งจะร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น และ เปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองตามเหตุผลและมุมมองที่กว้างขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบ ความคิดโดยผู้ที่มีชุดความคิดที่จำกัดมีการพัฒนาไปสู่ชุดความคิดที่เติบโตเติบโต ทำให้ครูพร้อมที่จะ ปรับตัวเองหรือมีความคิดในการเตรียมปฏิบัติตนตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.2.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของครู ได้แก่ การชี้แนะทางปัญญา และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1) **การชี้แนะทางปัญญา** การชี้แนะทางปัญญา เป็นกระบวนการในการพัฒนากระบวนการทางปัญญา เพื่อเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้ที่ได้รับการชี้แนะ โดยการให้ความช่วยเหลือหรือจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอก (Costa & Garmston, 1994) โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจออกแบบการเรียนการสอนและนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมการสอน ทั้งนี้ ในการชี้แนะทางปัญญาจะใช้คำถามให้ครูเกิดการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติของตนและผลที่เกิดกับผู้เรียนตามเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การใช้คำถามให้ครูเกิดการสะท้อนคิดนั้น นอกจากจะช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการคิดแล้ว ยังส่งผลถึงการสร้างความตระหนักและเห็นความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ส่งผลถึงผู้เรียนอีกด้วย โดยครูจะเริ่มให้ความสำคัญต่อบริบทการทำงานของตนและบริบทในโรงเรียน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ และให้ความสำคัญต่อผลกระทบที่เกิดจากการสอนของตนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งความตระหนักเหล่านี้ สอดคล้องกับองค์ประกอบความใส่ใจของครูตามทฤษฎีลำดับขั้นความใส่ใจ (Concerns Based Stage Theory) ของ Fuller (อ้างถึงใน Watzke, 2007) โดยองค์ประกอบความใส่ใจของครูมี 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ความใส่ใจเกี่ยวกับตนเอง (self-concerns) คือ ความใส่ใจในด้านการที่ตนเองได้รับการยอมรับในศักยภาพจากผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู และนักเรียนที่ตนสอน ชั้นที่ 2 ความใส่ใจเกี่ยวกับงานที่ต้องปฏิบัติ (task concerns) เป็นความใส่ใจในด้านการทำงาน โดยคำนึงว่าต้องทำอย่างไรจึงจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน การจัดการชั้นเรียน การผลิตสื่อ และการวัดประเมินผลผู้เรียน และชั้นที่ 3 ความใส่ใจเกี่ยวกับผลกระทบจากการปฏิบัติงานของตนเอง (impact concerns) เป็นความใส่ใจในด้านความสำเร็จของผู้เรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นผลการปฏิบัติงานของครูว่าหลังจากจัดการเรียนการสอนแล้ว สามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่พึงประสงค์หรือไม่ ผลจากการดำเนินการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า นอกจากการชี้แนะทางปัญญาจะช่วยเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดทางปัญญาแล้ว ยังสามารถช่วยสร้างความตระหนักและพัฒนาความใส่ใจในการปฏิบัติงานของครูอีกด้วย

2) **ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ** ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นแนวทางในการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมี

เป้าหมายในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยการร่วมมือกัน การพึ่งพากัน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายเดียวกัน (Stoll & Louis, 2007) ทั้งนี้หลักการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เกิดจากการที่บุคคลที่มีความสามารถต่างกัน ทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกันเพื่อให้กลุ่มของตนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Johnson, Johnson, Smith, & Center, 1989) โดยองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ 1) ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive Interdependence) 2) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Face To Face Promotive Interaction) 3) ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) 4) การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) และ 5) กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ซึ่งระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Murphy & Lick, 2005) และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากผลการวิจัย พบว่า การที่ครูได้แบ่งกลุ่มย่อยเป็นกลุ่มศึกษาและมีการร่วมกันวางแผนการทำงานตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ ออกแบบการเรียนการสอน สังเกตการสอน ประชุมกลุ่มเพื่อสะท้อนผลการสอนและผลที่เกิดกับผู้เรียน ทำให้ครูเกิดการพัฒนาทั้งทักษะในการทำงานร่วมกันและพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ทั้งนี้เกิดจากการที่ครูมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองในการออกแบบการเรียนการสอนนั้น ทำให้ครูได้ทบทวนความคิดของตนเองทั้งจุดเด่นและจุดด้อย พิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากความคิดของตนเอง เรียนรู้วิธีคิดและมุมมองใหม่ๆ จากเพื่อนในกลุ่ม และปรับชุดความคิดเป็นชุดความคิดใหม่ของตนเองจากกระบวนการกลุ่มศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการพัฒนาชุดความคิดที่เติบโตของ Dweck (2006)

ในกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มศึกษานั้น จะมีการร่วมกันวางแผน ร่วมกันออกแบบ ร่วมกันสังเกตการสอน และร่วมกันสะท้อนผลที่เกิดกับครูและผลที่เกิดกับเด็ก เพื่อปรับปรุงการออกแบบการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น การที่ให้ครูได้ตั้งประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นการเรียนรู้ใหม่ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนครูโดยการสื่อสารพูดคุย แลกเปลี่ยน วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ ทำให้เกิดการขยายเครือข่ายความรู้ให้กว้างขึ้นนั้น สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้และพัฒนา โดยการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่งจากการดำเนินการวิจัย ครูได้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การรับประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete

Experience) ครูจะได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองโดยตรงจากการที่ตนเองสอนในชั้นเรียน ขั้นที่ 2 การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) เป็นขั้นที่ครูสะท้อนสิ่งที่ได้รับประสบการณ์ และแสดงออกมาโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองกับเพื่อนครูในกลุ่ม ตามประเด็นในการสะท้อนผล ซึ่งครูแต่ละคนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากตน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น และผลจากการสะท้อนคิดจะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นที่ครูเกิดความเข้าใจและนำไปสู่ความคิดรวบยอด ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการปรับเปลี่ยนเจตคติ และมีความเข้าใจในการออกแบบการเรียนการสอนมากขึ้น ขั้นที่ 4 การทดลองประยุกต์หลักการนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ (Active Experimentation) เป็นขั้นที่ครูนำความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ในการออกแบบการเรียนการสอนครั้งต่อไป

นอกจากนี้ ในการร่วมกันวางแผนรวมทั้งการออกแบบการเรียนการสอน โดยการสนทนาร่วมกัน จะช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์น้อยได้เรียนรู้และเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ จากการได้ฟังประสบการณ์ที่ผ่านการสั่งสมมาจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่า และในการสังเกตการสอน ครูจะได้ออกมาได้เห็นพฤติกรรมการสอนของสมาชิกในกลุ่มทำให้ครูเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมโดยการสังเกตผ่านตัวแบบ ได้เห็นแบบอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) ที่กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) 2) กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) 3) กระบวนการทางกาย (Motor Reproduction Process) และ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) ซึ่งการเรียนรู้ผ่านตัวแบบจะอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตเป็นผลสำคัญ โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องระหว่างพฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคล และองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม (Bandura, 1986) จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน โดยเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนากรอบความคิดจากชุดความคิดที่จำกัดไปสู่ชุดความคิดที่เติบโต ครูเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงาน ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้จากการสะท้อนคิด การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ทางสังคมผ่านตัวแบบ และช่วยให้เกิดพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อส่งผลถึงการช่วยพัฒนาเด็กให้ปรับตัวในการเรียนรู้ได้ดีขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การสอนสำหรับเด็กในระยยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้ง คณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำหรับโรงเรียนที่สนใจนำกระบวนการนี้ไปใช้ ควรมีการกำหนดนโยบาย ที่ชัดเจนว่าโรงเรียนจะใช้แนวทางของกลุ่มศึกษาทั้งคณะในการร่วมกันพัฒนาความสามารถของครู และพัฒนาผู้เรียน และมีการกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อให้มีการบริหารจัดการด้านการจัดตารางเวลา ที่เอื้อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการของกลุ่มศึกษาได้ เช่น การร่วมวางแผนการสอน การร่วมสังเกตการสอนของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มศึกษา การร่วมประชุมกลุ่มศึกษาเพื่อสะท้อนผล การสอนและผลที่เกิดกับเด็ก เป็นต้น

2) การดำเนินงานตามกระบวนการนี้ เป็นแนวทางในการสร้างชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ และนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น การสร้างวัฒนธรรมและ ค่านิยมในการทำงานร่วมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ

3) ผู้บริหารควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกระบวนการของ กลุ่มศึกษาทั้งคณะ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่สนับสนุนให้ การดำเนินงานตามกระบวนการประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการหนุน เสริมในด้านต่างๆ และด้านการให้คำแนะนำรวมทั้งช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

1) ก่อนที่จะนำกระบวนการนี้ไปใช้ ควรศึกษาและทำความเข้าใจให้ มี ความชัดเจนในเรื่องของแนวคิด หลักการของกระบวนการ ขั้นตอนของกระบวนการ เนื้อหาที่ใช้ และ ศึกษาคู่มือการใช้กระบวนการให้เกิดความเข้าใจก่อน จึงค่อยนำไปปรับใช้ตามบริบทของโรงเรียน

2) ผู้ชี้แนะ มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อ การทำงานร่วมกัน โดยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เปิดใจกว้าง ร่วมมือร่วมใจ และมีบทบาท ในด้านการให้ความรู้และกระตุ้นให้ครูสะท้อนคิด เพื่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ คิดทบทวน ไตร่ตรอง ปรับเปลี่ยนมุมมองและวิธีคิดในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของเด็กในระยยะเชื่อมต่อ จึงต้องมีการศึกษาแนวคิด หลักการ และวิธีการในการชี้แนะให้มี

ความชัดเจน พร้อมทั้งฝึกทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการเป็นผู้ประสานงาน และทักษะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินงานตามกระบวนการชี้แนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรต้องมีความรู้ในเรื่องการออกแบบการเรียนการสอน พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ เพื่อสามารถให้ข้อมูลและให้คำแนะนำแก่ครูได้

3) ในการดำเนินงาน ควรมีการร่วมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์ในการวัด วิธีการเก็บข้อมูลและประเมินผล ประเด็นที่จะใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การที่ครูได้ร่วมกันทำแผนปฏิบัติการโดยมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนและกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีส่วนช่วยให้ครูสามารถติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม และทราบว่า การออกแบบการเรียนการสอนของตนช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายได้มากหรือน้อยเพียงใด ควรปรับปรุงด้านใดเพิ่มเติม อีกทั้งเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นการสะท้อนผลการสอน และผลที่เกิดกับเด็กในการประชุมกลุ่มร่วมกัน และนำผลการสะท้อนที่ได้กลับไปพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของตนและสมาชิกในกลุ่มเพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาต่อไป

4) กระบวนการนี้ พัฒนาขึ้นโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาเป็นฐาน ซึ่งใช้กระบวนการดำเนินงานแบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ดังนั้น นอกจากจะใช้กระบวนการนี้เพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อแล้ว ยังสามารถนำแนวทางการดำเนินงานของกระบวนการนี้ไปพัฒนาครูในด้านอื่นๆ ได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นอกจากการชี้แนะทางปัญญา และกระบวนการกลุ่มศึกษาทั้งคณะแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ เช่น ชุดความคิด (mindset) การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (experiential learning) การเรียนรู้ทางสังคมผ่านตัวแบบ (modeling) เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากชุดความคิดเป็นกรอบในการคิดและมุมมองของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ รวมทั้งส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ หากผู้เข้าร่วมกระบวนการมีชุดความคิดที่เติบโต (growth mindset) ก็จะมีความพร้อมใน

การเปิดรับสิ่งใหม่ๆ และมีการปรับวิธีการคิดให้ครอบคลุมหลายมิติมากขึ้น นอกจากนี้ในการฝึกฝนและพัฒนาความสามารถร่วมกันระหว่างเพื่อนครู ครูเกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือฝึกปฏิบัติ สังเกตเพื่อนครู ทบทวน ไตร่ตรอง สะท้อนผล ปรับปรุงการออกแบบโดยนำข้อเรียนรู้ที่ได้จากการสะท้อนคิด และการแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์กับเพื่อนครูไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมผ่านตัวแบบ ผู้ที่สนใจจึงควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม

2.2 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การชี้แนะทางปัญญานอกจากจะช่วยให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างในการคิดและส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว ยังมีส่วนให้ครูเกิดความใส่ใจในงานตามทฤษฎีลำดับขั้นความใส่ใจ (Fuller, 1969) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการใช้คำถามให้ครูเกิดการสะท้อนคิด ช่วยให้ครูตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานของตน จึงทำให้เกิดความพึงพอใจและใส่ใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนคาดหวัง ผู้สนใจสามารถนำประเด็นนี้ไปศึกษาและวิจัยเพิ่มเติม

2.3 งานวิจัยนี้ มุ่งพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กในระยะเชื่อมต่อการปรับตัวในด้านการเรียนรู้ ซึ่งแม้ผลการวิจัยจะพบว่าในภาพรวมแล้ว การออกแบบการเรียนการสอนของครูส่งผลให้เด็กมีการปรับตัวด้านการศึกษาและมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น แต่ก็ยังมีเด็กบางคนที่ยังไม่เกิดการพัฒนาและต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างที่ครูพยายามออกแบบการเรียนรู้ออกแบบให้สอดคล้องกับพัฒนาการ วัย และความสนใจของเด็ก รวมทั้งสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมจูงใจและกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งในบริบทของโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะไม่มีเวลาในการดูแลลูกเนื่องจากไปทำงานแต่เช้าและกลับบ้านดึก จากการวิเคราะห์ผู้เรียนพบว่าเด็กกลุ่มที่ยังคงต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาส่วนมากเป็นเด็กที่ขาดความพร้อมในการเรียนและผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ ดังนั้นในการช่วยเหลือให้เด็กในระยะเชื่อมต่อการปรับตัวในการเรียนรู้นั้น นอกจากการออกแบบการเรียนการสอนของครูที่เหมาะสมกับเด็กในระยะเชื่อมต่อการเรียนแล้ว ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การพัฒนาหลักสูตรหรือกระบวนการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างของผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อการ

2.4 งานวิจัยนี้ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อการเรียนรู้นั้น ประกอบด้วย 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับของเด็กในระยะ

เชื่อมต่อ ซึ่งวัดจากแบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กใน
ระยะเชื่อมต่อ และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ซึ่ง
วัดจากแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ โดยนำ
คะแนนของทั้งสองส่วนมารวมกันเพื่อพิจารณาถึงความสามารถของครูในการออกแบบการเรียน
การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ แต่ในตอนแรกมีการเก็บข้อมูลเป็นระดับคะแนนกับค่าเฉลี่ยร้อย
ละ จึงต้องมีการปรับเครื่องมือทั้งสองให้เป็นระดับคะแนนเหมือนกัน ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรพัฒนา
เครื่องมือให้มีความเหมาะสมและสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤติยา วงศ์ก้อม. (2547). *รูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป พรกุล. (2551). *การออกแบบการสอน : การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาตยา ปิรันธนานนท์. (2546). *จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2553). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงสำหรับเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก เพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน. (2550). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. Paper presented at the โอกาสและความหวังในการพัฒนาการศึกษาไทย เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลอง 50 ปี คณะครุศาสตร์ 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 115 ปี การฝึกหัดครูไทย, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาชิต ประมวลศิลป์ชัย. (2548). *กระบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการโดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ฤตินันท์ สมุทร์ทัย. (2556). *การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21*. Paper presented at the การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 15 เรื่อง “การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย”, กรุงเทพมหานคร.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2543). การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.
- วีณา ก้วยสมบุญ. (2547). การพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญา
การศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎี
บัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิรินันท์ สามัญ. (2547). การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ของครู: การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สกาวัฒน์ ชุมเชย. (2543). การนำเสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครู
ประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2556). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา
แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย ระยะที่
สอง. Paper presented at the การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 15 เรื่อง
“การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย”, กรุงเทพมหานคร.
- สุจิตรพร สีพื้น. (2550). การพัฒนาแบบการให้บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มี
ความต้องการพิเศษจากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). การพัฒนาครูโดยใช้การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. ม.ป.ท.
- อรพรรณ บุตรกัตถัญญ. (2542). การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่
เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ บุตรกัตถัญญ. (2549). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติผลงานการชี้แนะ เพื่อ
เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนของครูอนุบาล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต),
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Ahtola, A., Silinskas, G., Poikonen, P.-L., Kontoniemi, M., Niemi, P., & Nurmi, J.-E. (2011). Transition to formal schooling: Do transition practices matter for academic performance? *Early Childhood Research Quarterly*, 26(3), 295-302.
- Alexander, K. L., Entwisle, D. R., Blyth, D. A., & McAdoo, H. P. (1988). Achievement in the first 2 years of school: Patterns and processes. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, i-157.
- Antoniou, P., & Kyriakides, L. (2013). A dynamic integrated approach to teacher professional development: Impact and sustainability of the effects on improving teacher behaviour and student outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 29, 1-12.
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in Teaching and Teacher Education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27(1), 10-20.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*: Prentice-Hall.
- Buchanan, T. K., Burts, D. C., Bidner, J., White, V. F., & Charlesworth, R. (1998). Predictors of the developmental appropriateness of the beliefs and practices of first, second, and third grade teachers. *Early Childhood Research Quarterly*, 13(3), 459-483.
- Burchinal, M. R., Peisner-Feinberg, E., Pianta, R., & Howes, C. (2002). Development of academic skills from preschool through second grade: Family and classroom predictors of developmental trajectories. *Journal of School Psychology*, 40(5), 415-436.
- Butler, D. L., & Schnellert, L. (2012). Collaborative inquiry in teacher professional development. *Teaching and Teacher Education*, 28(8), 1206-1220.
- Charlesworth, R., Hart, C. H., Burts, D. C., & DeWolf, M. (1993). The LSU studies: Building a research base for developmentally appropriate practice. In S. Reifel (Ed.) *Advances in early education and day care* (Vol. 5 pp. 3-28). Greenwich, CT: JAI Press.

- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). Rural development participation: concepts and measures for project design, implementation and evaluation. *Monograph Series, Rural Development Committee, Cornell University*(2).
- Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8*. Washington, DC: NAEYC.
- Costa, A., & Garmston, R. (1989). The art of cognitive coaching: Supervision for intelligent teaching. *Training Syllabus, Institute for Intelligent Behavior, 950*.
- Costa, A. L., & Garmston, R. J. (1994). *Cognitive coaching: A foundation for renaissance schools*: ERIC.
- Dweck, C. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Random House.
- Einarsdottir, J. (2006). From pre-school to primary school: When different contexts meet. *Scandinavian Journal of Educational Research, 50*(2), 165-184.
- Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society*: WW Norton & Company.
- Frede, E., Austin, A. M. B., & Lindauer, S. L. K. (1993). The Relationship of Specific Developmentally Appropriate Teaching Practices in Preschool to Childrens' Skills in First Grade.
- Giallo, R., Treyvaud, K., Matthews, J., & Kienhuis, M. (2010). Making the Transition to Primary School: An Evaluation of a Transition Program for Parents. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology, 10*, 1-17.
- Goffin, S. G. (1989). Developing a research agenda for early childhood education: What can be learned from the research on teaching? *Early Childhood Research Quarterly, 4*(2), 187-204.
- Goldstein, L. S. (1997). Between a rock and a hard place in the primary grades: The challenge of providing developmentally appropriate early childhood education in an elementary school setting. *Early Childhood Research Quarterly, 12*(1), 3-27.

- Greenwood, D. J., & Levin, M. (2006). *Introduction to Action Research: Social Research for Social Change: Social Research for Social Change*: SAGE publications.
- Hart, C. H., Burts, D. C., Durland, M. A., Charlesworth, R., DeWolf, M., & Fleege, P. O. (1998). Stress behaviors and activity type participation of preschoolers in more and less developmentally appropriate classrooms: SES and sex differences. *Journal of Research in Childhood Education*, 12(2), 176-196.
- Hausken, E. G., & Rathbun, A. H. (2002). Adjustment to Kindergarten: Child, Family, and Kindergarten Program Factors.
- Hornby, A. S., & Wehmeier, S. (1995). *Oxford advanced learner's dictionary* (Vol. 1428): Oxford university press Oxford.
- IRA, & NAEYC. (1998). National Association for the Education of Young Children.(1998). Learning to read and write: Developmentally appropriate practices for young children.(Joint position statement of IRA and NAEYC). *Young Children*, 53(4), 30-46.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., Smith, K. A., & Center, C. L. (1989). *Cooperative learning*: Interaction Book Company.
- Kagan, S. L., & Neuman, M. J. (1998). Lessons from three decades of transition research. *The Elementary School Journal*, 365-379.
- Kolb, D. (1984). Experiential learning. *London UK: Prentice Hall International*. ISBN 0-13-295261-0 *Bilaga*, 1(1), 2.
- Kuijpers, J., Houtveen, A., & Wubbels, T. (2010). An integrated professional development model for effective teaching. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1687-1694.
- Ladd, G. W. (1990). Having friends, keeping friends, making friends, and being liked by peers in the classroom: Predictors of children's early school adjustment? *Child Development*, 61(4), 1081-1100.

- Ladd, G. W., & Dinella, L. M. (2009). Continuity and change in early school engagement: Predictive of children's achievement trajectories from first to eighth grade? *Journal of Educational Psychology, 101*(1), 190.
- Ladd, G. W., & Price, J. M. (1987). Predicting children's social and school adjustment following the transition from preschool to kindergarten. *Child Development, 58*, 1168-1189.
- Lick, D. W. (2000). Whole-faculty study groups: Facilitating mentoring for school-wide change. *Theory into Practice, 39*(1), 43-49.
- Lick, D. W., & Mullen, C. A. (2002). *New directions in mentoring: Creating a culture of synergy*: Routledge.
- Love, J. M., Logue, M., Trudeau, J., & Thayer, K. (1992). Transitions to kindergarten in American schools. New Hampshire, U.S.A: the national transition study.
- Mager, R. F., & Peatt, N. (1962). *Preparing instructional objectives*: Fearon Publishers Belmont, CA.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the learning organization*: McGraw-Hill Companies New York, NY.
- Maxwell, K. L., McWilliam, R., Hemmeter, M. L., Ault, M. J., & Schuster, J. W. (2002). Predictors of developmentally appropriate classroom practices in kindergarten through third grade. *Early Childhood Research Quarterly, 16*(4), 431-452.
- Maxwell, L. E., & Chmielewski, E. J. (2008). Environmental personalization and elementary school children's self-esteem. *Journal of Environmental Psychology, 28*(2), 143-153.
- Mullen, C. A., & Lick, D. W. (1999). *New directions in mentoring: Creating a culture of synergy*. London: Falmer Press.
- Murphy, C. U., & Lick, D. W. (2005). *Whole-faculty study groups: Creating professional learning communities that target student learning* (3 ed.): Corwin Press.
- Ollendick, T. H., & Mayer, J. A. (1984). School Phobia. In S. M. T. (Ed.) (Ed.), *Behavioral Theories and Treatment Anxiety* (pp. 367-406). New York: Plenum Press.

- Piaget, J., Cook, M., & Norton, W. (1952). *The origins of intelligence in children* (Vol. 8): International Universities Press New York.
- Pianta, R. C., Rimm-Kaufman, S. E., & Cox, M. J. (1999). Introduction: An ecological approach to kindergarten transition. *The transition to kindergarten*, 3-12.
- Popham, W. J., & Baker, E. L. (1970). *Systematic Instruction*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall.
- Rathbun, A. H., Walston, J. T., & Hausken, E. G. (2000). Kindergarten Teachers' Use of Developmentally Appropriate Practices: Results from the Early Childhood Longitudinal Study, Kindergarten Class of 1998-1999.
- Rice, M. L., & O'Brien, M. (1990). Transitions: Times of change and accommodation. *Topics in Early Childhood Special Education*, 9(4), 1-14.
- Richey, R. C., Klein, J.D., & Tracey, M.W. (2011). *The Instructional design knowledge base*. New York: Routledge.
- Saifah, Y. (2011). *Developmentally Appropriate Practice in Early Elementary Grad Schools in Bangkok, Thailand*. (Doctor of Philosophy in Education degree), Southern Illinois University Carbondale.
- Senge, P. M. (1994). *The Fifth Discipline: the art practice of the learning organization*. New York: Doubleday/Currency.
- Shadid, W., Prins, W., & Nas, P. J. M. (1982). *Access and Participation: A Theoretical Approach, in Participation of the poor in development*, (E. b. B. G. a. E. Buijs Ed.). Leiden University of Leiden.
- Shepard, L. A., & Smith, M. L. (1988). Escalating academic demand in kindergarten: Counterproductive policies. *The Elementary School Journal*, 89(2), 135-145.
- Shoshani, A., & Aviv, I. (2012). The pillars of strength for first-grade adjustment—Parental and children's character strengths and the transition to elementary school. *The Journal of Positive Psychology*, 7(4), 315-326.
- Sink, C., Edwards, C., & Weir, S. (2007). Helping children transition from kindergarten to first grade. *Professional School Counseling*, 10(3), 233-237.

- Smith, P. L., & Ragan, T. J. (2005). *Instruction Design*. (3rd ed. ed.). USA: John Wiley & Sons.
- Stoll, L., & Louis, K. S. (2007). Professional learning communities: Elaborating new approaches. *Professional learning communities: Divergence, depth and dilemmas*, 1-13.
- Vartuli, S. (1999). How early childhood teacher beliefs vary across grade level. *Early Childhood Research Quarterly*, 14(4), 489-514.
- Vogler, P., Crivello, G., & Woodhead, M. (2008). Early childhood transitions research: A review of concepts, theory, and practice'Working Paper 48.
- Watzke, J. L. (2007). Longitudinal research on beginning teacher development: Complexity as a challenge to concerns-based stage theory. *Teaching and Teacher Education*, 23(1), 106-122.
- Whyte, W. F. E. (1991). *Participatory action research*: Sage Publications.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการพัฒนาครู และด้านการวิจัย ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์

อาจารย์ประจำสาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการประถมศึกษา และด้านการพัฒนาครู

2. รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการพัฒนาครู

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน

อาจารย์ประจำแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาครู

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิป สมานิติโต

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาครู

5. อาจารย์ ดร.ปณัฐชนม์ ธีรานุกษ์

อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาครู

6. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

อาจารย์ประจำสาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

7. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

อาจารย์ประจำสาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจกระบวนการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบ
การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิด
กลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและ
การสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการประถมศึกษา และด้านการพัฒนาครู ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์

อาจารย์ประจำสาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการประถมศึกษา และด้านการพัฒนาครู

2. รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการพัฒนาครู

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน

อาจารย์ประจำแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาครู

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิป สมานิติโต

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาครู

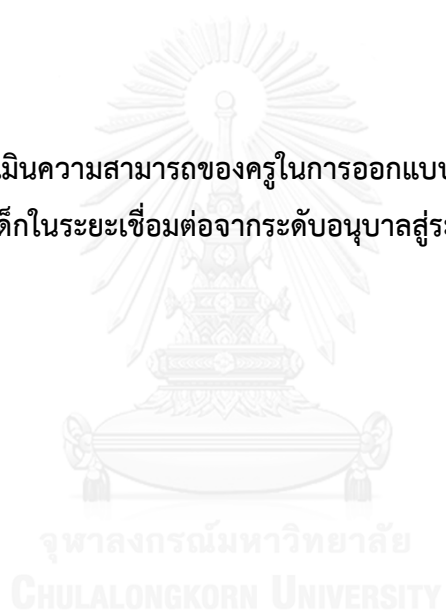
5. อาจารย์ อาจารย์ ดร.ปณัฐภรณ์ ธีรานุรักษ์

อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาครู

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะ
เชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา
2. แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับ
พัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา
3. แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับ
อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

แบบประเมินความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอน
สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประเมินความสามารถของครูในการออกแบบ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษา

ในการใช้แบบประเมินฉบับนี้ ให้ผู้ประเมินพิจารณาการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาที่ครูจัดทำขึ้น ตามรายการประเมิน ดังนี้

1. องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ครบถ้วน สมบูรณ์
2. วัตถุประสงค์สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและขอบข่ายของสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ
3. เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีการบูรณาการและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เด็กลงมือปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม
5. การประเมินผลมีความหลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ

**แบบประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา**

คำชี้แจง ประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรายการประเมิน และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน ตามเกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	0	1	2	3
<p>1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน สมบูรณ์ ประกอบด้วย</p> <p>1.1 หัวข้อต่างๆ ได้แก่วิธีมาตรฐาน/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ/แหล่งทรัพยากร และการประเมินผลครบถ้วน สมบูรณ์</p> <p>1.2 รายละเอียดในแต่ละหัวข้อมีความสอดคล้อง สัมพันธ์กัน</p> <p>1.3 มีการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนและนำข้อมูลมาเป็นส่วนหนึ่งของแผน</p>				
<p>2. วัตถุประสงค์สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและขอบข่ายของสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ ประกอบด้วย</p> <p>2.1 มีการนำข้อมูลของเด็กและผลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนมาใช้ประกอบในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้</p> <p>2.2 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา</p> <p>2.3 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัย ความสนใจ พัฒนาการ และพื้นความรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ</p>				
<p>3. เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีการบูรณาการและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก ประกอบด้วย</p> <p>3.1 มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน</p> <p>3.2 มีการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้กับความสนใจ ความถนัด และชีวิตประจำวันของเด็ก</p> <p>3.3 มีการนำข้อมูลของเด็กและผลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนมาใช้ประกอบ</p>				

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	0	1	2	3
ในการคัดสรรเนื้อหา และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
<p>4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เด็กลงมือปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย</p> <p>4.1 วางแผนการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้คิดค้นสำรวจ และลงมือปฏิบัติ</p> <p>4.2 วางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>4.3 วางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม มีความหลากหลาย เด็กได้หยิบจับและใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้</p>				
<p>5. การประเมินผลมีความหลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ ประกอบด้วย</p> <p>5.1 วิเคราะห์คุณลักษณะของเด็กโดยทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของเด็กแต่ละคน</p> <p>5.2 มีการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และกรอบคุณวุฒิพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา</p> <p>5.3 มีการออกแบบใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ มากกว่า 1 วิธี เช่น การสังเกต การจดบันทึกข้อมูล การเก็บบันทึกหลักฐาน การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น</p> <p>5.4 ใช้แหล่งข้อมูลทั้งจากตัวเด็ก ตัวครู เพื่อนครู และผู้ปกครอง</p> <p>5.5 มีการติดตามและประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็ก</p> <p>5.6 มีการบันทึกหลังสอนและนำผลจากบันทึกหลังสอนมาใช้วางแผนออกแบบการเรียนรู้</p>				

**เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา**

ตัวบ่งชี้	ระดับคะแนน 0	ระดับคะแนน 1	ระดับคะแนน 2	ระดับคะแนน 3
1. องค์ประกอบ ของแผนการจัด การเรียนรู้ ครบถ้วน สมบูรณ์	องค์ประกอบของ แผนการจัด การเรียนรู้ ไม่ครอบคลุมใน ทุกประเด็น ต่อไปนี้ ● มีหัวข้อต่างๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และ แหล่งทรัพยากร การประเมินผล ครบถ้วน สมบูรณ์ ● รายละเอียดใน แต่ละหัวข้อ สอดคล้อง สัมพันธ์กัน	องค์ประกอบของ แผนการจัด การเรียนรู้ ครอบคลุม 1 ประเด็น จาก ประเด็นต่อไปนี้ ● มีหัวข้อต่างๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และ แหล่งทรัพยากร การประเมินผล ครบถ้วน สมบูรณ์ ● รายละเอียดใน แต่ละหัวข้อ สอดคล้อง สัมพันธ์กัน	องค์ประกอบของ แผนการจัด การเรียนรู้ ครอบคลุม 2 ประเด็น จาก ประเด็นต่อไปนี้ ● มีหัวข้อต่างๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และแหล่ง ทรัพยากร การประเมินผล ครบถ้วน สมบูรณ์ ● รายละเอียดใน แต่ละหัวข้อ สอดคล้อง สัมพันธ์กัน	องค์ประกอบ ของแผนการจัด การเรียนรู้ ครอบคลุมในทุก ประเด็นต่อไปนี้ ● มีหัวข้อต่างๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และแหล่ง ทรัพยากร การประเมินผล ครบถ้วน ● รายละเอียด ในแต่ละหัวข้อ สอดคล้อง สัมพันธ์กัน

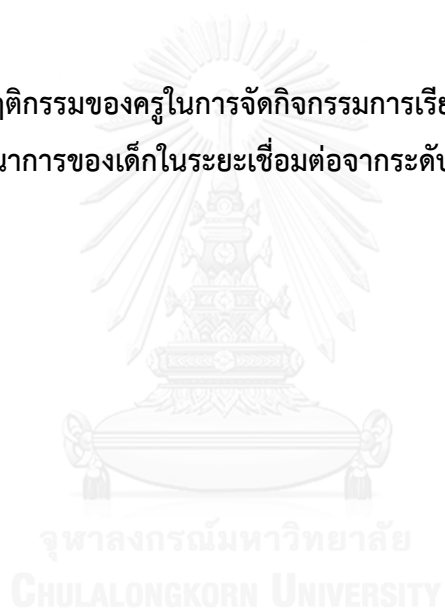
ตัวบ่งชี้	ระดับคะแนน 0	ระดับคะแนน 1	ระดับคะแนน 2	ระดับคะแนน 3
2. วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ เป้าหมาย หลักสูตรและ ขอบข่ายของ สาระการเรียนรู้ สำหรับเด็กใน ระยะเชื่อมต่อ	กำหนด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ไม่ครอบคลุมใน ทุกประเด็น ต่อไปนี้ • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุม พัฒนาการทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับวัย ความสนใจ และ พัฒนาการของ เด็กในระยะ เชื่อมต่อ • มีการนำข้อมูล ด้านครอบครัว ของเด็กมาใช้ ประกอบในการ กำหนด วัตถุประสงค์	กำหนด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุม 1 ประเด็น จาก ประเด็นต่อไปนี้ • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุม พัฒนาการทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับวัย ความสนใจ และ พัฒนาการของ เด็กในระยะ เชื่อมต่อ • มีการนำข้อมูล ด้านครอบครัว ของเด็กมาใช้ ประกอบในการ กำหนด วัตถุประสงค์	กำหนด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุม 2 ประเด็น จาก ประเด็นต่อไปนี้ • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุม พัฒนาการทั้ง ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับวัย ความสนใจ และ พัฒนาการของ เด็กในระยะ เชื่อมต่อ • มีการนำข้อมูล ด้านครอบครัว ของเด็กมาใช้ ประกอบในการ กำหนด วัตถุประสงค์	กำหนด วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุมในทุก ประเด็นต่อไปนี้ • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ครอบคลุม พัฒนาการทั้ง ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา • มีวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับวัย ความสนใจ และ พัฒนาการของ เด็กในระยะ เชื่อมต่อ • มีการนำ ข้อมูลด้าน ครอบครัวของ เด็กมาใช้ ประกอบในการ กำหนด วัตถุประสงค์

ตัวบ่งชี้	ระดับคะแนน 0	ระดับคะแนน 1	ระดับคะแนน 2	ระดับคะแนน 3
3. เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีการบูรณาการและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก	<p>คัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ไม่ครอบคลุมในทุกประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการบูรณาการสาระต่างๆ เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก ● มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ● มีการนำข้อมูลของเด็ก ครอบครัวของเด็ก และบริบทของโรงเรียน มาใช้ประกอบในการคัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ 	<p>คัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุม 1 ประเด็น จากประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการบูรณาการสาระต่างๆ เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก ● มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ● มีการนำข้อมูลของเด็ก ครอบครัวของเด็ก และบริบทของโรงเรียน มาใช้ประกอบในการคัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ 	<p>คัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุม 2 ประเด็น จากประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการบูรณาการสาระต่างๆ เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก ● มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ● มีการนำข้อมูลของเด็ก ครอบครัวของเด็ก และบริบทของโรงเรียน มาใช้ประกอบในการคัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ 	<p>คัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุมในทุกประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีการบูรณาการสาระต่างๆ เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก ● มีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ● มีการนำข้อมูลของเด็ก ครอบครัวของเด็ก และบริบทของโรงเรียน มาใช้ประกอบในการคัดสรรเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	ระดับคะแนน 0	ระดับคะแนน 1	ระดับคะแนน 2	ระดับคะแนน 3
4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เด็กลงมือปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม	<p>ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>ไม่ครอบคลุมในทุกประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้คิดค้นสำรวจและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดมโนทัศน์ ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เด็กได้หยิบจับและใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนากล้ามเนื้อย่อยและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา 	<p>ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>ครอบคลุม 1 ประเด็น จากประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้คิดค้นสำรวจ และลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดมโนทัศน์ ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เด็กได้หยิบจับและใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนากล้ามเนื้อย่อยและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา 	<p>ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>เรียนรู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ครอบคลุม 2 ประเด็น จากประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้คิดค้นสำรวจและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดมโนทัศน์ ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เด็กได้หยิบจับและใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนากล้ามเนื้อย่อยและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา 	<p>ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>ครอบคลุมในทุกประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้คิดค้นสำรวจและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดมโนทัศน์ ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เด็กได้หยิบจับและใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนากล้ามเนื้อย่อยและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

ตัวบ่งชี้	ระดับคะแนน 0	ระดับคะแนน 1	ระดับคะแนน 2	ระดับคะแนน 3
5. การประเมินผลมีความหลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ	<p>กำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมในทุกประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ เช่น การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ● มีการติดตามและประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็ก ● มีการบันทึกหลังสอนและนำผลจากบันทึกหลังสอนมาใช้ในการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ ● เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมินผล 	<p>กำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุม 1 ประเด็น จากประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ เช่น การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ● มีการติดตามและประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็ก ● มีการบันทึกหลังสอนและนำผลจากบันทึกหลังสอนมาใช้ในการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ ● เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมินผล 	<p>กำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุม 2 ประเด็น จากประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ เช่น การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ● มีการติดตามและประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็ก ● มีการบันทึกหลังสอนและนำผลจากบันทึกหลังสอนมาใช้ในการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ ● เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมินผล 	<p>กำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมในทุกประเด็นต่อไปนี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ เช่น การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ● มีการติดตามและประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็ก ● มีการบันทึกหลังสอนและนำผลจากบันทึกหลังสอนมาใช้ในการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ ● เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมินผล

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล
ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

คำชี้แจง

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

ในการใช้แบบสังเกตฉบับนี้ ให้สังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล ตามหัวข้อ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและตารางเวลาสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ
2. การจูงใจและการแนะแนวเด็ก

ทั้งนี้ผู้สังเกตควรอ่านรายการพฤติกรรมของครูในแต่ละหัวข้อก่อนที่จะเข้าสังเกตการสอน เพื่อทำความเข้าใจและกำหนดเป้าหมายในการสังเกตการสอน

**แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล
ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา**

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน พร้อมจดบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมในช่องข้อมูลที่สังเกตพบ

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	0	1	2	3
1. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้				
1.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู				
1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนมุมมอง รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น				
1.3 จัดโต๊ะหรือจัดกลุ่มให้เด็กสามารถทำงานตามลำพังและทำงานเป็นกลุ่มย่อย				
1.4 จัดศูนย์การเรียนรู้หรือมุมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ มุมภาษา ฯลฯ ในห้องเรียน				
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และตารางเวลาสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อ				
2.1 จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ วัย พัฒนาการ และพื้นความรู้ของเด็ก				
2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่让孩子รู้จักสำรวจและเกิดแนวคิดหลัก มีเครื่องมือให้เด็กใช้ในกระบวนการสืบสอบในแต่สาระการเรียนรู้				
2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม				
2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กวางแผน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเมินผลงานของตนเอง และเปิดโอกาสให้เด็กทบทวนหรือทำซ้ำในประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง				
2.5 จัดสื่ออุปกรณ์ที่เป็นรูปธรรมให้เด็กได้เลือกใช้ในการทำกิจกรรม เหมาะสมกับวัย				

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	0	1	2	3
2.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาทักษะการใช้ กล้ามเนื้อย่อย โดยเฉพาะการเขียนและวาดภาพเล่าประสบการณ์ รวมทั้ง การใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น กรรไกร เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และครุคอย ช่วยเหลือให้เด็กเกิดทักษะโดยเสริมต่อพัฒนาการของเด็ก				
2.7 จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงความเป็นผู้นำ				
2.8 ใช้เวลาจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม และยืดหยุ่นเพื่อให้เด็กมีเวลา เพียงพอในการทำงานจนสำเร็จ				
3. การตั้งใจและการแนะนำเด็ก				
3.1 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีทางเลือกของตนเองในการเรียนรู้ และร่วมกิจกรรม โดยครุคอยแนะนำ				
3.2 จูงใจให้เด็กทำงานด้วยกิจกรรมที่ชอบและสนใจ				
3.3 ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำพลาด และยอมรับการทำงานของเด็ก				
3.4 ใช้เวลาจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม มีการยืดหยุ่นเพื่อให้เด็กมีเวลา เพียงพอในการทำงานจนสำเร็จ				
4. การประเมินผลการเรียนรู้				
4.1 ประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งพัฒนาการในทุกด้านและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของเด็ก				
4.2 ใช้การประเมินตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กในระยะเชื่อมต่อ มากกว่า 1 วิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกข้อมูล การเก็บบันทึกหลักฐาน การประเมินผลงาน การนำเสนอผลงาน การประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้ 0 คะแนน

แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอน
สำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

แบบสัมภาษณ์นี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ได้แก่ ชื่อ-สกุล ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน ตำแหน่งปัจจุบัน ภาระงานที่รับผิดชอบ และวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู สำหรับส่วนที่ 2 จะเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของครูจากการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

1. ชื่อ-สกุล..... อายุ ..... ปี

2. ระดับการศึกษา

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า วิชาเอก..... สถาบัน.....

ประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือเทียบเท่า วิชาเอก.....สถาบัน.....

ปริญญาโทหรือเทียบเท่า วิชาเอก..... สถาบัน.....

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ประสบการณ์การสอน

1) ระยะเวลาทั้งหมดในการเป็นครู รวม.....ปี

2) ระยะเวลาในการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวม.....ปี

4. ตำแหน่งปัจจุบัน..... โรงเรียน..... สังกัด.....

5. ภาระงานที่รับผิดชอบ

1) ภาระงานที่รับผิดชอบในฐานะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่

.....

.....

.....

.....

2) ภาระงานในโรงเรียนที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน ได้แก่

.....

.....

.....

6. วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (เช่น อ่านหนังสือ เข้าร่วมการอบรม ศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติงาน ทำวิจัยในชั้นเรียน เข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองจากการเข้าร่วมกระบวนการ

1. ก่อนเข้าร่วมกระบวนการนี้ ท่านมีแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากการเข้าร่วมกระบวนการนี้ ท่านมีการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของท่านอย่างไร กรุณาบอกตัวอย่างประกอบ

ตัวอย่างเช่น

- สิ่งที่คุณคาดหวังให้เด็กมีการพัฒนา และการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ
- สิ่งที่คุณตั้งใจเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็ก
- วิธีการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กและวิธีการประเมินผล
- วิธีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การออกแบบการเรียนการสอนของท่าน ส่งผลต่อการปรับตัวและการเรียนรู้ของเด็กอย่างไร กรุณาอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าสิ่งใดที่ช่วยทำให้ท่านเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของท่าน ยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. จากการเข้าร่วมร่วมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ท่านได้เรียนรู้สิ่งใดเพิ่มเติมบ้าง เกี่ยวกับ

5.1 การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนอนุบาลสู่ระดับ ประถมศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและการชี้แนะทางปัญญา

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกระบวนการนี้ ไปใช้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

7. จากการเข้าร่วมร่วมกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ท่านคิดว่ามีปัญหา อุปสรรค ด้านใดบ้าง และท่านมีวิธี
แก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าควรปรับปรุงสิ่งใดบ้าง เพื่อช่วยพัฒนากระบวนการนี้ให้ดียิ่งขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่จะช่วยสนับสนุนให้กระบวนการนี้ประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างคู่มือการใช้กระบวนการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**คู่มือการใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถของครู
ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับ
ประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา**

เอกสารฉบับนี้ เป็นคำแนะนำในการใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถของครู ในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา กระบวนการนี้เป็นการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาโดยการสร้างระบบในการทำงานแบบร่วมมือ เพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการให้ความรู้ ชี้แนะทางปัญญาเพื่อให้ครูเกิดการคิดสะท้อน และร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ฝึกปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอน ประชุมกลุ่มศึกษา และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการเรียนการสอนรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ซึ่งกระบวนการนี้เหมาะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งผู้ที่สนใจในการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา

สำหรับรายละเอียดในเอกสารนี้ จะอธิบายให้ผู้ที่น่ากระบวนการนี้ไปใช้ได้ เข้าใจในประเด็นต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนากระบวนการ และมีแนวทางในการนำกระบวนการนี้ไปใช้ เพื่อให้การจัดดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการและบรรลุผลตามเป้าหมาย

เอกสารฉบับนี้ประกอบด้วย

1. กระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 แนวคิดของกระบวนการ
- 1.2 วัตถุประสงค์ของกระบวนการ
- 1.3 หลักการของกระบวนการ
- 1.4 เนื้อหาของกระบวนการ
- 1.5 ข้อตกลงเบื้องต้นของกระบวนการ
- 1.6 ขั้นตอนของกระบวนการและแนวทางจัดกระบวนการเรียนรู้
- 1.7 การประเมินกระบวนการ

2. แนวทางในการนำกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาไปใช้ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

2.1 การวางแผนการดำเนินกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบ การเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

2.2 การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมของกระบวนการพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อก่อนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

2.3 บทบาทของผู้เข้าร่วมกระบวนการ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1

กิจกรรม สร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มศึกษาทั้งคณะและเตรียมความพร้อมในการดำเนินการกระบวนการ
2. เพื่อสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ กำหนดระบบการทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน
3. เพื่อให้ครูทราบเป้าหมายและตระหนักในสำคัญของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ
4. เพื่อสร้างค่านิยมในการทำงานร่วมกัน

2. แนวคิด

กลุ่มศึกษาทั้งคณะ (Whole-Faculty Study Group หรือ WFSG) เป็นการรวมกลุ่มกันภายในโรงเรียนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยศึกษาความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อกับจากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก กลุ่มศึกษาทั้งคณะจะประกอบด้วยผู้บริหารและคณะครู ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบในลักษณะของคณะทำงานพัฒนาการเรียนการสอนและกลุ่มศึกษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งในที่นี้ คือ การพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเชื่อมต่อกับจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้และเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย

3. เนื้อหาสาระ

1. การสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ
2. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มศึกษาทั้งคณะ

4. ขั้นตอนของการทำกิจกรรม

1. สร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม โดยผู้ดำเนินกระบวนการแนะนำตัวจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการทุกคนแนะนำตัวเอง และทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อละลายพฤติกรรมและสร้างความสัมพันธ์ในหมู่คณะ

2. สร้างความตระหนักในความสำคัญของเป้าหมายการสร้างกลุ่มศึกษาทั้งคณะ โดยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-5 คน แล้วดำเนินการ ดังนี้

2.1 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลมาสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้ดำเนินกระบวนการใช้คำถามกระตุ้นผู้เข้าร่วมกระบวนการว่า ในช่วงแรกของการเปิดภาคเรียนต้นนั้น พบปัญหาใดในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 บ้าง พร้อมเขียนลงในเอกสารกิจกรรมกลุ่ม 1 ระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลมาสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยกำหนดเวลาให้ 10 นาที

2.2 ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตน จากนั้นช่วยกันสรุปประเด็นปัญหาร่วมกัน

2.3 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของประเด็นปัญหาต่างๆ และวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยผู้ดำเนินกระบวนการใช้คำถามกระตุ้น ดังนี้

- ☞ ปัญหาที่พบ เกิดจากสาเหตุใด
- ☞ ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านใดของเด็กบ้าง
- ☞ ครูมีวิธีในการช่วยแก้ปัญหาให้เด็กอย่างไร
- ☞ หากไม่ช่วยเด็กในการแก้ปัญหา จะเกิดอะไรขึ้นกับเด็กบ้าง และจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของเด็กอย่างไร

2.4 ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตน และร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา

2.5 สรุปกิจกรรมและเชื่อมโยงให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเห็นความสำคัญของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็ก รวมทั้งเข้าใจถึงเป้าหมายของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ คือ การที่คณะครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมกลุ่มกันภายในโรงเรียนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยศึกษาความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลไปสู่ระดับ

ประถมศึกษา ทั้งในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดทำแผนปฏิบัติการและประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งในที่นี้ คือ การพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้และเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย

3. สร้างระบบศึกษาทั้งคณะ โดยผู้ดำเนินกระบวนการทบทวนจุดประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มศึกษาทั้งคณะ คือ การร่วมกันศึกษาความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษาทั้งในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งครูทุกคนเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและพื้นฐานของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อ เพื่อช่วยให้เด็กในระยะเวลาเชื่อมต่อสามารถปรับตัวในด้านการเรียนรู้ได้ดีขึ้น (เอกสารประกอบ WFSG-c01 เราคือกลุ่มศึกษาทั้งคณะ)

4. สร้างค่านิยมในการทำงานร่วมกัน โดยผู้ดำเนินกระบวนการให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-5 คน และดำเนินกิจกรรมดังนี้

4.1 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมาจับสลาก ซึ่งสลากประกอบไปด้วยข้อความดังนี้

นักเรียน   ครู   ผู้บริหาร   ผู้ปกครอง   ชุมชน

4.2 แจกอุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ สก๊อตเทปใส หนัวยาง หลอดแผ่นฟิวเจอร์บอร์ด ให้แต่ละกลุ่มพร้อมกันให้แต่ละกลุ่มอ่านสลากของตนว่าได้ข้อความใด

4.3 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดว่าถ้าเป็นบุคคลในสลากที่จับได้ จะต้องการโรงเรียนที่มีลักษณะอย่างไร และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสร้างโรงเรียนจากอุปกรณ์ที่แจกให้

4.4 ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานพร้อมบอกรายละเอียดของโรงเรียนที่กลุ่มตนคาดหวัง โดยขออาสาสมัคร 1 คน ออกมาช่วยบันทึกข้อมูลบนกระดาน

4.5 เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอครบแล้ว ให้ทุกคนช่วยกันอภิปรายว่าโรงเรียนในฝันของพวกเขาทุกคนมีลักษณะเป็นอย่างไร ทำไมจึงต้องการเช่นนั้น

4.6 ผู้ดำเนินกระบวนการใช้คำถามกระตุ้นว่า หากเราต้องการให้เกิดโรงเรียนที่พวกเราต้องการ เราควรมีค่านิยมในการทำงานอย่างไร เพราะอะไร ใครบ้างเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้แต่ละ

กลุ่มช่วยกันคิดพร้อมให้แต่ละกลุ่มสรุปโรงเรียนในฝันของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน ลงในเอกสารกิจกรรมกลุ่ม 2 ค่านิยมในการทำงานของเรา

4.7 ให้แต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเสนอค่านิยมที่กลุ่มตนคิด จนครบทุกกลุ่ม จากนั้นช่วยกันหาค่านิยมหลักที่ทุกกลุ่มคิดตรงกัน และค่านิยมที่ทุกคนคิดว่าสำคัญ

4.8 สรุปข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับค่านิยมในการทำงาน และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มศึกษาทั้งคณะ พร้อมบันทึกเพิ่มเติมในเอกสารกิจกรรมกลุ่ม 2 ค่านิยมในการทำงานของเรา

4.9 ร่วมกันทบทวนค่านิยมในการทำงานร่วมกัน ระบบการทำงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน

5. สื่อและอุปกรณ์

1. เอกสารประกอบ WFSG-c01 เราคือกลุ่มศึกษาทั้งคณะ
2. เอกสารกิจกรรมกลุ่ม 1 ระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในระยะเชื่อมต่อกับอนุบาลมาสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. เอกสารกิจกรรมกลุ่ม 2 ค่านิยมในการทำงานของเรา
4. สลากพร้อมกล่องใส่สลาก
5. อุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ flip chart สีเมจิก กระดาษหนังสือพิมพ์ สก๊อตเทปใส หนังสียงหลอด แผ่นฟิวเจอร์บอร์ด

6. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกระบวนการ
2. พิจารณาการบันทึกผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา สาเหตุ และวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม จากเอกสารกิจกรรมกลุ่ม 1
3. พิจารณาการสรุปค่านิยมในการทำงาน รวมทั้งระบบการทำงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน ร่วมกัน จากเอกสารกิจกรรมกลุ่ม 2

7. บทบาทผู้ชี้แนะ

1. ทำหน้าที่สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เอื้อให้เกิดความร่วมมือ เกิดความไว้วางใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่คณะ

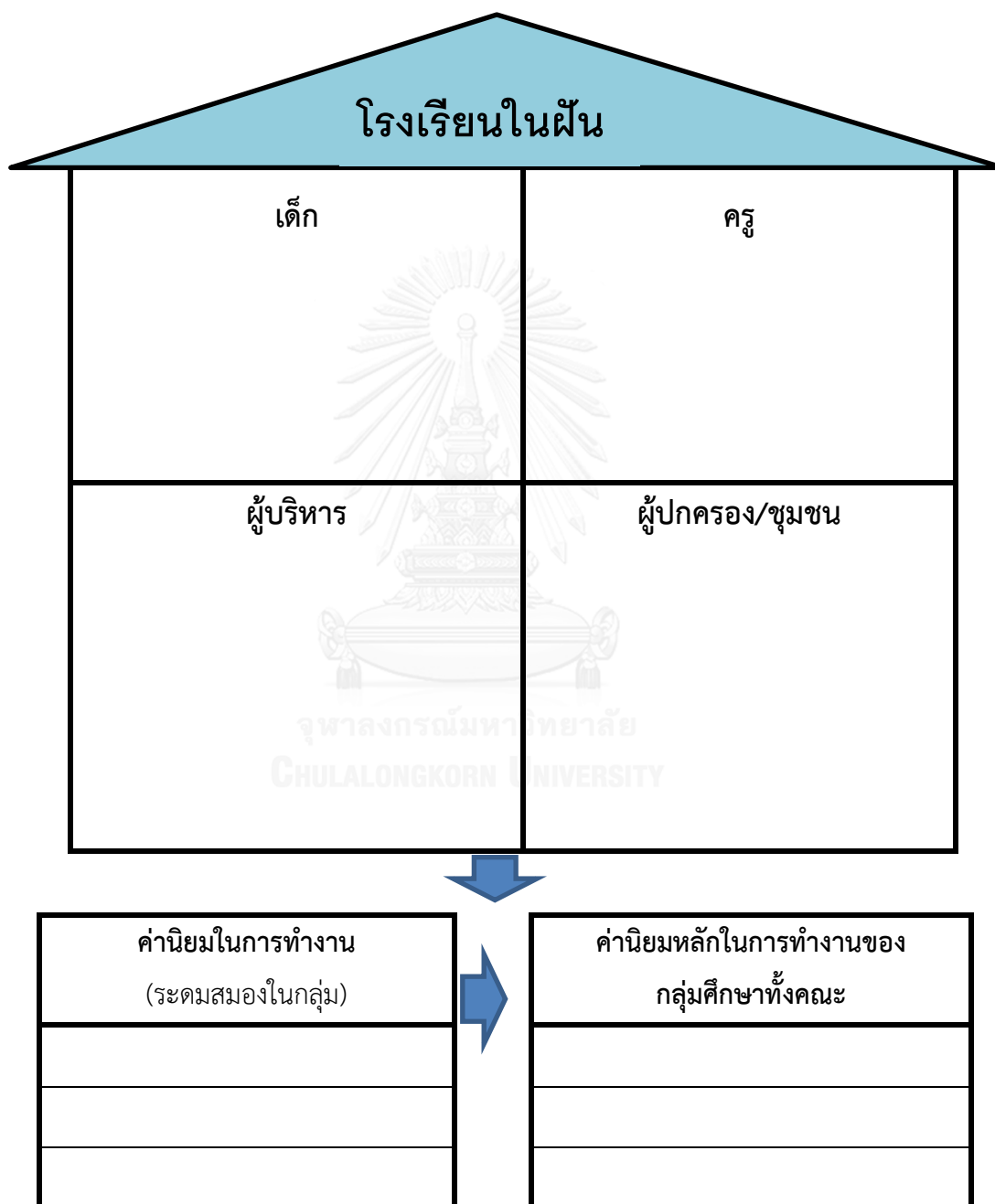
2. ทำหน้าที่สร้างความตระหนักและความสนใจแก่ครูในการร่วมกันเป็นกลุ่มศึกษาทั้งคณะในการศึกษาความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเชื่อมต่อจากระดับอนุบาลไปสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3. ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กลุ่มศึกษาร่วมกันสร้างค่านิยมในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งสร้างระบบกลุ่มศึกษาทั้งคณะ กำหนดระบบการทำงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน

เอกสารกิจกรรมกลุ่ม 2

ค่านิยมในการทำงานของเรา : กลุ่ม _____

เอกสารกิจกรรมกลุ่ม 4

การระบุความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากอนุบาลมาสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่ม _____

1. กำหนดความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากอนุบาลมาสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

☞ สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระบุปัญหาและกำหนดความต้องการจำเป็นของเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากอนุบาลมาสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากนั้นพิจารณาความต้องการจำเป็นนั้น โดยการตรวจสอบกับเกณฑ์ต่อไปนี้

- ☺ ความต้องการจำเป็นที่กำหนด ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูล หรือไม่
- ☺ ความต้องการจำเป็นที่กำหนด สามารถประเมินผลจากผลงานของผู้เรียน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มสามารถนำผลงานนั้นมาแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียน ในการประชุมกลุ่มศึกษาแต่ละครั้ง หรือไม่
- ☺ ความต้องการจำเป็นที่กำหนด สามารถสะท้อนและแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ครูสอนอยู่ หรือไม่
- ☺ ความต้องการจำเป็นที่กำหนด สามารถสะท้อนและแสดงให้เห็นว่าครูสอนอย่างไร หรือไม่
- ☺ ความต้องการจำเป็นที่กำหนด เป็นสิ่งที่ครูสามารถควบคุมและบริหารจัดการกับสิ่งนั้นได้หรือไม่

ความต้องการจำเป็นที่กำหนดและตรงกับเกณฑ์ด้านบน ได้แก่

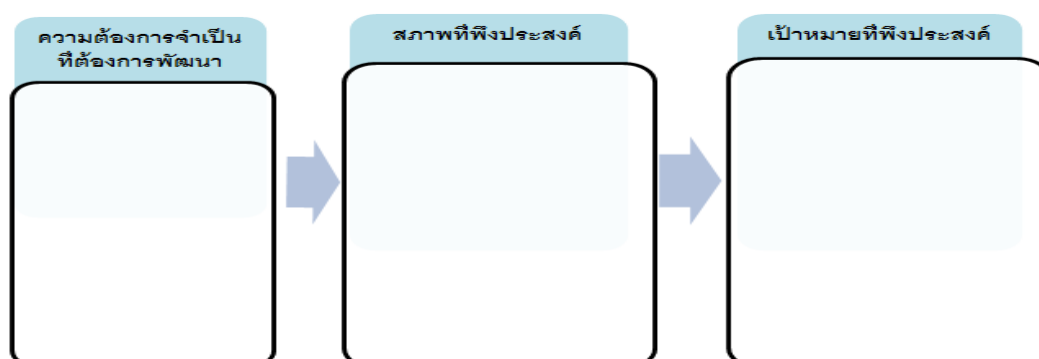

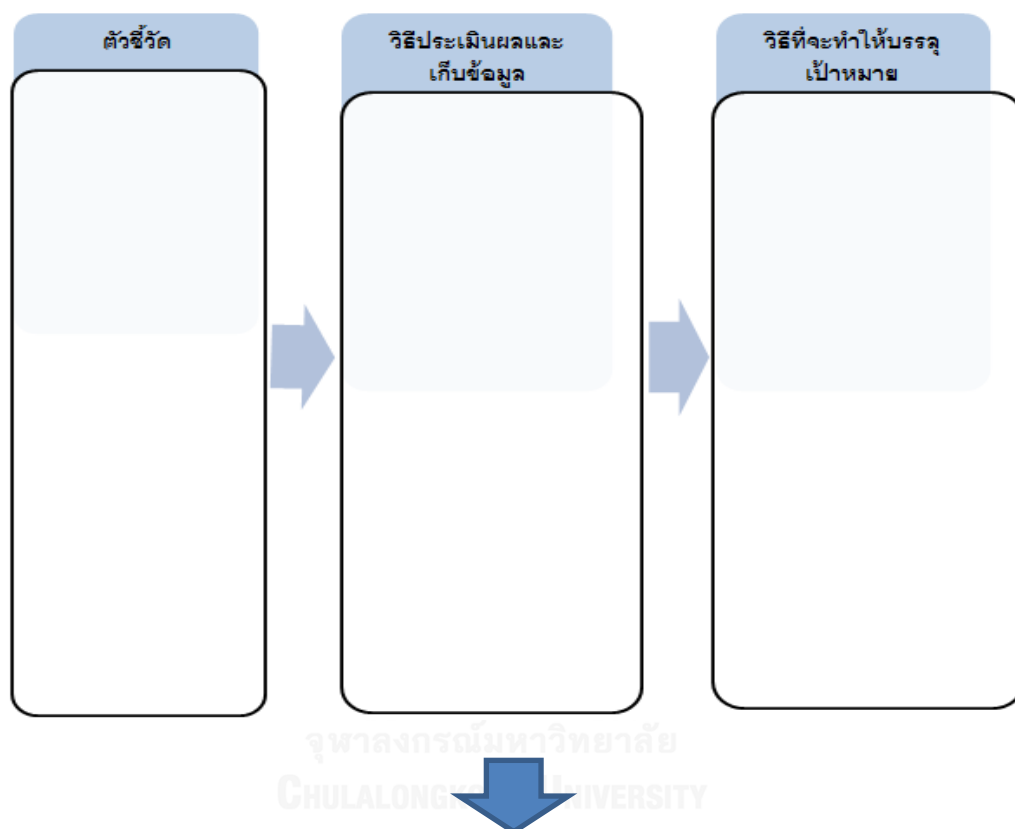
2. กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากอนุบาลมาสู่ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ☞ ระบุความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนา สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์

3. กำหนดตัวชี้วัด วิธีประเมินผลและเก็บข้อมูล และวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

☞ ระบุตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนพัฒนาไปถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ วิธีประเมินผลและเก็บข้อมูล รวมทั้งวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

แผนปฏิบัติการของกลุ่มศึกษา

โรงเรียน _____ กลุ่มศึกษาที่ _____ วัน เดือน ปี _____

สมาชิกในกลุ่มศึกษา

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

☞ นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารกิจกรรมกลุ่ม 4 มาจัดทำแผนปฏิบัติการของกลุ่มศึกษา

ความต้องการจำเป็นด้านการเรียนรู้ของ เด็กในระยะเวลาเชื่อมต่จากระดับอนุบาลสู่ระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 1 _____

ข้อมูลที่ระบุถึงความต้องการจำเป็นของเด็ก	เป้าหมายที่พึงประสงค์
ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล/ทรัพยากรของกลุ่ม

☞ ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของกลุ่มศึกษาในแต่ละเดือน ดังนี้

☉ **ความต้องการจำเป็นของเด็ก** : ระบุความต้องการจำเป็นของเด็กที่กลุ่มศึกษาต้องการจะพัฒนา

☉ **แหล่งข้อมูลที่เป็นหลักฐานอ้างอิงแสดงถึงผลการดำเนินงานของกลุ่ม** : ข้อมูลที่แสดงหรือสะท้อนให้เห็นถึงผลของการออกแบบการเรียนการสอนและผลที่เกิดกับตัวเด็ก เพื่อใช้ในการติดตามเป้าหมายในแต่ละเดือน

☉ **เส้นฐาน** : ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของความต้องการจำเป็นของเด็กเมื่อเริ่มดำเนินงาน

☉ **เป้าหมาย** : ผลลัพธ์ของการดำเนินงานของกลุ่มศึกษา

☉ **ผลที่เกิดขึ้นจริง** : ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของความต้องการจำเป็นของเด็กที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มศึกษา เดือน .....

ความต้องการจำเป็นของเด็ก (จากข้อมูลด้านบน)	แหล่งข้อมูลที่เป็นหลักฐานอ้างอิงแสดงถึงผลการดำเนินงานของกลุ่ม	เส้นฐาน : ข้อมูลเมื่อเริ่มดำเนินงาน วันที่	เป้าหมาย : ผลลัพธ์ของการดำเนินงานของกลุ่มศึกษา	ผลที่เกิดขึ้นจริง : ข้อมูลในปัจจุบัน วันที่..... (เมื่อสิ้นสุดแต่ละเดือน)

การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มศึกษา เดือน .....

ความต้องการ จำเป็นของ เด็ก (จาก ข้อมูลด้านบน)	แหล่งข้อมูลที่เป็น หลักฐานอ้างอิง แสดงถึงผลการ ดำเนินงานของ กลุ่ม	เส้นฐาน : ข้อมูลเมื่อเริ่ม ดำเนินงาน วันที่	เป้าหมาย : ผลลัพธ์ของการ ดำเนินงานของ กลุ่มศึกษา	ผลที่เกิดขึ้นจริง : ข้อมูลในปัจจุบัน วันที่..... (เมื่อสิ้นสุดแต่ละ เดือน)

การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มศึกษา เดือน .....

ความต้องการ จำเป็นของ เด็ก (จาก ข้อมูลด้านบน)	แหล่งข้อมูลที่เป็น หลักฐานอ้างอิง แสดงถึงผลการ ดำเนินงานของ กลุ่ม	เส้นฐาน : ข้อมูลเมื่อเริ่ม ดำเนินงาน วันที่	เป้าหมาย : ผลลัพธ์ของการ ดำเนินงานของ กลุ่มศึกษา	ผลที่เกิดขึ้นจริง : ข้อมูลในปัจจุบัน วันที่..... (เมื่อสิ้นสุดแต่ละ เดือน)

☞ ร่วมกันกำหนดเวลาร่วมสังเกตการสอนและการกำหนดเวลานัดประชุมกลุ่มกลุ่มศึกษาในแต่ละเดือน โดยระบุวันที่ในแต่ละเดือน เขียนกำหนดวัน เวลา ในการสังเกตการณ์สอนของสมาชิกแต่ละคน และกำหนดวัน เวลานัดประชุมกลุ่มกลุ่มศึกษาในแต่ละเดือน

เดือน .....

วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์

สิ่งที่จะทำเมื่อมีการประชุมของกลุ่มศึกษาในเดือนนี้ _____

_____

บันทึกผลการดำเนินงานของกลุ่ม

_____

ร่วมกันสะท้อนคิด ข้อเรียนรู้จากการออกแบบการเรียนการสอนของสมาชิกในกลุ่ม

_____

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	ภาคเรียนที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต	จำนวน 5 ชั่วโมง

เป้าหมายที่พึงประสงค์

นักเรียนร้อยละ 60 มีทักษะในการอ่านคำที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้

- ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต
- ว 8.1 : ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต (ว 1.1 ป.1/1)
2. สังเกตและอธิบายลักษณะและหน้าที่ของอวัยวะภายนอกของมนุษย์ ตลอดจนการดูแลรักษาสุขภาพ (ว 1.1 ป.1/3)
3. ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ตามที่กำหนดให้หรือตามความสนใจ (ว)8.1 ป.1/1)
4. วางแผนการสังเกต สํารวจ ตรวจสอบ ศึกษาค้นคว้า โดยใช้ความคิดของตนเองและของครู (ว)8.1 ป.1/2)
5. ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เหมาะสมในการสำรวจตรวจสอบ และบันทึกผลด้วยวิธีง่ายๆ (ว)8.1 ป.1/3)
6. จัดกลุ่มข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตรวจสอบและนำเสนอผล (ว)8.1 ป.1/4)
7. แสดงความคิดเห็นในการสำรวจตรวจสอบ (ว)8.1 ป.1/5)
8. บันทึกและอธิบายผลการสังเกต สํารวจ ตรวจสอบ โดยเขียนภาพหรือข้อความสั้นๆ (ว)8.1 ป.1/6)
9. นำเสนอผลงานด้วยวาจาให้ผู้อื่นเข้าใจ (ว)8.1 ป.1/7)

10. อ่านคำเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนพร้อมอธิบายหรือสื่อความหมายของคำเหล่านั้นได้

เทคนิค KWL

สิ่งที่รู้แล้ว (Know)	สิ่งที่ต้องการรู้ (Want)	สิ่งที่ได้เรียนรู้แล้ว (Learn)
- ลักษณะของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต บางอย่าง เช่น คน แก้ว	- การสำรวจและจำแนกสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต - การเคลื่อนที่ของปลา	- คน พืช สัตว์ เป็นสิ่งมีชีวิต

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

รอบตัวเรามีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตสามารถรับประทานอาหาร หายใจ เคลื่อนไหว ขับถ่ายของเสีย เจริญเติบโต มีลูก และตายได้

สาระการเรียนรู้

- ลักษณะของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต
- การจำแนกสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต
- หน้าที่ของอวัยวะภายนอกของมนุษย์ ตลอดจนการดูแลสุขภาพ
- กระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- การนับจำนวนและการเขียนคำเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตในชีวิตประจำวันของนักเรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการคิด
  - ทักษะการคิดวิเคราะห์
  - ทักษะการสรุปอ้างอิง
  - ทักษะการคิดสร้างสรรค์
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
  - กระบวนการทำงานกลุ่ม
  - กระบวนการปฏิบัติ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีเมตตาต่อสิ่งมีชีวิต
2. มีความกระตือรือร้น
3. มีความรับผิดชอบ
4. ร่วมแสดงความคิดเห็น
5. ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2

1. ให้นักเรียนสังเกตสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว และสนทนาเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวว่ามีอะไรบ้าง เป็นสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งไม่มีชีวิต เพราะเหตุใด ครูเขียนชื่อสิ่งที่ได้บอกบนกระดานและฝึกให้เด็กหัดอ่าน คำศัพท์

2. ให้นักเรียนสังเกตโหลแก้วบรรจุน้ำที่ใส่ปลาทองและก้อนหินไว้ สนทนาว่านักเรียนเห็นอะไรบ้าง จากนั้นให้นักเรียนนำอาหารปลาใส่ไปในโหลแก้วพร้อมสังเกตว่าเกิดอะไรขึ้น จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะของปลาหางนกยูงและก้อนหินเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า ปลาหางนกยูงมีการเคลื่อนไหว และมีการกินอาหาร ส่วนก้อนหินไม่มีการเคลื่อนไหว และไม่กินอาหาร

3. ครูให้นักเรียนร่วมกันลงข้อสรุปเกี่ยวกับปลาหางนกยูง และก้อนหินว่า สิ่งใดเป็นสิ่งมีชีวิตหรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เพราะอะไร จากนั้นครูซักถามนักเรียนว่า นอกจากสิ่งมีชีวิตมีการเคลื่อนไหว และต้องกินอาหาร แล้ว ยังมีลักษณะใดอีก ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น และครูบันทึกบนกระดาน จากนั้นร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งมีชีวิตเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า สิ่งมีชีวิตสามารถรับประทานอาหาร หายใจ เคลื่อนไหว ขับถ่ายของเสีย เจริญเติบโต มีลูก และตายได้

4. ครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต พร้อมให้ฝึกสะกดคำและให้นักเรียนฝึกเขียนบนกระดาน จากนั้นครูแนะนำคำศัพท์เพิ่มเติม เช่น กิน หายใจ เคลื่อนไหว ขับถ่าย เจริญเติบโต มีลูก ตาย

5. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน พร้อมให้แต่ละกลุ่มเดินสำรวจรอบๆ บริเวณโรงเรียนว่าพบสิ่งใดบ้าง จากนั้นบันทึกในแบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณโรงเรียน

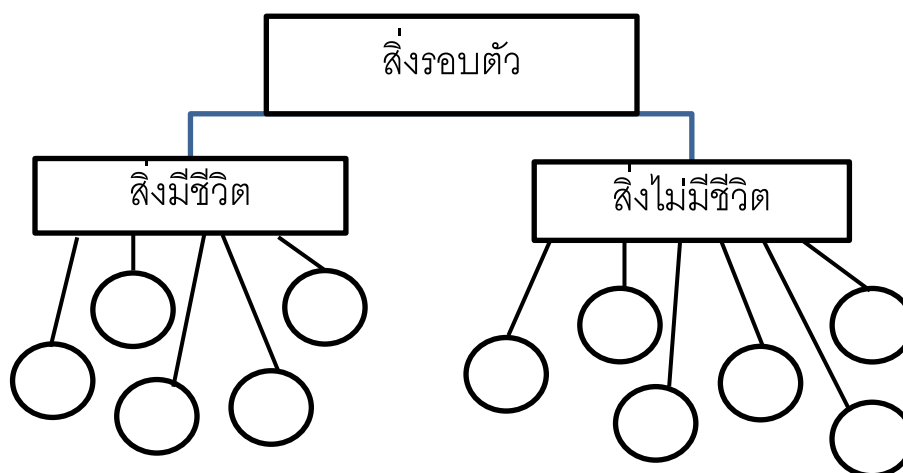
แบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณโรงเรียน

ชื่อกลุ่ม.....สมาชิกในกลุ่ม.....

คำสั่ง เขียนชื่อหรือวาดภาพสิ่งที่มีชีวิตที่นักเรียนพบ พร้อมสนทนาในกลุ่มเพื่อสรุปลักษณะของสิ่งที่พบ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในสิ่งที่ทำได้ และ เครื่องหมาย ✗ ในสิ่งที่ทำไม่ได้

ชื่อสิ่งที่พบ	ลักษณะของสิ่งที่พบ						
	กิน	หายใจ	เคลื่อนไหว	ขับถ่าย	เจริญเติบโต	มีลูก	ตาย
ตัวอย่าง : จิ้งจก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสำรวจ พร้อมช่วยกันสรุปว่าสิ่งใดที่พบเป็นสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต เพราะเหตุใด จากนั้นให้แต่ละกลุ่มทำผังความคิดเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต

สิ่งมีชีวิต สามารถ.....

สิ่งไม่มีชีวิต .....

7. ร่วมกันสรุปลักษณะของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตอีกครั้ง จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนกลับไปสำรวจบ้านของนักเรียนว่ามีสิ่งใดบ้าง พร้อมบันทึกในแบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณบ้าน และนำมาส่งในชั่วโมงต่อไป

แบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณบ้าน

ชื่อ-สกุล.....วันที่.....

คำสั่ง เขียนชื่อหรือวาดภาพสิ่งทีนักเรียนพบ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในสิ่งที่ทำได้ และ เครื่องหมาย ✗ ในสิ่งที่ทำไม่ได้ (ในกรณีที่ไม่แน่ใจสามารถสอบถามผู้ปกครองได้ พร้อมให้ถามเหตุผลประกอบ)

ชื่อสิ่งที่พบ	ลักษณะของสิ่งที่พบ						
	กิน	หายใจ	เคลื่อนไหว	ขับถ่าย	เจริญเติบโต	มีลูก	ตาย
ตัวอย่าง : ต้นมะม่วง	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓

ชั่วโมงที่ 3

1. สนทนาทบทวนเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ทบทวนคำศัพท์และฝึกอ่าน จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันตอบว่า คน เป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่ เพราะอะไร
2. เลือกอาสาสมัครออกมายืนหน้าชั้นเรียน 2-3 คน ให้นักเรียนช่วยกันสังเกตว่าอาสาสมัครที่ยืนอยู่มีอะไรที่เหมือนกัน และอะไรที่ต่างกัน
3. สนทนาเรื่องอวัยวะภายนอกของมนุษย์และให้นักเรียนช่วยกันบอกหน้าที่ของอวัยวะเหล่านั้น ตลอดจนการดูแลสุขภาพ จากนั้นครูแนะนำคำศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะต่างๆ พร้อมให้ฝึกสะกดคำและให้นักเรียนฝึกเขียนบนกระดาน

4. ครูให้ความรู้เรื่องหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ตลอดจนการดูแลรักษาอวัยวะและสุขภาพร่างกายของตน
5. ให้นักเรียนสังเกตการเดินของครู และการว่ายน้ำของปลาทองในโหล จากนั้นครูตั้งคำถามว่า “คน เคลื่อนที่อย่างไร” และ “ปลา เคลื่อนที่อย่างไร” ให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบและครูอธิบายเพิ่มเติม พร้อมให้นักเรียนสังเกตอวัยวะที่ปลาใช้เคลื่อนที่
6. สอนนักเรียนร้องเพลงปลา สนทนาเกี่ยวกับคำศัพท์และความหมายของเพลง พร้อมให้นักเรียนคิดทำประกอบเพลง จากนั้นช่วยกันร้องเพลงและทำท่าประกอบ

เพลงปลา

ฉันเป็นปลา อาศัยอยู่ในน้ำ ฉันมีครีบและหาง ต่างแขนขา
ฉันมีเกล็ดไว้ป้องกันกายา ว่ายวนไปมาน่าเอ็นดู

7. ทบทวนชื่ออวัยวะของคนและหน้าที่ กับชื่ออวัยวะของปลาและหน้าที่ ฝึกอ่านคำศัพท์ จากนั้นแบ่งกลุ่มเป็นคนและปลาพร้อมแจกบัตรคำชื่ออวัยวะต่างๆ ให้แต่ละกลุ่ม และให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่ชื่ออวัยวะและหน้าที่ โดยครูแสดงบัตรคำหน้าที่ต่างๆ เช่น หายใจ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหาบัตรคำชื่ออวัยวะที่ใช้หายใจ คือ จมูก (คน) และเหงือก (ปลา)

ชั่วโมงที่ 4-5

1. ครูกำหนดสถานการณ์ว่าทุกคนกำลังอยู่ในป่า จากนั้นสนทนากับนักเรียนว่าเราจะเห็นอะไรในป่าบ้าง พร้อมเขียนคำต่างๆ บนกระดานให้นักเรียนฝึกอ่าน ครูสอนการวาดภาพหรือพับ หรือประดิษฐ์สิ่งที่นักเรียนบอก
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดว่าจะพบอะไรในป่าบ้าง โดยเลือกให้เป็นสิ่งมีชีวิต จำนวน 5 ชนิด และเป็นสิ่งไม่มีชีวิต จำนวน 5 ชนิด จากนั้นช่วยกันสร้างป่าจำลองจากกระดาษที่ครูแจกให้แต่ละกลุ่ม โดยนักเรียนสามารถวาด พับ ตัด ประดิษฐ์ เป็นสิ่งที่ต้องการ พร้อมเขียนชื่อสิ่งนั้นประกอบ
3. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

สื่อ/ทรัพยากรการเรียนรู้

- โหลแก้ว ปลาทอง ก้อนหิน อาหารปลา
- บัตรคำ
- เพลงปลา
- เกมจับคู่ชื่ออวัยวะและหน้าที่ ของคนและปลา พร้อมบัตรคำ
- สิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนและบริเวณบ้าน
- แบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณโรงเรียน
- แบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณบ้าน
- ผังความคิดเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
- กระดาษและอุปกรณ์ในการทำป่าจำลอง

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกตการร่วมกิจกรรมรายบุคคลของนักเรียน ได้แก่
  - การตอบคำถามและการร่วมสนทนา
  - การร้องเพลงปลา การ คิดทำประกอบเพลง และทำท่าประกอบเพลงปลา
  - การสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณบ้าน
2. การสังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ได้แก่
  - การสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณโรงเรียน
  - การทำผังความคิดเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
  - การเล่นเกมจับคู่ชื่ออวัยวะและหน้าที่ ของคนและปลา
  - การสร้างป่าจำลอง
3. การประเมินผลงานรายบุคคลของนักเรียน ได้แก่
  - แบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณบ้าน
4. การประเมินผลงานกลุ่มของนักเรียน ได้แก่
  - แบบสำรวจสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตบริเวณโรงเรียน
  - ผังความคิดเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
  - ผลงานกลุ่ม ป่าจำลอง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางกฤษฏี บริรักษ์สันติกุล เกิดวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2515 ภูมิลำเนา อยู่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาการศึกษา ปฐมวัย จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2536 และสำเร็จการศึกษาปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหาร จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2539 ตามลำดับ เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2554

